

IUBIRE, LIBERTATE ȘI SOLITUDINE

O nouă viziune asupra relației de cuplu

OSHO

© EDITURA MIX

OSHO

IUBIRE, LIBERTATE ȘI SOLITUDINE
O nouă viziune asupra relației de cuplu

Traducere: Cristian Hanu

EDITURA Mix BRAȘOV 2012

Copertă: *Elena David*

Autorul și editorul nu dau niciun fel de garanții exprese sau implicite referitoare la conținutul acestei cărți. Prin urmare cititorul își asumă întreaga responsabilitate pentru utilizarea informațiilor cuprinse în această carte.

2001 OSHO INTERNATIONAL FOUNDATION

Originally published as „Love, freedom & aloneness”.

This book is excerpts from selected talks.

Published by arrangement with OSHO
INTERNATIONAL FOUNDATION Bahnhofstr. 52, 8001
Zürich, Switzerland www.Osho.com

2006 Editura MIX

www.edituramix.ro

CUPRINS

NOTA EDITORULUI

Prefață 13

IUBIREA 17

Iubirea obișnuită 17

Distincția între iubirea reală și cea amăgitoare –
primul pas 21

Virtuțile egoismului 26

Nu vă atașați de nimic

Întrebări

Vrei să ne vorbești despre diferența dintre iubirea
sănătoasă de sine și orgoliul egoist?

De ce este iubirea atât de dureroasă?

De ce spune faimoasa inscripție de pe templul din

Delphi: „Cunoaște-te pe tine însuși, și nu

„Iubește-te pe tine însuși”?

...? 69

Ce pot să fac pentru a iubi mai bine

DE LA RELAȚIA DE CUPLU LA COMUNIUNEA ÎN
CUPLU 83

O lună de miere care nu se termină niciodată 83

De la atracție la dragoste, apoi la iubire 87

Lăsați un spațiu între voi 92

Koan-ul relației de cuplu 99

Întrebări 104

Cum aș putea ști dacă o femeie s-a îndrăgostit cu
adevărat și nu joacă un simplu joc? 104

Dacă aș renunța la crizele de gelozie, la atașament,
nevoi, așteptări, dorințe și iluzii, ce ar mai rămâne din
iubirea mea? Oare toată poezia și pasiunea de până acum
au fost o simplă minciună? Sunt durerile iubirii asociate
mai mult cu durerea decât cu iubirea? Voi învăța vreodată
să iubesc?... 111

Care este diferența dintre a plăcea și a iubi pe
cineva? Mai mult, care este diferența între iubirea
obișnuită și cea spirituală? 117

Nu am înțeles prea bine ce ai vrut să spui atunci
când ne-ai vorbit de diferența dintre a iubi și a plăcea pe
cineva. Ai afirmat că iubirea înseamnă un angajament, dar
eu credeam că angajamentul este doar o formă de
atașament.

Sunt foarte mulți oameni pe care îi iubesc, dar față
de care nu simt niciun angajament. Cum aș putea ști dacă
măine am să mă îndrăgostesc de ei sau nu? 120

Deși uneori apar în inima mea sentimente
asemănătoare iubirii, în clipa următoare îmi dau seama că
ele nu sunt tot una cu iubirea adevărată, ci mai degrabă
dorințe sexuale 5

În Orient s-a pus foarte mult accentul pe relațiile

stabile, pe ideea că nu trebuie să-ți schimbi niciodată partenerul de cuplu. În Occident, mai ales în anii din urmă, relațiile de cuplu se fac și se destramă cu o repeziciune uluitoare, oamenii schimbându-și constant partenerii. Tu ce ne recomanzi? 129

În ultima vreme, am început să-mi dau seama că până și partenerul meu îmi este străin. Pe de altă parte, am o aspirație extrem de intensă de a depăși această senzație de separare dintre noi. Mă simt de parcă am fi două linii paralele, destinate să nu se întâlnească niciodată. Seamănă lumea conștiinței cu cea a geometriei, sau există vreo șansă ca cele două paralele să se întâlnească vreodată? 135

LIBERTATEA 143

Tabula rasa 144

Sclavia fundamentală 150

Feriți-vă de papi 164

Există oare viață după sex? 173

Este nevoie de un sat 183

Întrebări 198

Ai afirmat că iubirea ne poate elibera. De cele mai multe ori, ea se transformă însă în atașament, într-o formă de înlănțuire, nu de eliberare.

Spune-ne mai multe despre atașament și libertate... 198

Iubitul meu simte din ce în ce mai puțin dorința de a face dragoste cu mine. Mă simt atât de furioasă și de frustrată încât uneori devin agresivă cu el. Ce pot să fac? 204

Viața mea amoroasă a devenit extrem de săracă în ultima vreme. Nu se pune problema că nu îmi mai doresc o relație sexuală sau că nu am curajul să mă apropii de femei, dar pur și simplu nu se întâmplă nimic. Mă bucur când sunt alături de o femeie, dar când se apropie momentul de a face dragoste, vibrația energiei se schimbă

și mă ia somnul. Unde greșesc? 206

Cum aş putea face diferența între detașare și indiferență? 212

Viziunea ta despre o societate perfectă se referă la o singură comună de mari dimensiuni, sau la mai multe comune? În cazul din urmă, care ar trebui să fie relația dintre ele? Crezi că oamenii aparținând unor comune diferite pot fi independenți unii de alții, împărtășindu-și în schimb ideile și talentele? 216

SOLITUDINEA 223

Solitudinea este însăși natura voastră 223

Străini față de noi înșine 232

Solitar și ales 234

Leul și oaia 254

Întrebări 262

Nu am simțit niciodată sentimentul de apartenență, de „a fi una” cu altcineva. Cum se face că am fost o singuratică toată viața mea? 262

Oare de ce mi se pare tristețea mai reală decât fericirea? Îmi doresc mai presus de orice să fiu autentic, să nu mai port măști, dar mă tem că ceilalți mă vor respinge. Cum este posibil să fii atât de singur? 266

Cu cât pătrund mai adânc în meditație și cu cât mă descopăr mai mult, cu atât mai greu îmi este să mențin o relație de cuplu. Este ceva normal, sau greșesc undeva? 273

Caveat: Două femei și un călugăr 276

ÎMBRĂȚIȘAȚI PARADOXUL 303

DESPRE AUTOR 315

NOTA EDITORULUI

Osho este un vorbitor, el nu a scris nicio carte. Cărțile apărute sub semnătura lui sunt de fapt discursuri (sau fragmente de discursuri) înregistrate și transcrise de discipolii lui. Este necesar să aveți în vedere acest fapt și

să nu luați ad litteram sfaturile date de Osho, deoarece toate afirmațiile lui au sens în contextul în care au fost spuse, iar rolul acestor afirmații este, în primul rând, acela de a trezi conștiințele celor ce îi receptează mesajul.

„Trebuie să mă adresez unei mulțimi, așa că trebuie să generalizez, or adevărul generalizat devine fals. El are sens întotdeauna numai în cazul unei persoane anume. Eu mă confrunt în fiecare zi cu dificultatea aceasta. Dacă vii la mine și mă întrebi ceva, îți răspund ție și nimănui altcuiva. Altă dată, altcineva vine și mă întreabă ceva, iar eu îi răspund lui și nimănui altcuiva. Iar aceste două răspunsuri pot să fie chiar contradictorii, din cauză că aceste două persoane care au întrebat pot să fie contradictorii”.

(spune Osho în cartea „Psihologia esotericii”)

PREFAȚĂ

În lucrarea sa, *Symposium*, Platon atribuie aceste cuvinte lui Socrate:

„Cel care practică misterele iubirii nu mai este în contact cu o simplă reflexie, ci cu adevărul însuși. Pentru cel care dorește să descopere această binecuvântare a naturii umane nu poate exista un maestru mai bun decât iubirea”.

Am vorbit întreaga mea viață despre iubire, abordând-o din mii de unghiuri diferite, dar mesajul a fost întotdeauna același. Există un singur lucru pe care merită să îl rețineți. Iubirea este cu totul altceva decât ceea ce înțelegeți voi prin ea. Nici eu și nici Socrate nu ne-am referit la iubirea obișnuită, așa cum o înțeleg în mod curent oamenii.

Iubirea pe care o cunoașteți voi nu este altceva decât un impuls biologic, care depinde de sistemul hormonal. O mică schimbare în echilibrul hormonal și ceea ce credeți că este „adevărul suprem” dispare instantaneu. Voi faceți o confuzie între iubire și pasiune. Această distincție este extrem de importantă.

Socrate spune: „Cel care practică misterele iubirii...”. Pasiunea nu reprezintă niciun mister. Ea este un simplu joc biologic; orice animal, orice pasăre, orice copac cunoaște acest joc. Este evident că iubirea care ascunde un mister este complet diferită de cea cu care sunteți familiarizați voi.

Cel care practică misterele iubirii nu mai este în contact cu o simplă reflexie, ci cu adevărul însuși.

Acest tip de iubire, aflată în contact cu adevărul însuși, nu se poate naște din corpul fizic, ci doar din conștiință, din esența cea mai intimă a ființei omului. Pasiunea este o reacție a corpului. Iubirea se naște însă din interiorul conștiinței. Din păcate, oamenii nu își cunosc propria conștiință, iar confuzia este perpetuată de la o generație la alta. Ei confundă pasiunea trupească cu iubirea.

Foarte puțini oameni care au trăit vreodată pe pământ au cunoscut iubirea. Ei s-au scufundat în liniștea și în pacea sufletului, descoperind aici ființa lor interioară, spiritul divin. Atunci când intri în contact cu spiritul divin, iubirea devine umbra ta. Oriunde te-ai duce, ea nu te va mai părăsi niciodată.

Ceea ce voi numiți iubire la ora actuală are legătură cu altcineva. Iubirea adevărată nu este însă un fenomen relațional (nu are legătură cu o altă persoană). Ea nu poate fi primită sau dăruită. O poți descoperi dacă îți ții palmele deschise, dar nu și dacă ții pumnii încleștați. Ori de câte ori vă încleștați pumnii, în interiorul lor nu mai există nimic. Ori de câte ori vă deschideți palmele, întreaga existență vi se pune la dispoziție.

Socrate avea perfectă dreptate: numai cel care cunoaște iubirea poate cunoaște adevărul, pentru simplul motiv că iubirea și adevărul sunt nume diferite ale aceleiași experiențe. Cine nu cunoaște adevărul, cu siguranță nu cunoaște nici iubirea.

Pentru cel care dorește să descopere această binecuvântare a naturii umane nu poate exista un maestru mai bun decât iubirea.

IUBIREA

Cuvântul englezesc *love* (n.n. iubire) provine din sanscritul *lobha*, care înseamnă lăcomie. După părerea mea, nu este vorba de o simplă coincidență. Există probabil o anumită explicație care stă la baza acestei aparente coincidențe. Adevărul este că, dacă este digerată foarte bine, lăcomia se poate transforma în iubire.

Iubirea înseamnă a împărtăși. Lăcomia înseamnă a aduna pentru tine. Lăcomia nu își dorește altceva decât să acumuleze; ea nu dăruiește niciodată. Iubirea nu face decât să dăruiască și nu cere niciodată nimic pentru sine. Ea este necondiționată. Există probabil o explicație alchimică pentru care în limba engleză *lobha* a devenit *love*. Procesul alchimic al evoluției interioare transformă *lobha* în iubire.

IUBIREA OBIȘNUITĂ

Iubirea înseamnă cu totul altceva decât ceea ce înțeleg în mod obișnuit oamenii prin acest termen. Iubirea obișnuită nu este decât o mascaradă. În spatele ei se ascunde cu totul altceva. Adevărata iubire are o natură complet diferită.

Iubirea obișnuită nu face decât să ceară. Adevărata iubire nu cere nimic; ea dăruiește. Unica ei bucurie este dăruirea de sine.

Iubirea obișnuită are mult prea multe pretenții. Iubirea adevărată nu cere nimic; ea este, pur și simplu. Iubirea obișnuită îți dă o stare de leșin, de greață, te sufocă. Cea autentică hrănește sufletul, îl fortifică. Iubirea obișnuită nu hrănește decât egoul. Ea nu hrănește sinele real, ci pe cel iluzoriu. Rețineți: iluzoriul nu poate fi

alimentat decât cu o hrană iluzorie, la fel cum realitatea nu poate crește decât dacă este hrănită cu ceva real.

Deveniți slujitori ai iubirii adevărate; altfel spus, ai iubirii de o puritate extremă. Dăruți, împărtășiți cu ceilalți tot ce aveți, și bucurați-vă de această dăruire. Nu o transformați într-o datorie, căci atunci, întreaga bucurie se va pierde. Atunci când dăruți ceva, nu considerați nicio clipă că celălalt vă rămâne obligat. Iubirea nu creează obligații. Dimpotrivă, atunci când altcineva îți primește iubirea, *tu* ești cel care se simte obligat. Iubirea este întotdeauna recunoscătoare că a fost primită.

Iubirea nu așteaptă niciodată să fie răsplătită, să i se mulțumească. Atunci când primește mulțumiri, ea rămâne întotdeauna surprinsă. Ce-i drept, este o surpriză plăcută, căci nu se aștepta la acest lucru.

Iubirea adevărată nu se simte niciodată frustrată, căci nu are așteptări. În schimb, iubirea comună nu se simte niciodată împlinită, așteaptă prea mult și nu consideră niciodată că a primit suficient pentru serviciile sale. Iubirea obișnuită este sinonimă cu frustrarea, în timp ce iubirea autentică aduce cu sine o stare de împlinire.

Atunci când spun: „Fiți slujitorii iubirii”, nu vreau să spun în niciun caz că trebuie să deveniți slujitorii celui pe care îl iubiți. Nici vorbă de așa ceva! Nu deveniți slujitorii cuiva, ci ai *iubirii*. Slujiți ideea pură de iubire. Iubitul sau iubita reprezintă una din multele forme ale acestei iubiri, dar existența în ansamblul ei este plină de asemenea forme. Practic, ea nu conține altceva decât forme ale iubirii pure. O floare este o asemenea idee. Luna este o altă formă de iubire pură. Iubitul sau iubita, copilul, mama, tatăl, fratele – toate sunt idei pure, forme de iubire, valuri la suprafața marelui ocean al iubirii. Nu pierdeți niciodată din vedere acest lucru: iubitul sau iubita dumneavoastră nu sunt altceva decât expresii minuscule ale marii iubiri.

Deveniți slujitori ai iubirii folosindu-vă de iubitul sau

iubita dumneavoastră, ferindu-vă să vă atașați însă de el/ea. Dacă nu vă veți atașa de iubit (a), veți constata că iubirea dumneavoastră ajunge la apogeu. De îndată ce apare atașamentul, iubirea începe să decadă. Atașamentul este un fel de forță a gravitației; lipsa de atașament este o grație, un zbor. Ceea ce oamenii numesc iubire nu este altceva decât o formă de atașament; iubirea autentică este sinonimă cu detașarea.

Iubirea comună își face tot timpul griji. Cea adevărată ține cont de starea partenerului, dar nu își face niciodată griji. Atunci când iubești cu adevărat pe cineva, ții cont de nevoile sale, dar nu îți faci griji în legătură cu fanteziile lui stupide. Îi respecti necesitățile, dar nu faci nimic pentru a-i respecta dorințele bolnave. Dacă ai proceda altfel, nu i-ai face niciun bine. De pildă, nu faci nimic pentru egoul lui, deși acesta este foarte solicitant. Oamenii foarte atașați, care își fac tot timpul griji pentru celălalt, le împlinesc toate dorințele egotice, otrăvindu-și astfel singuri partenerii. Respectul față de partener înseamnă să discerți între nevoile sale reale și cele ale egoului, împlinindu-le pe primele, dar nu și pe cele din urmă.

Iubirea este plină de compasiune, dar nu își face niciodată griji. Uneori este de-a dreptul dură, căci acest lucru se dovedește necesar. Alteori pare foarte distantă, sau chiar rece. Dacă această atitudine se dovedește folositoare pentru partener, ea nu ezită nicio clipă să o adopte. Pe scurt, oricare ar fi necesitățile reale ale partenerului, iubirea ține cont de ele, dar nu își face niciodată griji. Ea nu se grăbește să îplinească nicio nevoie care nu este autentică.

Meditați asupra iubirii, experimentați. Ea reprezintă experiența supremă în viață, iar cei care trăiesc fără să facă experiențe cu ea nu vor cunoaște niciodată viața. Ei vor rămâne la suprafața ei, fără a-i cunoaște vreodată

profunzimile.

Întreaga mea învățătură este orientată către iubire. Nu m-ar deranja deloc să renunț la cuvântul *Dumnezeu*, dar nu aş putea renunța nicio clipă la cuvântul *iubire*. Dacă ar trebui să aleg între cele două cuvinte, aş alege fără doar și poate *iubirea*. Aș uita cu totul de Dumnezeu, căci cei care cunosc iubirea îl vor cunoaște automat și pe Dumnezeu. Afirmția inversă nu este însă adevărată. Cei care se gândesc la Dumnezeu într-o manieră filosofică nu vor afla niciodată ce este iubirea (și oricum, nu îl vor cunoaște nici pe Dumnezeu).

DISTINCȚIA ÎNTRE IUBIREA REALĂ ȘI CEA AMĂGITOARE - PRIMUL PAS

Lubește-te pe tine însuși și contemplă - astăzi, mâine, de-a pururi.

Vom începe astăzi cu una dintre cele mai profunde învățături ale lui Gautama Buddha.

Lubește-te pe tine însuși.

Toate celelalte tradiții ale lumii, toate civilizațiile, culturile și religiile, v-au învățat de-a lungul timpului o filosofie opusă. Ele v-au spus: *Lubește-i pe ceilalți, nu pe tine însuși*. Există o anumită strategie plină de viclenie în spatele învățăturii lor.

Iubirea este hrana sufletului. La fel cum alimentele hrănesc trupul fizic, iubirea hrănește sufletul. Dacă trupul nu primește alimentele de care are nevoie, el devine slab. La fel se petrec lucrurile și cu sufletul. Dacă nu beneficiază de iubirea de care are nevoie, devine slab, se poate chiar îmbolnăvi. Niciun stat, nicio biserică, niciun politician nu și-a dorit vreodată ca oamenii să aibă suflete puternice, căci orice persoană înzestrată cu o energie spirituală puternică va fi înclinată către revoltă.

Iubirea face din om un revoluționar. Ea îi dă aripi, împingându-l să zboare cât mai sus. îi oferă o perspectivă

mai amplă asupra lucrurilor, astfel încât nimeni nu îl mai poate amăgi, exploata, oprima. Pe de altă parte, preoții și politicienii nu pot supraviețui decât sugând sângele oamenilor. Ei trăiesc din exploatarea acestora.

Orice preot și orice politician reprezintă un parazit. Ei au găsit metoda cea mai sigură, 100% garantată, de a-i face pe oameni niște ființe slabe din punct de vedere spiritual. Le-au spus: *Nu te iubi pe tine însuși*, știind prea bine că cine nu se iubește pe sine nu îi poate iubi cu adevărat nici pe alții. Învățătura lor este foarte perfidă. Ei le spun oamenilor: *Iubește-i pe ceilalți*, știind însă că acest lucru este imposibil în măsura în care nu te iubești mai întâi pe tine însuși. Continuă să le spună în permanență: *Iubește-i pe ceilalți, iubește umanitatea, iubește-l pe Dumnezeu. Iubește natura, iubește-ți soțul sau soția, părinții, copiii. Dar nu te iubi pe tine însuși*, căci, în viziunea lor, iubirea de sine este egoistă. Nimic nu este atât de condamnat în această lume ca iubirea de sine.

Nu s-au limitat însă la atâta. Au început să își argumenteze filosofia, dându-i o aparență logică. Ei spun: „Dacă te iubești pe tine însuși, vei deveni un om egoist, un narcisist”. Această afirmație este falsă.

Cel care se iubește cu adevărat pe sine descoperă că în interiorul său nu există niciun ego. Egoul apare din iubirea celorlalți *fără* a te iubi pe tine însuși, mai bine zis din *încercarea* de a-i iubi pe ceilalți. Deloc întâmplător, misionarii, reformatorii sociali, marii slujitori ai societății – au cele mai mari egouri, căci se consideră superiori celorlalți. Ei nu sunt oameni obișnuiți, nu se iubesc pe ei înșiși, ci iubesc umanitatea, își iubesc idealurile, îl iubesc pe Dumnezeu.

Iubirea lor este însă falsă, căci este lipsită de rădăcini.

Cel care se iubește pe sine face primul pas către iubirea adevărată. Este ca și cum ai arunca o pietricică în

apa liniștită a unui lac. Prima undă circulară apare în imediata apropiere a locului în care a căzut piatra și este foarte mică. Acest lucru este natural. Unde altundeva ar putea apărea? Unda nu stă însă pe loc. Ea continuă să se dilate, devenind din ce în ce mai mare, până când atinge malul cel mai îndepărtat al lacului. Dacă blochezi prima undă, cea din apropierea pietrei, blochezi practic întregul proces. Nu vei mai obține astfel o undă care să atingă malul opus, care să călătorească până la capăt.

Preoții și politicienii cunosc foarte bine acest fenomen. Ei știu că dacă îi împiedici pe oameni să se iubească pe sine, le distrugi practic capacitatea de a iubi. Orice ar crede ei despre iubire va fi de acum înainte ceva amăgitor, o minciună. De pildă, ar putea-o confunda cu datoria. Cuvântul datorie este un cuvânt murdar. Părinții își fac datoria față de copii. La rândul lor, aceștia sunt obligați să își facă datoria față de părinți. Soția își face datoria față de soț, și invers. Ce legătură au toate aceste lucruri cu iubirea?

Iubirea nu are simțul datoriei. Orice îndatorire este o povară, o formalitate. Iubirea înseamnă bucurie, comuniune, dăruire. Ea nu este formală, ci informală. Omul care iubește nu consideră niciodată că a făcut suficient. El este convins că ar fi putut face mai mult pentru celălalt. El nu se gândește niciodată în termenii: „Acum, îmi este obligat”. Dimpotrivă, se simte obligat el însuși, căci iubirea sa a fost primită, pentru că darul său a fost acceptat.

Omul care își face datoria gândește altfel: „Sunt un om superior, ieșit din comun, spiritual. Priviți cum îi slujesc pe cei din jur!” Acești slujitori ai umanității sunt cei mai perversi oameni din lume. Dacă oamenii ar scăpa de ei, ar simți o mare ușurare. Oamenii ar dansa, ar cânta, s-ar bucura din nou.

Secole la rând, rădăcinile voastre au fost tăiate,

otrăvite. Ați învățat să vă temeți de iubirea de sine – și fără ea iubirea altora nu este posibilă. Cine se iubește pe sine se și respectă pe sine. Cine se respectă pe sine îi respectă și pe ceilalți, știind foarte bine că: „Așa cum sunt eu, sunt și ei. De vreme ce eu mă bucur de iubire, de respect, de demnitate, cu siguranță la fel se bucură și ei”. El știe că, în esență, noi suntem una, că principiile din care suntem alcătuiți sunt aceleași. Ascultăm cu toții de aceeași lege. Buddha a afirmat literal acest lucru: *Aes dhammo sanantano* – Ascultăm cu toții de aceeași lege eternă. La nivelul detaliilor părem ușor diferiți de ceilalți. Acest lucru creează varietate, frumusețe. La nivelul esenței însă, facem cu toții parte integrantă din aceeași natură.

Cel care se iubește pe sine se bucură atât de mult de iubirea sa, devine atât de fericit, încât iubirea lui începe să se reverse și în afara lui, asupra celorlalți. Acest lucru este absolut garantat, căci este o lege a iubirii! Iubirea nu poate exista dacă nu intră în comuniune cu altcineva. Nu poți să te iubești la infinit numai pe tine însuși... Ajungi să înțelegi destul de rapid că dacă iubirea unei singure persoane este atât de beatifică, această fericire poate deveni chiar mai mare dacă o împărtășești cu alții.

Unda se propagă treptat, din ce în ce mai departe, începi să iubești alți oameni, apoi animalele, păsările, copacii, pietrele. Iubirea ta poate umple întregul univers. Un singur om este de ajuns pentru a umple întregul univers cu iubirea sa, la fel cum o pietricică, oricât de mică, poate umple întregul lac cu undele provocate de ea.

Numai un Buddha poate spune: *iubește-te pe tine însuși*. Niciun preot, niciun politician nu va fi de acord cu el, căci acest îndemn le va distruge întregul edificiu, întreaga lor structură de exploatare. Dacă omului nu i se permite să se iubească pe sine, spiritul său devine din ce în ce mai slab. Corpul său poate crește, dar el nu va cunoaște creșterea interioară, căci sufletul său nu va fi hrănit. Va

rămâne un simplu corp, aproape lipsit de suflet, sau mai bine zis, doar cu un potențial sufletesc. Sufletul său rămâne o sămânță și nu va înflori până când nu va găsi solul propice pentru a se dezvolta, care este solul iubirii. Cei care urmează îndemnul stupid: *Nu te iubi pe tine însuși* nu vor descoperi niciodată acest sol.

Eu vă învăț să începeți prin a vă iubi pe voi înșivă. Acest lucru nu are nimic de-a face cu egoul. Lumina iubirii adevărate este atât de mare încât egoul nu poate subzista în ea. Dacă iubirea voastră este focalizată asupra celorlalți, veți continua să trăiți în întuneric. Aprindeți mai întâi de toate lumina în interiorul ființei voastre. Deveniți voi înșivă un far. Lăsați lumina iubirii să alunge întunericul din ființa voastră, să vă hrănească și să vă fortifice, transformându-vă într-o putere spirituală imensă.

Când sufletul vostru va deveni puternic, veți înțelege că nu puteți muri, că sunteți nemuritori, eterni. Iubirea este primul factor care permite accesul la eternitate. Ea este singura experiență care transcende timpul. Așa se explică de ce îndrăgostiții nu se tem niciodată de moarte. Iubirea nu cunoaște moartea. Un singur moment de iubire înseamnă mai mult decât o întreagă eternitate.

Iubirea trebuie să înceapă însă de undeva. Acesta este primul pas:

Iubește-te pe tine însuși.

Nu vă mai condamnați singuri. Toată lumea v-a condamnat până acum, și voi ați acceptat această condamnare, făcându-vă singuri rău. Nimeni nu se consideră suficient de demn, o creatură minunată a lui Dumnezeu. Nimeni nu mai crede astăzi că universul are nevoie de el. Aceasta este o idee otrăvitoare, dar nu este de mirare, căci ați fost otrăviți. Ați fost otrăviți încă de la prima gură de lapte supt de la sânul mamei. Acesta este trecutul umanității: o ceață întunecată a condamnării de sine. Dacă vă condamnați singuri, cum veți mai putea

crește? Cum vă veți mai putea maturiza? Cum veți mai putea adora existența? Dacă nu sunteți capabili să adorați existența din interiorul ființei voastre, nu o veți putea adora nici în alte persoane. Acest lucru va fi imposibil.

Nu veți putea deveni parte integrantă a totalității dacă nu puteți respecta divinitatea din ființa voastră. Voi sunteți gazda, iar Dumnezeu este oaspetele vostru. Nu puteți înțelege însă acest lucru, că Dumnezeu v-a ales ca vehicul, decât iubindu-vă singuri. Alegându-vă ca vehicul, el a arătat că vă respectă, că vă iubește. Prin simplul act de creație, el v-a demonstrat iubirea sa. Nu v-a creat deloc accidental. V-a dăruit un destin, v-a înzestrat cu un anumit potențial, cu o mare slavă pe care o puteți atinge. Este adevărat: Dumnezeu l-a creat pe om după chipul și asemănarea sa. Omul trebuie să devină un Dumnezeu. Până când nu va deveni el însuși una cu Dumnezeu, el nu va cunoaște împlinirea, adevărata mulțumire.

Cum puteți deveni însă una cu Dumnezeu? Preoții voștri v-au spus dintotdeauna că sunteți niște păcătoși, predestinați să ajungeți în iad. V-au învățat să vă temeți de iubirea de sine mai presus de orice. S-au dovedit astfel foarte perfizi, căci au tăiat însăși rădăcina iubirii în ființa voastră. Nu există în întreaga lume o profesie mai ticăloasă și mai perfidă decât cea de preot. Apoi v-au spus: „Iubiți-vă aproapele”. Ar fi o mare performanță!

V-au spus: „Iubiți umanitatea, patria-mamă, viața, existența, pe Dumnezeu”. Cuvinte mari, dar complet goale de vreun conținut. Cine s-a întâlnit vreodată cu umanitatea? Omul nu se poate întâlni decât cu alte ființe umane, și a fost învățat de mic să condamne prima ființă umană pe care a cunoscut-o – pe el însuși.

Voi nu v-ați respectat niciodată, nu v-ați iubit. Unicul lucru pe care îl cunoașteți este să condamnați. De aceea, vă risipiți întreaga viață condamnându-i pe ceilalți. Așa se explică de ce oamenii își bagă nasul în treburile tuturor

celorlalți. Cum ar putea face altfel? Aceasta pare singura lor cale de scăpare: să scoată în evidență greșelile celorlalți, să le dea o amplitudine cât mai mare, să exagereze, pentru a scăpa de tirania propriilor păcate. Așa se explică de ce există atâta spirit critic și atâta lipsă de iubire în această lume.

După părerea mea, aceasta este una din cele mai profunde *sutra* ale lui Buddha. Numai un om iluminat poate afirma așa ceva.

El spune: *Iubește-te pe tine însuși...* Această tehnică poate deveni fundamentul unei transformări radicale. Nu vă temeți să vă iubiți pe voi înșivă. Iubiți-vă din toată inima și veți fi surprinși să constatați că începând din momentul în care v-ați eliberat de orice condamnare de sine, de orice lipsă de respect față de sine, de ideea de păcat originar, începând din clipa în care vă veți considera valoros și iubit de existență, în viața voastră se va revărsa o mare binecuvântare. Începând din acel moment, îi veți vedea pe ceilalți în adevărata lor lumină și veți cunoaște compasiunea. Nu va fi însă o compasiune cultivată, ci una naturală, născută spontan.

Cel care se iubește pe sine învață foarte rapid meditația, căci aceasta nu înseamnă altceva decât să fii cu tine însuși. Dacă te urăști singur, așa cum procedați voi, căci așa v-au învățat religiile voastre, cum te mai poți simți confortabil în propria ta companie? Meditația nu înseamnă altceva decât să te bucuri de solitudine, să fii tu însuși, să te bucuri de propria prezență.

Meditația nu reprezintă o relație. Ea nu necesită un partener. Ființa își este suficientă sieși. Ea se scaldă în propria sa lumină, în propria sa slavă. Omul se bucură pentru simplul motiv că trăiește, că *este*.

Cel mai mare miracol din lume este faptul că existăm. *Existența* este miracolul suprem, iar meditația deschide poarta către împlinirea acestui miracol. Nu poate

medita însă decât omul care se iubește pe sine. Cine nu se iubește, nu face altceva decât să se evite singur, să se distanțeze de propria sa existență. Cui îi place să privească o față urâtă? La fel, cine își dorește să se scufunde într-o existență urâtă, să pătrundă în propriul noroi, în propriul întuneric? Cine dorește să pătrundă în iadul său interior? Mai bine să acopere întregul mormânt cu flori și să încerce să fugă cât mai departe.

Așa se explică de ce oamenii caută tot timpul compania altor persoane. Ei nu suportă să rămână singuri. Nu își suportă propria companie. Oricine este binevenit, numai să nu rămână singuri. Se duc la cinematograf și se uită timp de trei ore la un film stupid, citesc un roman polițist, pierzând timpul cu bună știință. Citesc la infinit aceleași ziare, cu aceleași știri idioate, numai ca să își ocupe mintea cu ceva. Joacă șah sau cărți, numai ca să-și omoare timpul - de parcă ar avea la dispoziție tot timpul din lume!

Noi nu avem prea mult timp la dispoziție. Șederea noastră pe pământ este limitată, iar scopul ei este să creștem din punct de vedere spiritual, să fim, să ne bucurăm.

Aceasta este consecința educației greșite pe care am primit-o cu toții: ne evităm singuri. Oamenii stau 5 - 6 ore în șir în fața televizoarelor, privind hipnotizați programele altora. În medie, un american privește într-o zi 5 ore la televizor, iar această boală se răspândește cu repeziciune în întreaga lume. La urma urmei, ce este atât de interesant în programele TV? Ce obții atât de valoros privindu-le? Nimic, decât o stare de sănătate deteriorată...

Lucrurile nu s-au schimbat prea mult de-a lungul timpului. Chiar și pe vremea când nu existau televizoare, oamenii își căutau distracțiile în altă parte. Problema lor a rămas aceeași: să se evite singuri, pentru că se consideră urâți. De unde se naște această problemă? Responsabili

pentru ea sunt preoții, papii, *shankaracharya*șii. Ei v-au deformat fețele, și au reușit de minune. Acum, toată lumea pare urâtă.

Orice copil se naște cu o mare frumusețe. De îndată ce începe să crească, aceasta pălește însă, din cauza educației primite de la adulți. El ajunge să se simtă hidos, paralizat, dezechilibrat. Treptat, devine atât de dezgustat de propria sa ființă încât este dispus să stea cu oricine, numai să își evite compania. Preferă să se ducă la o prostituată, numai să nu rămână singur.

Iubește-te pe tine însuși, a spus Buddha. Acest îndemn poate transforma întreaga lume. El poate distruge întregul trecut hidos al umanității, vestind o eră nouă, cu o umanitate nouă.

De aceea insist eu atât de mult asupra iubirii. Dar iubirea începe cu tine însuși. Abia apoi începe să se răspândească în jur. Acest lucru se realizează de la sine, nu este ceva ce trebuie făcut.

Iubește-te pe tine însuși, spune Buddha, după care adaugă imediat: *și contemplă*. Asta înseamnă meditația. Acesta este numele dat de Buddha meditației. Prima cerință este însă să te iubești pe tine însuși, *abia apoi* să contempli. Dacă nu te iubești pe tine însuși, dar faci greșeala să începi să contempli lumea din jur, riști să te sinucizi! Mulți budiști simt nevoia să se sinucidă, tocmai din cauză că nu acordă o importanță suficient de mare primei părți a **sutrei**. Ei se grăbesc să sară la partea a doua: *Contemplă-te pe tine însuși*. Personal, nu am întâlnit niciun comentariu referitor la *Dhammapada* sau alte **sutre** ale lui Buddha care să insiste asupra iubirii de sine.

Socrate spune: „Cunoaște-te pe tine însuși”. Buddha spune: „Iubește-te pe tine însuși”. Buddha are mai multă dreptate decât Socrate, căci dacă nu te iubești pe tine însuși, nu te vei putea cunoaște niciodată în profunzime. Cunoașterea vine întotdeauna ulterior. Iubirea este cea

care pregătește terenul. Ea reprezintă calea corectă a cunoașterii de sine.

Am locuit odată la un călugăr budist, pe nume Jagdish Kashyap, decedat la ora actuală. A fost un om bun. Odată, vorbeam de *Dhammapada* și când am ajuns la această *sutra*, a început să vorbească despre cunoașterea de sine, ca și cum nu ar fi citit deloc prima parte a **sutrei**. A sărit pur și simplu peste ea.

I-am spus atunci lui Bikshu Jagdish Kashyap: „Stai! Ai uitat ceva absolut esențial. Contemplarea de sine nu reprezintă decât al doilea pas care trebuie făcut, iar tu o transformi în primul pas. Este imposibil ca ea să fie primul pas”.

A citit din nou *sutra*, după care mi-a spus, cu ochii măriți de uimire: „Am citit *Dhammapada* o viață întreagă. Probabil că am citit această *sutra* de un milion de ori. În loc de rugăciunea de dimineață, eu recit *Dhammapada*, pe care o știu pe de rost. Și totuși, nu m-am gândit niciodată până acum că „*Iubește-te pe tine însuți*” reprezintă prima parte a meditației, iar contemplarea de sine doar a doua parte”.

La fel se petrec lucrurile cu milioane de budiști din întreaga lume, inclusiv cu neo-budiștii occidentali. Occidentul l-a descoperit pe Buddha, este pregătit să-l înțeleagă, dar comite aceeași greșală ca adepții săi orientali. Nimeni nu crede că iubirea de sine reprezintă temelia cunoașterii de sine... căci până când nu ajungi să te iubești pe tine însuți, nu poți sta față în față cu tine. Te eviți singur. Chiar și contemplarea poate fi o cale de a te evita.

Deci, mai întâi de toate: Iubește-te pe tine însuți, iar apoi contemplă – astăzi, mâine, de-a pururi.

Creați în jurul vostru o energie a iubirii. Iubiți-vă trupul și mintea, deopotrivă. Iubiți-vă întregul mecanism, organismul în ansamblul lui. Altfel spus, acceptați-vă așa

cum sunteți. Nu mai încercați să reprimați nimic din ființa voastră. Omul reprimă doar ceea ce urăște, doar ceea ce dorește să suprimă. Dacă veți continua să reprimați, cum credeți că veți reuși să contemplați? Se știe: nu îți poți privi în ochi dușmanul; nu îți poți privi în ochi decât iubitul (iubita). Dacă nu veți deveni propriul dumneavoastră iubit sau propria dumneavoastră iubită, nu vă veți putea privi în ochi, în față, în realitatea dumneavoastră profundă.

Contemplația înseamnă meditație. Este numele pe care îl acordă Buddha meditației. Este un cuvânt-cheie. Buddha vrea să spună: vegheați, fiți lucizi, nu fiți inconștienți. Nu vă mai comportați ca și cum ați dormi. Nu mai acționați la fel ca o mașină, ca un automat. Din păcate, aceasta este modalitatea în care funcționează majoritatea oamenilor.

Mike s-a mutat de puțin timp într-un apartament nou, așa că s-a decis să facă cunoștință cu vecinul de vizavi. A sunat la ușă și a rămas plăcut surprins să vadă apărând în fața sa o blondă tânără într-un neglijeu sumar.

Făstâcit, Mike a privit-o drept în ochi și i-a spus:

Bună! Sunt zahărul tău de vizavi. Pot să împrumut o ceașcă de vecin?

Oamenii trăiesc inconștient. Ei nu realizează ce spun, ce fac – nu sunt deloc atenți. Emit tot timpul presupuneri, dar nu văd ceea ce le iese în față. În special, nu au o perspectivă interioară. Ar fi și imposibil. Aceasta nu poate apărea decât prin cultivarea atenției. Un om cu adevărat lucid poate vedea chiar și cu ochii închiși. Voi nu puteți vedea nici când țineți ochii deschiși. Faceți presupuneri, proiectați, vă băgați unde nu vă fierbe oala, vă impuneți punctul de vedere, dar sunteți orbi.

Grace stătea pe canapeaua psihiatrului.

Închide ochii și relaxează-te, i-a spus acesta. Voi încerca un experiment.

Doctorul a scos din buzunar un mic port-chei din

piele, cu fermoar, l-a deschis și a zornăit cheile.

Ce îți evocă acest sunet? a întrebat-o el.

O partidă de sex, i-a susurat Grace.

Doctorul și-a băgat cheile la loc și a atins-o pe Grace cu port-cheiul din piele. Corpul fetei s-a cutremurat.

Și această senzație?

Tot o partidă de sex, i-a răspuns agitată Grace.

Acum deschide ochii, i-a spus doctorul, și explică-mi de ce ți-au evocat cele două senzații o partidă de sex.

Genele fetei au fluturat de câteva ori, ezitând. Văzând port-cheiul din mâinile doctorului, obrații lui Grace s-au făcut ca focul.

Ăă... Ei bine... Ca să fiu sinceră, când am auzit primul zornăit, m-am gândit că este fermoarul de la pantalonii tăi...

Mintea nu face altceva decât să proiecteze continuu. Ea interferează în permanență cu realitatea, dându-i forme și culori diferite de cele reale. Mintea nu vă permite niciodată să vedeți ceea ce este, ci numai *ce dorește ea să vedeți*.

Cândva, oamenii de știință credeau că ochii, urechile, nasul și celelalte simțuri umane reprezintă deschizături către realitate, punți care fac legătura între conștiința omului și aceasta. Între timp, percepția lor s-a schimbat. La ora actuală, ei afirmă că simțurile și mintea nu reprezintă deschizături către realitate, ci gardieni care ne împiedică accesul la ea. Doar două procente din această realitate reușește să ajungă la noi. 98% din ea ne rămâne străină. Nici chiar cele două procente care ajung la noi nu mai seamănă cu cele reale, căci trec prin nenumărate bariere, trebuind să se conformeze unui mare număr de filtre, astfel încât atunci când ajung la noi, ele nu mai seamănă deloc cu originalul.

Meditația înseamnă renunțarea la minte, pentru ca aceasta să nu mai interfereze cu realitatea, astfel încât să

poți vedea lucrurile exact așa cum sunt.

În fond, de ce interferează mintea? Pentru că este creată de societate. Ea este agentul societății în interiorul ființei voastre. Rețineți: mintea voastră nu se află în serviciul vostru! Vă aparține, dar nu se află în serviciul vostru. Face parte din conspirația împotriva voastră. Este o minte condiționată de societate. Aceasta a implantat foarte multe lucruri în ea. Este un slujitor al societății, nu al vostru, deși vă aparține. Dacă sunteți creștin, funcționează ca un agent al bisericii creștine. Dacă sunteți hindus, este o minte hindusă. Dacă sunteți budist, aveți o minte budistă. Realitatea nu este nici creștină, nici hindusă, nici budistă. Ea pur și simplu este.

Este necesar să renunțați la această minte - la mintea comunistă, catolică, protestantă... Pe pământ există 3.000 de religii, mai mari sau mai mici, secte minuscule, secte în interiorul sectelor. 3.000 în total. De aceea, există 3.000 de tipuri diferite de minte numai din acest punct de vedere, iar realitatea este una singură, adevărul este numai unul!

Meditația înseamnă să renunți la minte și să contempli. Primul pas - *iubește-te pe tine însuși* - vă va ajuta enorm în această direcție. Prin iubirea de sine ați distrus deja o mare parte din prostiile pe care le-a implantat societatea în ființa voastră. Ați devenit astfel mult mai liberi de condiționarea impusă de ea.

Cel de-al doilea pas constă în simpla *contemplare*. Buddha nu spune ce anume trebuie contemplat. Totul! Dacă mergeți, contemplați-vă mersul. Dacă mâncați, contemplați felul în care mâncați. Dacă faceți duș, contemplați acest lucru, felul în care vă stropește apa, atingerea ei, temperatura, fiorul care vă trece prin șira spinării. Contemplați totul, *astăzi, mâine și de-a pururi*.

Va veni astfel un moment în care vă veți putea contempla chiar și somnul. Acesta este ultimul pas în arta

contemplației. Corpul adoarme, dar cineva rămâne treaz, contemplând somnul său. Acesta este apogeul contemplației. La ora actuală, lucrurile stau chiar pe dos: corpul vostru este treaz, dar voi dormiți. Atunci, veți rămâne treji chiar și când corpul va adormi.

Corpul are nevoie de odihnă. Conștiința nu are însă nevoie de somn. Tocmai de aceea poartă acest nume: ea este conștientă, lucidă, trezită. Aceasta este natura ei. Corpul obosește, căci trăiește sub imperiul legii gravitației. Din cauza ei, obosește. Așa se explică de ce alergarea, urcarea scărilor etc., vă obosește atât de rapid – pentru că gravitația vă trage în jos. Chiar și simplul stat în picioare este obositor. Numai poziția la orizontală este cât de cât odihnitoare pentru corp, căci atunci vă aflați la unison cu legea gravitației. De îndată ce vă ridicați într-o poziție verticală, vă împotriviți acestei legi: sângele începe să urce către cap, opunându-se gravitației. Inima este nevoită să pompeze din greu.

Conștiința nu are însă nimic de-a face cu legea gravitației; de aceea, ea nu obosește niciodată. Gravitația nu are nicio putere asupra conștiinței. Aceasta nu este o piatră, nu are greutate. Funcționează sub incidența unei legi complet diferite – legea grației, sau, după cum este cunoscută în Orient, legea levitației. Gravitația te trage în jos. Levitația te trage în sus.

Corpul este tras în permanență în jos. De aceea, mai devreme sau mai târziu, va trebui să se odihnească într-un mormânt. Acea va fi adevărata lui odihnă. Ce este făcut din țărână se va întoarce în țărână. Când corpul se întoarce la sursa din care a provenit, conflictul dispare. Atomii săi nu se pot odihni cu adevărat decât în mormânt.

În schimb, sufletul aspiră către înălțimi din ce în ce mai mari. Cu cât omul devine mai lucid, cu atât mai sus îl poartă aripile sale. Întregul cer ajunge să-i aparțină.

Prin definiție, omul este o întâlnire a cerului cu

pământul, a sufletului cu corpul.

VIRTUȚILE EGOISMULUI

Rețineți un lucru: dacă nu sunteți egoiști, nu veți putea fi niciodată altruști. Dacă nu sunteți egoiști, nu veți putea scăpa de egoism. Numai o persoană extrem de egoistă poate face acest lucru. Pare un paradox; de aceea, va trebui să-l explicăm.

Ce înseamnă să fii egoist? În primul rând, să fii centrat în sine. În al doilea rând, să cauți întotdeauna fericirea personală. Dacă ești centrat în sine, vei fi egoist, orice ai face. Chiar dacă îi vei sluji pe ceilalți oameni, o vei face pentru că acest lucru îți provoacă o anumită bucurie, pentru că îți place să slujești, pentru că acest fapt te face fericit. Nu este în niciun caz vorba de datoria împlinită, de iubirea pentru umanitate, de sacrificiu de sine, de martiraj. Toate acestea sunt prostii. Pur și simplu, acest lucru te face fericit. Te duci la spital și îi ajuți pe bolnavi, te duci printre săraci și îi ajuți, pentru că *îți place*. Acest lucru te ajută să crești, în adâncurile ființei, te simți fericit.

Orice om centrat în sine caută fericirea personală. Tocmai în acest lucru constă frumusețea sa: cu cât cauți mai intens fericirea personală, cu atât mai mult îi vei ajuta pe cei din jur să o găsească pe a lor. Aceasta este singura posibilitate de a fi fericit în această lume. Dacă cei din jur nu sunt fericiți, nici tu nu poți fi fericit, căci nimeni nu este o insulă. Orice om face parte integrantă dintr-un continent uriaș. Dacă vrei să fii fericit, trebuie să-i ajuți pe cei din jur să fie fericiți. Numai atunci poți fi cu adevărat fericit.

Trebuie să crezi în jurul tău o atmosferă de fericire. Dacă toți cei din jur se simt triști, cum ai putea fi fericit? Este imposibil să nu fii afectat. Nimeni nu este o piatră. Suntem cu toții ființe delicate, extrem de sensibile. Dacă toți cei din jur se simt nefericiți, nefericirea lor sfârșește prin a te afecta. Nefericirea este extrem de infecțioasă, transmitându-se la fel ca o epidemie. Dacă îi ajuți pe alții

să fie fericiți, vei fi și tu fericit. Cei care doresc să descopere acest gen de fericire sunt întotdeauna interesați să-i facă pe ceilalți fericiți, dar nu de dragul lor, ci din interes. În adâncul sufletului său, ei doresc să fie ei înșiși fericiți – de aceea îi ajută pe ceilalți. Dacă toți oamenii ar fi învățați de mici să fie egoiști, întreaga lume ar fi mai fericită. Nefericirea ar dispărea de pe pământ.

Dacă vrei să fii sănătos, nu poți trăi printre oameni bolnavi. Cum ți-ai putea păstra în acest caz sănătatea? Ar fi imposibil. Acest lucru s-ar împotrivi înseși legilor naturii. Mai întâi, este nevoie să-i ajuți pe ceilalți să fie sănătoși. Numai așa vei putea fi tu însuși sănătos.

Dacă îi veți învăța pe toți oamenii să fie egoiști, din acest egoism generalizat se va naște altruismul. În ultimă instanță, altruismul nu înseamnă altceva decât egoism curat. La început pare orientat către ceilalți, dar în final *tu* ești cel care se simte împlinit. Cu cât numărul oamenilor fericiți din jurul tău este mai mare, cu atât va fi mai plină fericirea care va cădea asupra ta. Ea se transformă în beatitudine.

Atunci când trăiește o stare atât de debordantă de fericire, omul simte nevoia să fie singur. Își dorește păstrarea intimității sale. Ar vrea să trăiască numai printre flori, bucurându-se de poezie și de muzică. Ce om fericit și-ar mai dori să meargă la război, să ucidă și să se lase ucis de alții? Cine s-ar mai gândi la crime și la sinucidere? Numai oamenii lipsiți de egoism pot face așa ceva, căci ei nu au cunoscut niciodată fericirea supremă care se află în interiorul lor. Ei nu au experimentat niciodată fericirea stării de *a fi*. Nu au dansat niciodată, nu s-au bucurat niciodată de viață. Nu au cunoscut scânteia divină. Această scânteie nu se poate naște decât dintr-o mare fericire interioară, dintr-o stare de sațietate, de împlinire.

Un om lipsit de egoism este dezrădăcinat, necentrat. Nevroza lui este profundă. El se împotrivește naturii, deci

nu poate fi sănătos și integru. Se luptă cu curentul vieții, cu existența. Pe scurt, încearcă să fie altruist. Un asemenea om nu poate fi însă altruist, căci numai un om egoist poate înțelege ce înseamnă altruismul.

Dacă ești fericit, îți poți împărtăși această fericire. Dacă nu ești fericit, cum ai putea-o împărtăși altora? Ca să împarți cu altcineva, trebuie mai întâi să ai. Oamenii lipsiți de egoism sunt întotdeauna serioși, bolnavi sufletește, tulburați. Se simt niște ratați. Rețineți: atunci când uiți să trăiești, când nu te bucuri de viață, este normal să fii înclinat către sinucidere sau către crimă. Atunci când se simte nefericit, orice om este înclinat către distrugere.

Nefericirea este distructivă. Fericirea este creatoare. Nu există decât un singur tip de creativitate - cea născută din fericire, din beatitudine, din desfătare. Atunci când te bucuri, dorești să creezi ceva, o jucărie pentru copilul tău, un poem, o pictură, ceva... Cum altfel ai putea exprima fericirea copleșitoare pe care ți-o provoacă viața? Simți nevoia să creezi ceva, orice. Dacă te simți nefericit, ai vrea să distrugi ceva. Simți nevoia să te faci politician, soldat, să creezi o situație în care să poți distruge ceva, orice.

Așa se explică de ce războaiele nu încetează niciodată pe pământ. Ele sunt un fel de boală. Politicienii vorbesc întruna despre pace, dar se pregătesc continuu pentru război. Mai mult, ei afirmă: „Ne pregătim pentru război tocmai ca să putem păstra pacea”. Culmea ipocriziei! Dacă te pregătești pentru război, cum ai putea păstra pacea? Ca să poți păstra pacea, ar trebui să te pregătești pentru ea!

Din acest motiv, orice generație nouă reprezintă un pericol pentru cea veche. Copiii nu își doresc altceva decât să fie fericiți. Tinerii din ziua de azi sunt mult mai interesați de meditație, de iubire, de muzică, de dans... Politicienii din toată lumea au devenit speriați. Noua generație nu mai este interesată de politică, nici de aripa

dreaptă, nici de cea stângă. Comunismul și celelalte ism-e nu îi mai interesează pe tineri.

Un om fericit nu își aparține decât sieși. De ce s-ar înscrie el într-o organizație? Aceasta este calea cea mai sigură pentru a deveni nefericit – să te pierzi în mulțime. Cine nu își găsește rădăcinile în propria lui ființă se va simți deșărădăcinat, iar acest lucru îl va tulbura foarte tare. El știe că are nevoie de un sol în care să se fixeze; de aceea, se înscrie într-o organizație, într-un partid politic, într-un partid revoluționar, într-o religie. Acesta nu este însă un sol fertil, ci un substitut.

Orice om ar trebui să își găsească rădăcinile în sine, căci ființa sa face parte integrantă din existență. Dacă te cramponezi de o mulțime exterioară, creșterea interioară devine imposibilă. Ajungi astfel într-o fundătură.

De aceea, eu nu vă învăț să fiți altruști, pentru că știu că dacă vă veți cultiva egoismul, veți deveni automat altruști. Dacă nu veți cunoaște egoismul, nu vă veți cunoaște pe voi înșivă, și astfel, nu veți putea intra în contact cu ceilalți, căci ați ratat primul pas.

Uitați de lumea exterioară, de societate, de utopii și de Karl Marx. Uitați de toate aceste prostii. Vă aflați aici pentru câțiva ani. De aceea, bucurați-vă de existență, fiți fericiți, dansați și iubiți. Veți constata că din această iubire și din acest dans, din acest egoism profund, se va naște un val de energie. Bucuria voastră va deveni atât de mare încât o veți putea împărtăși cu ceilalți.

Adevăr vă spun: iubirea este unul din cele mai egoiste lucruri.

NU VĂ ATAȘAȚI DE NIMIC

„Iubirea este singura cale de a te elibera de atașament. Atunci când iubești totul, nu ești atașat de nimic.

...Bărbatul care devine prizonierul iubirii femeii și femeia care devine prizoniera iubirii bărbatului nu merită

să poarte coroana prețioasă a libertății. În schimb, bărbatul și femeia care devin una prin iubirea lor, o entitate inseparabilă, merită pe deplin acest premiu”.

— Din *Cartea lui Mirdad*, de Mikhail Naimy

Cartea lui Mirdad este cartea mea preferată. Mirdad este un erou fictiv, dar afirmațiile și faptele sale au o importanță deosebită. De aceea, cartea nu ar trebui citită ca un roman, ci ca o scriptură – poate singura scriptură care există.

Afirmația de mai sus descrie un crâmpeli din înțelegerea profundă a lui Mirdad. El spune: *Iubirea este singura cale de a te elibera de atașament...* Până acum, vi s-a spus că iubirea este singura cale de a deveni atașat. Toate religiile sunt de acord în această privință.

Personal, sunt de părerea lui Mirdad:

Iubirea este singura cale de a te elibera de atașament. Atunci când iubești totul, nu ești atașat de nimic.

Ca să înțelegeți acest lucru, trebuie să definim mai întâi ce înseamnă atașamentul. De ce se cramponează omul? Pentru că se teme că va pierde obiectul cramponării sale. Poate că altcineva i-l va fura. El se teme că lucrul de care dispune astăzi nu va mai fi la dispoziția sa mâine.

Cine știe ce se poate petrece mâine? Femeia pe care o iubești se poate îndepărta de tine, sau invers. Te poți înstrăina de ea, sau dimpotrivă, poți deveni una cu ea, într-o măsură atât de mare încât ar fi imposibil să te mai gândești că sunteți două ființe diferite. Desigur, corpurile voastre sunt diferite, dar sufletele au devenit una, înconjurate de un halou de fericire în care ajung să se topească. Tu nu mai ești tu și ea nu mai este ea.

Iubirea devine atât de totală, de coplesitoare, că nu mai poți fi tu însuși. Individualitatea ta dispare, topindu-se în această entitate colectivă.

Cine mai poate fi atașat în această stare, și de cine?

Tot ce rămâne este *existența*. Când iubirea înflorește și ajunge la apogeu, tot ce rămâne este existența. Teama de ziua de mâine dispare. De aceea, nu se mai pune problema unui contract, a unei căsnicii, a atașamentului de orice fel.

Ce altceva este căsnicia decât un contract de afaceri? „Ne angajăm împreună în fața unui ofițer al stării civile” – este o insultă la adresa iubirii! Este un contract juridic, tot ce poate fi mai urât în ochii existenței. Atunci când duci iubirea la tribunal, comiți o crimă de neiertat. Te angajezi în fața unui magistrat, spunând: „Dorim să ne căsătorim și să rămânem căsătoriți. Aceasta este promisiunea noastră, făcută în fața legii. Nu ne vom despărți și nu ne vom înșela reciproc”. Nu credeți că aceasta este cea mai mare insultă adusă iubirii? Să pui legea mai presus de ea?

Legea este folositoare, dar numai celor care nu cunosc iubirea. Ea le servește celor orbi, care nu au ochi să vadă, celor care au uitat limbajul inimii și care nu mai cunosc decât limbajul minții. Afirmatia lui Mirdad are o valoare atât de mare încât trebuie înțeleasă profund, nu doar intelectual sau emoțional, ci cu întreaga ființă.

Iubirea este singura cale de a te elibera de atașament... căci atunci când iubești, nu te mai poți gândi la nimic altceva. Atunci când iubești totul, nu ești atașat de nimic. Fiecare clipă aduce cu sine o bucurie nouă, o revărsare, un cântec. Fiecare moment reprezintă un pas de dans nou. Chiar dacă partenerii se schimbă uneori, iubirea rămâne.

Atașamentul este dorința ca partenerul să nu se schimbe niciodată. Pentru asta, trebuie să te angajezi în fața unei instanțe, a societății, să respecti tot felul de formalități stupide. Dacă nu te vei conforma, îți vei pierde respectul celor din jur, în mijlocul cărora ești nevoit să trăiești.

Iubirea nu are nimic de-a face cu atașamentul, căci ea nu poate cădea mai prejos de demnitate. Iubirea este

însăși esența respectului, a nobileții. Nu poți face nimic ca să o degradezi. Eu nu spun că partenerii nu se pot schimba, ci doar că acest lucru nu contează. Dacă iubirea ar rămâne neclintită, chiar dacă partenerilor li s-ar permite să se schimbe, dacă ea ar continua să curgă la fel ca un fluviu, lumea va fi mult mai frumoasă. La ora actuală iubirea curge cu picătura, ca un robinet defect. Este imposibil să îți potolești setea bând de la un asemenea robinet. Iubirea simte nevoia să fie oceanică, nu să curgă cu picătura, de la un robinet public. Din păcate, toate căsătoriile sunt publice.

Iubirea este universală. Ea nu invită la nunta ei câțiva oameni, ci întregul univers, stelele, soarele și luna, păsările și copacii, animalele și florile. Întreaga existență este invitată să sărbătorească alături de ea.

Iubirea nu are nevoie de prea multe lucruri. Ea se bucură de un cer înstelat – ce altceva ți-ai putea dori mai mult? Nu are nevoie de câțiva prieteni – întregul univers i se pare prietenos. Personal, nu am întâlnit încă niciodată un copac care să mi se pară dușmănos. Am urcat numeroși munți, dar nu am întâlnit încă un munte aflat într-o stare de conflict cu semenii săi. Existența este extrem de prietenoasă.

De îndată ce înțelegerea iubirii va înflori în voi, atașamentul de orice fel va dispărea. Vă veți putea schimba partenerii, dar acest lucru nu va însemna că veți părăsi pe cineva. Vă veți putea întoarce oricând la primul partener, fără prejudecăți și fără probleme.

Dacă omul ar redescoperi copilul din el, cel care se joacă pe plajă, adunând fericit scoici și pietricele colorate, el ar găsi o mare comoară. Cine se poate bucura de lucruri mărunte va trăi în libertate, lăsându-i și pe ceilalți să se bucure de aceeași libertate. Dacă numărul celor care ar trăi astfel ar crește, lumea în care trăim s-ar schimba radical. Ar deveni o lume a frumuseții, a luminii. Toate

inimile ar înflori, s-ar aprinde. Odată aprins, acest foc ar continua să crească, devenind o vâlvătaie. Flăcările iubirii cresc la fel ca un copac, făcând în final flori și fructe.

Ceea ce voi numiți iubire nu are nimic de-a face cu iubirea. De aceea se petrec lucruri atât de ciudate în această lume. Cineva îți spune: „Ești atât de frumoasă! Te iubesc atât de mult. Nicio femeie din întreaga lume nu se compară cu tine”, iar tu nu obiectezi niciodată, spunând: „Nu ai dreptul să afirmi așa ceva, căci nu cunoști femeile din întreaga lume”. Când cineva îți spune ceva atât de frumos, uiți de iraționalitatea acestor cuvinte.

Oamenii învață să rostească asemenea lucruri din filme, din cărți - dar ele nu înseamnă nimic. Singura lor semnificație este: „Hai în pat!” Suntem însă oameni civilizați, așa că simțim nevoia să facem asemenea observații introductive, să prefăcăm puțin lucrurile. Nu-i putem spune cuiva: „Hai în pat!” Dacă i-am spune unei femei străine așa ceva, aceasta ar alerta imediat prima secție de poliție: „Acest bărbat mi s-a adresat ireverențios!” Dacă începi însă prin a-i oferi femeii o înghețată, dacă îi aduci câteva flori, dacă îi spui câteva prostioare simpatice... o convingi ușor. Apoi vă treziți amândoi dimineața cu o stare de mahmureală, cu o durere de cap, și vă priviți ca doi străini. Ce căutați împreună în pat? Unul se va ascunde sub ziar, prefăcându-se că îl citește cu interes, în timp ce celălalt va pregăti un ceai sau o cafea, numai pentru a uita de ceea ce s-a întâmplat.

Mirdad continuă:

Bărbatul care devine prizonierul iubirii femeii și femeia care devine prizoniera iubirii bărbatului nu merită să poarte coroana prețioasă a libertății.

Când iubirea se transformă în atașament, ea capătă forma unei relații. Când iubirea devine solicitantă, se transformă într-o închisoare. Libertatea nu mai există. Nu mai poți zbura liber; ești întemnițat. Apoi începi să-ți pui

întrebări. Când ești singur, te simți ușurat. Când în camera ta se mai află cineva, te întrebi: oare ce va face, ce va spune, ce îți va cere? Poate *te va forța* să faci ceva. Și dacă acest proces continuă în fiecare zi...

Cel care a inventat patul dublu a fost unul din cei mai mari dușmani ai umanității. Nici chiar în propriul tău pat nu mai poți fi liber! Nu te poți mișca așa cum vrei, căci mai există și celălalt. Evident, el va ocupa cea mai mare parte din spațiu. Ești fericit dacă îți mai rămâne puțin spațiu pentru tine, și rețineți: celălalt nu face decât să crească în permanență. Trăim într-o lume ciudată, în care femeile cresc tot timpul, iar bărbații se reduc încontinuu. Iar vina le aparține celor din urmă. Din cauza lor rămân femeile gravide. Apar astfel noi necazuri la orizont. Dacă pui un bărbat lângă o femeie, cât de curând va apărea și un al treilea. Dacă nu apare, vecinii se vor îngrijora: „Ce se întâmplă? De ce nu apare un copil?”

Am cunoscut foarte mulți oameni, din tot felul de zone. Întotdeauna m-a mirat la culme de ce își fac oamenii atâtea griji? Dacă cineva rămâne neînsoțit, ei se întreabă îngrijorați: „Oare de ce nu se însoară?”, ca și cum căsnicia ar fi o lege universală, pe care toată lumea ar trebui să o respecte. Torturați de cei din jur, oamenii sfârșesc prin a se căsători, doar – doar or scăpa de comentarii. Dar se înșală. De îndată ce se căsătoresc, ceilalți vor continua să își pună întrebări: „Când intenționezi să faci copii?”

Această problemă nu mai e la fel de simplă: un copil poate veni sau nu – nu depinde de tine. Chiar dacă va veni, o va face atunci când va considera el necesar. Dar oamenii vor continua să te hărțuiască... „Un cămin nu este un cămin adevărat fără un copil”. Este adevărat, căci un cămin pare un templu gol dacă în el nu se aude vocea unui copil. Pe de altă parte, un singur copil este suficient ca să-ți transforme căminul într-o casă de nebuni. Dacă ai mai mulți, necazurile se vor multiplica.

Personal, am stat singur în casa mea, întreaga mea viață. Nu deranjez niciodată pe nimeni. Nu am întrebat niciodată pe cineva: „De ce nu te căsătorești? De ce nu faci copii?”, pentru că nu cred că este civilizat să pui asemenea întrebări. Este o ingerință în libertatea individuală a celuilalt.

Oamenii continuă să trăiască alături de soțiile lor, de copiii lor, devenind din ce în ce mai puțin sensibili, căci prezența fiecărui nou membru al familiei tulbură multe ape. Începi să auzi mai puțin, să vezi mai puțin, să miroși mai puțin, să nu mai simți mare lucru.

Nu mai apuci să-ți folosești simțurile la întreaga lor capacitate. Atunci când cineva se îndrăgostește pentru prima oară, fața lui devine strălucitoare. Pasul lui devine mai vioi, parcă ar dansa. Hainele îi vin ca turnate. S-a întâmplat un miracol. Din păcate, acesta nu durează niciodată prea mult. După o săptămână sau două, vechea plictiseală revine. Hainele îi par din nou prăfuite. Lumina dispare de pe fața lui. Începe să-și târască din nou pașii, nu mai dansează. Florile continuă să înflorească, dar el nu le mai vede frumusețea. Stelele continuă să lumineze deasupra lui, dar el nu se mai uită în sus.

În lume sunt milioane de oameni care nu se uită niciodată în sus. Ochii lor privesc numai în jos, de parcă s-ar teme să nu le cadă o stea în cap. Foarte puțini oameni se bucură să doarmă sub cerul liber, temându-se de vastitatea acestuia, de întunericul său, de singurătatea pe care le-o evocă.

Ei își văd mai departe de viața lor mărunță, intuind că dacă ar fi rămas singuri, dacă nu s-ar fi căsătorit... dar acum nu se mai poate face nimic. Nu mai poți desface contractul; nu îți mai poți recăpăta statutul de celibatar. De fapt, majoritatea se obișnuiesc atât de tare cu închisoarea în care trăiesc încât nu s-ar mai putea descurca în libertate. Aceasta le oferă un fel de siguranță.

Se simt familiari în ea, deși sunt nefericiți. Pătura este ruptă, dar cel puțin patul este dublu. Măcar nu sunt singuri în nefericirea lor. Cineva le-o împărtășește. Realitatea este că nefericirea se naște din această relație, și fiecare din cei doi parteneri contribuie la ea.

Iubirea oferă libertate, nu înlănțuie. Ea îți oferă aripi și te îmboldește să zbori cât mai sus.

În schimb, bărbatul și femeia care devin una prin iubirea lor, o entitate inseparabilă, merită pe deplin acest premiu”.

Această *Carte a lui Mirdad* este una din acele cărți care vor trăi de-a pururi, atât timp cât vor exista oameni pe pământ. Din păcate, cel care a scris-o este complet uitat. Mirdad este numele eroului cărții, nu cel al autorului. Acesta se numea Mikhail Naimy, dar numele său nu contează prea mult. Cartea sa este superbă, mai mare decât a fost vreodată el. De altfel, omul a încercat să mai creeze ceva comparabil cu această primă lucrare, ceva la fel de valoros, dar nu a reușit niciodată. A scris multe alte cărți, dar *Cartea lui Mirdad* rămâne Everestul său. Celelalte nu sunt decât niște coline.

Dacă iubirea este înțeleasă ca o comuniune între două suflete, nu doar ca o fuziune sexuală, biologică, între hormonii masculini și feminini, – ea poate oferi aripi, poate conduce la o perspectivă foarte profundă asupra vieții. Pentru prima oară, cei doi îndrăgostiți pot deveni prieteni. Altminteri, nu vor fi decât doi dușmani deghizați.

Din păcate, religiile și așa-zișii sfinți, oameni care au scăpat din această lume, din lașitate și din incapacitatea de a da piept cu ea, au otrăvit ideea de iubire. Au condamnat sexualitatea, și odată cu ea au condamnat și iubirea, căci oamenii consideră că cele două sunt sinonime. Ei bine, nu sunt. Sexul nu reprezintă decât o mică parte a energiei biologice. Iubirea reprezintă totalitatea sufletului, întreaga ființă. Sexul nu este altceva

decât o necesitate a rasei, a societății, de a se perpetua. Poți participa la el, dar numai dacă dorești acest lucru. Iubirea nu poate fi însă evitată. Dacă eviți iubirea, creativitatea ta moare și simțurile tale devin insensibile. Existența ta devine prăfuită. Tu însuți devii un mort viu.

Continui să respiri, să mănânci, să te duci la serviciu în fiecare zi, până când moartea vine și te eliberează de toată această plictiseală de care ai suferit toată viața.

Dacă nu dispui decât de sex, nu ai practic nimic. Ești doar un instrument al biologiei, al universului, necesar reproducerii. Ești o simplă mașinărie, o uzină. Dacă îți faci însă din iubire un adevărat mod de viață, dacă vezi în persoana partenerului un prieten drag, dacă inimile voastre dansează la unison, devenind practic una, practic nu mai ai nevoie de altă spiritualitate, de altă religie. Ai găsit ceea ce căutai.

Iubirea conduce la experiența supremă, numită Dumnezeu, absolut, adevăr. Acestea sunt simple nume. În realitate, absolutul nu are nume, dar poate fi cunoscut, iar cea care conduce către el este iubirea.

Dacă nu te gândești decât la sex și nu ajungi să cunoști iubirea, te îneci ca țiganul la mal. Faci copii și îți vezi mai departe de existența ta mizerabilă, joci cărți, te duci la cinema și te uiți la meciuri de fotbal, ai tot felul de experiențe, te plictisești, te lupți, dar nu poți scăpa de acea angoasă subtilă, numită de existențialiști *angst*. Nu vei cunoaște niciodată frumusețea existenței, adevărata tăcere și pace a cosmosului.

Numai iubirea permite această cunoaștere.

Mai rețineți un lucru: iubirea nu cunoaște limite. Ea nu poate fi geloasă, pentru simplul motiv că nu este posesivă, însăși ideea că iubirea te îndreptățește să posezi pe cineva este hidoasă. Posesivitatea înseamnă că l-ai ucis și l-ai transformat într-o marfă.

Numai lucrurile pot fi posedate. Iubirea conferă

libertate. De fapt, ea este sinonimă cu libertatea.

simți dezrădăcinat, iar acest lucru îl va tulbura foarte tare. El știe că are nevoie de un sol în care să se fixeze; de aceea, se înscrie într-o organizație, într-un partid politic, într-un partid revoluționar, într-o religie. Acesta nu este însă un sol fertil, ci un substitut.

Orice om ar trebui să își găsească rădăcinile în sine, căci ființa sa face parte integrantă din existență. Dacă te cramponezi de o mulțime exterioară, creșterea interioară devine imposibilă. Ajungi astfel într-o fundătură.

De aceea, eu nu vă învăț să fiți altruști, pentru că știu că dacă vă veți cultiva egoismul, veți deveni automat altruști. Dacă nu veți cunoaște egoismul, nu vă veți cunoaște pe voi înșivă, și astfel, nu veți putea intra în contact cu ceilalți, căci ați ratat primul pas.

Uitați de lumea exterioară, de societate, de utopii și de Karl Marx. Uitați de toate aceste prostii. Vă aflați aici pentru câțiva ani. De aceea, bucurați-vă de existență, fiți fericiți, dansați și iubiți. Veți constata că din această iubire și din acest dans, din acest egoism profund, se va naște un val de energie. Bucuria voastră va deveni atât de mare încât o veți putea împărtăși cu ceilalți.

Adevăr vă spun: iubirea este unul din cele mai egoiste lucruri.

NU VĂ ATAȘAȚI DE NIMIC

„Iubirea este singura cale de a te elibera de atașament. Atunci când iubești totul, nu ești atașat de nimic.

...Bărbatul care devine prizonierul iubirii femeii și femeia care devine prizoniera iubirii bărbatului nu merită să poarte coroana prețioasă a libertății. În schimb, bărbatul și femeia care devin una prin iubirea lor, o entitate inseparabilă, merită pe deplin acest premiu”.

— Din *Cartea lui Mirdad*, de Mikhail Naimy

Cartea lui Mirdad este cartea mea preferată. Mirdad

este un erou fictiv, dar afirmațiile și faptele sale au o importanță deosebită. De aceea, cartea nu ar trebui citită ca un roman, ci ca o scriptură – poate singura scriptură care există.

Afirmația de mai sus descrie un crâmpei din înțelegerea profundă a lui Mirdad. El spune: *Iubirea este singura cale de a te elibera de atașament...* Până acum, vi s-a spus că iubirea este singura cale de a deveni atașat. Toate religiile sunt de acord în această privință.

Personal, sunt de părerea lui Mirdad:

Iubirea este singura cale de a te elibera de atașament. Atunci când iubești totul, nu ești atașat de nimic.

Ca să înțelegeți acest lucru, trebuie să definim mai întâi ce înseamnă atașamentul. De ce se cramponează omul? Pentru că se teme că va pierde obiectul cramponării sale. Poate că altcineva i-l va fura. El se teme că lucrul de care dispune astăzi nu va mai fi la dispoziția sa mâine.

Cine știe ce se poate petrece mâine? Femeia pe care o iubești se poate îndepărta de tine, sau invers. Te poți înstrăina de ea, sau dimpotrivă, poți deveni una cu ea, într-o măsură atât de mare încât ar fi imposibil să te mai gândești că sunteți două ființe diferite. Desigur, corpurile voastre sunt diferite, dar sufletele au devenit una, înconjurate de un halou de fericire în care ajung să se topească. Tu nu mai ești tu și ea nu mai este ea.

Iubirea devine atât de totală, de copleșitoare, că nu mai poți fi tu însuși. Individualitatea ta dispare, topindu-se în această entitate colectivă.

Cine mai poate fi atașat în această stare, și de cine?

Tot ce rămâne este *existența*. Când iubirea înfloarește și ajunge la apogeu, tot ce rămâne este existența. Teamă de ziua de mâine dispare. De aceea, nu se mai pune problema unui contract, a unei căsnicii, a atașamentului de orice fel.

Ce altceva este căsnicia decât un contract de afaceri?

„Ne angajăm împreună în fața unui ofițer al stării civile”.

— Este o insultă la adresa iubirii! Este un contract juridic, tot ce poate fi mai urât în ochii existenței. Atunci când duci iubirea la tribunal, comiți o crimă de neiertat. Te angajezi în fața unui magistrat, spunând: „Dorim să ne căsătorim și să rămânem căsătoriți. Aceasta este promisiunea noastră, făcută în fața legii. Nu ne vom despărți și nu ne vom înșela reciproc”. Nu credeți că aceasta este cea mai mare insultă adusă iubirii? Să pui legea mai presus de ea?

Legea este folositoare, dar numai celor care nu cunosc iubirea. Ea le servește celor orbi, care nu au ochi să vadă, celor care au uitat limbajul inimii și care nu mai cunosc decât limbajul minții. Afirmatia lui Mirdad are o valoare atât de mare încât trebuie înțeleasă profund, nu doar intelectual sau emoțional, ci cu întreaga ființă.

Iubirea este singura cale de a te elibera de atașament... căci *atunci când iubești, nu te mai poți gândi la nimic altceva*. Atunci când iubești totul, nu ești atașat de nimic.

Fiecare clipă aduce cu sine o bucurie nouă, o revărsare, un cântec. Fiecare moment reprezintă un pas de dans nou.

Chiar dacă partenerii se schimbă uneori, iubirea rămâne.

Atașamentul este dorința ca partenerul să nu se schimbe niciodată. Pentru asta, trebuie să te angajezi în fața unei instanțe, a societății, să respecti tot felul de formalități stupide. Dacă nu te vei conforma, îți vei pierde respectul celor din jur, în mijlocul cărora ești nevoit să trăiești.

Iubirea nu are nimic de-a face cu atașamentul, căci ea nu poate cădea mai prejos de demnitate. Iubirea este

însăși esența respectului, a nobleței. Nu poți face nimic ca să o degradezi. Eu nu spun că partenerii nu se pot schimba, ci doar că acest lucru nu contează. Dacă iubirea ar rămâne neclintită, chiar dacă partenerilor li s-ar permite să se schimbe, dacă ea ar continua să curgă la fel ca un fluviu, lumea va fi mult mai frumoasă. La ora actuală iubirea curge cu picătura, ca un robinet defect. Este imposibil să îți potolești setea bând de la un asemenea robinet. Iubirea simte nevoia să fie oceanică, nu să curgă cu picătura, de la un robinet public. Din păcate, toate căsătoriile sunt publice.

Iubirea este universală. Ea nu invită la nunta ei câțiva oameni, ci întregul univers, stelele, soarele și luna, păsările și copacii, animalele și florile. Întreaga existență este invitată să sărbătorească alături de ea.

Iubirea nu are nevoie de prea multe lucruri. Ea se bucură de un cer înstelat – ce altceva ți-ai putea dori mai mult? Nu are nevoie de câțiva prieteni – întregul univers i se pare prietenos. Personal, nu am întâlnit încă niciodată un copac care să mi se pară dușmănos. Am urcat numeroși munți, dar nu am întâlnit încă un munte aflat într-o stare de conflict cu semenii săi. Existența este extrem de prietenoasă.

De îndată ce înțelegerea iubirii va înflori în voi, atașamentul de orice fel va dispărea. Vă veți putea schimba partenerii, dar acest lucru nu va însemna că veți părăsi pe cineva. Vă veți putea întoarce oricând la primul partener, fără prejudecăți și Ură probleme.

Dacă omul ar redescoperi copilul din el, cel care se joacă pe plajă, adunând fericit scoici și pietricele colorate, el ar găsi o mare comoară. Cine se poate bucura de lucruri mărunte va trăi în libertate, lăsându-i și pe ceilalți să se bucure de aceeași libertate. Dacă numărul celor care ar trăi astfel ar crește, lumea în care trăim s-ar schimba radical. Ar deveni o lume a frumuseții, a luminii. Toate

inimile ar înflori, s-ar aprinde. Odată aprins, acest foc ar continua să crească, devenind o vâlvătaie. Flăcările iubirii cresc la fel ca un copac, făcând în final flori și fructe.

Ceea ce voi numiți iubire nu are nimic de-a face cu iubirea. De aceea se petrec lucruri atât de ciudate în această lume. Cineva îți spune: „Ești atât de frumoasă! Te iubesc atât de mult. Nicio femeie din întreaga lume nu se compară cu tine”, iar tu nu obiectezi niciodată, spunând: „Nu ai dreptul să afirmi așa ceva, căci nu cunoști femeile din întreaga lume”. Când cineva îți spune ceva atât de frumos, uiți de iraționalitatea acestor cuvinte.

Oamenii învață să rostească asemenea lucruri din filme, din cărți - dar ele nu înseamnă nimic. Singura lor semnificație este: „Hai în pat!” Suntem însă oameni civilizați, așa că simțim nevoia să facem asemenea observații introductive, să prefăcăm puțin lucrurile. Nu-i putem spune cuiva: „Hai în pat!” Dacă i-am spune unei femei străine așa ceva, aceasta ar alerta imediat prima secție de poliție: „Acest bărbat mi s-a adresat ireverențios!” Dacă începi însă prin a-i oferi femeii o înghețată, dacă îi aduci câteva flori, dacă îi spui câteva prostioare simpatice... o convingi ușor. Apoi vă treziți amândoi dimineața cu o stare de mahmureală, cu o durere de cap, și vă priviți ca doi străini. Ce căutați împreună în pat? Unul se va ascunde sub ziar, prefăcându-se că îl citește cu interes, în timp ce celălalt va pregăti un ceai sau o cafea, numai pentru a uita de ceea ce s-a întâmplat.

Mirdad continuă:

Bărbatul care devine prizonierul iubirii femeii și femeia care devine prizoniera iubirii bărbatului nu merită să poarte coroana prețioasă a libertății.

Când iubirea se transformă în atașament, ea capătă forma unei relații. Când iubirea devine solicitantă, se transformă într-o închisoare. Libertatea nu mai există. Nu mai poți zbura liber; ești întemnițat. Apoi începi să-ți pui

întrebări. Când ești singur, te simți ușurat. Când în camera ta se mai află cineva, te întrebi: oare ce va face, ce va spune, ce îți va cere? Poate *te va forța* să faci ceva. Și dacă acest proces continuă în fiecare zi...

Cel care a inventat patul dublu a fost unul din cei mai mari dușmani ai umanității. Nici chiar în propriul tău pat nu mai poți fi liber! Nu te poți mișca așa cum vrei, căci mai există și celălalt. Evident, el va ocupa cea mai mare parte din spațiu. Ești fericit dacă îți mai rămâne puțin spațiu pentru tine, și rețineți: celălalt nu face decât să crească în permanență. Trăim într-o lume ciudată, în care femeile cresc tot timpul, iar bărbații se reduc încontinuu. Iar vina le aparține celor din urmă. Din cauza lor rămân femeile gravide. Apar astfel noi necazuri la orizont. Dacă pui un bărbat lângă o femeie, cât de curând va apărea și un al treilea. Dacă nu apare, vecinii se vor îngrijora: „Ce se întâmplă? De ce nu apare un copil?”

Am cunoscut foarte mulți oameni, din tot felul de zone. Întotdeauna m-a mirat la culme de ce își fac oamenii atâtea griji? Dacă cineva rămâne neînsourat, ei se întreabă îngrijorați: „Oare de ce nu se însoară?”, ca și cum căsnicia ar fi o lege universală, pe care toată lumea ar trebui să o respecte. Torturați de cei din jur, oamenii sfârșesc prin a se căsători, doar – doar or scăpa de comentarii. Dar se înșală. De îndată ce se căsătoresc, ceilalți vor continua să își pună întrebări: „Când intenționezi să faci copii?”

Această problemă nu mai e la fel de simplă: un copil poate veni sau nu – nu depinde de tine. Chiar dacă va veni, o va face atunci când va considera el necesar. Dar oamenii vor continua să te hărțuiască... „Un cămin nu este un cămin adevărat fără un copil”. Este adevărat, căci un cămin pare un templu gol dacă în el nu se aude vocea unui copil. Pe de altă parte, un singur copil este suficient ca să-ți transforme căminul într-o casă de nebuni. Dacă ai mai mulți, necazurile se vor multiplica.

Personal, am stat singur în casa mea, întreaga mea viață. Nu deranjez niciodată pe nimeni. Nu am întrebat niciodată pe cineva: „De ce nu te căsătorești? De ce nu faci copii?”, pentru că nu cred că este civilizat să pui asemenea întrebări. Este o ingerință în libertatea individuală a celuilalt.

Oamenii continuă să trăiască alături de soțiile lor, de copiii lor, devenind din ce în ce mai puțin sensibili, căci prezența fiecărui nou membru al familiei tulbură multe ape. Începi să auzi mai puțin, să vezi mai puțin, să miroși mai puțin, să nu mai simți mare lucru.

Nu mai apuci să-ți folosești simțurile la întreaga lor capacitate. Atunci când cineva se îndrăgostește pentru prima oară, fața lui devine strălucitoare. Pasul lui devine mai vioi, parcă ar dansa. Hainele îi vin ca turnate. S-a întâmplat un miracol. Din păcate, acesta nu durează niciodată prea mult. După o săptămână sau două, vechea plictiseală revine. Hainele îi par din nou prăfuite. Lumina dispare de pe fața lui. Începe să-și târască din nou pașii, nu mai dansează. Florile continuă să înflorească, dar el nu le mai vede frumusețea. Stelele continuă să lumineze deasupra lui, dar el nu se mai uită în sus.

În lume sunt milioane de oameni care nu se uită niciodată în sus. Ochii lor privesc numai în jos, de parcă s-ar teme să nu le cadă o stea în cap. Foarte puțini oameni se bucură să doarmă sub cerul liber, temându-se de vastitatea acestuia, de întunericul său, de singurătatea pe care le-o evocă.

Ei își văd mai departe de viața lor mărunță, intuind că dacă ar fi rămas singuri, dacă nu s-ar fi căsătorit... dar acum nu se mai poate face nimic. Nu mai poți desface contractul; nu îți mai poți recăpăta statutul de celibatar. De fapt, majoritatea se obișnuiesc atât de tare cu închisoarea în care trăiesc încât nu s-ar mai putea descurca în libertate. Aceasta le oferă un fel de siguranță.

Se simt familiari în ea, deși sunt nefericiți. Pătura este ruptă, dar cel puțin patul este dublu. Măcar nu sunt singuri în nefericirea lor. Cineva le-o împărtășește. Realitatea este că nefericirea se naște din această relație, și fiecare din cei doi parteneri contribuie la ea.

Iubirea oferă libertate, nu înlănțuie. Ea îți oferă aripi și te îmboldește să zbori cât mai sus.

În schimb, bărbatul și femeia care devin una prin iubirea lor, o entitate inseparabilă, merită pe deplin acest premiu”.

Această *Carte a lui Mirdad* este una din acele cărți care vor trăi de-a pururi, atât timp cât vor exista oameni pe pământ. Din păcate, cel care a scris-o este complet uitat. Mirdad este numele eroului cărții, nu cel al autorului. Acesta se numea Mikhail Naimy, dar numele său nu contează prea mult. Cartea sa este superbă, mai mare decât a fost vreodată el. De altfel, omul a încercat să mai creeze ceva comparabil cu această primă lucrare, ceva la fel de valoros, dar nu a reușit niciodată. A scris multe alte cărți, dar *Cartea lui Mirdad* rămâne Everestul său. Celelalte nu sunt decât niște coline.

Dacă iubirea este înțeleasă ca o comuniune între două suflete, nu doar ca o fuziune sexuală, biologică, între hormonii masculini și feminini, – ea poate oferi aripi, poate conduce la o perspectivă foarte profundă asupra vieții. Pentru prima oară, cei doi îndrăgostiți pot deveni prieteni. Altminteri, nu vor fi decât doi dușmani deghizați.

Din păcate, religiile și așa-zișii sfinți, oameni care au scăpat din această lume, din lașitate și din incapacitatea de a da piept cu ea, au otrăvit ideea de iubire. Au condamnat sexualitatea, și odată cu ea au condamnat și iubirea, căci oamenii consideră că cele două sunt sinonime. Ei bine, nu sunt. Sexul nu reprezintă decât o mică parte a energiei biologice. Iubirea reprezintă totalitatea sufletului, întreaga ființă. Sexul nu este altceva

decât o necesitate a rasei, a societății, de a se perpetua. Poți participa la el, dar numai dacă dorești acest lucru. Iubirea nu poate fi însă evitată. Dacă eviți iubirea, creativitatea ta moare și simțurile tale devin insensibile. Existența ta devine prăfuită. Tu însuți devii un mort viu.

Continui să respiri, să mănânci, să te duci la serviciu în fiecare zi, până când moartea vine și te eliberează de toată această plictiseală de care ai suferit toată viața.

Dacă nu dispui decât de sex, nu ai practic nimic. Ești doar un instrument al biologiei, al universului, necesar reproducerii. Ești o simplă mașinărie, o uzină. Dacă îți faci însă din iubire un adevărat mod de viață, dacă vezi în persoana partenerului un prieten drag, dacă inimile voastre dansează la unison, devenind practic una, practic nu mai ai nevoie de altă spiritualitate, de altă religie. Ai găsit ceea ce căutai.

Iubirea conduce la experiența supremă, numită Dumnezeu, absolut, adevăr. Acestea sunt simple nume. În realitate, absolutul nu are nume, dar poate fi cunoscut, iar cea care conduce către el este iubirea.

Dacă nu te gândești decât la sex și nu ajungi să cunoști iubirea, te îneci ca țiganul la mal. Faci copii și îți vezi mai departe de existența ta mizerabilă, joci cărți, te duci la cinema și te uiți la meciuri de fotbal, ai tot felul de experiențe, te plictisești, te lupți, dar nu poți scăpa de acea angoasă subtilă, numită de existențialiști *angst*. Nu vei cunoaște niciodată frumusețea existenței, adevărata tăcere și pace a cosmosului.

Numai iubirea permite această cunoaștere.

Mai rețineți un lucru: iubirea nu cunoaște limite. Ea nu poate fi geloasă, pentru simplul motiv că nu este posesivă, însăși ideea că iubirea te îndreptățește să posezi pe cineva este hidoasă. Posesivitatea înseamnă că l-ai ucis și l-ai transformat într-o marfă.

Numai lucrurile pot fi posedate. Iubirea conferă

libertate. De fapt, ea este sinonimă cu libertatea.

ÎNTREBĂRI

Vrei să ne vorbești despre diferența dintre iubirea sănătoasă de sine și orgoliul egoist?

Există o mare diferență între una și cealaltă, deși par foarte asemănătoare. Iubirea sănătoasă de sine are o mare valoare spirituală. Cine nu se iubește pe sine nu va putea iubi cu adevărat nici pe altcineva. Primul val de iubire se naște în inima ta. Dacă nu te poți iubi pe tine însuși, nu vei putea iubi nici pe altcineva, căci toți ceilalți sunt mai departe de inima ta decât ești tu.

Omul trebuie să-și iubească trupul și sufletul, întreaga sa ființă. Acest lucru este cât se poate de natural. În caz contrar, el nu ar putea supraviețui. Mai mult, este ceva frumos, căci îi conferă o anumită grație, o eleganță subtilă. Cine se iubește pe sine devine în mod firesc mai tăcut, mai meditativ, mai interiorizat decât cel care nu se iubește pe sine.

Cine nu își iubește casa nu o va curăța niciodată, nu o va zugrăvi, nu își va face o grădină frumoasă în jurul ei, un iaz cu lotuși. Cine se iubește pe sine își creează o grădină în jurul ființei sale. El va încerca să își amplifice potențialul, manifestându-l cât mai plenar. Atunci când iubești, sufletul se simte hrănit.

Spre surpriza ta, dacă te iubești pe tine însuși constăți că și ceilalți încep să te iubească. Nimeni nu iubește pe cineva care se detestă pe sine. Dacă nu ești capabil să te iubești nici chiar tu, cine și-ar pierde timpul cu tine?

Mai mult, cel care nu se iubește pe sine nu poate rămâne neutru. Rețineți: în viață nu există neutralitate.

*

Cine nu se iubește pe sine se urăște automat, căci viața nu cunoaște indiferența. Ea înseamnă întotdeauna o opțiune. Dacă nu iubești, nu înseamnă că poți rămâne într-

o stare caldută. Lipsa iubirii echivalează cu ura. Iar cel care se urăște pe sine devine distructiv. El îi va urî și pe ceilalți, va fi tot timpul mânios și violent. Dacă te urăști singur, cum poți spera ca altcineva să te iubească? Întreaga ta viață este distrusă. Iubirea de sine are o mare valoare spirituală.

Eu vă învăț să vă iubiți pe voi înșivă, dar rețineți: iubirea de sine nu este tot una cu orgoliul egoist. Nici vorbă de așa ceva! Dimpotrivă, cine se iubește pe sine descoperă că în interiorul lui nu există niciun fel de ego. Iubirea are marea putere de a topi egoul. Acesta este unul din marile secrete care trebuie învățate, înțelese, experimentate. Iubirea topește întotdeauna egoul. Atunci când iubești, egoul dispare. Dacă iubești cu adevărat o femeie, chiar și numai pentru câteva clipe, egoul tău dispare.

Egoul și iubirea nu pot coexista. Sunt ca și întunericul și lumina: când apare lumina, întunericul dispare automat. Dacă vă veți iubi pe voi înșivă, veți constata că egoul dispare. Acesta este paradoxul: în iubirea de sine există numai iubirea, nu și șinele. Iubirea de sine este complet altruistă, căci acolo unde există lumină, întunericul nu poate exista. Iubirea topește egoul înghețat. Acesta este ca un cub de gheață, în timp ce iubirea este precum soarele de dimineață. Sub razele ei, egoul începe să se topească. Cu cât iubești mai mult, cu atât mai mic devine egoul tău. Viața se transformă în meditație, într-un salt către divinitate.

Iar tu știi foarte bine acest lucru! Orice om a trăit măcar câteva clipe de iubire, când egoul lui a dispărut și nu a mai rămas decât iubirea. Aceasta curge de nicăieri, fără să aibă un centru, și se îndreaptă către toate direcțiile. Când doi îndrăgostiți stau unul lângă celălalt, ei sunt ca două viduri, ca două zerouri care stau unul lângă celălalt, în aceasta constă frumusețea iubirii – în golirea de

sine.

Așadar, rețineți: orgoliul egoist nu are nimic de-a face cu iubirea de sine. Dimpotrivă, el reprezintă principiul opus. Cine nu se iubește pe sine devine automat un om egoist. Orgoliul egoist este sinonim cu ceea ce psihanaliza numește narcisism.

Ați auzit probabil parabola lui Narcis: acesta s-a îndrăgostit de sine, privindu-și reflexia într-un iaz.

Observați diferența: cine se iubește cu adevărat pe sine nu își iubește reflexia, ci *ființa*. El nu are nevoie de o oglindă pentru acest lucru, căci se cunoaște din interior. Cine nu știe că există? Cine are nevoie de o dovadă din exterior că există? Dacă nu ați avea la dispoziție o oglindă, v-ați putea bănuî de inexistență?

Narcis s-a îndrăgostit de reflexia sa, nu de sine. Aceasta nu este iubire de sine. O reflexie este altcineva, nu ești tu însuși. Prin acest act, el s-a divizat în două părți – el și reflexia sa. A căzut astfel în schizofrenie. S-a împărțit în îndrăgostit și obiectul iubirii sale. La fel se petrec lucrurile cu majoritatea oamenilor care se cred îndrăgostiți.

Atunci când credeți că v-ați îndrăgostit de o femeie, fiți foarte atent. Poate că nu este iubire; poate că este doar o formă de narcisism. Poate că fața femeii, ochii săi, cuvintele sale, sunt un fel de lac în care vă puteți vedea propria reflexie. Viața m-a învățat că din 100 de îndrăgostiți, 99 sunt narcisiști. Bărbații nu iubesc cu adevărat femeia din fața lor, ci aprecierea pe care le-o acordă aceasta, atenția ei, complimentele pe care aceasta li le aduce. Femeia îl flatează pe bărbat, bărbatul pe femeie. Povestea lor de dragoste este doar un compliment reciproc. Femeia spune: „Nu există bărbat mai frumos decât tine. Ești un miracol! Ești cel mai desăvârșit bărbat pe care l-a creat vreodată Dumnezeu. Nici chiar Alexandru cel Mare nu s-ar fi comparat cu tine”. Bărbatul se simte gădilat, își umflă pieptul și îl apucă amețeala. El se

grăbește să îi răspundă femeii cu aceeași monedă: „Ești creatura cea mai desăvârșită a lui Dumnezeu. Nici chiar Cleopatra nu s-ar fi comparat cu tine. Dumnezeu însuși nu ar mai putea crea vreodată ceva atât de perfect. Nu va mai exista o femeie la fel de frumoasă ca tine”.

Și asta numiți voi iubire! Este narcisismul cel mai curat: bărbatul devine un iaz în care se reflectă femeia, și invers. De fapt, cei doi nu se limitează doar să reflecte adevărul, ci îl și decorează, făcându-l să pară de o mie de ori mai frumos decât este. Ei bine, asta nu înseamnă iubire, ci gândilare reciprocă a egoului.

Adevărata iubire nu are nimic de-a face cu egoul. Ea începe întotdeauna ca iubire de sine.

Aveți acest corp, această ființă, în care sunteți înrădăcinat. Bucurați-vă de ea, desfățați-vă, faceți din viață o sărbătoare! Egoul nu joacă niciun rol în acest proces, căci nu trebuie să vă comparați cu nimeni. Egoul nu poate exista fără comparații. Iubirea de sine nu se compară cu nimeni. Tu ești tu, asta-i tot. Nu poți spune că altcineva îți este inferior, pentru simplul motiv că nu te compari cu nimeni. Rețineți acest lucru: atunci când apare comparația, nu aveți de-a face cu iubirea de sine. Este un simplu truc al egoului.

Egoul nu poate trăi fără comparații. Una este să-i spui unei femei: „Te iubesc” și cu totul altceva: „Nici chiar Cleopatra nu s-ar fi comparat cu tine”. Cele două afirmații sunt complet opuse. Ce are de-a face Cleopatra cu toată această poveste? Nu puteți iubi această femeie fără să o amintiți pe Cleopatra? Este evident că numele ei este adus în discuție numai pentru a-i flata egoul. Dacă îl iubești pe acest bărbat, de ce mai trebuie să discuți de Alexandru cel Mare?

Iubirea nu cunoaște comparații. Ea iubește simplu, fără comparații.

De aceea, rețineți: atunci când apar comparațiile,

aveți de-a face cu orgoliul egoist, cu o formă de narcisism. Când nu apare niciun fel de comparație, puteți vorbi de o iubire adevărată (față de sine sau față de altcineva).

Iubirea autentică nu cunoaște diviziunea. Cei doi îndrăgostiți se topesc unul în celălalt. Iubirea egoistă este caracterizată de o mare diviziune, aceea dintre un iubit și altul. Iubirea reală nu are nimic de-a face cu relația de cuplu. Repet: iubirea reală nu are nimic de-a face cu relația de cuplu, căci nu există două persoane care să stabilească o asemenea relație. Iubirea reală este un parfum, o înflorire, o topire, o fuziune. Cele două persoane apar doar în iubirea egoistă. Atunci când avem de-a face cu doi îndrăgostiți, iubirea dispare. Când avem de-a face cu iubirea, cei doi îndrăgostiți dispar, topindu-se în ea.

Iubirea este un fenomen coplesitor; nu poți supraviețui în mijlocul ei.

Iubirea reală este legată întotdeauna de momentul prezent. Iubirea egoistă este legată fie de trecut, fie de viitor. Iubirea reală este caracterizată de o răceală pasională. Pare paradoxal, dar toate marile realități ale vieții sunt paradoxale. De aceea, am preferat să o numesc răceală pasională. Există căldură în ea, dar aceasta nu arde. Adevărata iubire este o stare răcoroasă, calmă, detașată. Omul nu se consumă în mijlocul ei. Dimpotrivă, iubirea egoistă este caracterizată de o mare căldură. Pasiunea ei este o stare febrilă; te consumă cu totul.

Acestea sunt criteriile după care puteți deosebi cele două tipuri de iubire. Trebuie să începeți însă mai întâi de toate cu voi înșivă. Nu există nicio altă cale. Trebuie să începeți din punctul în care vă aflați.

Iubiți-vă pe voi înșivă, iubiți-vă la maxim, și veți constata că egoul, orgoliul și toate prostiile asociate cu acesta dispar. După dispariția lor, iubirea voastră va începe să se reverse inclusiv asupra celor din jur. Nu veți crea însă relații, ci o stare de comuniune. Nu veți avea parte de

cupluri, ci de totalitate. Nu veți trăi o stare febrilă, ci o pasiune răcoroasă. Răcoarea va însoți căldura. Veți simți astfel, poate pentru prima oară în viața voastră, ce înseamnă paradoxul vieții.

De ce este iubirea atât de dureroasă?

Iubirea este dureroasă deoarece conduce la fericirea supremă. Ea reprezintă calea către transformare, către schimbare. Orice transformare este prin ea însăși dureroasă, căci ceea ce este vechi trebuie înlocuit cu ceva nou, necunoscut. Tot ce este vechi este familiar, sigur, cunoscut, în timp ce noul este întotdeauna incert. Iubirea înseamnă să te deplasezi la suprafața unui ocean fără să ai o hartă la dispoziție. Minte nu este de niciun folos în acest caz. Ha se descurcă de minune cu lucrurile vechi, pe care le cunoaște, dar într-un teritoriu necunoscut este nevoită să tacă. Minte nu folosește la nimic într-un mediu nou.

De aceea, apare senzația de teamă. Când părăsești lumea ta veche, sigură, confortabilă, pe care o cunoșteai atât de bine – lumea conveniențelor –, simți o durere. Este aceeași durere pe care o simte copilul atunci când părăsește pântecul matern, sau puiul de pasăre când iese din oul său, ori mai târziu, când încearcă să zboare pentru prima oară. Teamă de necunoscut, de insecuritatea și impredictibilitatea sa, este de natură să sperie pe oricine.

În cazul transformării spirituale, agonia este chiar mai profundă, căci ea conduce de la o stare egotică la una non-egotică, de la eu la non-eu. Nu poți trăi însă extazul fără a trece prin această agonie. Pentru a fi purificat, aurul trebuie să treacă prin foc.

Iubirea este acest foc.

Din păcate, milioane de oameni preferă să trăiască fără iubire, tocmai pentru că se tem de suferințele provocate de ea. De altfel, ei continuă să sufere, dar suferința lor se dovedește zadarnică. Suferința provocată

de iubire nu este niciodată zadarnică. Este o suferință creatoare, care conduce ființa pe nivelele cele mai înalte de conștiință. Suferința lipsită de iubire este o simplă pierdere de energie, care nu conduce nicăieri. Te miști în același cerc vicios.

Omul lipsit de iubire este narcisist, un cerc închis. El nu se cunoaște decât pe sine. De altfel, cât de bine se poate cunoaște, de vreme ce nu cunoaște pe nimeni altcineva? Numai un partener poate funcționa ca o oglindă. Nu te vei cunoaște niciodată pe tine însuți fără ajutorul unui partener. Iubirea este o etapă absolut necesară în vederea cunoașterii de sine. Cel care nu a cunoscut o altă persoană prin iubirea sa profundă, în mod pasional, extatic, nu va reuși să afle niciodată cine este el, căci nu va avea la dispoziție oglinda necesară pentru a-și vedea reflexia în ea.

O relație este o oglindă, și cu cât iubirea celor doi este mai pură și mai elevată, cu atât mai curată va fi oglinda. Iubirea superioară presupune însă ca cei doi parteneri să fie deschiși, vulnerabili, să renunțe la armura lor. Acest proces este dureros. Cei doi nu trebuie să fie în permanență în gardă. Ei trebuie să renunțe la mintea lor calculată, să își asume riscuri, să trăiască periculos. Celălalt te poate oricând răni. De aceea este atât de greu să devii vulnerabil, să te deschizi. Celălalt te poate respinge. Așa se naște teama de a te îndrăgosti.

Reflexia pe care ți-o oferă celălalt poate fi una urâtă, iar acest lucru îți provoacă anxietate. Mai bine să eviți oglinda! Dar evitarea oglinzii nu te va face mai frumos. Evitarea unei situații nu îți permite să crești. Provocările trebuie acceptate.

Omul trebuie să pătrundă adânc în iubire. Acesta este primul pas către Dumnezeu, și el nu poate fi ocolit. Cei care încearcă să o ia pe scurtătură, ocolind acest pas, nu îl descoperă niciodată pe Dumnezeu. Primul pas este

absolut necesar, căci nu poți deveni conștient de totalitatea ta decât în prezența unei alte persoane, într-o stare de provocare, în care prezența ta este stimulată de prezența celuilalt, când acesta te scoate din închisoarea ta narcisistă și te duce sub cerul liber.

Iubirea este un cer liber. Starea de îndrăgostit înseamnă să plutești pe aripile vântului. Evident însă, un cer deschis îți va provoca o stare de angoasă unui agorafob.

Renunțarea la ego este cu adevărat dureroasă, căci noi am fost învățați de mici să cultivăm acest ego. Am ajuns astfel că credem că egoul este singura noastră comoară. L-am protejat atâta vreme, l-am decorat, l-am șlefuit în permanență. Când iubirea îți bate la ușă, singurul lucru pe care trebuie să-l faci este să renunți la egoul tău. Sigur că este dureros. Ai muncit o viață la el, este tot ce ai reușit să creezi - acest ego hidos, ideea că „eu sunt separat de restul existenței”.

Această idee este hidoasă pentru că este neadevărată. Este o amăgire, dar întreaga noastră societate este clădită pe ea, pe ideea că orice om este o persoană, nu o prezență.

Adevărul este că în lume nu există nicio persoană; nu există decât prezențe. Omul este separat de restul existenței prin egoul său. El face parte integrantă din totalitate. Totalitatea îl penetrează, respiră prin el, vibrează în el, reprezintă însăși viața sa.

Iubirea este prima experiență care îți permite omului să se pună la unison cu ceva diferit de egoul său. Ea este prima lecție care îl învață că poate fi în armonie cu cineva care nu a făcut niciodată până atunci parte din egoul său. Dacă poți fi în armonie cu o femeie, cu un bărbat, cu un prieten, cu mama sau cu copilul tău, de ce nu ai putea fi în armonie cu toate ființele umane? Dacă armonia cu o singură persoană îți oferă atâta bucurie, ce ai simți dacă ai fi în armonie cu toate ființele umane? Dacă poți fi în

armonie cu toate ființele umane, de ce nu ai putea face același lucru cu animalele și cu plantele? Și uite așa, un pas duce la următorul...

Iubirea este o scară. Începe cu o singură persoană și se sfârșește cu totalitatea. Iubirea este începutul. Finalul este Dumnezeu. Teama de iubire și de durerile provocate de ea este sinonimă cu cramponarea de celula întunecată a închisorii în care te complaci.

Omul modern trăiește într-o asemenea celulă întunecată. El este un animal narcisist. Narcisismul este cea mai mare obsesie a minții moderne.

Există apoi tot felul de probleme, complet lipsite de semnificație. Există și probleme creatoare, care te conduc către o conștiință superioară. Alte probleme nu te conduc însă nicăieri. Tot ce fac ele este să te mențină timorat, în haosul tău interior din care nu mai reușești să scapi. Iubirea creează probleme, dar acestea sunt esențiale! Mulți oameni preferă însă să le evite, evitând iubirea în ansamblul ei. Fără confruntarea cu aceste probleme ei nu pot evolua. Aceste probleme trebuie înfruntate și depășite. Nu poți depăși o situație decât dacă treci prin ea. Iubirea este unicul lucru care merită încercat. Toate celelalte lucruri sunt secundare. Dacă ajută la amplificarea iubirii, bine. Iubirea este scopul, restul nu sunt decât mijloace. De aceea, oricât de mare ar fi durerea pe care v-o provoacă, cultivați iubirea.

Dacă nu veți cultiva iubirea, așa cum procedează majoritatea oamenilor, veți rămâne blocați în voi înșivă. Viața voastră nu va mai fi un pelerinaj, o curgere a râului către ocean, ci doar o baltă stătută și murdară, din care în curând nu va mai rămâne nimic altceva decât noroiul. Râul rămâne curat deoarece curge continuu. Puritatea primordială nu poate fi păstrată decât printr-un proces de curgere.

Toți îndrăgostiții care se integrează în această

categorie rămân virgini. Cei care nu iubesc nu își păstrează această virginitate. Ei devin adormiți, stătuți. Mai devreme sau mai târziu, încep să miroasă urât (de regulă, mai devreme), căci nu au unde să se ducă. Viața lor este moartă.

Acesta este nivelul pe care a ajuns omul modern. Din cauza lui, au apărut incredibil de multe nebunii, tot felul de nevroze. Tulburările psihice au luat proporții epidemice. Bolnavii psihic nu se mai numără pe degete. De fapt, întregul pământ a devenit o imensă casă de nebuni. Întreaga umanitate suferă de o nevroză colectivă, născută din această stagnare narcisistă. Toată lumea se cramponează de iluzia egoului său separat, după care se miră că înnebunește. Din păcate, această nebunie este neproductivă, lipsită de creativitate, și deci de profunzime. Mulți oameni se sinucid, dar până și sinuciderea lor este lipsită de sens.

Chiar dacă nu toată lumea se sinucide aruncându-se de pe casă sau luând otravă, foarte mulți oameni au ales procedeul sinuciderii lente. Puțini dintre ei decid să se sinucidă brusc. Majoritatea preferă să prelungească procesul, murind foarte lent. Cert este că tendința suicidală a devenit preponderentă pe pământ.

Oamenii nu mai găsesc motive pentru a trăi. Explicația este simplă: ei au uitat limbajul iubirii. Nu mai riscă acea mare aventură care este iubirea.

Unicul lor interes s-a redus la sex, căci acesta este lipsit de risc. Este ceva de moment; nu trebuie să te implici în el. Iubirea înseamnă implicare, angajament. Nu este ceva de moment. Dacă prinde rădăcini, poate dura chiar o veșnicie, iubirea înseamnă o implicare pe termen lung. Ea are nevoie de intimitate. Numai în acest fel poate deveni celălalt o oglindă. Dacă te întâlnești cu un partener numai pe nivelul sexual, poți spune că nu te-ai întâlnit deloc cu el. De fapt, chiar i-ai evitat sufletul. Te-ai folosit de trupul său

și ai scăpat. Nu ați ajuns la o intimitate suficient de mare pentru a vă revela reciproc fețele primordiale.

Iubirea este cel mai mare *koan zen*.

Da, este dureroasă, dar nu trebuie să o evitați. Dacă o veți evita, veți evita practic cea mai mare oportunitate de a crește. Aventurați-vă în ea, suferiți din cauza ei, căci din această suferință se va naște un mare extaz. Da, egoul vostru va trebui să moară, dar vă veți naște astfel ca un Buddha, ca un Dumnezeu.

Iubirea vă va dăruia primul indiciu despre ce înseamnă taoismul, sufismul, zenul. Ea reprezintă prima dovadă că viața nu este inutilă. Cei care afirmă că nu merită să trăiești sunt cei care nu au cunoscut niciodată iubirea. De fapt, ceea ce afirmă ei este exact acest lucru: că au ratat până acum fenomenul sublim al iubirii.

Acceptați durerea, suferința. Avansați în noaptea întunecată și veți apuca răsăritul. Soarele nu poate răsări decât pe fundalul beznei cele mai întunecate.

Întreaga mea viziune are la bază iubirea. Eu nu predau nimic altceva decât iubirea. Puteți uita totul despre Dumnezeu; acesta nu reprezintă decât un cuvânt gol. Puteți uita totul despre rugăciuni; ele nu sunt altceva decât ritualuri pe care vi le-au impus alții. Iubirea este singura rugăciune absolut naturală, pe care nu v-o impune nimeni, căci v-ați născut cu ea. Iubirea este singurul Dumnezeu - nu Dumnezeul teologilor, ci cel al lui Buddha, al lui Iisus, al lui Mohamed, al sufiților. Iubirea este un instrument, o metodă prin care egoul individual poate fi ucis, scoțând la iveală infinitatea. Dispăreți în calitate de picătură și deveniți una cu oceanul. Nu veți putea face însă acest lucru decât trecând prin poarta iubirii.

Desigur, atunci când ai trăit toată viața considerându-te o picătură și vezi că începi să dispari, acest lucru doare. Picătura nu poate gândi decât că moare, că își pierde viața, în realitate, nu ființa voastră moare, ci

doar iluzia în care v-ați complăcut. Abia când aceasta va dispărea, veți putea înțelege cine sunteți cu adevărat. Această revelație vă va conduce apoi pe culmea fericirii, a extazului.

De ce spune faimoasa inscripție de pe templul din Delphi: „Cunoaște-te pe tine însuți”, și nu „Iubește-te pe tine însuți”?

Mintea vechilor greci avea o obsesie față de cunoaștere. Grecii gândeau întotdeauna în termeni legați de cunoaștere, de *a ști*. De aceea, ei au produs cea mai înaltă tradiție filosofică a umanității, mari gânditori și logicieni, mari minți raționale, investindu-și întreaga pasiune în domeniul cunoașterii.

În viziunea mea, în lume nu există decât două tipuri de minți: cea greacă și cea hindusă. Mintea greacă este pasionată de cunoaștere, iar cea hindusă de ființă. Hindușii nu și-au investit energia în domeniul cunoașterii, ci în cel al ființei. *Sat*, ființa, este esența cunoașterii de tip: „Cine sunt eu?” Nu este vorba însă de o cunoaștere logică, ci de o scufundare în propria existență, astfel încât să o poți gusta, să devii una cu ea, căci nu există nicio altă cale de a o cunoaște cu adevărat. Dacă veți întreba un hindus, acesta vă va răspunde că nu există nicio altă cale de cunoaștere decât existența. Cum poți cunoaște iubirea? Singura modalitate constă în a deveni una cu ea. Îndrăgostește-te și vei ști. Dacă vei rămâne un simplu observator, ferindu-te de experiența propriu-zisă, vei putea afla diferite lucruri *despre* iubire, dar nu vei cunoaște iubirea.

Mintea greacă a condus în timp la revoluția științifică. Știința modernă este un produs secundar al minții grecești. Ea insistă asupra lipsei de pasiune, asupra verticalității, asupra observației reci și lipsite de prejudecăți, asupra obiectivității și impersonalității. Acestea sunt cerințele de bază dacă dorești să devii un om

de știință. Să fii impersonal, să nu permiți emoțiilor tale să îți influențeze gândirea, să fii lipsit de pasiune, să nu fii prea interesat de nicio ipoteză. Să privești faptele în sine, să nu te implici, să rămâi în afară. Să nu participi. Aceasta este marea pasiune greacă: căutarea lipsită de pasiune a cunoașterii.

Acest tip de gândire a permis umanității să avanseze, dar într-o singură direcție: în direcția materiei. Aceasta este calea ideală de a cunoaște materia. Minte sau conștiința nu pot fi cunoscute mergând pe această cale. Nu poți cunoaște decât ceea ce este exterior, nu și ceea ce este interior, căci atunci te-ai implica subiectiv. Este imposibil să te detașezi de lucrurile interioare, căci te afli deja în mijlocul lor. Interiorul ești chiar tu – cum ai putea ieși în afară? Poți privi o piatră, un râu, lipsit de pasiune, căci ești separat de ele. Cum te-ai putea privi însă pe tine cu aceeași detașare? Acest proces presupune o implicare profundă. Nu poți ieși în afara ființei tale. Nu te poți reduce singur la dimensiunile unui obiect. Vei rămâne de-a pururi un subiect, orice ai face. Tu ești cunoscătorul, nu obiectul cunoscut.

Și uite așa, mintea greacă a devenit din ce în ce mai orientată către materie. Motto-ul inscripționat pe frontispiciul templului din Delphi: „*Cunoaște-te pe tine însuși*” a devenit sursa întregului progres științific. Simultan însă, însăși ideea cunoașterii detașate a îndepărtat mintea occidentală de propria sa sursă.

Celălalt pol, mintea hindusă, a avansat într-o cu totul altă direcție, în direcția ființei. În Upanișade, marele maestru Udallak îi spune fiului și discipolului său Swetaketu: „Tu ești Acela” – *Tatwamasi*, Swetaketu. Tu ești Acela. Nu există nicio distincție între tine și orice altceva. Aceasta este realitatea ta; *tu* ești realitatea. Nu există nicio deosebire între voi, nicio separație. Nu poți cunoaște realitatea așa cum poți cunoaște o piatră, sau

orice altceva. Nu o poți cunoaște decât *fiind* una cu ea.

Este normal ca pe frontispiciul templului din Delphi să scrie: „*Cunoaște-te pe tine însuți*”. Aceasta este expresia creatoare a minții grecești. Dacă templul s-ar fi aflat în India, inscripția ar fi fost alta: „*fi tu însuți*”, căci tu ești Acela. Mintea hindusă s-a apropiat din ce în ce mai mult de ființă. Așa se explică de ce, în timp, a devenit complet neștiințifică. Ea a devenit religioasă, dar nu și științifică. A devenit introvertită, dar a pierdut contactul cu lumea exterioară. Mintea hindusă a devenit foarte bogată în interior, dar foarte săracă în exterior.

La ora actuală a devenit necesară o mare sinteză, între mintea greacă și cea hindusă. Aceasta ar putea fi cea mai mare binecuvântare revărsată asupra pământului. Până acum nu a fost posibilă, dar astăzi principalele premise ale acestei fuziuni au fost create, iar sinteza a devenit posibilă. Estul și Vestul se întâlnesc deja, deși într-o manieră foarte subtilă.

Orientalii se duc în Occident ca să învețe calea științei, iar căutătorii spirituali din Occident se duc în Orient ca să afle ce înseamnă religia. Fuziunea a început deja.

În viitor, Orientul nu va mai fi Orient, iar Occidentul nu va mai fi Occident. Pământul va deveni un sat global, un loc în care toate distincțiile vor dispărea. Atunci, pentru prima oară în istoria umanității, se va produce marea sinteză, cea mai mare între toate. Va apărea o minte care nu va mai gândi în extreme, care nu va mai considera că dacă ieși în exterior, în căutarea cunoașterii, riști să îți pierzi rădăcinile ființei, și dacă pătrunzi în interior, riști să îți tai legăturile cu lumea exterioară. Cele două procese se pot produce simultan, iar atunci când acest lucru se întâmplă, omul capătă aripi și își ia zborul. În caz contrar, el nu poate avea decât o singură aripă. Este imposibil să zbori astfel.

După părerea mea, atât hindușii cât și occidentalii sunt văduviți. Ei nu cunosc decât o jumătate a realității. Religia oferă o jumătate de cunoaștere; știința cealaltă jumătate. Este necesar un proces care să aducă împreună religia și știința, într-un tot unitar, în care cele două extreme să nu se mai condamne reciproc.

De ce spune faimoasa inscripție de pe templul din Delphi: „Cunoaște-te pe tine însuți”, și nu „Iubește-te pe tine însuți”? Pentru că „Iubește-te pe tine însuți” nu devine posibil decât dacă „ești tu însuți”. Nu există nicio altă posibilitate. În absența iubirii, cunoașterea de sine nu poate fi făcută decât din exterior, într-o manieră obiectivă, nu intuitivă.

Mintea greacă a creat o imensă capacitate logică. Aristotel a devenit părintele logicii și al întregii filosofii. Mintea orientală pare illogică – ea se limitează să fie. Însăși insistența sa asupra meditației pare illogică, căci meditația afirmă că nu poți cunoaște decât renunțând la minte, la gândire, și fuzionând atât de complet cu ființa ta încât să nu mai poți fi distras nici măcar de un singur gând. Numai atunci poți cunoaște cu adevărat. Mintea greacă afirmă, dimpotrivă, că nu poți cunoaște decât dacă gândirea ta este clară, lucidă, logică, rațională, sistematică. Mintea hindusă spune: când gândirea dispare complet, atunci apare posibilitatea de a cunoaște. Cele două funcționează diametral opus, mișcându-se în direcții diferite. Din fericire, sinteza lor este posibilă.

Atunci când operează asupra materiei, omul își poate folosi mintea, care devine un instrument perfect în acest scop. Aceeași persoană poate renunța apoi la mintea sa, atunci când intră în camera de meditație, căci mintea nu este tot una cu ființa. Ea este doar un instrument, la fel ca și mâna sau picioarele. Dacă dorim să mergem, ne folosim de picioare; dacă nu dorim să mergem, nu ni le folosim. Exact la fel poate fi folosită mintea rațională, atunci când

dorim să studiem materia. În această privință, ea reprezintă instrumentul perfect. Dacă simțim însă nevoia să ne interiorizăm, putem renunța fără probleme la ea. Cum s-ar spune, nu mai avem nevoie de picioare (în cazul de față, de gândire). Putem intra astfel în starea non-mentală profundă.

Cele două operațiuni pot fi folosite succesiv de aceeași persoană. Vă spun acest lucru din propria mea experiență. Personal, le-am practicat pe amândouă. Dacă este necesar, pot deveni la fel de logic ca și un grec. Dacă mintea nu îmi este necesară, pot deveni la fel de illogic și de absurd ca un hindus. De aceea, eu nu vă vorbesc de o ipoteză de lucru, ci de o realitate.

Mintea poate fi folosită, iar apoi lăsată deoparte. Ea nu este decât un instrument, altminteri superb. Nu trebuie să devenim obsedați de el. Nu trebuie să ne fixăm exclusiv asupra lui. În acest caz, ar deveni o boală. Gândiți-vă cum ar arăta un om care vrea să se odihnească, dar nu reușește, căci se gândește: „Doar am picioare. Trebuie să mă folosesc de ele. Cum să stau?” Sau gândiți-vă la cineva care vrea să se liniștească, dar nu poate, căci „de-aia are minte”. Este același lucru.

Omul ar trebui să-și dezvolte atât de bine capacitățile încât să se folosească la fel de ușor de mintea sa cum se folosește de picioare. Acest lucru este posibil. Există oameni care practică acest sistem, dar ei nu sunt foarte mulți. În viitor va fi practicat însă de un număr din ce în ce mai mare de oameni. Asta încerc eu să fac aici, cu voi. Mai întâi vă vorbesc, discut diferite probleme cu voi. Altfel spus, folosesc mintea logică. Apoi vă spun: „Acum renunțați la minte și pătrundeți adânc în meditație. Dacă dansați, dansați atât de plenar încât în mintea voastră să nu mai existe niciun gând, încât întreaga voastră energie să se canalizeze către dans. Dacă preferați să cântați, faceți-o din toată inima, cu toată ființa. Sau pur și simplu

rămâneți șezând, practicați zazen, nu faceți nimic altceva. Nu gândiți. Rămâneți absolut liniștiți". Cele două metode sunt contradictorii.

Voi meditați dimineța devreme, apoi veniți să mă ascultați pe mine. Plecați de la conferință și începeți din nou să meditați. Această atitudine este contradictorie. Dacă aș fi un simplu grec, v-aș vorbi în permanență, aș comunica cu voi, v-aș face demonstrații logice, dar nu v-aș spune să meditați. Meditația mi s-ar părea o prostie. Dacă aș fi un simplu hindus, nu aș mai simți nevoia să vă vorbesc. V-aș îndemna să meditați direct, căci ce rost au cuvintele? Adeptul trebuie să devină tăcut. Dar eu sunt și grec, și hindus, iar speranța mea este să fac din voi aceeași specie hibridă, căci viața poate deveni extrem de bogată în acest fel. Nu veți mai pierde atunci nimic. Totul va fi absorbit în voi. Veți deveni precum o mare orchestră și toate polaritățile se vor întâlni în voi.

Grecilor, însăși ideea de a te iubi pe tine însuți li s-ar fi părut absurdă. V-ar demonstra probabil, în maniera cea mai logică cu putință, că iubirea nu este posibilă decât între două persoane. Poți iubi pe altcineva, îți poți iubi chiar dușmanul, dar cum te poți iubi pe tine însuți? Doar ești singur. Iubirea nu poate exista decât ca polaritate duală. Cum s-ar putea iubi cineva singur? Pentru mintea unui grec, însăși ideea de a te iubi pe tine însuți ar părea absurdă. Pentru a iubi, este nevoie de un partener.

Upanișadele le explică celor cu minte de greci că iubirea soției nu se face de dragul ei, ci tot de dragul tău. Practic, tu te iubești pe tine prin intermediul ei. O iubești pentru că îți oferă plăcere, dar în adâncurile ființei, îți iubești propria ta plăcere. Îți iubești fiul sau prietenul, dar nu de dragul lor, ci de dragul tău. În adâncurile ființei, fiul te face fericit, iar prietenul îți aduce alinare. Acestea sunt motivele care te fac să îi iubești. Altfel spus, Upanișadele îți explică faptul că cei din jur nu sunt decât un instrument

pentru a te iubi pe tine însuși, o manieră mai ocolită de a învăța iubirea de sine.

Hindușii susțin că nu există nicio altă posibilitate: nu te poți iubi decât pe tine însuși. Dimpotrivă, grecii afirmă că nu te poți iubi singur, căci ai nevoie de un partener.

Dacă m-ați întreba pe mine, v-aș spune că iubirea este un paradox care nu poate fi redus la o singură polaritate. Pentru a se produce, este nevoie de două polarități. Ai nevoie și de celălalt, dar în starea profundă de iubire, ideea de celălalt dispare. Dacă privești doi îndrăgostiți, constăți că ei alcătuiesc o singură ființă, deși sunt doi. Acesta este paradoxul iubirii, dar și frumusețea ei. Sunt doi, dar în același timp sunt una. Dacă nu ar fi decât doi, nu și una, nu am putea vorbi de iubire. La fel, dacă ești singur și nu ai la dispoziție pe altcineva, iubirea nu ar fi posibilă.

Iubirea este un fenomen paradoxal. La început are nevoie de doi parteneri, dar în final nu mai există decât unul. Este enigma supremă.

Ce pot să fac pentru a iubi mai bine?

Iubirea își este auto-suficientă. Ea nu are nevoie de îmbunătățiri. Este perfectă așa cum este. Însăși întrebarea dumneavoastră arată o lipsă de înțelegere a naturii iubirii. Poți avea un cerc perfect? Toate cercurile sunt perfecte. Dacă nu sunt perfecte, nu sunt cercuri. Perfecțiunea este natura cercului. La fel stau lucrurile și cu iubirea. Nu poți iubi mai puțin sau mai mult, pentru că iubirea nu este un fenomen cantitativ. Este un fenomen calitativ și nu poate fi măsurată.

Întrebarea dumneavoastră arată că nu ați iubit niciodată și că doriți să ascundeți acest lucru sub masca dorinței de „a ști mai multe despre iubire”. Niciun om care a iubit vreodată nu ar pune o asemenea întrebare.

Iubirea nu trebuie înțeleasă ca un impuls biologic, în acest caz, o confundați cu pasiunea erotică sau cu

sexualitatea. Acest impuls există în toate animalele. Nu are nimic special. Până și copacii îl simt. Aceasta este maniera naturii de a perpetua speciile. Nu există nimic spiritual în acest impuls, care nu reprezintă un atribut special al omului. Așadar, primul lucru pe care trebuie să-l precizăm se referă la distincția dintre iubire și pasiunea amoroasă. Pasiunea sexuală este oarbă. Iubirea este mireasma unei inimi tăcute, meditative. Ea nu are nimic de-a face cu biologia sau cu chimia hormonilor.

Iubirea este zborul conștiinței către lumile superioare, de dincolo de materie și de trup. Când înțelegi iubirea ca ceva transcendental, ea nu mai este o întrebare fundamentală, întrebarea fundamentală devine: cum îți poți transcende trupul, cum poți cunoaște ceva care există în interiorul tău, dar dincolo de trup, de tot ce poate fi măsurat. Aceasta este semnificația cuvântului *materie*. Rădăcina sa este un cuvânt sanscrit, *matra*, care înseamnă măsurătoare. Materia este ceva care poate fi măsurat. Cuvântul *metru* are aceeași rădăcină. Problema de bază devine așadar cum poți ieși din sfera măsurabilului, pătrunzând în infinitate. Altfel spus, cum poți transcende materia, devenind din ce în ce mai conștient. Conștiința nu are limite; cu cât devii mai conștient, cu atât mai mult îți dai seama că mai ai un drum lung de străbătut în față. De-abia ajungi pe o culme, că în față îți apare alta, mai înaltă. Este un pelerinaj continuu.

Iubirea este efectul secundar al procesului de trezire a conștiinței. Este precum parfumul unei flori. Nu trebuie să o căutați la nivelul rădăcinilor, căci nu o veți găsi acolo. Rădăcina omului este ființa sa biologică. Conștiința sa este floarea născută din această rădăcină. Cu cât vă veți deschide mai mult această floare, cu atât mai cutremurătoare va fi experiența trăită. Această experiență nu poate fi numită altfel decât iubire. Ea te umple de o bucurie infinită. Fiecare fibră a ființei tale dansează

cuprinsă de extaz. Devii atunci ca un nor plin de apă; este imposibil să nu te reverși.

Când inima omului se umple de fericire, în ea apare dorința de nestăvilit de a împărtăși această stare cu alții. Această împărtășire este iubirea.

Nimeni nu poate obține iubire din partea unei persoane care nu a cunoscut starea de fericire supremă. Aceasta este drama lumii în care trăim. Toată lumea dorește să fie iubită și toți se prefac că sunt plini de iubire. Voi nu puteți însă iubi, pentru că nu știți ce înseamnă conștiința. Nu cunoașteți starea de *satyam*, de *shivam*, de *sundram*; nu cunoașteți adevărul, experiența divinului, parfumul frumuseții. Ce aveți voi de dăruit? Sunteți atât de goi, de superficiali... Nimic nu crește în ființa voastră; sunteți ca un câmp arid, pe care nu cresc flori. Primăvara voastră nu a venit încă.

Iubirea este un efect secundar. Când primăvara vine și omul înflorește subit, emanând parfumul fericirii sale, starea care plutește în aer este iubirea.

Nu doresc să vă rănesc sentimentele, dar nu am ce face. Sunt nevoit să vă spun adevărul: dumneavoastră nu știți ce este iubirea. Nu aveți de unde să știți acest lucru, căci nu ați pătruns niciodată suficient de adânc în interiorul conștiinței dumneavoastră. Nu v-ați experimentat pe sine, nu știți cine sunteți. Iubirea nu poate crește pe solul acestei orbiri, al acestei ignoranțe, al acestei inconștiențe. Trăiți practic într-un deșert, în întuneric. Iubirea nu are cum să crească în acest mediu ostil.

Dar mai întâi de toate trebuie să fiți plină de lumină și de fericire, atât de plină încât să începeți să vă revărsați în afară. Această energie care se revarsă este iubirea. Odată înflorită, ea este perfectă. Nu poate fi nici mai mare, nici mai mică.

Din păcate, educația noastră este atât de nevrotică,

atât de bolnavă din punct de vedere psihic, încât distruge orice posibilitate de creștere interioară. Suntem învățați de mici să fim niște perfecționiști, idee pe care o aplicăm apoi tuturor lucrurilor, inclusiv iubirii.

Chiar ieri am citit această frază: „Perfecționistul este o persoană care suferă foarte mult și care îi face pe alții să sufere la fel de mult”. În aceste condiții, este normal să trăim într-o lume îngrozitoare!

Toată lumea încearcă să fie perfectă. Din clipa în care încearcă să fie perfect, omul se așteaptă ca și ceilalți să fie perfecți. El începe să-i condamne pe cei din jur, să-i umilească. Asta au făcut dintotdeauna așa-zișii voștri sfinți. Asta v-au făcut religiile: v-au otrăvit ființa cu ideea de perfecțiune.

Voi nu puteți fi perfecți; de aceea, începeți să vă simțiți vinovați, vă pierdeți respectul de sine. Odată pierdut respectul de sine, vă pierdeți demnitatea de ființă umană. Orgoliul vostru este călcat în picioare, iar umanitatea vă este distrusă de asemenea cuvinte frumoase precum perfecțiunea.

Omul nu poate fi perfect. Ce-i drept, el poate experimenta o stare care transcende condiția umană. Atât timp cât nu va cunoaște însă această stare divină, el nu va cunoaște perfecțiunea.

Perfecțiunea nu este o disciplină; nu poate fi practică. Nu poți să faci repetiții în ceea ce o privește. Din păcate, voi sunteți învățați de mici să o practicați, iar rezultatul este o lume plină de ipocriți, care știu foarte bine că sunt goi și superficiali, dar continuă să pretindă că au tot felul de calități. În realitate, acestea sunt cuvinte goale.

V-ați gândit vreodată ce înseamnă să îi spui cuiva: „Te iubesc?” Dacă este vorba de o simplă atracție biologică între cele două sexe, de îndată ce v-ați satisfăcut-o, iubirea dispare. A fost doar o senzație de foame; după ce v-ați

umplut amândoi stomacurile, gata! Femeia care înainte vi se părea cea mai frumoasă din lume rămâne o simplă femeie. Bărbatul care vi se părea mai presus de Alexandru cel Mare devine un simplu bărbat. Tot ce vă mai interesează este cum să scăpați de partener!

Iată scrisoarea pe care i-a scris-o Paddy mult iubitei lui Maureen:

Scumpa mea Maureen.

Aș fi dispus să urc pe cel mai înalt munte și să înfrunt cel mai cumplit ocean, numai de dragul tău. Aș îndura orice greutate, numai ca să pot petrece o clipă lângă tine.

Cel care te va iubi întotdeauna, Paddy

P.S. Vin să te văd vineri seară, dacă nu plouă.

Atunci când îi spuneți cuiva: „Te iubesc”, voi nu știți ce spuneți. Nu realizați că vorbiți de fapt de dorința voastră sexuală, pe care o ascundeți în spatele unui cuvânt minunat: iubire. Aceasta este o stare de moment, care va dispărea de îndată ce va fi satisfăcută.

Adevărata iubire este eternă. Ea nu poate fi experimentată de oamenii obișnuiți, ci doar de un Buddha. Foarte puțini oameni din istorie au cunoscut iubirea și cu toții au fost iluminați, au reprezentat culmea conștiinței umane pe pământ.

Dacă doriți să cunoașteți într-adevăr iubirea, uitați de ea și apucați-vă de meditație. Dacă doriți să aveți trandafiri în grădina dumneavoastră, uitați de flori și ocupați-vă de tufișul de trandafiri. Udați-l, aveți grijă să primească apa și lumina de care are nevoie. Dacă vă veți ocupa de tot ce este necesar, la momentul potrivit va înflori. Nu poți forța tufișul să înflorească mai devreme. Și nu îi poți cere unui trandafir să fie mai perfect decât este.

Ați văzut vreodată un trandafir imperfect? Ce altceva ați putea dori în privința lui? Orice trandafir este un unicat, o floare perfectă, care dansează în bătaia vântului, a ploii, a soarelui... Nu îi puteți vedea imensa frumusețe,

fericirea sa absolută? E o floare ca oricare alta, dar emană întreaga splendoare a existenței.

Iubirea este trandafirul înflorit în ființa voastră. Ca să înflorească, trebuie însă mai întâi să vă pregătiți, să alungați întunericul și frigul conștiinței netrezite, să deveniți din ce în ce mai lucid. La momentul potrivit, iubirea va înflori în aceste condiții. Nu trebuie să vă faceți probleme în ceea ce o privește. Iar atunci când va veni, va fi perfectă.

Iubirea este o experiență spirituală; nu are nimic de-a face cu sexul și cu trupul, ci doar cu sufletul interior. Dumneavoastră nu ați intrat însă în propriul dumneavoastră templu. Nu aveți nici cea mai mică idee cine sunteți, dar doriți să iubiți mai bine. Mai întâi de toate, fiți, cunoașteți-vă pe sine, și iubirea va veni de la sine. Ea este răsplata primită din lumea de dincolo. Va coborî asupra dumneavoastră ca o ploaie de flori... și vă va umple ființa. Va continua să coboare chiar și după aceea, aducând cu sine dorința imensă de a fi împărtășită.

În limbajul uman, această dorință de a împărtăși nu poate fi tradusă decât prin cuvântul *iubire*. El nu spune prea mult, dar indică direcția corectă.

Iubirea este o umbră a lucidității, a conștiinței. Deveniți mai conștientă, și iubirea va veni. Este un oaspete care sosește întotdeauna la cei pregătiți să-l primească. La ora actuală, dumneavoastră sunteți incapabilă să îl recunoașteți! Dacă iubirea v-ar bate la ușă, nu ați recunoaște-o. Ați găsi probabil o mie și unul de pretexte numai să nu-i dați drumul în casă. V-ați gândi că cel care bate în ușă este vântul, sau ați găsi o altă scuză, dar nu îi veți deschide ușa. Chiar dacă i-ați deschide-o, nu ați recunoaște iubirea, căci nu ați văzut niciodată cum arată. Cum ați putea-o recunoaște în aceste condiții?

Nu poți recunoaște decât ceea ce știi. Atunci când iubirea coboară pentru prima oară asupra ta, te simți

copleșit. Nu înțelegi ce se petrece. Ți dai seama că inima ta dansează, auzi muzica sferelor, simți mirosuri pe care nu le-ai mai simțit niciodată până atunci, dar ai nevoie de ceva timp pentru a pune cap la cap toate aceste experiențe și pentru a te gândi că așa ar putea arăta iubirea. Încetul cu încetul, ea coboară tot mai mult asupra ființei tale, transfigurând-o.

Singurii care cunosc iubirea sunt misticii. În afara lor, nu există vreun om care să fi cunoscut vreodată adevărata iubire. Ea reprezintă monopolul exclusiv al mysticilor. Dacă doriți să aflați ce este iubirea, va trebui să intrați în lumea mysticilor.

Iisus a spus: „Dumnezeu este iubire”. El a făcut parte din școala misterelor eseniene, o școală străveche de mystici. Nu se știe însă dacă a absolvit respectiva școală, căci ceea ce afirmă el nu este corect. Nu Dumnezeu este iubire, ci iubirea este Dumnezeu. Diferența este imensă. Nu este vorba de o simplă schimbare a ordinii cuvintelor. Atunci când spui că Dumnezeu este iubire, afirmi practic că iubirea este doar un atribut al lui Dumnezeu. Pe lângă ea, Dumnezeu mai are și alte atribute: înțelepciune, compasiune, capacitatea de a ierta, un milion de alte calități. Iubirea nu este decât unul din atributele lui Dumnezeu.

Chiar și această perspectivă este irațională și illogică. Dacă Dumnezeu este iubire, el nu mai poate fi „drept”: un Dumnezeu plin de iubire nu poate fi atât de crud încât să-i arunce pe păcătoși în flăcările iadului etern. Dacă Dumnezeu este iubire, el nu poate fi una cu legea. Un mare mystic sufit, Omar Khayyam, dovedește o înțelegere mai mare decât Iisus atunci când spune: „Nu îmi doresc decât să fiu eu însumi. Nu voi mai ține cont de preoți și de predicatori, căci sunt convins că iubirea lui Dumnezeu este pretutindeni. Nu cred că pot comite un păcat mai mare decât iubirea lui. De ce aș fi îngrijorat? Măinile noastre

sunt atât de mici; la fel și păcatele noastre. Cum am putea comite noi păcate atât de grave încât Dumnezeu să nu le poată ierta? Dacă Dumnezeu este iubire, el nu poate veni în ziua finală a judecății pentru a-i separa pe sfinți de restul lumii, aruncând milioanele de oameni obișnuiți în iadul etern”.

În realitate, învățăturile esenienilor erau opuse. Iisus le citează greșit. Poate că nu le-a înțeles prea bine. Învățătura lor spunea: „Iubirea este Dumnezeu”. Este o diferență foarte mare. Acum, Dumnezeu însuși devine un atribut al iubirii, o calitate a uluitoarei experiențe a iubirii. Dumnezeu nu mai apare ca persoană, ci ca experiență a celor care au cunoscut iubirea. Iubirea se află în prim plan, iar Dumnezeu în planul secund. Iar eu vă spun: esenienii aveau perfectă dreptate. Iubirea este valoarea supremă, înflorirea finală. Dincolo de ea nu mai există nimic. De aceea, nu o puteți perfecționa.

De fapt, înainte de a o putea realiza, dumneavoastră veți începe să dispăreți. Când iubirea va apărea în ființa dumneavoastră, dumneavoastră nu veți mai exista.

Un mare mistic al Orientului, Kabir, are o afirmație teribilă, o afirmație care nu ar putea fi făcută decât de cineva care a pătruns în sanctuarul interior al realității supreme. Această afirmație sună astfel: „Am căutat adevărul, dar am constatat cu uimire că atâta vreme cât căutătorul continuă să existe, adevărul nu poate fi găsit. Când am găsit adevărul, am privit în jur... dar eu eram absent. Căutătorul nu mai exista. Invers, când căutătorul exista, adevărul era de negăsit”.

Adevărul și căutătorul lui nu pot coexista. La fel se petrec lucrurile și cu iubirea. Coexistența nu este posibilă. Puteți exista ori dumneavoastră, ori iubirea. Trebuie să alegeți. Dacă vă simțiți pregătită să dispăreți, să fuzionați cu totalitatea, să vă topiți, lăsând în urma dumneavoastră numai conștiința pură, în ființa dumneavoastră va înflori

iubirea. De perfecționat însă, nu o veți putea perfecționa, căci nu veți mai fi prezentă. De altfel, ea nici nu are nevoie de vreo îmbunătățire, căci este întotdeauna perfectă.

Din păcate, toată lumea folosește cuvântul iubire, dar nimeni nu îl înțelege. Părinții le spun copiilor: „Vă iubim”, după care se apucă să îi distrugă. Le bagă în cap tot felul de prejudecăți, le inoculează tot felul de superstiții moarte. Își împovărează copiii cu toate gunoaiile pe care le-au purtat de-a lungul istoriei generațiile anterioare, transferându-le apoi generațiilor viitoare. Și această nebunie se propagă mai departe, amplificându-se.

Și totuși, toți părinții susțin că își iubesc copiii. Dacă i-ar iubi cu adevărat, nu și-ar dori ca aceștia să semene cu ei, să devină la fel de nefericiți ca ei. În ce constă experiența lor de viață? În nefericire și suferință... Viața nu a fost o binecuvântare pentru ei, ci un blestem. Și totuși, doresc ca urmașii lor să fie la fel ca ei.

Am fost odată în vizită la o familie. Într-o seară, am rămas în grădină. Soarele apunea și era o seară frumoasă de vară. Păsările se pregăteau de culcare, iar lângă mine se afla copilașul gazdelor mele. L-am întrebat: „Știi cine ești?” Copiii au o conștiință mai intuitivă decât adulții, căci nu sunt încă corupți, poluați de diferitele ideologii și religii. Copilul m-a privit cu seriozitate și mi-a răspuns: „Mi-ai pus o întrebare foarte dificilă”.

L-am întrebat: „În ce constă dificultatea ei?”

Mi-a răspuns: „Dificultatea constă în faptul că eu sunt singurul copil al părinților mei, și de când îmi aduc aminte, ori de câte ori vine cineva la noi, îmi spune că am ochii tatălui meu, nasul mamei, iar fața la fel ca a unchiului meu. De aceea, nu știu cine sunt, căci nimeni nu mi-a spus vreodată ce anume arată la fel ca mine”.

La fel procedează toți părinții cu copiii lor. Ei nu-i lasă să experimenteze singuri. Nu le permit să devină ei înșiși, ci îi împovărează cu ambițiile lor deșarte. Orice

părinte dorește ca progenitura sa să îi semene.

Copilul are însă propriul său destin. Dacă își va copia părinții, el nu va deveni niciodată el însuși. De aceea, nu se va simți niciodată împlinit, la unison cu existența. îi va lipsi întotdeauna ceva.

Părinții îl iubesc, dar îi spun că trebuie să-i iubească la rândul lui, pentru că sunt părinții săi. Întotdeauna mi s-a părut ciudat acest lucru: simplul fapt că îi ești mamă nu înseamnă automat că copilul are datoria să te iubească. Mai întâi de toate, trebuie să te faci iubită. Simplul fapt că i-ai dat naștere nu este suficient. Faptul că îi ești tată nu înseamnă că ești neapărat o persoană agreabilă, care merită să fie iubită. Nu creează în mod spontan în copil sentimentul iubirii. În schimb, părinții așteaptă acest lucru, iar bieții copii nu știu cum să procedeze. De aceea, ei încep să se prefacă. Le zâmbesc părinților, deși în inima lor numai de zâmbit nu le arde. Le arată părinților respect, recunoștință, grațitudine – dar toate acestea sunt false. Copiii devin niște actori, niște ipocriți, niște politicieni, de la cele mai fragede vârste.

Trăim cu toții într-o lume în care părinții, profesorii, preoții – îi corup pe cei mici, îndepărtându-i de sine. Scopul meu este să vă ajut să vă regăsiți, să vă centrați din nou în sine. Numele pe care l-am dat acestei centrări în sine este „meditație”. Eu nu doresc altceva decât să fiți voi înșivă, să vă respectați singuri, să vă regăsiți demnitatea de a ști că existența are nevoie de voi și să începeți căutarea de sine. Mai întâi trebuie să ajungeți în centru, iar apoi trebuie să începeți căutarea de sine.

Cunoașterea feței primordiale înseamnă începutul unei vieți trăite în iubire, al unei sărbători continue. Iubirea este inepuizabilă. Oricât de mult ai dăruia din ea, izvorul ei nu seacă. Dimpotrivă, cu cât dăruiești mai mult, cu atât mai mult poți dăruia.

Experiența supremă în viață este dăruirea

necon condiționată, fără a aștepta în schimb nici măcar un mulțumesc. Dimpotrivă, iubirea autentică se simte obligată celui care o acceptă. Ar fi putut fi respinsă...

Atunci când veți începe să dăruiti iubire cu un sentiment profund de recunoștință față de cei care v-o acceptă, veți fi surprinși să constatați că ați devenit un împărat, că nu mai sunteți un cerșetor care cerșește iubire cu vasul său, bătând la toate ușile. De altfel, cei la ușile cărora bateți nu vă pot dărui iubirea lor, căci sunt la rândul lor niște cerșetori. Cerșetorii își cer unii altora iubirea și se simt dezamăgiți și frustrați, căci nu o primesc de nicăieri. Iubirea le aparține împăraților, nu cerșetorilor. Omul plin de iubire, care o poate dărui necon condiționat, devine un asemenea împărat.

Vine apoi o surpriză și mai mare: atunci când începi să-ți dăruiești iubirea tuturor oamenilor, chiar și străinilor, constăți că bucuria pe care ți-o oferă acest gest este atât de mare, încât nu-ți mai pasă de nimic altceva. Continui atunci să le dăruiești tuturor, fără discernământ, nu doar oamenilor, ci și plantelor și animalelor, pietrelor, stelelor îndepărtate, căci iubirea poate fi dăruită chiar și unei stele, printr-o singură privire. Printr-o singură atingere, iubirea îi poate fi transferată unui copac. Fără a rosti măcar un singur cuvânt... ea poate fi dăruită într-o tăcere deplină. Nu trebuie afirmată verbal, căci are propriile ei metode de a pătrunde în profunzimile ființei celui căreia îi este oferită.

Începeți așadar să fiți plini de iubire, apoi va veni și împărtășirea. Surpriza cea mare vine abia acum: veți constata că iubirea se întoarce la dumneavoastră, din sursele cele mai neașteptate, de la necunoscuți, din cotloane în care nu i-ați fi suspectat niciodată existența, din partea copacilor, florilor, munților. Iubirea începe să plouă de pretutindeni asupra dumneavoastră. Cu cât dăruiești mai mult, cu atât primești mai mult. Viața devine

un dans al iubirii.

DE LA RELAȚIA DE CUPLU LA COMUNIUNEA ÎN CUPLU

Din clipa în care îți dai seama că nu mai depinzi de nimeni, în ființa ta se instalează o tăcere profundă, o stare de detașare relaxată. Asta nu înseamnă că ai încetat să mai iubești. Dimpotrivă, pentru prima oară în viață cunoști o calitate nouă a iubirii, o altă dimensiune a ei. Iubirea devine altceva decât un fenomen biologic, devine mai apropiată de prietenie decât de relația de cuplu.

O LUNĂ DE MIERE CARE NU SE TERMINĂ NICIODATĂ

Iubirea nu este o relație. Ea unește, dar nu reprezintă o relație. Orice relație este un produs finit, un substantiv, după care urmează un punct final. Luna de miere s-a sfârșit. După ea, nu mai există bucurie, entuziasm. Totul s-a terminat. Relația continuă, promisiunile pot fi respectate, căci este mai confortabil așa. Oricum, nu ai altceva mai bun de făcut. Dacă o întrerupi, riști să ai neplăceri. O relație este un produs finit, încheiat, închis.

Iubirea nu este niciodată o relație, ci o comuniune. Ea este ca un râu, curge tot timpul. Iubirea nu are finalitate. Luna de miere începe, dar nu se termină niciodată. Nu este la fel ca un roman, care începe undeva și se termină altundeva. Este un fenomen continuu. Chiar dacă cei doi iubiți se despart, iubirea continuă să curgă. Este un continuum, un verb, nu un substantiv.

De ce reduc oamenii frumusețea comuniunii, transformând-o într-o relație? De ce se grăbesc ei atât de tare? Pentru că fluxul este nesigur, în timp ce relația oferă securitate. O relație oferă o anumită siguranță. Comuniunea poate însemna întâlnirea a doi străini, poate dura o singură noapte, după care dimineața cei doi își spun adio. Cine știe ce se mai poate întâmpla mâine? Oamenii se

tem atât de tare încât își doresc să fie siguri, să ducă o viață previzibilă. Ei își doresc ca ziua de mâine să fie la fel ca cea de astăzi, în acord cu ideile lor. Libertatea este un aer prea tare pentru ei. De aceea, ei reduc pe loc verbul, transformându-l într-un substantiv.

De-abia se îndrăgostesc de un bărbat sau de o femeie și încep pe loc să se gândească la căsătorie, să facă din iubirea lor un contract juridic. De ce? Ce are de-a face legea cu iubirea? E simplu: legea înlocuiește iubirea pentru simplul motiv că aceasta din urmă nu există. Este doar o fantezie, iar fanteziile dispar repede. De aceea, înainte de a dispărea trebuie făcut ceva, pentru ca cei doi să nu se mai poată despărți.

Într-o lume mai bună, în care oamenii ar fi mai predispuși către meditație, în care iluminarea ar domni pretutindeni, oamenii ar iubi mult mai mult, dar iubirea lor nu s-ar transforma neapărat într-o relație. Asta nu înseamnă că ar fi doar o iubire de moment. Dimpotrivă. Iubirea lor ar fi cu siguranță mai profundă decât a voastră, mai intimă, mai poetică și mai divină. După toate probabilitățile, ea ar dura mai mult decât așa-zisa voastră iubire, chiar dacă nu ar mai fi garantată de lege, de tribunal, de polițist. Unica ei garanție ar fi cea interioară, angajamentul inimii, comuniunea tăcută.

Atunci când te bucuri de prezența cuiva, dorești să te bucuri din ce în ce mai mult. Atunci când te bucuri de intimitate, dorești să explorezi această intimitate din ce în ce mai profund. Există flori care nu înfloresc decât după o intimitate foarte îndelungată. Există, ce-i drept, și flori sezoniere. După șase săptămâni dispar. Există flori care nu apar decât după ani de zile, unele chiar după foarte mulți ani. Cu cât procesul de înflorire durează mai mult, cu atât mai mult vor rezista ele. Aceste flori nu pot înflori însă decât pe solul fertil al angajamentului luat de două inimi. Acest angajament nu trebuie verbalizat, căci în acest fel ar

fi profanat. Este un angajament tăcut, din priviri, de la inimă la inimă, de la ființă la ființă. El trebuie înțeles, nu rostit.

Uitați de relații și învățați să fiți în comuniune.

De îndată ce stabiliți o relație, voi începeți să vă încălcați libertatea reciprocă. În acest fel, distrugeți însuși solul pe care ar trebui să crească iubirea. Femeia crede că îl cunoaște pe bărbat; bărbatul crede că o cunoaște pe femeie. În realitate, niciunul nu îl cunoaște pe celălalt! Acest lucru este imposibil. Celălalt rămâne un mister. Să consideri că știi totul despre el înseamnă să îi arăți o lipsă de respect, să îl insulti.

Este o lipsă de recunoștință să crezi că îți cunoști soția. Cum poți cunoaște o femeie? Cum poți cunoaște un bărbat?

O ființă umană este un proces, nu un obiect. Femeia pe care ai cunoscut-o ieri nu mai există. Multă apă a trecut între timp pe Gange. Femeia a devenit altcineva, o ființă complet diferită. De aceea, relația trebuie reînnoită, luată de la început, nu este un dat.

Privește din nou fața bărbatului cu care ai dormit noaptea trecută. El nu mai este aceeași persoană. S-a schimbat atât de mult. O persoană nu este un obiect. Mobila din cameră este neschimbată, dar omul nu rămâne același. Explorați tot timpul, luați-o din nou de la început. Asta înseamnă comuniunea.

Comuniunea înseamnă să o iei tot timpul de la început, să faci cunoștință din nou și din nou, să cunoști tot mai multe fațete ale personalității celuilalt, să încerci să pătrunzi din ce în ce mai profund în sentimentele sale interioare, în abisul ființei sale. Voi încercați să dezvăluiți un mister care nu poate fi dezvăluit până la capăt. Tocmai în acest lucru constă frumusețea iubirii: în explorarea conștiinței.

Dacă veți practica acest lucru, fără a încerca să

reduceți comuniunea la o relație, partenerul va deveni o oglindă pentru voi. Fără să vă dați seama, explorarea lui vă va permite să vă explorați propria ființă. Pătrunzând adânc în interiorul lui, cunoscându-i sentimentele, gândurile, aspirațiile cele mai profunde, propriile dumneavoastră aspirații vi se vor dezvălui. Iubiții devin oglinzi unul pentru celălalt, iar iubirea lor devine o meditație.

Relațiile sunt urâte, comuniunea este frumoasă, într-o relație, cei doi parteneri sunt orbi. Cât timp a trecut de când v-ați privit în ochi soția? Cât timp a trecut de când v-ați privit în ochi soțul? De multe ori, au trecut ani. Cine mai stă să își privească soția? Doar o cunoaște de o veșnicie... De ce să o mai privească? Voi sunteți infinit mai interesați de străini decât de cei pe care îi cunoașteți. Știți deja totul despre corpul celor din urmă, despre felul în care vă răspund. Ceea ce s-a întâmplat odată se va mai repeta. Este un cerc repetitiv.

În realitate, lucrurile stau complet altfel. Nimic nu se repetă vreodată. Totul este nou sub soare. Singurii care îmbătrânesc sunt ochii voștri, presupunerile voastre. Oglinda voastră se prăfuiește și voi nu mai sunteți capabili să vă reflectați reciproc.

De aceea, eu vă învăț să intrați în comuniune, să prelunghiți la infinit luna de miere, să nu încetați căutarea, să descoperiți noi și noi modalități de a vă iubi reciproc, de a fi unul lângă celălalt. Orice om este un mister infinit, ineputabil, de nepătruns. Este imposibil să poți spune vreodată: „Îl cunosc” sau „O cunosc”. În cel mai bun caz, puteți spune: „Mi-am dat toată osteneala, dar misterul nu poate fi deslușit”.

De fapt, cu cât vă cunoașteți mai bine partenerul, cu atât mai misterios devine el. Iubirea este o aventură constantă.

**DE LA ATRACȚIE LA DRAGOSTE.
APOI LA IUBIRE**

În actuala stare a minții umane, iubirea este un fenomen aproape imposibil. Ea nu devine posibilă decât dacă omul a ajuns să își cunoască ființa, nu și înainte. Înainte de atingerea acestei stări de cunoaștere, putem vorbi de altceva, dar nu de iubire. Este aproape o nerușinare să numim acest sentiment iubire.

Un bărbat de îndrăgostește de o femeie pentru că îi place felul în care merge, vocea ei, „salutul” din ochii ei. Chiar ieri citeam de o femeie care a spus despre un anumit bărbat: „Are cele mai frumoase sprâncene din lume”. Nu este nimic rău în asta; sprâncenele pot fi foarte frumoase, dar dacă te îndrăgostești de niște sprâncene, mai devreme sau mai târziu vei fi dezamăgit, căci sprâncenele nu reprezintă o parte esențială a unei persoane.

Și oamenii se îndrăgostesc de aceste lucruri lipsite de importanță! De o formă, de ochi... Atunci când trăiești alături de cineva, nu trăiești cu proporțiile unui trup, cu sprâncenele sau cu culoarea părului. Trăiești cu o persoană, cu un fenomen misterios și vast, aproape imposibil de definit. Mai devreme sau mai târziu, aceste lucruri mărunte, aflate la periferia ființei, își vor pierde importanța. Și atunci, te trezești că nu mai știi ce să faci.

Orice iubire începe într-o manieră romantică, dar până când se termină luna de miere totul se sfârșește, căci omul nu poate trăi numai din romantism. El trebuie să trăiască în mod real, iar realitatea este cu totul altceva. Atunci când vezi o persoană, nu îi vezi întreaga totalitate, ci doar suprafața ei. Este ca și cum te-ai îndrăgosti de o mașină din cauza culorii ei. Dacă te-ai uita sub capac, ai putea constata că motorul lipsește, sau că are un defect. Până la urmă, culoarea nu va mai conta prea mult.

Când două persoane se întâlnesc, realitățile lor interioare fuzionează și aspectul exterior își pierde semnificația. La ce mai folosesc atunci sprâncenele, culoarea părului sau a ochilor? Practic, nici nu le mai bagi

în seamă. Ele nu te mai atrag. Cu cât cunoști mai bine persoana, cu atât mai speriat devii, căci îi cunoști inclusiv nebunia, iar nebunia ta i se revelează la rândul ei. Vă simțiți înșelați și furioși, începeți să vă răzbunați unul pe celălalt, ca și cum v-ar fi ascuns cu bună intenție adevărul. În realitate, nimeni nu amăgește pe nimeni, dar toată lumea se simte păcălită.

Atunci când te-ai îndrăgostit, persoana profundă a celui alt nu îți era accesibilă. Acum ți-a devenit accesibilă, deci cum ai mai putea fi îndrăgostit de ea?

Doreai să devii bogat pentru că erai sărac. Întreaga dorință de a te îmbogăți avea la bază sărăcia. Acum ești bogat, deci nu îți mai pasă. Sau, un alt exemplu: ți-e foame, ești obsedat de mâncare. După ce îți umpli stomacul, cum te-ai mai putea gândi la mâncare?

Cam la fel se petrec lucrurile și cu așa-zisa voastră iubire. Bărbatul aleargă după o femeie, iar aceasta îi alunecă printre degete. El devine din ce în ce mai încins, mai obsedat de ea. Totul face parte din joc. Orice femeie știe instinctiv că trebuie să fie alunecoasă, așa că vânătoarea continuă. Evident, ea va avea grijă să nu devină atât de distantă încât urmărirea să înceteze, iar bărbatul să uite de ea. Știe că trebuie să rămână în raza lui vizuală, să îl fascineze, să îl ademenească, dar fără să-l lase să o prindă.

La început, bărbatul aleargă după femeie, iar aceasta nu se lasă prinsă ușor. Imediat după ce bărbatul reușește să prindă femeia, lucrurile se inversează. El este cel care încearcă să scape, iar femeia îl urmărește fără milă. „Unde te duci? Cu cine vorbeai? De ce ai întârziat? Cu cine ai fost?”

Problema se naște din cauza faptului că cei doi s-au simțit atrași unul de celălalt pentru că nu se cunoșteau. Atracția era generată de necunoscut. Acum ei se cunosc foarte bine. Au făcut de multe ori dragoste, așa că totul a

devenit o rutină, în cel mai bun caz o obișnuință, o relaxare, dar romantismul a dispărut. Cei doi se simt plictisiți. Nu pot trăi unul fără celălalt, din obișnuință, dar nu mai pot trăi nici împreună, căci iubirea romantică a dispărut.

Acesta este momentul adevărului, în care cei doi pot înțelege dacă relația lor a avut într-adevăr la bază iubirea, sau nu. Lucrurile sunt simple: dacă a existat iubire (măcar un crâmpeli de iubire), micile neplăceri ale relației dispar rapid. Ele sunt naturale, nu trebuie să te înfurie. Iubirea nu dispare însă, chiar dacă ajungi să cunoști persoana în cauză.

Dimpotrivă, dacă iubirea a fost autentică, ea devine din ce în ce mai mare pe măsură ce ajungi să cunoști mai bine persoana partenerului. Iubirea supraviețuiește. Dacă nu a fost autentică, ea dispare. Ambele variante sunt la fel de convenabile.

Pentru omul aflat într-o stare mentală obișnuită, iubirea nu este posibilă. Ea nu poate apărea decât în viața celui care are acces la ființa sa. Iubirea este o funcție a ființei integrate. Ea nu are nimic de-a face cu romantismul, cu toate prostiile cu care o confundați voi. Iubirea pătrunde direct în sufletul persoanei, devenind un fel de afinitate cu ființa sa lăuntrică. Acest gen de iubire are o calitate complet diferită. Orice altă formă de iubire ar trebui să crească, apropiindu-se de acest ideal. Din păcate, 99% din ele nu ajung niciodată pe acest nivel de profunzime. Agitația și necazurile pe care le provoacă sunt atât de mari încât ajung să distrugă totul în cale.

De aceea, eu nu vă învăț să vă atașați de persoana partenerului. Examinați-vă cu luciditate sentimentele, și dacă dispar, mergeți mai departe, căci nu merită să suportați toate aceste mizerii. Dacă iubirea este autentică, veți supraviețui, oricât de mari vor fi suferințele provocate de iubire. De aceea, păstrați-vă luciditatea...

Nu iubirea trebuie să vă preocupe, ci luciditatea. Cultivați-vă luciditatea, astfel încât să creșteți și să deveniți din ce în ce mai conștient de sine. Poate că această iubire va dispărea, dar cu siguranță următoarea va fi mai bună, căci vă veți alege noul partener cu mai multă luciditate. Sau poate, printr-o elevare a conștiinței, actuala iubire își va schimba calitatea. Orice s-ar întâmpla, rămâneți deschiși.

Iubirea are trei dimensiuni. Prima este cea animalică. Acest gen de iubire este un fenomen exclusiv fizic, pasional. A doua dimensiune este umană. Ea este mai presus de sexualitate, de exploatarea celuilalt pentru a-ți satisface plăcerea. În primul caz, partenerul este folosit ca instrument de atingere a auto-satisfacției. În cel de-al doilea caz, el înseamnă ceva mai mult decât atât, fiind egal cu tine. Iubirea devine astfel o împărtășire reciprocă a ființei, a bucuriei de a trăi, a aspirației, a poeziei vieții. Este un fenomen reciproc.

Primul tip de iubire este posesiv. Al doilea nu este posesiv. Primul creează o legătură, al doilea oferă libertate. Mai există și o a treia dimensiune a iubirii, o dimensiune divină. Când iubirea nu mai are un obiect anume, când nu mai reprezintă deloc o relație, ci devine o stare existențială, ea capătă o strălucire divină. Omul nu mai iubește pe cineva în particular, ci trăiește o stare de iubire generalizată. Orice ar face, el acționează din iubire. Orice întâlnire a sa este caracterizată de iubire. Chiar dacă atinge o piatră, parcă și-ar atinge iubita. Chiar dacă privește un copac, privirea sa este plină de iubire.

Primul tip de iubire se folosește de partener ca de un instrument. În cel de-al doilea tip, partenerul devine mai mult decât un simplu instrument. În cel de-al treilea tip, partenerul dispare complet. Primul tip creează o legătură, cel de-al doilea oferă libertate, iar cel de-al treilea le transcende pe amândouă, transcende orice dualitate. Nu

mai există doi îndrăgostiți, ci doar iubirea.

Aceasta este starea supremă de iubire, scopul vieții care trebuie atins. Marea majoritate a oamenilor rămân cantonați în primul tip de iubire. Foarte puțini cunosc cel de-al doilea tip, iar cel de-al treilea tip rămâne aproape necunoscut pe pământ. Doar un Buddha, un Iisus... sunt capabili să îl cunoască. Asemenea oameni pot fi numărați pe degetele de la o mână. Fenomenul este însă posibil, iar dacă îl veți atinge, vă veți simți împliniți. Viața vi se va părea atunci perfectă, iar fericirea eternă. Nici chiar moartea nu vă va mai putea afecta.

LĂSAȚI UN SPAȚIU ÎNTRE VOI

În *Profetul* lui Kahlil Gibran, Almustafa spune:

„Atunci când vă apropiați, lăsați un spațiu între voi. Lăsați vânturile celeste să danseze printre voi. iubiți-vă, dar nu transformați iubirea într-un lanț: Transformați-o mai degrabă într-o mare, ale cărei valuri se sparg de țărmurile sufletelor voastre”.

Dacă apropierea voastră nu se datorează pasiunii, iubirea va crește cu fiecare zi. Pasiunea reduce totul, căci principiul biologic nu este interesat de permanența legăturii voastre. El nu este interesat decât de reproducere, iar iubirea nu este necesară pentru acest lucru. Poți face copii și fără să iubești.

Am studiat personal comportamentul multor animale. Am trăit în munți, în pădure. Întotdeauna am rămas foarte uimit să constat că ori de câte ori fac dragoste, animalele au un aer foarte trist. Nu am văzut niciodată două animale făcând dragoste cu bucurie. Este ca și cum o forță străină ar face presiuni asupra lor. Actul copulației nu este liber în cazul lor; nu le oferă niciun fel de libertate. Reprezintă un lanț. Din această cauză, animalele sunt foarte triste.

Am observat același lucru și în cazul oamenilor. Ați văzut vreodată un bărbat mergând însoțit de soția lui? Nu poți să știi niciodată dacă un bărbat și o femeie sunt

căsătoriți, dar dacă arată foarte triști, poți fi sigur de acest lucru.

Odată, călătoream de la Delhi la Srinagar. În compartimentul meu cu aer condiționat nu existau decât două locuri, iar unul fusese rezervat de mine. La un moment dat, a venit un cuplu. Erau doi tineri frumoși, un bărbat și o femeie. Întrucât nu puteau încăpea amândoi, bărbatul a lăsat-o pe femeie să intre în compartiment, iar el a intrat în altul. La fiecare stație, venea însă să își vadă iubita, aducându-i flori, fructe sau dulciuri.

Eu priveam întreaga scenă. Între două stații, am întrebat-o pe femeie: „De cât timp sunteți căsătoriți?” Mi-a răspuns: „De șapte ani”. I-am spus: „Nu mă minți! Poți păcăli pe altcineva, dar nu pe mine. Nu sunteți căsătoriți”.

Femeia a rămas șocată. Eram un străin. Nu făcusem decât să-i observ. M-a întrebat: „De unde v-ați dat seama>

I-am răspuns: „E foarte simplu: dacă ar fi fost soțul dumitale odată ce ar fi dispărut în celălalt compartiment, nu s-ar mai fi întors. Dacă ar fi revenit la ultima stație, cea în care trebuie să coborâți, ai fi o femeie fericită!”

Mi-a spus: „Nu mă cunoașteți, nu vă cunosc, dar ceea ce spuneți este cât se poate de adevărat. Este iubitul meu, prietenul soțului meu”.

„Așa se explică...”, am încheiat eu.

Unde greșesc soții și soțiile? Ei nu cunosc iubirea, dar toată lumea își acceptă sentimentele ca și cum acestea ar fi tot una cu iubirea. În realitate, este vorba de pasiune. Cât de curând, cei doi se plictisesc unul de celălalt. Principiul biologic i-a amăgit, făcându-i să se apropie pentru a se reproduce, dar noutatea dispare repede. În urma ei nu mai rămân decât aceleași fețe, aceeași geografie, aceeași topografie. De câte ori nu le-au explorat până atunci... întreaga lume este tristă din cauza căsătoriei, dar nimeni nu pare să-și dea seama de cauză.

Iubirea este un fenomen extrem de misterios.

Almustafa afirmă despre el că nu te poate plictisi, căci nu este tot una cu pasiunea.

El spune: Atunci când vă apropiați, lăsați un spațiu între voi.

Stați împreună, dar nu încercați să vă dominați unul pe celălalt. Nu încercați să vă posedați și să vă distrugeți reciproc individualitatea.

Atunci când trăiți cu altcineva, *lăsați un spațiu între voi...* Dacă soțul ajunge mai târziu acasă, nu este deloc necesar ca soția să îl interogheze, întrebându-l unde și cu cine a fost. Bărbatul are nevoie de propriul său spațiu; este un individ liber. Doi indivizi liberi trăiesc împreună și nimeni nu are dreptul să interfereze cu spațiul lor interior. Dacă soția întârzie, nu este necesar ca bărbatul să o întrebe: „Unde ai fost?” Ea are dreptul la propria sa libertate.

Din păcate, asemenea lucruri se petrec zilnic, în fiecare cămin. Cei doi soți se ceartă pentru pretexte minore, adevăratul motiv fiind acela că nu sunt dispuși să îi acorde celuilalt spațiul de care are nevoie.

Preferințele diferă de la om la om. Soțului îi poate plăcea un lucru, soției altul. Asta nu înseamnă că cei doi trebuie să se certe, că pentru simplul motiv că sunt căsătoriți, ei trebuie să aibă aceleași preferințe. Ce să mai vorbim de toate aceste întrebări... Fiecare dintre soți se întoarce acasă obsedat de următoarele gânduri: „Oare ce o să mă întrebe? Și ce am să-i răspund?” Femeia știe dinainte ce urmează să își întrebe bărbatul și ce va răspunde acesta, știe că o va minți în față.

Ce fel de iubire este aceasta, tot timpul suspicioasă, mereu predispusă spre gelozie? Este suficient ca soția să te vadă discutând și râzând cu o altă femeie pentru a-ți strica întreaga seară. La fel și invers.

Oamenii nu realizează că habar nu au ce este iubirea. Iubirea nu suspectează niciodată; ea nu știe ce înseamnă

gelozia. Iubirea nu interferează niciodată cu libertatea celuilalt. Nu se impune, ci oferă libertate, iar libertatea nu este posibilă decât dacă apropierea include un anumit spațiu, în care fiecare poate să se desfășoare așa cum dorește.

Aceasta este frumusețea lui Kahlil Gibran... Poemul lui este minunat. Un îndrăgostit adevărat ar trebui să se bucure că iubita lui este fericită alături de un alt bărbat, căci tot ce își dorește el mai presus este ca ea să fie fericită. Același lucru este valabil și invers. Dacă bărbatul discută cu o altă femeie și se simte fericit, soția lui ar trebui să fie încântată, nu să se certe cu el. Cei doi sunt împreună pentru a-și face viețile mai frumoase, nu pentru a-și le urâți. Din păcate, realitatea arată cu totul altfel. Soțiile și soții stau împreună numai pentru a-și face reciproc nervi, pentru a-și distruge viețile. Ei nu înțeleg semnificația iubirii.

Atunci când vă apropiați, lăsați un spațiu între voi... Nu este nimic contradictoriu în această afirmație. Cu cât îi acorzi celuilalt un spațiu mai mare, cu atât mai mult veți rezista împreună. Cu cât îi acorzi o intimitate mai mare, cu atât mai intimi veți reuși să fiți. Nu veți mai fi doi dușmani intimi, ci doi prieteni intimi.

Lăsați vânturile celeste să danseze printre voi.

Legea fundamentală a existenței face ca apropierea prea mare, o perioadă prea lungă de timp, să distrugă floarea iubirii. Voi singuri sunteți cei care o călcați în picioare, nepermițându-i spațiul necesar pentru a crește.

Oamenii de știință au descoperit recent că animalele au un imperativ al teritoriului. Cred că ați văzut cu toții câinii „marcându-și „stâlpii. Credeți că este ceva inutil? Nici vorbă. Ei trasează astfel hotarele spațiului în care trăiesc: „Acest teritoriu este al meu”. Mirosul urinei lor va împiedica alți câini să pătrundă în respectivul teritoriu, încălcându-l. Oricât de mult s-ar apropia ei de teritoriul

marcat, câinele nici nu-i va băga în seamă. Un singur pas însă în interior și lupta va începe.

Toate animalele care trăiesc în sălbăcie fac același lucru. Nici chiar un leu nu te va ataca dacă nu îi încâlci teritoriul, convins că ești un gentleman. Dacă i-l încâlci însă, te va ataca, oricine ai fi.

Singurii care nu își marchează teritoriul sunt oamenii. Asta nu înseamnă însă că ei nu simt această necesitate. Este suficient să călătorești cu un tren aglomerat, în care oamenii se calcă în picioare, ca să constați cât de atenți rămân totuși să nu se atingă reciproc.

Lumea în care trăim devine din ce în ce mai aglomerată. Tot mai mulți oameni o iau razna, se sinucid, comit crime, pentru simplul motiv că nu au la dispoziție spațiul de care au nevoie. Cel puțin îndrăgostiții ar trebui să fie mai sensibili, să înțeleagă că celălalt are nevoie de un spațiu privat.

Una din cărțile mele preferate este *Akhari Kavita* – „Ultimul poem”, de Rabindranath Tagore. Nu este o carte de poezie, ci un roman, dar un roman foarte straniu, plin de învățăminte.

O fată și un băiat se îndrăgostesc, și imediat își propun să se căsătorească. Fata îi spune:

Dar cu o condiție...

Este o fată bogată, sofisticată, citită.

Băiatul îi răspunde:

Accept orice condiție, căci nu pot trăi fără tine.

Fata insistă:

Mai întâi ascultă condiția. Gândește-te la ea. Nu este o condiție obișnuită. Condiția este să nu trăim în aceeași casă. Eu am un teren imens, cu un lac frumos, înconjurat de copaci și grădini. Îți voi construi o casă, pe malul opus al lacului față de casa în care locuiesc eu.

Bine, dar ce rost are să ne mai căsătorim atunci?

Căsătoria nu înseamnă să ne distrugem reciproc.

Eu îți acord spațiul de care ai nevoie. La rândul meu, am și eu nevoie de spațiu. Din când în când, atunci când ne plimbăm prin grădină, ne-am putea întâlni, accidental. Sau poate în timp ce ne plimbăm pe lac, cu barca. Câteodată, te-aș putea invita la ceai, la mine acasă.

Este o condiție absurdă, îi spune băiatul.

În acest caz, uită de căsătorie, îi răspunde ea. Dacă nu vom proceda astfel, iubirea noastră nu va putea crește, căci noi nu ne vom putea păstra prospețimea. Vom ajunge să credem că avem drepturi unul asupra celuilalt. Eu am tot dreptul să îți refuz invitația. La fel și tu. În acest fel, libertatea noastră nu va fi afectată, și ea reprezintă solul fertil pe care poate crește iubirea.

Evident, băiatul nu a reușit să înțeleagă ce vrea fata să spună, așa că a renunțat la ea. Rabindranath are însă aceeași viziune ca și Kahlil Gibran. De altfel, au scris în perioade aproape identice.

Dacă veți reuși să vă acordați reciproc spațiul necesar și să rămâneți apropiați, *vânturile celeste vor dansa printre voi.*

Iubiți-vă, dar nu transformați iubirea într-un lanț. Iubirea trebuie să fie un cadou, dăruit sau primit, niciodată o cerere. În caz contrar, deși stați împreună, veți ajunge mai îndepărtați decât stelele. Puntea înțelegerii nu vă va uni, căci nu i-ați lăsat spațiul necesar.

Transformați-o mai degrabă într-o mare, ale cărei valuri se sparg de țărmurile sufletelor voastre.

Nu faceți din iubire un fenomen static. Nu o transformați în rutină. Transformați-o mai degrabă într-o mare, ale cărei valuri se sparg de țărmurile sufletelor voastre.

Dacă vă puteți bucura simultan de libertate și de iubire, nu mai aveți nevoie de nimic altceva. Ați obținut totul. Nu mai există nimic mai presus decât acest lucru.

KOAN-UL¹ RELAȚIEI DE CUPLU

Cel mai bun koan care există este iubirea, este relația dintre un bărbat și o femeie. Orice relație este o ghicitoare fără niciun indiciu. Oricât de mult ai încerca să o dezlegi, nu vei reuși. Nimeni nu a reușit vreodată. Este o ghicitoare de nedezlegat. Cu cât încerci mai tare să o dezlegi, cu atât mai misterioasă devine ea. Cu cât încerci mai tare să o înțelegi, cu atât mai alunecoasă devine.

Relația dintre un bărbat și o femeie este un koan mai grozav decât orice koan dat spre dezlegare de un maestru zen discipolilor săi. Koan-urile zen sunt meditative. Discipolii sunt singuri. Koan-ul relației de cuplu este mult mai dificil, căci el implică doi parteneri diferiți, cu condiționări diferite, cu polarități opuse, care trag în direcții diferite, care se manipulează reciproc, care încearcă să se posedă, să se domine unul pe celălalt... O relație presupune o mie și una de probleme.

Atunci când meditezi, singura problemă cu care te confrunți este cum să păstrezi tăcerea minții, cum să nu te lași prins în capcana gândurilor. O relație de cuplu presupune însă o mie și una de probleme. Dacă păstrezi tăcerea, e o problemă. Este suficient să rămâi tăcut alături de soția ta și vei vedea că sare cu gura pe tine: „De ce taci? Ce vrei să spui cu această atitudine?” Dacă vorbești, necazurile se vor amplifica și mai mult, căci orice ai spune, ea va interpreta pe dos.

Nicio relație nu poate ajunge vreodată în acel punct în care nu mai există probleme. De regulă, acest punct este cel în care relația se destramă. Ea dispare cu totul. Cei doi sunt obosiți de atâtea certuri, așa că acceptă lucrurile așa cum sunt. Sau sunt plictisiți și nu mai doresc să se certe. Ei acceptă situația așa cum este, dar nu își

¹ Koan - tip aparte de problemă, întrebare sau ghicitoare folosit în Zen, care se exprimă printr-o frază scurtă și nu are un răspuns rațional.

doresc să o îmbunătățească.

În trecut, oamenii încercau să creeze cu forța starea de armonie. De aceea, de-a lungul secolelor, femeile au fost reprimare. În acest fel, lucrurile se linișteau. Dacă forțezi femeia să își asculte bărbatul, nu vei avea probleme. Ce-i drept, nicio relație adevărată. Dacă femeia nu este o persoană independentă, problemele dispar – pentru că dispăre femeia. Ea nu mai este o ființă, ci un obiect. Bucuria se stinge, iar bărbatul simte nevoia să se uite după alte femei.

Dacă vă întâlniți vreodată cu un cuplu căsătorit fericit, nu vă încredeți în aparențe. Studiați-l ceva mai profund și veți avea o mare surpriză. Să vă spun povestea unui asemenea cuplu...

Un țăran s-a decis că a sosit timpul să se căsătorească, așa că și-a înșeuat catârul și a plecat la oraș, ca să-și găsească o soție. A cunoscut într-adevăr o femeie și s-au căsătorit. S-au urcat apoi amândoi pe catâr și au luat-o înapoi către casa țărănească. După o vreme, catârul a obosit și a refuzat să mai înainteze. Țăranul s-a dat jos de pe el, a luat un băț și a început să-l lovească, încercând să-l determine să meargă mai departe.

Una, i-a spus el.

După câțiva kilometri, catârul a obosit din nou, și scena s-a repetat. După bătaia de rigoare, țăranul i-a spus:

Două.

Câțiva kilometri mai încolo, catârul a obosit și s-a oprit pentru a treia oară. Țăranul s-a dat jos de pe el, a dat-o și pe soția sa jos, după care a scos un pistol și a tras drept în țeasta bietului animal, omorându-l pe loc.

Ce prostie! i-a strigat soția. Era un animal util, iar tu l-ai ucis, pentru simplul motiv că te-a scos din sărite! A fost un act prostesc, criminal...

Și a continuat o vreme pe același ton. Când a făcut o pauză ca să respire, țăranul i-a tras una cu bățul și i-a

spus:

— Una.

Se spune că, de atunci, cei doi au trăit fericiți până la adânci bătrâneți.

Este și aceasta o modalitate de a rezolva lucrurile. Cam așa procedau oamenii în trecut. Probabil, vor veni timpuri în care femeia va obliga bărbatul să facă cum vrea ea. Dar lucrurile nu se vor schimba prea mult.

O relație este un koan. Până când nu veți rezolva lucrurile în interiorul ființei voastre, nu îl veți putea dezlega. Ghicitoarea iubirii nu poate fi dezlegată decât prin rezolvarea problemei meditației, niciodată înainte, pentru simplul motiv că esența problemei este provocată chiar de absența minții meditative. Când doi oameni se află într-o stare de confuzie, când nu știu cine sunt ei, cum ar putea să nu-și amplifice reciproc această confuzie?

Până când nu veți realiza starea de meditație, iubirea va rămâne un motiv de suferință. Până când nu veți învăța cum să trăiți singuri, cum să vă bucurați de existența pură, fără niciun motiv exterior, nu veți putea rezolva problema infinit mai complicată a conviețuirii în cuplu. Numai două persoane care meditează pot trăi în iubire, numai ele pot dezlega koan-ul iubirii. Legătura lor nu va fi însă o relație, așa cum înțelegeți voi acest concept. Va fi pur și simplu o stare de iubire.

Eu înțeleg foarte bine necazurile pe care le aveți din cauza relațiilor de cuplu, dar vă încurajez să nu vă feriți de ele, căci aceste necazuri vă ajută să deveniți conștienți de o problemă mult mai importantă - aceea că sunteți voi înșivă, în străfundurile ființei voastre, o ghicitoare. Partenerul nu este decât o oglindă. Este greu să îți înțelegi singur problemele. Acest lucru devine infinit mai ușor într-o relație, căci ai la dispoziție o oglindă în care te reflecti, în care îți poți vedea fața, la fel cum și celălalt își poate vedea fața în oglinda ta. Nu este de mirare că vă înfuriați

amândoi, căci ceea ce vedeți sunt două fețe urâte. Este firesc să începeți să vă certați, căci logica vă spune că: „Din cauza ta arăt atât de urât. Altminteri, sunt o persoană foarte frumoasă”.

Aceasta este problema cu care se confruntă îndrăgostiții din toate timpurile, și pe care nu o pot rezolva. Ei repetă de fiecare dată aceeași greșeală: „Eu sunt o persoană frumoasă, dar tu mă faci să arăt urât”.

În realitate, nimeni nu vă urăște. *Chiar sunteți* urâți. Îmi pare rău că trebuie să v-o spun, dar asta este! Fiți recunoscători partenerilor voștri, mulțumiți-le, căci cel puțin vă ajută să descoperiți cum sunteți în realitate. Nu vă înfuriați pe ei. Pătrundeți apoi adânc în interiorul ființei voastre, cu ajutorul meditației.

Din păcate, atunci când se îndrăgostesc, oamenii uită cu totul de meditație. Eu sunt foarte atent la cei care sunt prezenți și întotdeauna găsesc câteva persoane care lipsesc. Știu de fiecare dată ce s-a întâmplat cu ele. S-au îndrăgostit, așa că nu mai simt nevoia să vină și să mediteze. Nu se întorc decât după ce iubirea îi face nefericiți și când constată că le este imposibil să își rezolve singuri problemele. Atunci vin la mine și mă întreabă: „Osho, ce trebuie să fac?”

Nu uitați de meditație atunci când vă îndrăgostiți. De una singură, iubirea nu va rezolva nimic. Tot ce poate face ea este să vă arate cine sunteți și unde vă aflați. Este foarte bine că iubirea vă ajută să deveniți conștienți de haosul și de confuzia din viața voastră. Acesta este momentul ideal pentru a medita! Atunci când iubirea și meditația merg mână în mână, omul este înzestrat cu două aripi. Abia acum își poate lua el zborul.

Afirmția inversă este la fel de valabilă. Dacă un om pătrunde singur prea adânc în meditație, el începe să evite iubirea, convins că aceasta îi va tulbura starea de liniște. Greșit! Iubirea nu tulbură meditația, ci o asistă. În ce fel?

Simplu: pentru că iubirea vă arată unde mai sunt probleme care trebuie rezolvate. Fără iubire, omul nu își mai conștientizează problemele. Asta nu înseamnă că le-a și rezolvat. Dacă nu ai la dispoziție o oglindă, nu înseamnă că nu mai ai o față.

Iubirea și meditația merg mână în mână. Acesta este principalul meu mesaj către voi: că iubirea și meditația merg mână în mână. Iubiți și meditați, meditați și iubiți.

Treptat, în ființa voastră se va naște o stare de armonie Numai așa veți cunoaște împlinirea.

ÎNTREBĂRI

Cum aş putea ști dacă o femeie s-a îndrăgostit cu adevărat și nu joacă un simplu joc?

Este foarte greu de știut. Nimeni nu poate ști acest lucru, căci iubirea este ea însăși un joc. Asta e realitatea!

De aceea, dacă nu veți face altceva decât să așteptați și să analizați dacă femeia de care v-ați îndrăgostit vă iubește cu adevărat sau doar joacă un simplu joc, probabil că veți sfârși prin a nu mai iubi nicio femeie – căci iubirea este jocul suprem.

Nu aveți nevoie să știți dacă jocul este real sau nu. Jucați-l. Realitatea însăși e un joc. Dacă vi se pare prea greu, iubirea nu vi se potrivește. Dacă sunteți prea obsedat de realitate, ea vi se va părea un vis, o fantezie, o ficțiune, o poezie. În acest caz, sfatul meu este să vă apucați de meditație.

Întâmplarea face să îl cunosc pe cel care a pus întrebarea; de aceea, știu că meditația nu i se potrivește deloc, cel puțin nu în această viață! În schimb, are foarte multă *karma* de ars alături de diferite femei. De aceea, se gândește tot timpul la meditație, dar continuă să joace jocul iubirii cu o femeie sau alta. Femeile cu care se întâlnește vin și ele la mine și îmi spun: „Oare chiar ne iubește? Ce trebuie să facem?” Și iată, acum a venit și el cu aceeași întrebare!

Merită totuși să răspundem la ea, căci este o problemă cu care toată lumea se confruntă mai devreme sau mai târziu. Este imposibil să știm cât este realitate și cât este joc. Suntem cu toții străini, iar întâlnirile noastre sunt accidentale. Ne aflăm pe drum și ne întâlnim cu cineva, fără să știm cine este. Suntem doi străini ale căror drumuri se intersectează, care se simt singuri, așa că se țin de mână, crezând că s-au îndrăgostit.

Avem într-adevăr nevoie unul de celălalt, dar de unde am putea ști dacă ceea ce simțim este sau nu iubire?

Am citit mai ieri o glumă bună. Ascultați-o cu atenție:

O femeie a sosit noaptea târziu într-un mic orașel din **Midwestern**, dar nu a găsit nicio cameră la hotel.

Îmi pare rău, i-a spus recepționarul, dar ultima cameră tocmai a fost închiriată de un italian.

La ce număr stă? a întrebat disperată femeia. Poate reușesc să ajung la o înțelegere cu el.

Recepționarul i-a spus numărul camerei și femeia s-a dus și a bătut la ușă. Italianul i-a dat drumul în cameră.

Ascultă, domnule, i-a spus femeia, nu te cunosc și nu mă cunoști, dar am o nevoie disperată de un loc de dormit. Îți promit că nu o să te deranjez deloc. Tot ce te rog este să mă lași să dorm pe canapeaua de colo.

Italianul s-a gândit timp de câteva secunde, după care i-a spus:

Bine.

Femeia s-a ghemuit pe canapea și italianul s-a întors în pat. Canapeaua era însă foarte neconfortabilă, și după cinci minute femeia s-a furișat în vârful picioarelor către pat, l-a prins de braț pe italian și i-a spus:

Ascultă, domnule, nu te cunosc și nu mă cunoști dar mi-e imposibil să dorm pe canapea. Nu aș putea dormi aici, pe marginea patului?

Bine, i-a răspuns italianul. Culcă-te pe marginea patului.

Femeia s-a întins pe pat, dar după alte cinci minute a simțit cum o cuprinde frigul. De aceea, l-a bătut pe umăr pe italian.

Ascultă, domnule, nu te cunosc și nu mă cunoști, dar mi-e foarte frig. Nu aș putea să mă bag sub pătură alături de tine?

Bine, i-a răspuns italianul, bagă-te sub pătură.

Femeia s-a băgat sub pătură, dar apropierea de trupul bărbatului i-a stârnit toate simțurile, așa că l-a bătut din nou pe umăr pe italian.

Ascultă, domnule, nu te cunosc și nu mă cunoști, dar ce-ai zice să petrecem nițel?

Exasperat, italianul s-a ridicat în capul oaselor.

Ascultă, cucoană, i-a spus el iritat, nu te cunosc și nu mă cunoști, dar pe cine naiba vrei să invităm la miezul nopții la o petrecere?

Cam așa se petrec lucrurile și cu voi. „Nu te cunosc și nu mă cunoști”. Totul se întâmplă accidental. Oamenii au nevoi, se simt singuri și doresc ca cineva să le umple singurătatea. Ei numesc acest proces iubire. Manifestă chiar într-o oarecare măsură acest sentiment, pentru că este singura cale de a-l prinde pe celălalt în mreje. Cine poate ști însă cu adevărat dacă este vorba de iubire sau nu? De fapt, iubirea chiar este un joc.

Da, există și posibilitatea ca iubirea să fie autentică, dar ea nu apare decât atunci când nu mai ai nevoie de celălalt, iar acest lucru este dificil. Lucrurile se petrec cam ca la bancă. Dacă nu ai bani și dorești să împrumuți, banca te refuză. Dacă ai bani și nu ai nevoie de un împrumut, bancherii nu mai știu ce să facă pentru a te convinge să iei un împrumut de la ei. Dacă nu ai nevoie, sunt gata să-ți dea; dacă ai nevoie, nu-ți dau cu niciun chip.

Atunci când nu mai ai nevoie de o altă persoană, când îți ești auto-suficient, când poți rămâne singur, simțindu-te fericit și extatic, iubirea devine posibilă. Nici

chiar atunci nu poți fi absolut sigur de iubirea *celuilalt*. Nu poți fi sigur decât de iubirea ta. De unde ai putea ști ce simte cu adevărat celălalt? Dar atunci, nu mai ai nevoie să știi.

Această anxietate continuă legată de iubirea celuilalt arată un singur lucru: că propria dumneavoastră iubire nu este reală. Dacă ar fi fost, cui i-ar mai fi păsat? De ce v-ați face griji în legătură cu această chestiune? Bucurați-vă atât timp cât durează, fiți împreună atât timp cât puteți sta împreună! Poate fi o ficțiune, dar este o ficțiune de care aveți nevoie.

Nietzsche obișnuia să spună că omul nu poate trăi iară minciuni. El nu poate trăi numai cu adevărul. Acest lucru s-ar dovedi prea mult pentru el. Voi aveți nevoie de minciuni ca să vă țină în viață. Ele sunt ca niște lubrifianți – vă ajută să funcționați. Vedeți o femeie și îi spuneți: „Cât ești de frumoasă! Nu am mai văzut niciodată o femeie atât de frumoasă!” Este o minciună și știți foarte bine acest lucru! Ați spus același lucru multor alte femei înainte și îl veți spune din nou femeilor pe care le veți cunoaște în viitor. Femeia vă răspunde spunându-vă că sunteți singurul bărbat de care s-a simțit vreodată atrasă cu adevărat. Este o altă minciună. În spatele acestor minciuni se ascund însă anumite nevoi. Dumneavoastră doriți ca femeia să stea cu dumneavoastră pentru a vă umple golul interior; doriți să scăpați de acest gol prin prezența ei. Ea dorește același lucru. Altfel spus, vă folosiți reciproc.

Așa se explică de ce așa-zii îndrăgostiți sunt tot timpul în conflict, căci nimănui nu-i place să fie folosit. Atunci când te folosești de cineva, acesta devine un obiect, un fel de marfă. După ce face dragoste cu un bărbat, orice femeie se simte ușor tristă, dezamăgită, înșelată, când bărbatul se întoarce pe partea cealaltă și adoarme. Și-a terminat treaba!

Foarte multe femei mi-au spus că plâng după ce fac

dragoste cu un bărbat, căci acesta își pierde complet interesul față de ele. Și-a satisfăcut omul nevoia, drept care se întoarce pe partea cealaltă și se culcă, fără să-i pese ce se întâmplă cu partenera sa. Bărbații mi-au spus că se simt și ei înșelați. De regulă, ei le suspectează pe femei că îi iubesc pentru cu totul alte lucruri: bani, putere, securitate. Interesul personal poate fi de natură economică, dar nu trebuie confundat cu iubirea.

Acest lucru este însă cât se poate de firesc în starea de adormire în care sunteți. Voi vă mișcați prin această lume ca niște somnambuli, așa că nu puteți avea altfel de relații. Nu vă mai faceți probleme legate de autenticitatea iubirii partenerei dumneavoastră. Așa adormit cum sunteți, aveți nevoie de iubire, fie ea și falsă. Bucurați-vă de ea! Nu mai cultivați această stare de anxietate. În schimb, urmăriți să vă treziți din ce în ce mai mult.

Vă veni o zi în care vă veți trezi cu adevărat și veți deveni capabil să iubiți. Chiar și atunci, nu veți putea fi în sigur decât de iubirea *dumneavoastră*. Vă va fi însă suficient! Cui îi mai pasă de altceva? La ora actuală nu doriți decât să vă folosiți de altcineva. Când veți fi cu adevărat fericit pe cont propriu, nu veți mai dori să vă folosiți de nimeni. Nu veți dori decât să dăruiți. Veți avea atât de multă iubire încât aceasta va da pe-afară, așa că veți dori o altă persoană căreia să i-o împărtășiți. Și dacă veți găsi pe cineva, îi veți fi recunoscător.

Ascultați-mă pe mine: vă faceți prea multe probleme în legătură cu iubirea partenerei dumneavoastră. De fapt, nu sunteți sigur de propria dumneavoastră iubire. Nu sunteți sigur nici dacă îi meritați iubirea. Nu puteți crede cu adevărat că altcineva vă poate iubi, căci nu vă prețuiți propria ființă. Nu vă puteți iubi pe sine, așa că vi se pare de neînțeles ca altcineva să vă iubească. Pare ireal, imposibil.

Vă iubiți pe sine? Nu v-ați pus niciodată această

întrebare. De regulă, oamenii se urăsc singuri, se autocondamnă, sunt convinși că nu merită nimic bun de la viață. Cum i-ar putea iubi altcineva? Nu, e limpede că nimeni nu îi poate iubi – probabil că celălalt îi înșală. Are el un motiv ascuns. Urmărește ceva...

Un vagabond bătrân, murdar și urât mirositor s-a așezat odată pe o bancă din parc, lângă o fată frumoasă. Fata i-a aruncat o privire și s-a cutremurat de repulsie. Peste puțin, ea a auzit un zgomot și a întors capul să vadă ce se întâmplă. A văzut cu oroare cum vagabondul scoate un sandvici dintr-o pungă maronie, urâtă, și mușcă din el. Carnea era râncedă, salata stricată și pâinea mucegăită.

Văzând că fata îl privește, vagabondul s-a întors către ea și i-a spus:

— Scuzați-mă, domnișoară, doriți o îmbucătură din sandviciul meu? Bănuiesc că ar fi deplasat să vă cer să faceți dragoste cu mine.

Cam așa se petrec lucrurile în lumea voastră. Iubirea iese complet din discuție. Considerați că sunteți lipsiți de valoare, nu aveți niciun pic de stimă pentru voi înșivă, iar când femeia vine și vă spune că vă adoră pur și simplu, nu o credeți. La fel, dacă îi spuneți unei femei că o adorați, în condițiile în care ea se urăște singură, nu vă crede. Cum ar putea-o face? Această anxietate este provocată de ura de sine.

Nu poți fi niciodată sigur de iubirea celui alt. Mai întâi de toate trebuie să fiți siguri de voi. Cine are încredere în sine are încredere în întreaga lume. Siguranța născută în inima profundă a ființei induce o stare de certitudine orice ai face și orice ți s-ar întâmpla. Cine este profund centrat în sine nu își mai face asemenea probleme. Acceptă orice.

De pildă, el acceptă iubirea unei alte persoane, căci se iubește singur pe sine. De vreme ce este fericit, iar

celălalt declară că este la rândul lui fericit, de ce și-ar face probleme? Acesta nu este un motiv să devină egoist. Pur și simplu se bucură de propria sa ființă, de fericirea celui alt, și totul e în regulă. Atât timp cât povestea durează, viața poate fi trăită frumos, chiar dacă este o simplă ficțiune. La urma urmei, nimic nu durează o veșnicie.

Aceasta este o altă problemă. Când povestea de dragoste se sfârșește, mulți încep să se gândească dacă nu cumva a fost ceva fals, de vreme ce s-a sfârșit. Acest lucru nu este deloc sigur. Este posibil ca ea să fi conținut un crâmpei de adevăr, dar să nu fi fost în stare să vă agățați de el. Poate că ați ucis această scânteie de adevăr. Ea a existat, dar voi ați ucis-o. Nu ați fost capabili de iubire. Aveați nevoie de iubire, dar nu ați fost capabili să o prezervați. Se întâmplă de multe ori să întâlnești un bărbat sau o femeie; lucrurile merg bine o vreme. Începutul este minunat. Când totul devine o rutină, situația nu mai pare la fel de roză. Cu cât cei doi se cunosc mai bine, cu atât mai tensionată devine situația. Conflictul ucide iubirea.

După părerea mea, orice poveste de iubire are la început o rază de lumină în ea, dar cei doi îndrăgostiți o distrug. Ei se aruncă asupra ei cu tot întunericul lor lăuntric, cu întregul continent african din interiorul lor. Se aruncă asupra ei și o distrug. După ce au distrus-o, se gândesc că totul a fost o minciună. În realitate, ei au ucis-o! Nu a fost o minciună. Minciuna a existat în interiorul lor. Raza de lumină a fost autentică.

De aceea, nu vă mai gândiți tot timpul dacă celălalt vă iubește sau nu. Atât timp cât povestea de dragoste durează, bucurați-vă de ea. Chiar dacă este un simplu vis, bucurați-vă de el. Simultan, urmăriți să deveniți din ce în ce mai conștienți, astfel încât visul să dispară de la sine.

Atunci când ești conștient, în inima ta se naște un alt fel de iubire - absolut autentică, un crâmpei de eternitate. Nu mai avem acum de-a face cu o necesitate, ci cu o

desfătare.

Dacă aş renunţa la crizele de gelozie, la ataşament, nevoi, aşteptări, dorinţe şi iluzii, ce ar mai rămâne din iubirea mea? Oare toată poezia şi pasiunea de până acum au fost o simplă minciună? Sunt durerile iubirii asociate mai mult cu durerea decât cu iubirea? Voi învăţa vreodată să iubesc?

Iubirea nu poate fi învăţată sau cultivată. Iubirea cultivată nu este iubire. Nu este un trandafir autentic, ci unul din plastic. Atunci când înveţi ceva, asimilezi respectivul aspect din exterior. Nu este vorba de o creştere interioară. Atunci când este autentică, iubirea se naşte întotdeauna din creşterea interioară a fiinţei.

Iubirea nu este un proces de învăţare, ci o creştere. Ceea ce trebuie să faceţi voi nu este să învăţaţi căile iubirii, ci să vă dezvăţaţi de căile deja cunoscute, adică de lipsa de iubire. Dacă veţi înlătura obstacolele, iubirea voastră va deveni naturală, spontană. Dacă veţi curăţa albia de pietre, râul va curge în mod firesc. El este deja prezent, ascuns printre numeroasele pietre. Izvorul există deja, căci este propria voastră fiinţă.

Iubirea este un cadou, dar nu unul pe care îl veţi primi în viitor. Este un cadou pe care l-aţi primit încă de la naştere. Iubirea înseamnă *a fi*. Simpla capacitate de a respira este suficientă pentru a genera iubire. Iubirea este ca respiraţia. De fapt, ea reprezintă pentru fiinţa spirituală ceea ce reprezintă respiraţia pentru corpul fizic. Fără respiraţie, corpul moare. Fără iubire, sufletul moare.

De aceea, primul lucru pe care trebuie să-l reţineţi este următorul: iubirea nu este un proces pe care îl puteţi învăţa. Dacă veţi învăţa căile iubirii, veţi rata esenţialul. Veţi învăţa altceva, nu ce înseamnă iubirea. Va fi ceva fals, o pseudo-iubire. O monedă falsă poate arăta la fel ca una autentică. Dacă nu puteţi face distincţia între ele, vă veţi lăsa uşor păcălit. Nu poţi deosebi o monedă falsă de una

autentică decât dacă știi cum arată cea bună.

Gelozia, posesivitatea, atașamentul, așteptările, dorințele – toate acestea reprezintă obstacole în calea iubirii... Aveți toate motivele să vă temeți: „Dacă toate acestea vor dispărea, ce va mai rămâne din iubirea mea?” Mă tem că nimic. În cel mai bun caz, va rămâne iubirea... Dar aceasta nu are nimic de-a face cu „mine” sau cu „tine”. De fapt, când orice posesivitate, orice gelozie, orice așteptare dispăre, singura care nu dispăre este iubirea. În schimb, dispăre egoul. Aceste calități sunt atribute ale egoului, nu ale iubirii.

Nu iubirea este geloasă. Studiați-vă cu atenție. Veți observa că atunci când sunteți gelos, nu iubirea dumneavoastră este geloasă. Ea nu are nimic de-a face cu gelozia. La fel cum soarele nu are nimic în comun cu întunericul, iubirea nu are nimic în comun cu gelozia. Egoul este cel care se simte rănit, competitiv, conflictual. El este cel ambițios, care dorește să fie mai presus decât ceilalți, cineva special. El este cel care se simte gelos, posesiv – căci egoul nu poate exista decât dacă dispune de posesiuni.

Cu cât posezi mai mult, cu atât mai puternic devine egoul tău. Fără posesiuni, egoul nu poate exista. Esența lui sunt posesiunile; el depinde de posesiuni. Cu cât ai mai mulți bani, mai multă putere, mai mult prestigiu, o femeie mai frumoasă, copii mai reușiți, cu atât mai amplificat devine egoul. Când posesiunile dispar, când omul rămâne fără nimic, egoul său dispăre. În ființa sa nu mai rămâne nimeni care să spună „eu”.

Dacă vă identificați iubirea cu aceste atribute, cu siguranță ea va dispărea odată cu dispariția lor. Pur și simplu, nu puteți vorbi de iubire în cazul dumneavoastră, ci doar de posesivitate, gelozie, mânie, ură, violență. Puteți vorbi de o mie și unul de lucruri, dar nu de iubire. Ele se ascund sub masca iubirii, căci niciun lucru urât nu poate

exista fără o mască.

Să vă spun o parabolă:

Povestea are loc în perioada în care Dumnezeu crea lumea. El trimitea în fiecare zi noi și noi lucruri în mijlocul creației. Într-o zi, el a trimis în lumea exterioară Frumusețea și Urâtenia. Drumul de la paradis la pământ este lung; de aceea, când cele două au ajuns se făcuse dimineată devreme. Soarele tocmai răsărea pe cer. Frumusețea și Urâtenia au ajuns pe malul unui lac și s-au decis să facă o baie, căci hainele lor erau prăfuite și transpirate.

Fiind la începutul contactului lor cu lumea exterioară, ele nu cunoșteau căile acesteia, așa că și-au scos cu inocență hainele și s-au aruncat în apa răcoroasă a lacului. Soarele se ridica din ce în ce mai sus pe cer, așa că oamenii au început să iasă la lucru. Urâtenia s-a gândit să-i joace o festă Frumuseții, așa că a ieșit din apă, a îmbrăcat hainele acesteia și a luat-o la fugă. Când Frumusețea și-a dat seama, era prea târziu. Hainele ei dispăruseră! Urâtenia nu se vedea nicăieri, iar Frumusețea s-a trezit goală în bătaia soarelui, în timp ce oamenii se apropiau. Neavând altă soluție, ea a îmbrăcat hainele Urâteniei, după care a plecat în căutarea acesteia, pentru a face schimb de haine.

Legenda spune că ea o mai caută și la ora actuală... dar Urâtenia este vicleană și continuă să se ascundă de ea. Urâtenia continuă să poarte hainele Frumuseții, pozând în ea, în timp ce Frumusețea este nevoită să poarte hainele Urâteniei.

Această parabolă mi se pare de o frumusețe aparte.

Toate aceste lucruri sunt atât de urâte încât dumneavoastră nu ați putea tolera nici măcar o singură clipă să le percepeți în toată nuditatea lor. De aceea, ele nu vă permit să le percepeți astfel. Gelozia pretinde că este iubire, posesivitatea își pune aceeași mască... și astfel, vă

simțiți ușurat.

În realitate, singurul pe care îl păcăliți sunteți dumneavoastră. Aceste lucruri nu sunt tot una cu iubirea. Ele pot dispărea fără să pierdeți mare lucru. Faptul că le confundați cu poezia este greșeala dumneavoastră. E drept, se confundă cu pasiunea, dar pasiunea este o stare febrilă, inconștientă, care nu are nimic de-a face cu poezia. Numai un Buddha poate cunoaște poezia vieții, a existenței.

Tulburarea febrilă nu este tot una cu extazul. La prima vedere, seamănă; de aici se nasc toate problemele. În viață, multe lucruri seamănă și nu oricine poate face deosebirea între ele. Excitația poate arăta la fel ca extazul, dar nu este tot una cu el. În esența lui, extazul este o stare răcoroasă, în timp ce pasiunea este fierbinte. Iubirea este răcoroasă, dar nu rece (așa cum este ura). Pasiunea amoroasă este fierbinte. Iubirea este la mijloc. Este răcoroasă - nici rece, nici fierbinte. Este o stare de armonie, de calm, de seninătate și de pace. Din această tăcere se nasc poezia, cântecul, dansul ființei.

Ceea ce dumneavoastră numiți poezie și pasiune este o simplă minciună, o fațadă frumoasă. Din 100 de poeți, 99 nu sunt poeți adevărați, ci oameni aflați într-o stare de agitație, de pasiune, de emoție, debordând de sexualitate și dezmăț. Doar unul din 100 este cu adevărat poet.

Este posibil ca el să nu scrie niciodată o poezie, căci întreaga lui viață este un poem. Felul în care pășește, în care stă, în care mănâncă, în care doarme, - totul este poezie. Dacă o transpune sau nu în scris contează mai puțin.

Ceea ce dumneavoastră numiți poezie nu înseamnă decât o expresie a febrei care vă arde, a unei stări de conștiință aprinse, la limita nebuniei. Pasiunea care vă consumă este nesănătoasă, oarbă, inconștientă. De aceea, iubirea dumneavoastră este o minciună. Ea pare iubire,

dar nu este.

Iubirea nu devine posibilă decât dacă ați cunoscut meditația. Dacă nu știți să vă concentrați în propria dumneavoastră ființă, cum să vă relaxați, scufundându-vă în ea, cum să vă bucurați de solitudine, nu veți cunoaște niciodată iubirea.

Iubirea înflorește într-o relație, dar începe întotdeauna în solitudinea profundă. Ea se exprimă ca o relație, dar sursa ei nu este comuniunea, ci meditația. Când poți fi absolut fericit în singurătate, când nu ai nevoie de altcineva pentru a fi fericit – atunci poți spune că ești capabil de iubire. Dacă simți nevoia să fii alături de altcineva, îl poți exploata, manipula, domina, dar nu îl poți iubi.

Dumneavoastră depindeți de altcineva. De aceea, sunteți posesiv, căci vă temeți. „Cine știe dacă mâine va mai fi lângă mine... Femeia de lângă dumneavoastră poate pleca, copiii vor crește și vă vor părăsi etc. Cine știe ce se poate întâmpla în momentul următor? Din această teamă față de viitor se naște posesivitatea. Drept urmare, încercați să creați o plasă în jurul persoanei pe care spuneți că o iubiți.

Iubirea nu poate crea o închisoare pentru nimeni. Dacă ar face acest lucru, ce i-ar mai rămâne de făcut urii?! Iubirea dăruiește libertate. Ea este opusul posesivității. Acest lucru nu este însă posibil decât dacă dispuneți de o calitate diferită a iubirii, de dorința de a intra în comuniune, nu de dependența de cineva.

Iubirea înseamnă împărtășirea unei fericiri năvalnice. Omul devine atât de plin de fericire încât nu o mai poate păstra numai pentru el și simte nevoia să o împartă cu altcineva. Asta înseamnă poezia. Este o frumusețe care nu vine din această lume, ci din planul spiritual. Acest gen de iubire nu poate fi învățată, dar obstacolele din calea ei pot fi înlăturate în mod conștient.

V-am spus de multe ori să învățați arta de a iubi; ceea ce doream să spun era să învățați arta de a înlătura obstacolele din calea iubirii. De fapt, este un proces negativ. Este ca și cum ai săpa un puț. Nu crezi tu apa, dar după ce ai eliminat pietrele și nisipul din calea acesteia, izvorul țâșnește. Apa a existat tot timpul, dar se ascundea în adâncuri. Dacă elimini barierele din calea ei, ea va ieși la suprafață. La fel se petrec lucrurile și cu iubirea. Ea se ascunde în adâncurile ființei. Fluxul ei nu se oprește niciodată, dar pentru a-l scoate la suprafață, trebuie mai întâi să eliminați obstacolele din calea sa.

Asta înțeleg eu prin învățarea artei de a iubi. Nu este vorba de a învăța iubirea, ci de a o descătușa.

Care este diferența dintre a plăcea și a iubi pe cineva? Mai mult, care este diferența între iubirea obișnuită și cea spirituală?

Diferența între a iubi și a plăcea pe cineva este foarte mare. Cineva poate să-ți placă fără ca acest lucru să implice vreun angajament. Iubirea presupune un angajament ferm. Așa se explică de ce oamenii nu vorbesc prea des despre iubire. Ei amintesc de ea doar în contexte în care acest lucru nu se dovedește deloc necesar. De pildă, ei spun: „Iubesc înghețata² ³”. Cum poți iubi o înghețată? Poate să-ți placă, dar nu o poți iubi.

De fapt, oamenii se tem să-i spună unei alte persoane: „Te iubesc”.

Am auzit o poveste:

Un tânăr s-a întâlnit luni de zile cu o fată. Desigur, aceasta se afla într-o așteptare continuă. Cei doi au făcut chiar dragoste de mai multe ori, dar bărbatul nu i-a spus niciodată: „Te iubesc”.

Vă rog să observați diferența: altă dată, oamenii „se

2 N. Tr. în limba engleză se folosește expresia „I love” (textual: 3iubesc) atunci când ceva îți place foarte mult. Ex: I love icecream (îmi place foarte mult înghețata).

îndrăgosteau"⁴. Acum, ei „fac dragoste”. Constați diferența? Procesul de îndrăgostire este un act pasiv: te lași copleșit de fericire. Actul de a „face dragoste” este activ, aproape profan, aproape că distruge frumusețea iubirii. Pari că *faci* ceva. De fapt, tot ce faci este să manipulezi și să controlezi. Oamenii au preferat să schimbe modul de exprimare: nu mai spun că „se îndrăgostesc”, ci că „fac dragoste”.

Așadar, tânărul nostru făcea dragoste cu fata de câte ori prindea prilejul, dar nu i-a spus niciodată: „Te iubesc”. Iar fata continua să aștepte.

Într-o zi, el i-a dat un telefon și i-a spus:

Mă gândesc de multă vreme să îți spun ceva. Cred că a sosit timpul. Trebuie neapărat să-ți vorbesc, căci nu mă mai pot controla.

Pe fată au trecut-o florii. A devenit numai ochi și urechi, căci sosise clipa pe care o aștepta de atâta vreme.

Haide, vorbește! i-a spus ea.

Bine, i-a răspuns băiatul. Îmi placi foarte mult.

Oamenii își spun tot timpul: „Îmi placi”. De ce refuză ei să spună: „Te iubesc”? Pentru că iubirea presupune un angajament, o implicare, asumarea unui risc, a unei responsabilități. Plăcutul este temporar. Poate că mâine nu îmi vei mai plăcea. Nu există niciun risc. Dacă îi spui cuiva: „Te iubesc”, îți asumi un risc. Asta înseamnă că: „Te voi iubi și mâine, pentru totdeauna. Te poți baza pe mine. Aceasta este promisiunea mea”.

Iubirea este o promisiune. Plăcutul nu reprezintă o promisiune. Atunci când îi spui cuiva: „Îmi placi”, afirmi ceva legat de tine, nu de el: „Iată, aceasta este plăcerea mea. Îmi mai plac de asemenea: înghețata, mașina și alte câteva lucruri”.

Atunci când îi spui cuiva: „Te iubesc”, îi vorbești

4 N. Tr. în limba engleză: to fall in love (textual: a cădea în iubire) = a te îndrăgosti

practic de el însuși, nu de tine. Îi spui: „Ești minunat”. Săgeata indică spre celălalt. Îi faci o promisiune. Iubirea are această calitate, de promisiune, de angajament, de implicare. Ea trimite către eternitate. Plăcutul este momentan, lipsit de riscuri, de responsabilitate.

Mă întrebați: Care este diferența dintre a plăcea și a iubi pe cineva? Mai mult, care este diferența dintre iubirea obișnuită și cea spirituală?

Există o mare diferență între a iubi și a plăcea pe cineva. În schimb, nu există nicio diferență între iubirea obișnuită și cea spirituală. De fapt, nu există o iubire obișnuită. Orice iubire este spirituală. Iubirea obișnuită este plăcutul. Adevărata iubire este **neobișnuită**, este extraordinară. Este un fenomen care nu aparține acestei lumi.

Atunci când îi spui cuiva: „Te iubesc”, îi spui practic: „Corpul tău nu mă poate înșela. Te-am văzut așa cum arăți în realitate. Corpul tău poate îmbătrâni, se poate urâți, dar eu te-am văzut pe tine, cel real. Ți-am văzut esența divină”. Plăcutul este superficial. Iubirea pătrunde până în inima persoanei. Îi atinge chiar sufletul.

Nicio iubire nu este obișnuită. A o considera obișnuită înseamnă a o deforma, a nu înțelege esența ei. Iubirea este întotdeauna **neobișnuită**, spirituală. Aceasta este diferența dintre plăcut și iubire: plăcutul este material, iar iubirea este spirituală.

Nu am înțeles prea bine ce ai vrut să spui atunci când ne-ai vorbit de diferența dintre a iubi și a plăcea pe cineva. Ai afirmat că iubirea înseamnă un angajament, dar eu credeam că angajamentul este doar o formă de atașament. Sunt foarte mulți oameni pe care îi iubesc, dar față de care nu simt niciun angajament. Cum aș putea ști dacă mâine am să mă îndrăgostesc de ei sau nu?

Întrebarea nu este lipsită de semnificație. Va trebui însă să fiți foarte atent, căci răspunsul este deopotrivă

subtil și complex.

Ce înțeleg eu atunci când spun că iubirea reprezintă un angajament față de altcineva? Nu vreau să spun cu asta că îi faci o promisiune concretă pentru ziua de mâine, dar promisiunea este intrinsecă. De aceea, spuneam că răspunsul este deopotrivă subtil și complex. Nu îi spui textual: „Te voi iubi și mâine”, dar atât timp cât iubești persoana respectivă, promisiunea plutește în aer. Ea nu trebuie exprimată verbal.

Atunci când iubești pe cineva, nu îți poți imagina altfel lucrurile. Nu te poți gândi nicio clipă că va veni o zi când nu îl vei mai iubi. Dacă gândești astfel, înseamnă că nu iubești persoana respectivă. Asta nu înseamnă că povestea voastră de dragoste va dura neapărat la infinit. Ar putea dura, sau nu. Asta este o cu totul altă chestiune. Atunci când trăiești însă plinar starea de iubire, când energia curge între tine și partenerul tău, între voi se creează o punte, devii una cu el. În asemenea momente mintea nu poate concepe nicio clipă că v-ați putea despărți vreodată. Acesta este angajamentul de care vorbeam. El nu trebuie rostit. Nu trebuie să mergeți împreună la tribunal pentru a face o afirmație formală: „Voi rămâne de-a pururi cu tine”. Tocmai această afirmație ar demonstra că iubirea voastră nu este adevărată, că ea are nevoie de o confirmare juridică. Când angajamentul există, el nu mai are nevoie de o confirmare juridică.

Căsătoria este necesară din cauză că iubirea lipsește. Dacă iubirea există, căsătoria devine superfluă. Care mai poate fi scopul ei? Este ca și cum ai încerca să îi atășezi unui șarpe picioare, sau ca și cum ai picta un trandafir în roșu. Este inutil. De ce trebuie să mergeți la tribunal?

Probabil că vă temeți că iubirea voastră nu este suficient de profundă.

Chiar și când vă iubiți profund, voi vă gândiți la posibilitatea ca mâine să nu mai fiți împreună. Femeia se

gândește: „Cine știe? Poate că mâine mă va părăsi. Mai bine să mergem la tribunal, să legalizăm legătura noastră, ca să fim siguri”. Ce înseamnă însă acest lucru? Înseamnă că iubirea voastră nu este totală. O iubire totală poartă în sine calitatea angajamentului. Acesta nu mai trebuie confirmat, căci este o calitate intrinsecă.

Atunci când iubești cu adevărat, angajamentul reprezintă ceva natural, nu trebuie planificat. Sentimentul este absolut firesc, iar uneori se exprimă inclusiv în cuvinte: „Te voi iubi mereu”. „Mereu” se referă în cazul de față la un prezent etern, nu la ziua de mâine, rețineți acest lucru. Nu este o promisiune formală, ci indică profunzimea momentului prezent și intensitatea iubirii din această clipă. „Nici chiar moartea nu ne va putea despărți”. Așa se exprimă iubirea adevărată.

Repet: asta nu înseamnă că mâine trebuie neapărat să fiți tot împreună. Cine știe? Dar nu asta contează. Mâine vom mai vedea. Atunci când iubește, mintea nu se poate gândi la ziua de mâine. Viitorul dispare. Prezentul pare etern. Acesta este angajamentul de care vorbeam.

Chiar dacă mâine nu veți mai fi împreună, asta nu înseamnă că v-ați trădat legământul. Nu înseamnă că v-ați înșelat reciproc. Simțiți o anumită tristețe, dar despărțirea devine necesară. Acest lucru se poate întâmpla, sau nu. Nu este obligatoriu. Depinde de o mie și unul de factori.

Viața nu depinde numai de iubirea dumneavoastră. Dacă ar depinde numai de ea, ați trăi de-a pururi. Dar viața depinde de o mie și unul de factori. Iubirea trăiește sentimentul că „Vom fi nedespărțiți de-a pururi”, dar viața înseamnă ceva mai mult decât atât. Atunci când iubirea este prezentă, omul se simte îmbătat de ea. Intervin apoi celelalte o mie și unul de lucruri, iar sentimentul se estompează.

Te poți îndrăgosti de cineva, și în acel moment ești gata să mergi și în iad pentru el. Îi poți chiar spune acest

lucru, și nu îl minți deloc. îi spui: „Sunt gata să merg și în iad pentru tine”, și acesta este adevărul curat.

Mâine însă traiul alături de aceeași persoană te poate plictisi. Lucruri mărunte, cum este murdărirea băii, devin iritante. Iadul pare deja departe. Nu mai trebuie să te duci până acolo – o baie murdară este suficientă pentru a te scoate din minți! Sau o obișnuință minoră: bărbatul sforăie noaptea. Înainte erai gata să te duci și în iad pentru el, iar acest lucru era adevărat, nu era o minciună. Da, dar bărbatul sforăie noaptea, sau miroase urât și te torturează... Cum să suporti așa ceva?

Atunci când sunt îndrăgostiți, oamenii nu se gândesc la lucrurile minore. Cui îi pasă de baie, sau de sforăit? Când trăiești însă alături de cineva, acest lucru presupune o mie și unul de lucruri, iar buturuga mică poate răsturna carul iubirii.

Eu nu afirm așadar că angajamentul este sinonim cu o promisiune de viitor. Vreau doar să spun că *momentul iubirii* este un moment al angajamentului. Ești complet scufundat în el. Iar un moment urmează altuia. Este posibil ca starea să continue. Din ziua de astăzi se naște cea de mâine. Ea nu apare din senin, ci aduce cu sine o continuitate. Dacă ziua de azi a fost încărcată de iubire, sunt toate șansele ca iubirea să continue și mâine. Nu există însă o certitudine, iar iubirea înțelege acest lucru.

Dacă într-o bună zi îți părăsești iubita, sau ea te părăsește pe tine, nu ai niciun motiv să strigi la ea: „Ei, ce mai zici acum? Mi-ai spus cândva că nu mă vei părăsi niciodată! Acum ce mai ai de zis?” Dacă ai cunoscut cu adevărat iubirea, vei înțelege. Acesta este angajamentul iubirii.

Iubirea reprezintă un mister. Atunci când este prezentă, totul pare divin. Când dispare, totul pare searbăd, lipsit de semnificație. Înainte nu puteai trăi fără această femeie, iar acum nu mai poți trăi alături de ea.

Ambele stări sunt la fel de autentice.

Spuneți: „Nu am înțeles prea bine ce ai vrut să spui atunci când ne-ai vorbit de diferența dintre a iubi și a plăcea pe cineva. Ai afirmat că iubirea înseamnă un angajament, dar eu credeam că angajamentul este doar o formă de atașament

Eu înțeleg cu totul altceva prin angajament decât dumneavoastră. Dumneavoastră vă referiți la angajamentul juridic, iar eu la un angajament al sufletului. Când am vorbit de angajament, mă refeream la o calitate a iubirii, la ceea ce se întâmplă atunci când ești cuprins de ea. Angajamentul nu dă naștere iubirii; iubirea dă naștere angajamentului. Iubirea este prima; angajamentul o urmează. Dacă iubirea dispare într-o bună zi, angajamentul va dispărea odată cu ea. El nu era altceva decât umbra iubirii.

Dacă iubirea a dispărut, nu mai trebuie să vorbiți de vreun angajament. Acest lucru pare prostesc. Angajamentul a fost umbra iubirii. El o însoțește întotdeauna. Dacă iubirea nu mai există, dispare și el. „Ce se întâmplă cu angajamentul?” Dacă iubirea nu mai există, acesta dispare. Iubirea este sinonimă cu angajamentul! Asta doream să spun.

Eu înțeleg ce vreți să spuneți. Dumneavoastră ați dori ca angajamentul să continue și după dispariția iubirii. Aceasta este forma legală a angajamentului.

Rețineți însă: atunci când mă ascultați pe mine, va trebui să urmăriți semnificația pe care o acord eu cuvintelor. Nu este ușor, dar va trebui să încercați. Simpla încercare este suficientă pentru a vă ajuta să ieșiți treptat din obișnuințele dumneavoastră. La un moment dat, în sufletul dumneavoastră se va deschide o fereastră și veți putea înțelege ce am vrut să spun. În caz contrar, veți continua să trăiți în confuzie. Una voi spune eu, și alta veți înțelege dumneavoastră.

Deși uneori apar în inima mea sentimente asemănătoare iubirii, în clipa următoare îmi dau seama că ele nu sunt tot una cu iubirea adevărată, ci mai degrabă dorințe sexuale.

Și ce e rău în asta? Iubirea se naște din dorința sexuală. Dacă veți evita dorința sexuală, veți evita însăși posibilitatea iubirii. E adevărat: iubirea nu este tot una cu dorința sexuală, dar fără ea nu ar putea apărea. Ce-i drept, iubirea este superioară dorinței sexuale, dar dacă distrugeți dorința, distrugeți însăși posibilitatea ca floarea să se nască din noroi. Iubirea este lotusul. Dorința sexuală este noroiul din care se naște acesta.

Rețineți acest lucru; în caz contrar, nu veți putea ajunge niciodată la iubire. În cel mai bun caz, veți pretinde că ați transcens dorința sexuală. Realitatea este că fără iubire, nimeni nu poate transcende dorința sexuală. Cel mult o poate reprima. Odată reprimată, ea devine și mai otrăvitoare. Se răspândește în întregul sistem, devine toxică și sfârșește prin a vă distruge. Atunci când se transformă în iubire, dorința sexuală conferă ființei o anumită strălucire. Omul se simte ușor, de parcă ar zbura. El capătă aripi. Dacă dorința sexuală este reprimată, el se simte greoi, ca și cum ar purta în spinare o povară, ca și cum de gât i-ar atârna o piatră de moară. Atunci când dorința sexuală este reprimată, omul pierde orice ocazie de a-și lua zborul. Când dorința se transformă în iubire, el trece testul existenței.

Dumnezeu v-a înzestrat cu materia primă necesară pentru a deveni creatori. Aceasta este dorința sexuală. Să vă spun o poveste...

Berkowitz și Michaelson erau parteneri de afaceri, dar și prieteni de o viață. Ei au făcut un pact: cel care va muri primul să se întoarcă și să îi spună celuilalt cum este în cer.

Șase luni mai târziu, Berkowitz a murit. Fusesse un

om foarte moral, aproape un sfânt, un puritan care nu a păcătuit niciodată, temându-se de sex ca dracul de tămâie. Michaelson și-a așteptat prietenul să apară și să-i dea un semn că s-a întors pe pământ. Timpul trecea însă și semnul nu mai venea.

La un an după moartea sa, Berkowitz i-a vorbit în sfârșit lui Michaelson. Era pe la miezul nopții, așa că acesta din urmă se afla în pat.

— Michaelson, Michaelson, a strigat vocea.

Tu ești, Berkowitz?

Da.

Și cum este acolo unde te afli?

Luăm micul dejun, apoi facem dragoste. După aceea, luăm prânzul și apoi facem dragoste. În sfârșit, luăm cina, apoi facem dragoste.

Așa arată cerul? a întrebat Michaelson.

Cine a spus ceva de cer? i-a răspuns Berkowitz, iritat. M-am reîncarnat în Wisconsin, sub forma unui taur.

Așa se întâmplă cu cei care își reprimă dorința sexuală. Nici nu s-ar putea întâmpla altceva, căci dorința reprimată devine o povară care îi trage în jos. Evoluezi, dar către etaje inferioare ale ființei.

Dacă din dorința sexuală se naște iubirea, te înalți către etajele superioare ale ființei. Numai de voi depinde în ce vă veți transforma: într-un Buddha sau într-un taur. Dacă doriți să vă transformați într-un Buddha, nu vă temeți de sex. Scufundați-vă în el, cunoașteți-l bine, conștientizați-l din ce în ce mai profund. Faceți din el un obiect al meditației și transformați-l treptat în iubire. Sexul este o materie primă, la fel ca un diamant neprelucrat. Tăiați-l, șlefuiți-l, iar valoarea lui va crește enorm. Când găsești un diamant brut, neprelucrat, de multe ori nici nu îl poți recunoaște. În stare brută, chiar și un Kohinoor rămâne lipsit de valoare.

Dorința sexuală este un asemenea diamant

neprelucrat. Odată șlefuit, el capătă valoare.

Cel care a pus întrebarea pare speriat și se contrazice: „Sentimentele din inima mea par mai degrabă dorințe sexuale”. Se simte o condamnare în această frază. De fapt, nu greșiți cu nimic. Omul este un animal sexual. Așa ne-a făcut Dumnezeu, cu bună intenție. Scufundați-vă în această stare, cunoașteți-o, altminteri nu o veți putea transforma. Nu doresc să vă încurajez desfrâul, ci doar să subliniez că prin studierea introspectivă a energiei sexuale, aceasta poate fi înțeleasă și sublimată. Cu siguranță, valoarea ei nu este deloc minoră, de vreme ce din ea v-ați născut, întreaga existență se bucură de această energie, căci întreaga existență este sexuală.

Sexul este calea aleasă de Dumnezeu pentru a fi în această lume, orice ar spune creștinii, cum că Iisus s-ar fi născut dintr-o fecioară – numai prostii. Ei pretind că Iisus nu s-ar fi născut dintr-un act sexual. Se tem atât de tare de sex încât inventează povești stupide ca aceasta, cum că Iisus s-ar fi născut dintr-o fecioară. Eu sunt convins că Maria a fost o ființă foarte pură. Probabil că era virgină din punct de vedere spiritual, dar nu este posibil să pătrunzi în această viață fizică fără a implica în joc energia sexuală. Corpul nu cunoaște altă cale, iar natura nu crede în excepții. Orice om se naște în urma unui act sexual, este plin de energie sexuală, ceea ce nu înseamnă că ea reprezintă scopul final. Sexul este începutul, nu sfârșitul.

Există trei feluri de oameni. Unii cred că sexul este inclusiv sfârșitul. Sunt oameni care trăiesc în desfrâu, ratând adevăratul scop al vieții, căci sexul înseamnă începutul, dar nu și sfârșitul. Există apoi cei care se opun pasiunii. Ei reprezintă extrema opusă. Nu acceptă nici măcar faptul că sexul reprezintă începutul; de aceea, îl taie de la rădăcină, în acest fel, își taie propriile rădăcini. Distrugând sexul, ei se distrug singuri, se ofilesc. Ambele atitudini sunt la fel de lipsite de inteligență.

Există și o a treia posibilitate, a omului înțelept, care privește în față viața. El nu încearcă să o teoretizeze, ci doar să o înțeleagă. Acest gen de oameni înțeleg că sexul reprezintă începutul, dar nu și sfârșitul. Sexul este doar o oportunitate de a crește – dar mai întâi de toate trebuie să treci prin această experiență.

În Orient s-a pus foarte mult accentul pe relațiile stabile, pe ideea că nu trebuie să-ți schimbi niciodată partenerul de cuplu. În Occident, mai ales în anii din urmă, relațiile de cuplu se fac și se destramă cu o repeziciune uluitoare, oamenii schimbându-și constant partenerii. Tu ce ne recomanzi?

Eu recomand iubirea.

Să vă explic: sfatul meu este să fiți fideli iubirii și să vă pese mai puțin de parteneri. Nu contează câți parteneri ai. Ceea ce contează este fidelitatea pe care i-o arăți iubirii. Dacă trăiești cu un partener fără să-l iubești, trăiești practic în păcat. Dacă ești căsătorit cu cineva, dar nu îl iubești, dacă faci dragoste cu el și continui să-i accepți prezența, comiți un păcat împotriva iubirii.

Voi vă împotriviți tot timpul iubirii, din considerente sociale, de confort, din conveniență. Este aproape la fel de rău ca și cum ați viola o femeie pe care nu o iubiți. Este o crimă, căci nu iubiți această femeie, iar ea nu vă iubește pe voi. Același lucru se întâmplă dacă trăiți alături de o femeie pe care nu o iubiți. Este o altă formă de viol, acceptată din punct de vedere social, desigur, dar tot un viol. Vă împotriviți astfel zeului iubirii.

În Orient, oamenii preferă să trăiască alături de același partener întreaga viață. Nu este nimic rău în asta. Dacă rămâi fidel iubirii, nimic nu este mai frumos decât să rămâi alături de aceeași persoană, căci intimitatea dintre voi crește. Din păcate, în 99% din cazuri nu este vorba de iubire; cei doi se limitează să trăiască împreună. Ei stabilesc o anumită relație, dar aceasta nu are nimic de-a

face cu iubirea, deși continuă să crească. Este doar un trai în comun. Nu trebuie confundat cu iubirea.

Dacă puteți iubi o persoană, trăind în același timp alături de ea întreaga viață, intimitatea dintre voi va crește continuu, aducându-vă noi și noi revelații. Acest lucru devine imposibil dacă vă schimbați prea des partenerii. Este ca și cum ai muta tot timpul un copac, dintr-un loc în altul. El nu va prinde nicăieri rădăcini. Pentru a prinde rădăcini, copacul are nevoie să rămână într-un singur loc. În acest fel, rădăcinile lui se afundă din ce în ce mai adânc în pământ, iar el devine din ce în ce mai puternic.

Intimitatea este o mare realizare, un gest frumos, dar premisa de bază rămâne iubirea. Dacă arborele prinde rădăcini într-un loc în care nu există decât pietre, cel mai bine este să-l mutați de acolo. Rămâneți fideli vieții; mutați copacul, căci solul pe care crește se împotrivește vieții.

În Occident, oamenii își schimbă tot timpul partenerii. Aceasta este o altă manieră de a ucide iubirea. În Est, oamenii se tem de schimbare. În Vest, ei se tem să rămână cu același partener o perioadă prea lungă de timp, ca să nu fie nevoiți să își ia un angajament. Înainte ca relația să se transforme într-un angajament, ei preferă să își schimbe partenerul, astfel încât să își păstreze libertatea. În numele libertății, ei cultivă practic desfrâul, care strivește iubirea.

În acest fel, ea suferă din ambele părți: în Orient oamenii se agață de securitate, de confort, de formalism, iar în Occident se cramponează de libertatea egotică, de lipsa angajamentului. Ambele atitudini sufocă iubirea.

Personal, susțin iubirea. Eu nu sunt nici occidental, nici oriental, și nu îmi pasă cărei societăți îi aparțin. Eu nu aparțin societății și nu susțin decât iubirea.

Rețineți sfatul meu: dacă aveți o relație de iubire, cultivați-o. Atât timp cât iubirea persistă, rămâneți în ea și adânciți-vă în această stare. Identificați-vă în totalitate cu

ea. În acest fel, iubirea va avea posibilitatea să vă transforme. Dacă relația dumneavoastră este lipsită de iubire, cel mai bine este să vă schimbați partenerul. Încercați totuși să nu deveniți dependent de schimbări. Nu vă faceți din acest lucru o obișnuință mecanică. Nu vă schimbați automat partenerul la fiecare 2 - 3 ani (sau chiar mai des), la fel cum faceți cu mașina. Ce puteți face? Doar a apărut un nou model. Trebuie să vă schimbați mașina. La fel, ați cunoscut o femeie nouă. Simțiți nevoia să o schimbați pe cea veche. Această atitudine nu vă face cinste.

O femeie este o femeie, iar un bărbat este un bărbat. Diferențele dintre doi bărbați sau dintre două femei sunt secundare și nu țin atât de mult de energie. Energia feminină diferă de cea masculină. Fiecare femeie simbolizează în esența ei tot restul femeilor, la fel cum fiecare bărbat reprezintă un simbol al tuturor bărbaților. La suprafață, diferențele sunt minore. Nasul poate fi puțin mai lung sau puțin mai scurt, părul poate fi blond sau brunet etc. În profunzime, orice femeie este o femeie și orice bărbat este un bărbat. De aceea, dacă iubirea există, rămâneți-i fideli. Dați-i o șansă să crească. Dacă nu este însă prezentă, schimbați-vă partenerul înainte de a deveni dependent de această relație lipsită de iubire.

O tânără soție aflată la spovedanie l-a întrebat pe preot dacă trebuie să folosească pastile contraceptive sau nu.

Nu trebuie să le folosești, i-a spus preotul, căci sunt împotriva legii lui Dumnezeu. Mai bine bea un pahar cu apă.

Înainte sau după? a întrebat inocentă femeia.

În loc! i-a răspuns scurt preotul.

M-ați întrebat care cale este mai bună: cea orientală sau cea occidentală. Niciuna nu este bună. Urmați calea divină. Care este aceasta? Simplu: rămâneți fidel iubirii.

Dacă iubirea există, totul vă este permis. Dacă nu există, nimic nu vă este permis. Dacă nu vă iubiți soția, nu o mai atingeți, căci asta înseamnă viol. Dacă nu iubiți o femeie, nu vă culcați cu ea. Acest lucru încalcă legea iubirii, iar aceasta este legea supremă. Numai atunci când iubești, totul devine permis.

Cineva i-a spus sfântului Augustin din Hippo:

Sunt un om needucat și nu pot să citesc scriptura sau cărțile de teologie. De aceea, te rog să-mi dai câteva sfaturi sumare. Nu am o memorie prea bună, mintea nu prea mă duce, așa că doresc doar câteva indicii simple, pe care să le țin minte și să le urmez.

Augustin era un mare filosof, un sfânt. Ținuse predici extraordinare, dar nimeni nu îi mai ceruse până atunci doar câteva indicii sumare. De aceea, a închis ochii și a început să mediteze. Se spune că meditația sa a durat ore întregi. Când și-a pierdut răbdarea, omul a insistat:

Te rog, dacă ai ajuns la o concluzie, dă-mi sfaturile pe care ți le-am cerut. Aștept de ore întregi.

Nu am găsit decât un singur sfat să-ți dau, i-a răspuns Augustin. Iubește, și tot restul îți va fi permis.

Isus a spus: „Dumnezeu este iubire”. Eu afirm altceva: iubirea este Dumnezeu. Uitați de Dumnezeu. Iubirea este suficientă. Apucați-o pe calea iubirii, oriunde v-ar conduce. Este nevoie de mult curaj, dar dacă veți ține cont numai de iubire, tot restul va deveni posibil pentru dumneavoastră.

Mai întâi de toate, nu vă mutați alături de o femeie pe care nu o iubiți. Nu începeți o relație dintr-un simplu moft. Aflați mai întâi dacă în ființa dumneavoastră s-a născut dorința de a vă angaja față de femeia respectivă. Sunteți suficient de matur pentru a stabili un contact profund? Gândiți-vă că acest contact v-ar putea schimba întreaga viață.

Dacă v-ați decis să stabiliți contactul, fiți sincer în

această privință. Nu vă ascundeți intenția de iubita dumneavoastră. Renunțați la măștile pe care v-ați învățat atâta vreme să le purtați. Fiți sincer. Revelați-vă inima. Rămâneți gol. Între doi îndrăgostiți nu trebuie să existe secrete. Acolo unde există secrete iubirea nu poate subzista. Numai politica trăiește din secrete. Nu ascundeți nimic unul de celălalt. Fiți transparentți, oricare ar fi sentimentele pe care le nutriți. În acest fel, vă veți apropia din ce în ce mai tare de fuziunea finală.

Fuziunea cu o femeie exterioară (prin iubire, prin angajament, prin comuniunea cu ea) vă permite să vă revelați femeia din interiorul ființei dumneavoastră. La fel și în cazul ei: fuziunea cu un bărbat exterior îi permite să își reveleze bărbatul din interior. Femeia exterioară nu este decât un indicator către femeia interioară. Bărbatul exterior nu este decât un indicator către bărbatul interior.

Adevăratul orgasm se produce în interior, atunci când bărbatul lăuntric și femeia lăuntrică se întâlnesc și fuzionează. Aceasta este semnificația simbolică a conceptului hindus de *Ardhanarishwar*. Probabil ați văzut statuile în care Shiva este reprezentat pe jumătate bărbat și pe jumătate femeie. Este normal să fie așa, căci jumătate din ființa noastră provine de la tată și cealaltă jumătate de la mamă. Cele două jumătăți alcătuiesc unitatea ființei. Pentru a experimenta orgasmul interior, ele trebuie însă să fuzioneze. Pentru aceasta, trebuie să găsiți mai întâi o femeie exterioară, care să vă ajute să descoperiți femeia din interiorul dumneavoastră, vibrând la unison cu ea. Dacă vibrația femeii exterioare se apropie de vibrația femeii dumneavoastră interioare, aceasta din urmă se va trezi. La fel se petrec lucrurile și în cazul femeii (bărbatul interior se trezește).

De aceea, cu cât relația durează mai mult, cu atât mai intimă devine ea. Acest lucru este benefic, căci femeia și bărbatul din interior au nevoie de timp pentru a se trezi.

Așa cum se petrec lucrurile în Occident, în care relațiile pot dura și o noapte, este imposibil ca femeia sau bărbatul din interior să se trezească. Până să se întâmple ceva, femeia a dispărut, fiind înlocuită cu o altă femeie, cu o altă vibrație. Nu este de mirare că acest proces conduce în timp la nevroză, căci în ființa omului pătrund atât de multe vibrații diferite încât devine imposibil ca acesta să își mai descopere femeia din interior. În plus, există riscul ca el să devină dependent de schimbare. Aceasta devine un viciu, o plăcere ascunsă. În acest caz, omul este pierdut.

Femeia exterioară nu este decât o cale care conduce către femeia interioară, iar bărbatul exterior nu este decât o cale care conduce către bărbatul interior. Yoga supremă, fuziunea mistică dintre cele două principii polar opuse, se petrece întotdeauna în interiorul ființei. Când se produce acest fenomen, omul devine liber de orice bărbat și de orice femeie. El transcende ambele sexe. Asta înseamnă transcendența, sau *brahmacharya*. El revine astfel la virginitatea sa primordială, la natura sa originală.

În ultima vreme, am început să-mi dau seama că până și partenerul meu îmi este străin. Pe de altă parte, am o aspirație extrem de intensă de a depăși această senzație de separare dintre noi. Mă simt de parcă am fi două linii paralele, destinate să nu se întâlnească niciodată. Seamănă lumea conștiinței cu cea a geometriei, sau există vreo șansă ca cele două paralele să se întâlnească vreodată?

Aceasta este una din cele mai profunde suferințe cu care se confruntă iubirea: este imposibil ca doi îndrăgostiți să poată renunța vreodată complet la separația lor. De fapt, întregul mecanism de funcționare al iubirii are la bază tocmai împărțirea în două polarități. Cu cât cei doi parteneri sunt mai îndepărtați, cu atât mai mare este atracția dintre ei. Atraktivitatea se naște din separație. Oricât de mult s-ar apropia, ei nu se pot întâlni însă

vreodată. Uneori, se apropie atât de mult încât li se pare că un singur pas în plus ar fi de ajuns ca să se întâlnească și să devină una. Acest pas nu poate fi însă făcut. Însăși legea naturii se împotrivește. De îndată ce se apropie suficient de mult, ei ajung să se respingă, îndepărtându-se din nou unul de celălalt. Explicația este simplă: atunci când se apropie foarte mult, atractivitatea dispare. Ei încep să se certe, să se contrazică, să se insulte. Prin diferite modalități, distanța inițială se recrează. Imediat, atractivitatea revine și ea, și totul se repetă într-un cerc vicios: apropiere-separație, apropiere-separație...

Sufletele celor doi au aspirația de a deveni una, dar la nivel biologic, acest lucru nu este posibil. Nici chiar atunci când faci dragoste nu devii una cu celălalt. La nivel fizic, separația este inevitabilă.

Spuneți: *„În ultima vreme, am început să-mi dau seama că până și partenerul meu îmi este străin”*. Asta nu este ceva rău. Face parte din procesul de creștere a înțelegerii. Numai oamenii imaturi cred că se cunosc reciproc. Voi nu vă cunoașteți nici măcar pe voi înșivă; cum v-ați putea cunoaște partenerul?

Nici iubitul dumneavoastră și nici dumneavoastră nu vă cunoașteți pe sine. Sunteți doi necunoscuți, doi străini care nu știu nimic despre ei înșiși și care încearcă să se cunoască reciproc. Este imposibil să reușiți. Sunteți predestinați eșecului. Așa se explică de ce toți îndrăgostiții sfârșesc prin a se înfuria unul pe celălalt. Ei ajung să creadă că nu reușesc să pătrundă în lumea interioară a partenerului lor din cauza acestuia, a faptului că nu se deschide suficient de mult: *„El mă ține la distanță; mă împiedică să mă apropii de el”*. De altfel, amândoi gândesc la fel. Acest lucru nu este însă adevărat. Acest gen de plângeri sunt false. Pur și simplu, cei doi nu înțeleg legea naturii.

La nivelul corpului fizic te poți apropia, dar nu poți

deveni una. Fuziunea deplină nu este posibilă decât la nivelul inimii, chiar și atunci însă, numai temporar, nu permanent.

La nivelul ființei, *sunteți deja* una. Nu mai trebuie să deveniți una. Trebuie doar să descoperiți această unitate.

Mai spuneți: *„Pe de altă parte, am o aspirație extrem de intensă de a depăși această senzație de separare dintre noi”*. Dacă veți continua să încercați acest lucru numai la nivel fizic, nu veți reuși. Aspirația dumneavoastră nu demonstrează altceva decât că iubirea simte nevoia să transcendă corpul, că planul ei existențial este superior celui fizic. Nici chiar întâlnirea dintre două inimi, deși atât de sublimă, nu este suficientă, căci nu durează decât o clipă, după care cei doi redevin străini. Până când nu veți descoperi lumea ființei, nu vă veți putea împlini aspirația de a deveni una. Ciudat este însă altceva: atunci când veți deveni una cu iubitul dumneavoastră, veți deveni simultan una cu întreaga existență.

Biletul continuă: *„Mă simt de parcă am fi două linii paralele, destinate să nu se întâlnească niciodată. „Probabil nu cunoașteți geometria neeuclidiană, care nu este predată în instituțiile noastre de învățământ. Noi suntem învățați doar geometria euclidiană, veche de 2000 de ani. În această geometrie, paralelele nu se întâlnesc niciodată. S-a descoperit însă că dacă ai putea ajunge suficient de departe, ele s-ar întâlni. Ultima descoperire a științei afirmă că nu există linii paralele; tocmai de aceea se întâlnesc. Este imposibil să crezi două linii perfect paralele.*

În

Noile descoperiri ale științei sunt foarte stranii. Ele afirmă că nu poți crea nici măcar o linie dreaptă, căci pământul este rotund. Dacă trasezi o linie dreaptă începând dintr-un punct și ajungi suficient de departe cu ea, la un moment dat linia se va închide, devenind un cerc.

Dacă o linie dreaptă revine în punctul din care a plecat, rezultă că nu a fost deloc o linie dreaptă. A fost doar un segment de cerc, adică un arc. În geometria **neeuclidiană** liniile nu mai există deloc. Ce să mai vorbim de paralele? Evident, nu există nici paralele.

Dacă iubirea s-ar reduce la o chestiune de geometrie, ar putea exista o șansă ca cei doi îndrăgostiți să se poată întâlni cândva, eventual la bătrânețe, când nu se mai pot certa, căci nu mai au energie, sau când rutina a devenit prea mare... Ce rost mai are? – problemele sunt aceleași dintotdeauna, argumentele la fel. Cei doi s-au plictisit de acest joc.

Pe termen lung, partenerii ajung chiar să nu-și mai vorbească deloc. Ce rost are? Orice discuție înseamnă să pornești o ceartă, iar aceasta este mereu aceeași; nu se schimbă niciodată. S-au certat de atâtea ori și nu au ajuns la nicio concluzie comună. Nici chiar atunci, liniile paralele nu se pot întâlni. În geometrie mai există o șansă, dar în iubire nu există nicio speranță.

Acest lucru nu este ceva rău, căci dacă cei doi îndrăgostiți și-ar putea împlini aspirația de a deveni una la nivel fizic, ei nu ar mai fi tentați să privească spre înălțimi. Nu ar mai încerca niciodată să descopere ce se ascunde dincolo de trupul fizic – conștiința, sufletul, Dumnezeu.

Eșecurile amoroase sunt extrem de utile, căci ele îi silesc pe oameni să plece din nou în pelerinaj. Aspirația va continua să vă urmărească până când veți ajunge în templul în care fuziunea va deveni posibilă – dar ea se va produce cu întreaga existență. Îl veți regăsi aici și pe iubitul dumneavoastră, dar și copacii, râurile, munții și stelele.

Numai două lucruri vor lipsi de la această întâlnire: egoul dumneavoastră și cel al iubitului dumneavoastră. În afara lor, întreaga existență va fi de față. De fapt, ceea ce vă împiedica înainte să conștientizați fuziunea erau chiar

cele două egouri. Ele erau liniile paralele.

Nu iubirea este cea care creează probleme, ci egoul. Din cauza lui, aspirația de a deveni una nu poate fi împlinită. Naștere după naștere, aspirația rămâne, până când omul descoperă poarta care îi permite să iasă în afara corpului fizic și să intre în templu.

Un cuplu alcătuit din doi bătrânei, el de 95 de ani și ea de 93, apelează la avocat, spunându-i că doresc să divorțeze.

Să divorțați! exclamă avocatul. La vârsta voastră? Sunt convins că aveți mai multă nevoie ca oricând unul de celălalt, și oricum, ați fost căsătoriți atâta vreme. Ce rost mai are?

Ei bine, i-a răspuns bărbatul, realitatea este că ne dorim de mult timp să divorțăm, dar ne-am gândit să așteptăm până când mor copiii.

Și chiar au așteptat! Acum, nu mai era nicio problemă. Puteau în sfârșit să divorțeze... Nu s-au întâlnit niciodată, așa că de ce nu?

Păstrați-vă vie aspirația. Nu renunțați la ea. Această aspirație reprezintă sămânța spiritualității dumneavoastră.

Ea este începutul fuziunii supreme cu existența. Iubitul dumneavoastră nu este decât un pretext.

Nu vă întristați. Fiți fericită. Bucurați-vă că nu exista posibilitatea să fuzionați la nivel fizic. În caz contrar, nu v-ați mai transforma niciodată. Ați rămâne unul cu celălalt și v-ați distruge reciproc.

De fapt, nu este nimic rău în a iubi un străin. Este chiar mai palpitant așa. Când nu erați împreună, atracția era foarte mare. Cu cât v-ați apropiat mai mult, cu atât mai slabă a devenit atracția. Cu cât ați ajuns să vă cunoașteți mai bine (la nivel superficial, desigur), cu atât mai mult s-a redus pasiunea. Viața unui cuplu se transformă foarte rapid în rutină.

Oamenii repetă mereu și mereu aceleași lucruri, la

infinit. Dacă le priviți fețele, vă veți întreba cu uimire: oare de ce sunt oamenii atât de triști? De ce arată ochii lor de parcă și-ar fi pierdut orice speranță? Explicația este simplă: din cauza repetiției. Omul este un animal inteligent, iar repetiția dă naștere plictiselii. Aceasta conduce la tristețe, căci omul știe deja ce se va întâmpla mâine, și poimâine... până când va intra în mormânt. Totul se repetă...

Finklestein și Kowalski stau într-un bar, privind știrile la televizor. Televiziunea tocmai arată o femeie care stă pe marginea unui pod, amenințând că se aruncă de pe el. Finklestein îi spune lui Kowalski:

Îți propun un pariu. Dacă femeia sare, îmi dai 20 de dolari. Dacă nu sare, îți dau eu ție 20 de dolari.

De acord, îi răspunde Kowalski.

Câteva minute mai târziu, femeia sare și se sinucide. Kowalski scoate din buzunar 20 de dolari și-i dă lui Finklestein.

După alte câteva momente, Finklestein se întoarce către Kowalski și îi spune:

Ascultă, nu pot să-ți primesc banii. Nu ar fi corect. De fapt, am văzut știrea azi dimineață. Acum au dat-o în reluare.

Nu, nu, îi răspunde Kowalski. Păstrează banii, căci îi meriți. Știi, și eu am văzut știrea azi dimineață.

Da? îl întreabă, uimit, Finklestein. Atunci, de ce ai pariat că femeia nu va sări?

Păi, m-am gândit că nu va fi atât de proastă să repete și a doua oară gestul!

Viața este complexă...

Această tristețe care există în lume, această plictiseală și această suferință ar putea fi schimbate, dacă oamenii ar înțelege că ceea ce cer ei este imposibil.

Nu mai cereți lucruri imposibile.

Descoperiți legea existenței și urmați-o.

Aspirația dumneavoastră către unitate este legitimă, căci se naște din însăși natura dumneavoastră spirituală. Drama este că v-ați concentrat toate eforturile într-o direcție greșită.

Iubitul dumneavoastră nu este decât un pretext. Faceți din el simbolul unei iubiri mai mari: iubirea față de întreaga existență.

Canalizați-vă căutarea către ființa dumneavoastră interioară. La acel nivel, noi suntem deja una. Întâlnirea s-a produs deja.

Acolo, nimeni nu trebuie să trăiască separat.

LIBERTATEA

Bărbatul a transformat femeia într-o sclavă, iar femeia l-a transformat pe bărbat într-un sclav. Evident, amândoi urăsc această stare de sclavie. Amândoi îi opun rezistentă. De aceea, ei se ceartă constant. La cel mai mic pretext, cearta începe.

Adevărata luptă se dă însă pe un alt nivel, mult mai profund. Pe acest nivel, amândoi tânjesec după libertate, chiar dacă nu-și dau întotdeauna seama. Oamenii au trăit mii de ani în sclavie. De aceea, au uitat gustul libertății. Și-au văzut părinții trăind în același fel, bunicii, pe toată lumea. De aceea, au acceptat acest mod de viață, iar libertatea lor a fost distrusă.

Este ca și cum ai încerca să zbori pe cer cu o singură aripă. Unii oameni (puțini la număr) dispun de aripa iubirii, iar alții (la fel de puțini) de cea a libertății. Niciunul nu reușește însă să zboare. Ca să zbori, ai nevoie de ambele aripi.

TABULA RASA

Filosofii au fost întotdeauna de părere că esența precede existenței, că omul se naște cu un destin predeterminat. La fel ca o sămânță, el conține în sine un întreg program pe care urmează să-l manifeste. Omul nu are niciun pic de libertate - aceasta a fost concluzia

filosofilor din trecut. Scenariul pe care trebuie să-l urmeze este deja scris. Deși nu îl cunoaște dinainte, tot ce face el este predeterminat și nu mai poate fi schimbat. Practic, cele care acționează prin el sunt forțele naturale, inconștiente, sau eventual Dumnezeu.

Aceasta este atitudinea oricărui fatalist. Umanitatea a suferit enorm din cauza acestei atitudini, căci ea nu permite nicio schimbare fundamentală. În această viziune, omul nu se poate transforma. Totul se petrece așa cum „stă scris”, în special orientalii au suferit foarte mult din această cauză. Conștient că nu mai poate fi făcut nimic, omul este dispus să accepte orice: sclavia, sărăcia, urâtenia. Această atitudine nu are nimic de-a face cu înțelegerea, cu conștientizarea, cu ceea ce Gautama Buddha numea *tathaia*, *ceea ce este*. Ea este sinonimă mai degrabă cu disperarea, cu lipsa de speranță, care se ascunde în spatele unor cuvinte frumoase.

Consecința acestei atitudini este una dezastruoasă. Ea este cu deosebire vizibilă în India, unde există mai multă sărăcie ca oriunde, un număr imens de cerșetori, de bolnavi, de handicapați, de orbi. Nimănui nu pare să-i pese, căci așa e viața. Sufletul oamenilor se scufundă într-un fel de letargie.

În esența ei, această viziune este falsă. Este mai degrabă o consolare, nu o descoperire rezultată ca urmare a contemplării realității. Este o raționalizare, o manieră de a-ți ascunde rănilile. Ori de câte ori raționalizarea ascunde realitatea, sufletul este predestinat să cadă într-un întuneric din ce în ce mai dens.

Eu afirm cu totul altceva: esența nu precede existenței. Dimpotrivă, existența precede esenței. Omul este singura ființă de pe pământ înzestrată cu libertate. Un câine se naște cu destinul unui câine. El va trăi și va muri ca un câine; nu are niciun pic de libertate. Un trandafir este predestinat să rămână un trandafir; nu se va putea

transforma niciodată într-un lotus. El nu are opțiunea de a alege. Aici se deosebește omul de restul animalelor și plantelor. Aceasta este marea lui calitate, care îl face unic în regatul naturii.

De aceea, eu consider că Charles Darwin nu a avut dreptate, căci el a plasat omul în rând cu animalele, fără să remarce marea diferență dintre cele două categorii. Această diferență constă în faptul că animalele se nasc cu un program, în timp ce omul se naște liber. El se naște ca o *tabula rasa*, ca o tablă curată, pe care poți scrie orice dorești. Destinul său este creația sa.

Omul nu este doar liber, el este însăși *libertatea*. Aceasta este adevărata lui esență, sufletul lui. În clipa când îi contești omului libertatea, îi refuzi cea mai prețioasă comoară a lui, împărăția la care are dreptul. El devine un cerșetor, coborând mult sub nivelul animalelor, căci cel puțin acestea au un program. Omul devine pur și simplu pierdut.

Cine înțelege că omul se naște în mod liber își deschide practic toate posibilitățile de a crește. Depinde numai de el ce anume dorește să devină, și ce nu. El devine propria sa creație. Viața devine o aventură – nu o simplă manifestare a unui program, ci o aventură, o explorare, o descoperire.

Adevărul nu este prestabilit. El trebuie creat. Într-un fel putem spune că noi ne creăm pe noi înșine în fiecare moment.

Chiar și cei care acceptă teoria destinului iau această decizie în deplină libertate. Este opțiunea lor. Alegând fatalismul, ei acceptă o viață de sclav! Intră singuri la închisoare, se lasă încătușați, dar este opțiunea lor. Ei pot ieși oricând doresc din închisoare.

Evident, oamenii se tem de libertate, căci aceasta aduce cu sine numeroase riscuri. Nu știi niciodată încotro te va duce drumul, care vor fi consecințele acțiunilor tale.

Dacă nu ești foarte hotărât, întreaga responsabilitate îți aparține. Nu o poți arunca pe umerii altcuiva. În ultimă instanță, te afli în fața existenței în întregime responsabil pentru propriile decizii. Oricine ai fi, nu poți scăpa de propria responsabilitate – de aici teama. Din cauza acestei frici, oamenii au preferat să adopte tot felul de atitudini deterministe.

Pare straniu, dar oamenii religioși au căzut de acord cu cei nereligioși într-un singur punct: că nu există libertate, în toate celelalte privințe părerile lor diferă, dar în ceea ce privește libertatea sunt la unison. Comuniștii susțin că sunt atei, nu acceptă religia, dar afirmă că destinul omului este predeterminat de condițiile economice, sociale și politice. Pe scurt, omul nu este liber; conștiința lui este determinată de forțele exterioare. Logica este aceeași! Hegel numește aceste forțe „Istorie”, cu I mare. Oamenii religioși preferă termenul de Dumnezeu, tot cu inițială mare. Dumnezeu, Istorie, Economie, Politică, Societate – toate sunt forțe exterioare. Oricare ar fi cauza, consecința este una singură: omul nu este liber.

Eu afirm că omul este absolut liber, în mod necondiționat. Nu mai evitați responsabilitatea pe care o aveți. Această atitudine nu vă va ajuta cu nimic. Cu cât veți accepta mai curând realitatea, cu atât mai rapid veți începe procesul de autocreație. Din acest proces se va naște o mare fericire, iar când el se va încheia, când veți deveni ceea ce ați vrut să deveniți, împlinirea pe care o veți simți va fi imensă, la fel ca aceea a unui pictor care a tras ultima tușă la tabloul său. Orice muncă bine făcută aduce cu sine o stare de pace sufletească. Omul simte că și-a jucat rolul în marea operă a creației.

Singura rugăciune reală este creativitatea, căci numai ea permite participarea directă la creație. Este imposibil să participi altfel. Nu poți fi un simplu

observator; trebuie să participi. Numai în acest fel poți savura misterul creației. Crearea unui poem, a unei melodii, a unei picturi, nu înseamnă nimic prin comparație cu crearea de sine, cu crearea conștiinței.

Dar oamenii se tem, și au toate motivele. Mai întâi de toate, procesul este foarte riscant, căci întreaga responsabilitate le revine lor. În al doilea rând, libertatea poate fi foarte ușor folosită abuziv, căci oricine poate face o alegere greșită. Tocmai în asta constă frumusețea libertății: în a putea alege între bine și rău. Dacă nu poți alege decât binele, nu te poți bucura de libertate. Când Ford și-a creat primele mașini, toate erau negre. El obișnuia să glumească cu vizitatorii săi, arătându-le mașinile din salon și spunându-le: „Puteți alege orice culoare doriți, cu condiția să fie neagră!”

Ce fel de libertate este aceasta – *cu condiția* să alegi binele? Cu condiția să respecti cele Zece Porunci, cu condiția să respecti Gita sau Coranul, cu condiția să nu încălci învățătura lui Buddha, Mahāvīra, Zarathustra... Nu este niciun pic de libertate! În esență, libertatea înseamnă să poți alege între bine și rău.

Pericolul (și teama care rezultă din el) constă în faptul că răul este întotdeauna mai ușor de practicat. Să alegi răul este ca și cum ai lua-o la vale, și să alegi binele este ca și cum ai lua-o la deal. Ascensiunea este dificilă; presupune un mare efort, și cu cât urci mai sus, cu atât devine mai dificilă. Coborârea este ușoară. Nu trebuie să faci practic nimic, căci gravitația lucrează pentru tine. Te poți rostogoli la fel ca o piatră, și nu te vei opri până jos. Practic, nu trebuie să faci nimic, decât să-ți dai drumul. În schimb, dacă dorești să te înalți în lumea conștiinței, a frumuseții, a adevărului și fericirii pure, aspiți către culmea cea mai înaltă, iar ascensiunea va fi dificilă.

În al doilea rând, cu cât urci mai sus, cu atât mai mare devine pericolul de a cădea, căci cărarea se

îngustează, iar prăpăstiile apar de pretutindeni. Un singur pas greșit și te vei prăbuși în abis. Este mult mai confortabil să mergi la șes, să nu-ți bați capul cu înălțimile.

Libertatea îți permite să te ridici deasupra îngerilor, dar și să cazi mai jos decât animalele. Ea este la fel ca o scară. Capătul de jos este ancorat în iad, iar cel de sus atinge cerul. Scara este *aceeași*, dar alegerea îți aparține. Tu ești cel care alege să urce sau să coboare.

Cine *nu* este liber, nu își poate folosi greșit lipsa de libertate. Un prizonier nu are de ales; este încătușat și nu poate face nimic în această privință. În această situație se află toate animalele, cu excepția omului. Animalele nu sunt libere. Ele se nasc cu un destin precis, pe care trebuie să-l împlinească. De fapt, cea care îl împlinește pentru ele este natura. Lor nu li se cere să facă nimic. Viața lor nu presupune nicio provocare. Omul este singurul care are în față o mare provocare. Din păcate, foarte puțini oameni își asumă riscul de a urca pe înălțimi, de a descoperi culmile supreme. Un Buddha, un Christos... foarte puțini, îi poți număra pe degetele de la o mână.

De ce nu a ales întreaga umanitate opțiunea de a atinge aceeași stare de beatitudine ca și Buddha, aceeași stare de iubire ca și Christos, aceeași stare de sărbătoare ca și Krishna? De ce?

— Pentru simplul motiv că această aspirație către înălțimi este extrem de periculoasă. Mai bine să nu te gândești deloc la ea, acceptând ideea că nu există nicio libertate, că destinul tău este predeterminat dinainte, că la naștere primești un scenariu și tot ce ai de făcut este să-l respecti.

Libertatea poate fi folosită greșit; sclavia nu poate. Așa se explică haosul din lumea de azi. Înainte, omul era mult mai puțin liber; de aceea, haosul nu exista. Țara cea mai haotică este SUA, căci nicio altă țară nu s-a mai bucurat vreodată în istorie de o libertate atât de mare.

Oriunde există libertate apare starea de haos. Haosul nu este însă ceva rău, căci din el s-au născut stelele.

Eu nu vă indic nicio disciplină, căci orice disciplină reprezintă o formă subtilă de sclavie. Nu vă dau niciun fel de porunci, căci orice poruncă primită din exterior transformă omul într-un sclav, într-un ocnaș. Eu nu vă învăț decât cum să deveniți liberi, apoi vă las să decideți singuri ce anume doriți să faceți cu această libertate. Dacă doriți să coborâți mai prejos decât animalele, este opțiunea voastră, și sunteți perfect îndreptățiți să o faceți, căci este viața voastră în joc. Dacă veți înțelege însă valoarea libertății, o veți apuca pe calea ascendentă și vă veți înălța mai presus decât îngerii.

Omul nu este o entitate, ci o punte între două eternități - între lumea animalelor și cea a zeilor, între inconștientă și conștiință. Crește-ți în planul conștiinței, al libertății. Acționați conștient la fiecare pas. Creați-vă singuri și acceptați responsabilitatea care vă revine în această direcție.

SCLAVIA FUNDAMENTALĂ

Cel mai puternic instinct al omului este cel sexual. Politicienii și preoții au înțeles de mult timp acest lucru; de aceea, și-au propus să îl țină sub control. Dacă omului i s-ar permite o libertate sexuală deplină, el nu ar mai putea fi dominat. Ar fi imposibil să îl mai transformi într-un sclav.

Cum procedează omul atunci când dorește să înhame un taur la căruță? El îl castrează, îi distruge energia sexuală. Ați văzut vreodată diferența dintre un taur și un bou? Este enormă! Boul nu este decât un sclav în jug. Taurul este un animal frumos, plin de vitalitate. El are o splendoare a sa. Atunci când merge, pășește ca un împărat! Priviți însă cum merge boul înhămat la jug.

Același fenomen s-a petrecut și cu omul. Instinctul său sexual a fost atrofiat, schilodit, tăiat din rădăcini. Omul nu mai trăiește ca un taur, ci ca un bou în jug, trăgând

după el o mie și una de căruțe. Dacă veți privi cu atenție, veți constata că în urma voastră trageți o mie și una de căruțe, la care sunteți înhămați.

De ce nu poți înhăma un taur? Pentru că este prea puternic. Dacă vede o vacă trecând pe lângă el, se va repezi după ea, aruncându-vă în șanț, cu tot cu căruță! Nu-i va păsa nicio clipă cine sunteți; nu vă va asculta. Este imposibil să controlezi un taur. Energia sexuală este însăși energia vieții. Ea nu poate fi controlată. Politicienii și preoții nu sunt interesați de voi, ci de energia voastră, pe care doresc să o canalizeze către direcțiile care îi interesează pe ei. De aceea, ei au creat un mecanism în acest scop.

Reprimarea sexului, transformarea lui într-un tabu, reprezintă însăși temelia sclaviei umane. Omul nu poate fi liber dacă nu își descătușează energia sexuală, dacă nu îi permite acesteia să crească în mod natural.

Iată care sunt cele cinci mecanisme prin care omul a fost transformat într-un sclav, într-un schilod, într-o pocitanie:

Mai întâi: dacă dorești să domini un om, menține-l într-o stare de slăbiciune cât mai mare. Preoții și politicienii au înțeles perfect acest lucru. Calea cea mai bună de a menține omul într-o stare de slăbiciune constă în a ține iubirea sub control. Iubirea este hrana sufletului. La ora actuală, psihologii au descoperit că dacă un copil mic nu primește iubire, corpul său scade în dimensiuni și slăbește, chiar dacă primește toate substanțele nutritive de care are nevoie. Poți să-i dai lapte, medicamente, orice altceva, dar dacă nu îi dai iubirea necesară, dacă nu îl îmbrățișezi, nu îl săruți, nu îl strângi la piept, copilul va slăbi din ce în ce mai mult, poate chiar va muri.

Cum se explică acest lucru? Când este îmbrățișat, sărutat, strâns la piept, copilul se simte hrănit, acceptat, iubit. El capătă încredere în sine, în viață.

Din păcate, adulții încep să-l înfometeze încă din copilărie, privându-l de hrana sa fundamentală - iubirea. Când mai crește, aceiași adulți îl forțează să nu facă dragoste înainte de căsătorie. La vârsta de 14 ani, orice copil este matur din punct de vedere sexual, dar educația sa continuă încă zece ani, până la vârsta de 24 - 25 de ani, până când își obține masteratul sau doctoratul. De aceea, el trebuie obligat să se abțină de la dragoste.

Energia sexuală ajunge la apogeu în jurul vârstei de 18 ani. Niciodată nu va mai fi bărbatul la fel de potent, iar femeia nu va mai trăi niciodată la fel de intens plăcerea orgasmului, ca la această vârstă. Dar adulții îi forțează să nu facă dragoste. Băieții și fetele sunt ținuti separați, la distanță, având între ei un întreg mecanism alcătuit din polițiști, magistrați, directori de școală, profesori. Toți aceștia nu fac altceva decât să stea la mijloc, ținându-i pe băieți departe de fete, ca nu cumva să se apropie unii de ceilalți. De ce? De ce își dau adulții atâta osteneală? Ei nu doresc altceva decât să ucidă taurul și să creeze un bou.

La vârsta de 18 ani, tânărul se află la apogeul energiei sale sexuale. Până când se căsătorește, mai trec 8 - 9 ani... iar vârsta crește de la un an la altul. Cu cât țara în care trăiești este mai civilizată, cu atât mai mult trebuie să aștepti, căci ai mai mult de învățat, apoi trebuie să-ți cauți o slujbă, să-ți faci o casă etc. Până când apuci să te căsătorești, puterile îți scad foarte mult. Mai poți iubi încă, dar iubirea ta nu mai este foarte fierbinte; rămâne calduță. Dacă nu ai învățat să iubești cu totalitatea ființei, nu-ți vei putea iubi nici copiii, căci nu știi cum. Dacă nu ai atins tu însuși culmile iubirii, cum ți-ai putea învăța copiii să o facă?

Așadar, de-a lungul istoriei omului i s-a refuzat bucuria iubirii, pentru a fi menținut într-o stare de slăbiciune.

În al doilea rând: omul trebuie menținut într-o stare

cât mai profundă de ignoranță, astfel încât să poată fi amăgit cu ușurință. Dacă dorești să crezi o stare de idiotenie generalizată – lucru absolut necesar pentru conspirația preoților și a politicienilor –, cel mai bun lucru pe care îl poți face este să nu-i permiți omului să își cultive liber iubirea. Fără iubire, inteligența omului se reduce. Nu ați observat acest lucru? Atunci când ești îndrăgostit, toate calitățile tale sunt dinamizate, ajung la apogeu. Cu numai câteva clipe în urmă te simțai vlăguit, dar când o întâlnești pe femeia visurilor tale, întreaga ființă parcă îți ia foc. Te simți invadat de o mare bucurie. Când sunt îndrăgostiți, oamenii obțin cele mai bune rezultate, indiferent de domeniu. Când iubirea dispare, randamentul lor se diminuează dramatic.

Cei mai inteligenți oameni sunt și cei mai activi în domeniul sexual. Este important să înțelegeți acest lucru, căci energia sexuală este sinonimă cu inteligența. Dacă nu iubești, rămâi închis, rece. Nu poți curge. Atunci când omul este îndrăgostit, energia sa este în mișcare. El simte o încredere atât de mare în sine încât i se pare că poate ajunge până la stele. De aceea, partenerul îi devine o muză, îl inspiră. Când este îndrăgostită, orice femeie devine instantaneu mai frumoasă! Cu câteva clipe în urmă era o femeie obișnuită. Din momentul în care în inima ei se aprinde iubirea, ea începe să strălucească, ca și cum s-ar încălzi într-o energie nouă. Pășește mai grațios, de parcă ar merge în pași de dans. Ochii îi strălucesc, căpătând o frumusețe supraomenească. Fața îi devine luminoasă. La fel se petrec lucrurile și cu bărbații.

Când sunt îndrăgostiți, performanțele oamenilor devin maxime. Când își înfrânează iubirea, ele devin minime. Oamenii devin stupizi, ignoranți, nu mai doresc să cunoască lucruri noi. Acest gen de oameni pot fi cu ușurință manipulați.

Când oamenii își reprimă iubirea și sexualitatea, ei

încep să viseze la lumea de dincolo. își imaginează un paradis, un rai, dar nu-și dau osteneala să-l creeze aici și acum. Atunci când ești îndrăgostit, trăiești în paradis. Nu-ți mai pasă de preot, de raiul promis de el. De ce ți-ar mai păsa? Doar te afli deja acolo! în schimb, dacă îți reprimi energia sexuală, această lume își pierde semnificația. Începi să te gândești: „Aici nu se află nimic. Poate într-o altă dimensiune voi găsi ceva...”. Te duci la preot și îl întrebi de paradis, iar el ți-l zugrăvește în cele mai minunate culori. Dintr-odată, viața de dincolo îți apare în altă lumină, mult mai atrăgătoare. Viața actuală își pierde și bruma de semnificație pe care o mai avea.

Viața pe care o trăiești este *unica* viață. Viața de dincolo este ascunsă în aceasta! Ea nu este opusul ei. Nu este departe de ea. Este *ascunsă în ea*. Tot ce aveți de făcut este să pătrundeți în interiorul ei. Dumnezeu se ascunde în această lume. El este prezent chiar aici și acum. Orice îndrăgostit simte acest lucru.

Al treilea secret: omul trebuie înspăimântat cât mai mult posibil, și cea mai bună cale de a face acest lucru este să nu-i permiți să iubească, căci iubirea distruge teama. „Iubirea alungă teama”, după cum spune Biblia. Atunci când iubești, nu te temi de nimic. Când ești îndrăgostit, te poți lupta cu întreaga lume. Te simți capabil să faci orice. Dacă nu iubești, te temi chiar și de cele mai mărunte lucruri. Securitatea personală devine dintr-odată ceva extrem de important. Când ești îndrăgostit, ești mai interesat de aventură, de explorare. Oamenilor nu li s-a permis să iubească, întrucât aceasta este cea mai sigură cale de a-și pierde teama. Atunci când se tem, ei încep să tremure și se apleacă imediat la pământ, îngenunchind în fața preotului și a politicianului.

Întreaga istorie a umanității este istoria unei mari conspirații. Este o conspirație împotriva *voastră*! Politicienii și preoții sunt dușmanii voștri, deși pretind că

sunt în slujba publicului. Ei spun tot timpul: „Suntem aici ca să vă slujim, ca să vă ajutăm să duceți o viață mai bună. Noi vom crea această viață mai bună pentru voi”. Dar ei sunt cei care distrug viața.

Al patrulea mecanism: omul trebuie menținut într-o stare de nefericire continuă, căci nefericirea induce confuzie, lipsa prețuirii de sine, condamnarea de sine, convingerea că tot ce face este greșit. Omul nefericit nu are rădăcini; îl poți împinge oriunde dorești. Asemenea oameni sunt foarte ușor de transformat într-o masă de manevră. Le poți comanda, porunci, îi poți disciplina așa cum dorești, căci ei știu că dacă îi lași singuri, se vor simți iarăși nefericiți. Oamenii devin victime sigure.

Al cincilea mecanism: oamenii trebuie menținuți într-o stare cât mai mare de alienare. Ei nu trebuie lăsați să se adune în grupuri care să militeze pentru scopuri care nu sunt aprobate de preoți și de politicieni. Oamenii trebuie divizați. Nu au dreptul la prea multă intimitate. Când sunt separați, singuri, alienați, ei nu se pot reuni. Din fericire există o mie și una de metode să-i ții despărțiți.

Spre exemplu: dacă ești bărbat și mergi pe stradă ținând un alt bărbat de mână, eventual cântând, te simți vinovat, căci lumea se va uita urât la tine, suspectându-te de homosexualitate. Doi bărbați nu au dreptul să fie fericiți împreună. Ei nu au dreptul să se țină de mâini sau să se îmbrățișeze. Dacă ar face așa ceva, lumea din jur i-ar condamna imediat. Așa se naște teama. Dacă un prieten vine la tine și te ia de mână, privești imediat în jur: „Oare se uită cineva?” Nu știi cum să-i dai drumul mai repede la mână.

N-ați văzut niciodată cât de grăbiți sunt bărbații atunci când își strâng mâinile? De-abia i-ai atins mâna și gata, îi dai drumul! Bărbații nu se țin de mână, nu se îmbrățișează, căci se tem. Ce tată își îmbrățișează băiatul? Ce mamă și-l mai îmbrățișează, după ce a devenit matur

din punct de vedere sexual? De ce își refuză oamenii asemenea plăceri simple? Din teamă! Un tânăr să-și îmbrățișeze mama? Cine știe ce le mai trece prin cap... Mecanismul fricii funcționează impecabil. Tatăl nu are dreptul să-și îmbrățișeze fiul, nici frica, fratele nu are dreptul să-și îmbrățișeze sora... Ce să mai vorbim de doi frați?

Oamenii sunt ținuți în cuști separate, despărțiți de ziduri înalte. Toată lumea poartă o etichetă, iar între ei sunt ridicate o mie și una de bariere. E drept, vine și ziua în care, după 25 de ani de antrenament, ți se permite să faci dragoste cu soția ta, dar disciplina ți-a intrat prea adânc în oase și nu mai știi cum să procedezi. Cum să iubești? Nu ai învățat niciodată acest limbaj. Este ca și cum nu ți s-ar fi permis să vorbești timp de 25 de ani, apoi ești pus pe scenă și ți se spune: „Ține-ne o conferință”. Ce se va întâmpla? Vei leșina, poate chiar vei muri de emoție... după 25 de ani de tăcere să ții o conferință? Este imposibil.

Cam așa se petrec lucrurile și cu iubirea! După 25 de ani în care iubirea ți-a fost interzisă, primești o licență juridică prin care ți se spune că ai voie să faci dragoste cu femeia respectivă. „Aceasta este soția ta, tu ești soțul ei și ți se permite să faci dragoste cu ea”. Dar cum să faci să dispară cei 25 de ani în care ai fost învățat că nu ai voie să faci așa ceva?

Da, vei „face” dragoste, dar nu va fi ceva exploziv, orgasmic. Vei trăi un sentiment călduț. Așa se explică de ce 99% din oameni se simt frustrați după ce fac dragoste, mai frustrați decât oricând înainte. „Ce înseamnă asta?” se gândesc ei. „Nu este ceva profund, autentic”.

Mai întâi, politicienii și preoții te-au învățat că nu ai voie să faci dragoste, după care vin și îți predică faptul că iubirea nu este ceva important. Predica lor sună bine și este confirmată de experiența ta. Mai întâi, ei creează

experiența inutilității, a frustrării, după care vin cu predica și o teoretizează. Teoria și practica se completează reciproc, par autentice. Este o mare păcăleală, cea mai mare festă care i-a fost jucată vreodată omului.

Aceste cinci mecanisme funcționează la unison, prin tabuul pus asupra iubirii. Poți atinge cu ușurință toate cele cinci obiective dacă reușești să îi împiedici pe oameni să se iubească unii pe alții. Și trebuie să recunoaștem că au reușit de minune; s-au folosit de toată viclenia și de toată măiestria lor pentru a crea tabu-ul asupra iubirii. Este o adevărată operă de artă, o capodoperă! De aceea, este important să înțelegeți în ce constă acest tabu.

Mai întâi de toate, este ceva indirect, ascuns. Nu este aparent, căci ori de câte ori un tabu este prea evident, el își pierde magia. Un tabu trebuie să fie cât mai ascuns, pentru ca oamenii să nu-și dea seama cum funcționează.

Ei nu trebuie nici măcar să își imagineze că s-ar putea face ceva pentru a-l încălca. Tabu-ul trebuie să intre în subconștientul oamenilor, nu în mintea lor conștientă. Cum poate fi făcut acest lucru?

Simplu: mai întâi, le predici oamenilor că iubirea este ceva sublim, pentru ca ei să nu creadă că preoții și politicienii au ceva împotriva iubirii. Le predici la infinit despre măreția iubirii, dar nu le permiți nicio ocazie să o practice. Poți face acest lucru cu orice. De pildă, cu mâncarea. Le poți predica la infinit oamenilor că hrana este bună, o mare desfătare. Le poți spune: „Mâncați cât de mult puteți”, dar nu le oferi niciun fel de hrană. Oamenii sunt ținuți înfomețați, dar li se vorbește de iubire. Toți preoții vorbesc despre iubire. Nimic nu este ținut la un loc de cinste așa cum este ținută iubirea. Numai Dumnezeu este deasupra ei, și asta doar la limită. Pe de altă parte, oamenilor li se interzice orice posibilitate de a o practica. Pe față o încurajează, dar pe la spate îi taie

rădăcinile. Aceasta este capodopera.

Niciun preot nu vorbește deschis despre acest lucru. Este ca și cum i-ai spune unui copac: „Haide, înverzește, înflorește, fă fructe”, tăindu-i simultan rădăcinile. Acum totul devine ușor. Văzând că nu înverzește, poți sări cu gura pe el: „Ascultă! Tu nu ascuți. Nu urmezi ceea ce îți spunem. Noi îți spunem tot timpul: *Hai, înverzește, înflorește, fii fructe...*, dar pe la spate îi tai rădăcinile.

Iubirea este aproape interzisă pe pământ. De aceea, este lucrul cel mai rar de pe planeta noastră. Ea nu ar trebui interzisă. Dacă un bărbat poate iubi cinci femei, ar trebui să i se permită acest lucru. Dacă poate iubi 50 de femei, ar trebui să i se permită. Dacă poate iubi 500, ar trebui să i se permită. Iubirea este ceva atât de rar pe pământ încât cu cât se răspândește mai repede, cu atât mai bine. Dar trucurile celor de la putere funcționează perfect. Omul este forțat să stea în colțul său. El este obligat să își iubească numai soția, pe cutare sau cutare... condițiile sunt foarte numeroase. Este ca și cum s-ar da o lege potrivit căreia nu ai voie să respiri decât în compania soției, sau a soțului. Respirația ar deveni imposibilă! Oamenii ar muri, și oricum nu ar mai putea respira atunci când se află lângă soția lor. Omul trebuie să respire 24 de ore pe zi.

Fiți plini de iubire.

Mai există un truc: ți se vorbește tot timpul de „iubirea superioară”. Cea inferioară este automat distrusă. Iubirea trupească este ceva rău, numai cea spirituală este bună.

Ați văzut vreodată un spirit fără corp? Ați văzut vreodată o casă fără fundație? Orice aspect inferior este fundația unui aspect superior. Corpul este căminul omului. Spiritul său trăiește în interiorul corpului, alături de acesta. Omul este simultan un spirit întrupat și un corp însuflețit. Cele două aspecte, cel superior și cel inferior, nu

sunt separate, sunt trepte ale aceleiași scări. Aspectul inferior nu poate fi negat, ci transformat în cel superior. El nu este ceva rău în sine. Dacă te cramponezi de el, vina îți aparține ție, nu lui. O scară nu poate fi concepută fără treapta de jos. Dacă preferi să rămâi acolo, *tu* ești vinovat, nu scara.

Urcă pe ea.

Sexul nu este ceva rău. Omul este de vină dacă se cramponează de el. Nu are decât să urce mai sus. Principiul superior nu se opune celui inferior. De fapt, el nu ar putea exista fără fundamentul său.

Toate aceste trucuri au creat foarte multe probleme.

Ori de câte ori ești îndrăgostit, te simți vinovat. În tine se naște sentimentul de vinovăție. Atunci când te simți vinovat este imposibil să te dăruiești complet iubirii, să înflorești. Chiar și atunci când faci dragoste cu soțul sau cu soția ta te simți vinovat. „Sfinții nu fac așa ceva”. Rezultă că ești un păcătos. Nici chiar când ți se permite să faci dragoste – superficial – cu soția ta, nu poți înflori. Preotul se ascunde în spatele tău, iar tu te simți vinovat. El este păpușarul care trage de sfori.

Când apare sentimentul de vinovăție, omul simte că a greșit. De aceea, își pierde respectul de sine. Mai rău, începe să joace teatru, să mintă. Mama și tata nu îi permit copilului să știe că fac dragoste. Ei pretind că sexul nu există. Mai devreme sau mai târziu, copilul află adevărul, pierzându-și încrederea în părinții săi. Se simte trădat, înșelat.

Toți părinții se plâng că progeniturile nu îi ascultă, dar cum i-ar putea respecta acestea? Voi vă înșelați copiii în toate felurile posibile, sunteți necinstiți, incorecți. Le spuneți să se ferească de dragoste, dar pe la spate faceți același lucru. Cum v-ar putea ei respecta în aceste condiții?

Mai întâi de toate, vinovăția creează minciuna.

Aceasta dă apoi naștere alienării. Oamenii se îndepărtează unii de ceilalți. Nici chiar propriii copii nu vă aprobă. Între ei și voi apare o barieră, creată de propria voastră minciună. La un moment dat, copiii își dau seama că toată lumea minte, că una zic și alta fac adulții... și ajung să facă și ei același lucru. Când toată lumea poartă o mască, cum ai putea crea o relație sinceră cu cineva? Cum să fii prietenos când toată lumea minte și înșală? Realitatea ajunge să te dezguste, te umple de amărăciune. Ți se pare că Dumnezeu nu există, că totul este opera diavolului.

Toată lumea poartă măști. Nimic nu este autentic în jurul nostru. Nimeni nu îndrăznește să își arate fața originară. Așadar, toată lumea se simte vinovată, toți poartă măști, știind că și ceilalți procedează la fel. Această lume arată ca o rană vie. În aceste condiții, este ușor să îi transformi pe oameni în sclavi – în funcționari, maiștri, directori de școală, guvernatori, miniștri, președinți. Este foarte ușor să faci ce vrei din ei, căci le-ai tăiat rădăcinile.

Rădăcina este sexul. De aceea, numele dat de Tantra și yoga centrului de **forță bazal este** *muladhara*. *Muladhara* înseamnă rădăcină.

Să vă spun o poveste...

Era noaptea nunții și nobila Lady Jane își îndeplinea pentru prima oară îndatoririle maritale.

Mylord, i-a spus ea mirelui, asta este ceea ce vulgul numește a face dragoste?

Da, mylady, i-a răspuns Lord Reginald, continuând să își vadă de treabă.

După o vreme, Lady Jane a exclamat indignată:

Este ceva prea bun pentru vulg!

Oamenilor obișnuți nu li s-a permis nici măcar să facă dragoste, căci era ceva „prea bun pentru ei”. Drama este că atunci când otrăvești întreaga lume în care trăiești, ajungi să te otrăvești inclusiv pe tine. Dacă otrăvești aerul pe care îl respiră vulgul, chiar și regii vor respira un aer

otrăvit. Aerul nu poate fi separat; este unul singur. Dacă le otrăvește mințile oamenilor obișnuiți, preotul sfârșește prin a fi otrăvit el însuși. La fel se petrec lucrurile și cu politicienii.

Un preot și un episcop călătoreau în același vagon. Când episcopul a intrat în compartiment, preotul a ascuns revista *Playboy* pe care o citea și a început să citească dintr-o publicație bisericească. Episcopul l-a ignorat însă cu desăvârșire și a continuat să își rezolve careul încrucișat din *Times*. În compartiment s-a așternut tăcerea.

După o vreme preotul a încercat să anime conversația. Văzând că episcopul clatină enervat din cap, tâțâind continuu, el l-a întrebat:

Vă pot ajuta cu ceva, domnule?

Poate. Un singur cuvânt mă împiedică să rezolv acest careu. Ce are cinci litere, începe cu *piz* și se termină **cu ă**? Explicația sună astfel: *Specific feminin*.

Vai, domnule, e simplu: *pizmă*.

Ai dreptate, ai dreptate! Ascultă, tinere, ai cumva o gumă?

Atunci când reprimi lucrurile la suprafață, ele se scufundă adânc în interior, în subconștient, dar nu dispar. Continuă să fie prezente. Din fericire, sexul nu a putut fi distrus. Din nefericire, el a fost otrăvit. De fapt, sexul *nu poate* fi distrus, căci este însăși energia vieții. A fost poluat, dar poate fi purificat.

În esență, problemele voastre de viață pot fi reduse la una singură: sexul. Puteți încerca la infinit să vă rezolvați celelalte probleme, dar nu veți reuși, căci ele nu sunt probleme reale. În schimb, dacă rezolvați problema sexului, toate celelalte probleme vor dispărea de la sine, căci ați rezolvat-o pe cea de bază. Dar vouă vă este teamă chiar și să o priviți în față.

În realitate, este cât se poate de simplu. Dacă

renunțați la condiționarea la care ați fost supuși, devine extrem de simplu, la fel de simplu ca în povestea următoare:

O fată bătrână plină de frustrări era un coșmar pentru polițiștii de la secția X. Femeia suna întruna, plângându-se că sub patul ei se află un bărbat. În cele din urmă, a fost trimisă la un ospiciu, unde i s-au administrat medicamente de ultimă generație. După câteva săptămâni, un doctor a venit să discute cu ea, ca să vadă dacă s-a vindecat.

Domnișoară Rustifan, a întrebat-o el, mai vezi un bărbat sub pat?

Nu, i-a răspuns fata bătrână.

Tocmai când medicul era pe punctul de a-i semna formularul de ieșire din spital, ea a adăugat:

Acum văd doi.

Exasperat, medicul le-a spus colegilor săi că nu există decât un singur tip de „injecție” care o poate vindeca de tulburarea ei, pe care el o numea „virginitate malignă”. De aceea, le-a sugerat să îl trimită în dormitorul ei pe Big Dan, tâmplarul spitalului.

Big Dan a fost chemat, i s-a spus de ce suferă femeia și i s-a cerut să se lase încuiat în camera ei timp de o oră. Tâmplarul le-a spus că nu îi este necesară o oră întreagă.

Medicii s-au adunat la ușa salonului, ascultând cu neliniște. Din interior se auzeau gemete:

Nu, oprește-te, Dan. Mama nu m-ar ierta niciodată!

Nu mai striga, femeie! Trebuie să faci asta odată și odată. Trebuia să o faci cu ani în urmă.

Atunci, fă-o cu forța, brută ce ești!

Este exact ce ar fi trebuit să faci soțul tău, dacă ai fi avut unul.

Medicii nu au mai rezistat, așa că au năvălit înăuntru. Am vindecat-o, le-a spus tâmplarul.

M-a vindecat, a confirmat femeia.

De fapt, tâmplarul tăiase picioarele patului.

Uneori, remediul este foarte simplu. Iar voi încercați o mie și una de metode... Tâmplarul a făcut ce trebuia: tăind picioarele patului, femeia nu a mai putut vedea bărbatul sub el. Unde s-ar mai fi putut ascunde acesta?

Sexul este rădăcina tuturor problemelor voastre. Este normal să fie așa, căci a fost otrăvit timp de mii de ani. Umanitatea are nevoie de o mare purificare. Reclamați-vă libertatea de a iubi. Recâștigați-vă libertatea de a fi, iar viața nu vi se va mai părea o problemă. Va deveni un mister, un extaz, o binecuvântare.

FERIȚI-VĂ DE PAPI

Am auzit că odată, pe când se adresa tinerilor din America Latină, papa ar fi spus: „Dragii mei, feriți-vă de diavol. Acesta vă va tenta cu droguri, alcool, dar mai ales cu sexul premarital”. Haideți să vedem puțin, cine este acest diavol? Personal, nu l-am întâlnit niciodată, nu am fost tentat de el. Nu cred că există cineva care s-a întâlnit cu diavolul sau care să fi fost tentat de el.

Dorințele se nasc din însăși natura umană, nu sunt opera vreunui diavol. Aceasta este doar o strategie a religiei, care aruncă responsabilitatea pe o figură imaginară, astfel încât omul să nu simtă că este condamnat. De fapt, el *este* condamnat, dar indirect, nu direct. Ceea ce afirmă în realitate papa este că voi sunteți diavolul. Neavând curajul să o spună direct, el se folosește de o instituție separată, a cărei funcție este aceea de a-i tenta pe oameni.

Mi se pare totuși ciudat... Au trecut milioane de ani și diavolul nu a obosit – continuă să-i tenteze pe oameni. La urma urmei, ce câștigă din asta? Nu am găsit în nicio scriptură care este răsplata sa pentru activitatea pe care o desfășoară de milioane de ani. Cine îl plătește? Cine l-a angajat să facă așa ceva? Cam greu să răspunzi la asemenea întrebări...

În al doilea rând: nu este Dumnezeu omnipotent? Cel puțin, așa afirmă scripturile voastre, că Dumnezeu este atotputernic. Dacă este atotputernic, de ce nu-l oprește pe diavol să-i mai tenteze pe oameni? I-ar fi atât de simplu! Decât să le spună tuturor: „Nu te lăsa tentat de diavol!”, de ce nu îl distruge pe acesta? Doar e unul singur! Sau, dacă își dorește ceva la schimb, de ce nu-i dă ce vrea?

Oricum ar fi, lucrurile acestea se decid între Dumnezeu și diavol. De ce trebuie să fim noi prinși între ciocan și nicovală? în decursul milioanei de ani, Dumnezeu nu a fost în stare să-l convingă pe diavol să renunțe, sau să-l transforme, sau să-l distrugă. Dacă Dumnezeu nu are putere asupra diavolului, ce putem spera de la un biet om, căruia reprezentanții lui Dumnezeu îi repetă întruna: „Nu te lăsa tentat de diavol!”? Dacă Dumnezeu nu are nicio putere în fața diavolului, ce ar putea face o ființă umană?

De secole, acești oameni nu fac altceva decât să repete minciuni, fără să-și asume nicio responsabilitate. După părerea mea, este inconștiență curată să le spui tinerilor. „Feriți-vă, căci diavolul vă va tenta”. Prin aceste cuvinte, papa nu a făcut altceva decât să creeze deja tentația în mințile lor imature. Poate că înainte nu se gândeau să ia droguri, să bea alcool sau să facă dragoste înainte de căsătorie. După ce l-au ascultat pe papă, ei încep să se gândească la toate aceste lucruri, la diavol, de unde ar putea să-și procure niște droguri...

Cu siguranță, alcoolul nu este o tentație a diavolului, căci Iisus Christos însuși a băut vin. Nu numai că a băut, dar l-a și fabricat, printr-o minune. Alcoolul nu se opune creștinismului, și nici invers, căci dacă s-ar opune deschis, preoții ar pune în pericol însăși credibilitatea lui Iisus Christos. Iisus nu a fost un membru al Asociației Alcoolicilor Anonimi. Îi plăcea să bea și nu a afirmat niciodată că băutul reprezintă un păcat. Și iată, papa

polonez a devenit mai creștin decât însuși Christos.

În ceea ce mă privește, nu pot decât să-mi imaginez că dacă unicului Său fiu îi plăcea să bea, Tatăl nu poate fi decât tot un alcoolic, la fel ca și Sfântul Duh. Dacă nu ar fi așa, de unde a învățat Iisus să bea? Se știe că diavolul nu a reușit să-l tenteze. A încercat el, nu-i vorbă, dar Iisus i-a spus: „Dispari, căci nu pot fi tentat de tine!”

Acești oameni par bolnavi la cap. Cine s-a întâlnit vreodată cu diavolul și cine i-a spus: „Dispari și lasă-mă să-mi văd de drum. Nu încerca să mă tentezi”? Dacă ați spune așa ceva și v-ar auzi cineva, ar informa pe loc prima secție de poliție, spunându-le celor de acolo: „E cineva pe stradă care vorbește cu diavolul, dar eu nu văd niciun diavol”.

Iisus a fost influențat de preoți și de rabini. A lucrat pentru aceeași companie, chiar dacă și-a luat un nume diferit. Afacerea era însă aceeași: coruperea ființelor umane, distrugerea inocenței lor. Acest papă este îngrijorat de sexul premarital. Probabil că îl obsedează, căci altfel de ce ar fi emis un asemenea avertisment? Mai ales că pe el a pus accentul cel mai mare.

Ce e atât de rău în legătură cu sexul premarital? În trecut era o problemă, dar am intrat în secolul XX. În trecut era o problemă pentru că putea conduce la sarcină, la copii, și se punea problema cine va crește acești copii. La fel, cine va lua în căsătorie o fată cu un copil? Apăreau astfel tot felul de complicații posibile. De altfel, acestea nu erau absolut necesare – erau doar în mintea oamenilor.

De fapt, majoritatea problemelor **postmaritale** apar tocmai din cauza negării sexului premarital. Este ca și cum ți s-ar spune că până la vârsta de 21 de ani nu poți înota. Nu te lăsa tentat de diavol: înotul înainte de maturitate este un păcat. Știind că ai făcut în sfârșit vârsta de 21 de ani, te arunci în râu. Este sinucidere curată! Simplul fapt că ai făcut 21 de ani nu înseamnă automat că știi și să înoți. Trebuie mai întâi să înveți, și când mai poți face

acest lucru? Acești oameni spun că înotul trebuie mai întâi învățat, dar nu poți intra în râu fără să comiți un păcat. În acest caz, unde poți învăța? în dormitor? Pe saltea? Nu poți învăța să înoți decât în râu.

*

Există triburi aborigene mult mai umane. Membrii lor duc o viață absolut naturală. Sexul premarital este suportat de societate, susținut de adulți, care consideră că acesta este momentul ideal pentru a învăța să-l practici. La vârsta de 14 ani fata devine matură din punct de vedere sexual. Băiatul se maturizează la vârsta de 18 ani. Iar această vârstă coboară din ce în ce mai jos, pe măsură ce societatea devine din ce în ce mai științifică, mai tehnologică, pe măsură ce hrana devine din ce în ce mai abundentă și sistemul de sănătate tot mai eficient. În America, fetele se maturizează mai rapid decât în India. Ce să mai vorbim de Etiopia? Când să te mai maturizezi într-o asemenea țară? Ai toate șansele să mori înainte de a te maturiza. În America, vârsta de maturizare sexuală a scăzut de la 14 la 12 ani, căci oamenii au mai multă energie fizică în această țară; se hrănesc mai bine, duc o viață mai confortabilă. De aceea, ei se maturizează mai devreme, iar longevitatea lor se prelungește.

În India, oamenilor nu le vine să creadă când citesc în ziare că americanii se căsătoresc inclusiv la vârsta de 90 de ani. La această vârstă, un indian se află deja în mormânt de 20 de ani. Cel mult fantoma lui se mai poate căsători; el nu. Chiar dacă ar mai fi în viață - să te căsătorești la vârsta de 90 de ani cu o femeie de 87! Li se pare prea mult! De necrezut! Ba mai pleacă și în luna de miere. De fapt, ei au practicat acest lucru întreaga lor viață. S-au căsătorit de multe ori, au plecat în luni succesive de miere, fiind suficient de norocoși să trăiască într-o singură viață cât alții în 5 - 6.

Sexul premarital nu este o problemă minoră.

Societatea are datoria să ia o decizie în privința lui.

Niciodată nu va fi o fată mai activă din punct de vedere sexual ca la vârsta de 14 ani. Niciodată nu va fi un băiat mai potent ca la vârsta de 18 ani. Și tocmai când natura se află la apogeu, societatea îi împiedică să facă dragoste. Băiatul se poate căsători abia la 30 de ani, când sexualitatea lui se află în cădere liberă, când însăși energia vieții se află în declin, când și-a pierdut interesul. Din punct de vedere biologic, el a întârziat cu 14 - 16 ani. A pierdut de mult timp trenul vieții.

Așa se explică numărul uriaș de probleme **postmaritale** din societatea occidentală, apariția consilierilor maritali. Cei doi parteneri de cuplu au ratat momentul de apogeu al vieții lor, când ar fi putut afla ce înseamnă orgasmul. Acum, citesc despre el în cărți și visează să-l aibă, dar este prea târziu. Între ei și orgasm stă papa.

Sfatul meu este următorul: nu vă lăsați tentați de papi. Aceștia sunt adevărații diavoli. Ei au ruinat viețile a milioane de oameni.

La vârsta de 30 de ani nu mai poți avea acea intensitate a trăirii, acea flacără pe care o aveai la 18 ani. Da, dar la acea vârstă trebuie să practici celibatul, să nu te lași tentat de diavol. Dacă diavolul te tentează, trebuie să te rogi la Dumnezeu, să repeți o *mantra*, *om mani padme hum*. Așa fac tibetanii.

Dacă vedeți vreodată un tibetan rostind rapid un *om mani padme hum*, puteți fi siguri că este tentat de diavol, căci această *mantra* este folosită pentru a alunga diavolul. Cu cât o rostește mai rapid, cu atât mai urgent dispare acesta.

În India există o cărticică intitulată *Hanuman Chalisa*. Este o carte de rugăciuni adresate zeului-maimuță, Hanuman, considerat un patron al celibatului și un protector al celibatarilor. De aceea, toți cei care doresc

să practice celibatul sunt adoratori ai lui Hanuman. Cărticica de care vorbesc poate fi memorată foarte ușor. De aceea, adoratorii lui Hanuman repetă la infinit această rugăciune, pentru ca zeul să le protejeze celibatul, ferindu-i de diavolul care le dă târcoale, căutând cea mai mică oportunitate de a-i tenta.

Nimeni nu încearcă să vă tenteze. Impulsul sexual se naște din însăși natura voastră, nu vine de la diavol. Iar natura nu este niciodată împotriva omului.

Într-o societate umană mai bună, sexul premarital ar fi la fel de apreciat cum se întâmplă în triburile aborigene. Motivul este foarte simplu. Mai întâi de toate, natura v-a pregătit pentru un anumit scop. De aceea, nu ar trebui să vi se conteste dreptul natural de care dispuneți. Dacă societatea nu se simte pregătită pentru căsătoria voastră, este problema ei, nu a voastră. Aborigenii au găsit cea mai bună cale. Fetele lor nu rămân decât rareori însărcinate. Dacă totuși o fată rămâne însărcinată, băiatul o ia în căsătorie. Nu este nicio rușine, nu se lasă cu scandal, nimeni nu îi condamnă. Dimpotrivă, bătrânii satului binecuvântează tânărul cuplu, pentru că a dovedit că poate fi viguros, că are o natură puternică, o fertilitate extrem de dinamică. Dar asemenea lucruri se întâmplă foarte rar.

În schimb, băieții și fetele se antrenează de timpuriu. În societățile aborigene pe care le-am vizitat, fetelor de peste 14 ani și băieților de peste 18 ani nu li se mai permite să doarmă acasă. Ei dorm într-un dormitor comun situat în centrul satului. Nu sunt nevoiți să se ascundă prin parcuri sau prin mașini. Este urât să forțezi doi tineri să se iubească pe ascuns, ca doi hoți. Ce groaznic trebuie să fie să trăiești prima ta experiență amoroasă ascunzându-te, simțindu-te vinovat, știind că păcătuiești, acceptând tentația diavolului. Energia ta este la apogeu, iar tu nu te poți bucura plenar de ea.

Dacă ar trăi plenar această experiență la vârsta

potrivită, obsesia față de sex ar dispărea din lumea occidentală. Bărbații nu ar mai citi toată viața *Playboy* și nu ar mai avea atâtea fantezii sexuale. Nu ar mai citi romane de mână a treia și nu s-ar mai uita la filmele de la Hollywood. Acest model nu este posibil decât pentru că li s-a interzis dreptul pe care îl aveau prin naștere.

În societățile aborigene, băieții și fetele dorm în comun. Ei nu sunt obligați să respecte decât o singură regulă: „Nu sta cu aceeași fată mai mult de trei zile la rând, căci nu este proprietatea ta. Trebuie să te obișnuiești cu toate fetele, la fel cum ele trebuie să se obișnuiască cu toți băieții. În acest fel, vă veți putea alege în deplină cunoștință de cauză partenerul de viață”.

Mie mi se pare absolut logic. Înainte să-ți poți alege partenerul de viață trebuie să ți se dea șansa să te obișnuiești cu toate fetele (sau băieții, după caz) disponibile. Întreaga istorie a umanității a demonstrat că nicio căsătorie aranjată nu are succes. Nici căsătoriile voastre din dragoste nu au mai mult succes. Ambele au eșuat, iar motivul este cât se poate de simplu: lipsa de experiență a cuplului. Cei doi nu au avut suficientă libertate pentru a găsi persoana potrivită.

Cea mai bună cale de a-ți găsi partenerul potrivit rămâne experiența directă. Chiar și cele mai mărunte lucruri te pot irita. Mirosul partenerului poate fi suficient pentru a-ți strica întreaga căsnicie. Nu pare mare lucru, dar este suficient. Zi de zi... cât timp o să-l mai tolerezi? Altcuiva, mirosul respectiv nu i s-ar fi părut respingător. Dimpotrivă... Gusturile diferă.

Oamenii au dreptul la aceste experiențe, mai ales în epoca modernă, în care pericolul sarcinii a dispărut. Aborigenii au aplicat cu curaj această metodă timp de mii de ani și nu au avut probleme. Din când în când, câte o fată mai rămâne însărcinată, dar se căsătorește și nimeni nu are nimic de comentat.

În aceste triburi nu există divorțuri, căci dacă ai avut posibilitatea să fii cu toate femeile tribului și ai ales una dintre ele, ce mai poți schimba? Ai ales în deplină cunoștință de cauză, așa că nu mai ai niciun motiv să divorțezi. Aborigenii nici nu își pun această problemă. Nu că divorțul ar fi interzis; pur și simplu, nu le-a trecut prin cap că așa ceva ar fi posibil. Nimeni nu s-a gândit vreodată că ar dori să se separe de partenerul său de viață.

Toate societățile civilizate suferă din cauza problemelor **postmaritale**, căci soțul și soția ajung să fie aproape dușmani. Le-am putea spune „dușmani intimi”, dar acest lucru nu schimbă cu nimic lucrurile. Este de preferat ca dușmanii să se țină la distanță unul de celălalt, să nu fie prea intimi! Dacă sunt prea intimi, războiul continuă 24 de ore pe zi. Și totul pornește de la această idee stupidă a învățătorilor voștri religioși: „Feriți-vă de sexul premarital”.

Dacă doriți să vă feriți de ceva, feriți-vă de sexul postmarital, căci aici se nasc toate problemele. Sexul premarital nu reprezintă o problemă în sine, mai ales în zilele noastre, când există atâtea metode de control al nașterilor.

Școlile, colegiile, universitățile - ar trebui să le impună elevilor și studenților să treacă prin toate experiențele în posibile, să își schimbe continuu partenerii, pentru ca în final să poată alege în deplină cunoștință de cauză.

Papa nu pare să-și facă probleme în legătură cu suferințele provocate de căsnicie, transmise apoi mai departe copiilor. Singura lui grijă este ca metodele de control al nașterilor să nu fie folosite. Atunci când spune: „Feriți-vă de diavol”, el vrea să spună, de fapt: „Feriți-vă de metodele de control al nașterilor”.

El nu previne adevăratele probleme, dar inventează probleme care nu există. Și nu se sfiește să dea sfaturi

lumii întregi!

EXISTĂ OARE VIAȚĂ DUPĂ SEX?

De la o anumită vârstă încolo, sexul devine foarte important în viața omului, nu în sensul că i se acordă mai multă importanță; nu este ceva impus, ci ceva care *se petrece*. În jurul vârstei de 14 ani, înainte ca adolescentul să-și dea seama ce se întâmplă, energia sa este inundată de sex, ca și cum s-ar deschide o ecluză. Canalele subtile ale energiei se deschid brusc și întreaga vibrație a copilului devine sexuală. El se gândește la sex, vorbește despre sex, este obsedat de acesta. Orice acțiune a sa are o coloratură sexuală. Procesul nu este impus de nimeni; se petrece pur și simplu, în mod natural.

La fel de naturală este și transcendența. Dacă sexualitatea este trăită total, fără condamnare, fără idei preconcepute, la vârsta de 42 de ani această ecluză se închide, la fel de brusc cum s-a deschis la vârsta de 14 ani. Procesul este la fel de natural ca și cel de trezire a sexualității. Aceasta începe să dispară.

Sexul nu este transcens printr-un efort personal. Orice efort înseamnă o reprimare a lui, nu o transc^{end}ere. Este normal să fie așa, căci sexul nu este un proces mental, ci unul biologic. El aparține corpului, nu minții. Noi ne naștem ca ființe sexuale. Nu este nimic rău în asta. A fi om înseamnă a fi sexual. Când ați fost concepuți, tatăl și mama dumneavoastră nu se rugau și nu ascultau predica preotului.

Ei făceau dragoste. Chiar și să te gândești că tatăl și mama ta făceau dragoste când te-au conceput pare dificil, dar asta făceau. Energiile lor sexuale s-au întâlnit și au fuzionat. Astfel ați apărut dumneavoastră, dintr-un act sexual profund. Prima dumneavoastră celulă a fost una sexuală. Din ea s-au născut celelalte celule. De aceea, în esența ei, fiecare celulă poartă amprenta sexualității. Corpul dumneavoastră nu este altceva decât o sumă a

acestor celule sexuale. Între timp, numărul acestora a crescut, ajungând la câteva milioane.

Rețineți: ființa dumneavoastră este de natură sexuală. Dacă veți accepta acest lucru, conflictul întreținut secole la rând va dispărea. Dacă îl veți accepta plinar, fără idei preconcepute, dacă veți concepe actul sexual ca pe ceva natural, îl veți trăi în mod firesc. Nu va mai trebui să mă întrebați pe mine cum îl puteți transcende, așa cum nu mă întrebați cum puteți transcende respirația sau alimentația. Dacă religia v-ar fi învățat că respirația trebuie transcensă, m-ați fi întrebat cu siguranță cum trebuie să faceți acest lucru. Omul este un animal care respiră, pur și simplu! în mod similar, el este și un animal sexual. Există totuși o diferență. În primii 14 ani de viață, el nu cunoaște sexualitatea. Jocurile sexuale pe care le practică sunt rudimentare, aproape asexuale, un fel de pregătire pentru ceea ce va urma. Abia la vârsta de 14 ani devine matură această energie.

Când copilul se naște, el începe imediat să respire, după numai trei secunde. În caz contrar, ar muri. El va continua să respire apoi întreaga viață, căci acesta a fost primul pas pe care l-a făcut. De aceea, el nu mai poate fi transcens. Cel mult, cu trei secunde înainte de a muri. Rețineți încă un lucru: începutul și sfârșitul vieții sunt întotdeauna identice. Copilul începe să respire la trei secunde după ce s-a născut. El încetează să mai respire cu trei secunde înainte de moarte.

Sexul intră în scenă mult mai târziu. Timp de 14 ani, copilul trăiește fără el. Dacă societatea nu ar fi atât de represivă, și deci obsedată de sex, el nici nu ar bănuși existența acestuia. Ar fi absolut inocent. În zilele noastre, această inocență nu mai este posibilă, căci trăim într-o societate obsedată de sex.

Preoții nu fac altceva decât să reprime; din cauza lor,

au apărut anti-preoții, cei ca Hugh Hefner⁵, care au invadat piața cu pornografie. Pe de o parte sunt preoții, care continuă să reprime, iar pe de altă parte anti-preoții, care scot din ce în ce mai mult în evidență sexualitatea, făcând-o să pară din ce în ce mai atractivă. Cele două categorii nu pot exista separat; ele sunt ca fețele aceleiași monede. Revistele de genul *Playboy* nu vor dispărea decât odată cu preoții, nu înaintea lor. Practic, avem de-a face cu parteneri de afaceri. Par dușmani, dar nu vă lăsați amăgiți de această impresie. Totul se limitează la un război al vorbelor.

Am auzit povestea a doi oameni care au dat faliment. De aceea, s-au decis să înceapă o afacere foarte simplă. Au început să călătorească din oraș în oraș. Primul intra noaptea și arunca gudron pe ferestrele oamenilor. După 2 - 3 zile venea și celălalt, care curăța geamurile și pereții caselor, între timp, primul își făcea datoria în orașul următor. Au câștigat astfel foarte mulți bani.

La fel se petrec lucrurile între biserică și cei ca Hugh Hefner. Ei acționează în parteneriat. Atunci când ești prea reprimat, cauți o supapă perversă prin care să îți elimini energia. Problema nu este sexul în sine, ci interesul pervertit al oamenilor.

De aceea, nu vă împotriviți nicio clipă sexului, căci în acest fel nu îl veți putea transcende niciodată. Singurii care îl pot transcende sunt cei care îl acceptă într-un mod foarte natural. Știu că este foarte dificil, căci voi v-ați născut într-o societate nevrozată în privința sexului, într-un sens sau în altul. Este foarte greu să mai scapi de această nevroză, dar cu puțină luciditate se poate face orice. Problema reală nu este cum să transcendenți sexul, ci cum să scăpați de această ideologie pervertită a societății în care trăiți, de această teamă față de sex, de

5 Creatorul imperiului pornografic care include revistele *Playboy* și *Penthouse*.

această reprimare, de această obsesie.

Sexul este ceva frumos. În sine, el reprezintă un fenomen ritmic, cât se poate de natural. Se petrece atunci când copilul poate fi conceput, și este foarte bine că se petrece, căci altfel viața nu ar putea exista. Viața nu apare decât prin intermediul sexului. El reprezintă mediul care permite apariția vieții. Cine înțelege și iubește viața își dă seama că sexul reprezintă un proces sacru. El îl trăiește ca pe ceva natural, se bucură de el, după care acesta dispare la fel de natural cum a apărut. În jurul vârstei de 42 de ani, sexul ar trebui să înceapă să dispară. Din păcate, lucrurile nu se mai petrec astfel.

Probabil că această vârstă, de 42 de ani, vă surprinde. Oricine cunoaște oameni de 70 - 80 de ani care nu au transcens sexul. Îi privim ca pe niște „bătrâni libidinoși”. În realitate, sunt niște victime ale societății. Nu au putut fi naturali în tinerețe, așa că au ajuns obsedați de sex, pe care l-au reprimat la o vârstă la care ar fi trebuit să se bucure de el. Au practicat și în tinerețe sexul, dar nu s-au putut integra în totalitate în el. Nu au cunoscut orgasmul.

Ori de câte ori faci ceva cu jumătate de suflet, vei ajunge să fii bântuit. Dacă stai la masă și te gândești la altceva, foamea te va obseda întreaga zi. Încercați să postiți și veți înțelege ce vreau să spun. Dacă însă mănânci bine, și prin asta nu înțeleg doar să îți ghidezi stomacul... Să mănânci bine este o artă. Trebuie să miroși hrana, să o guști, să o atingi, să o mesteci și să o digeri ca pe o hrană divină (ceea ce și este, căci este un dar primit de la Dumnezeu).

Hindușii obișnuiesc să spună: *Anam Brahma*, mâncarea este divină. Așadar, trebuie să mănânci cu un respect profund și să uiți de orice altceva, ca și cum ai spune o rugăciune. Alimentația chiar este o rugăciune existențială. Te hrănești cu o hrană divină, iar Dumnezeu

îți dăruiește energia de care ai nevoie. Este un dar pe care trebuie să-l accepți cu recunoștință și o iubire profundă. Nu trebuie să te ghiftuiești niciodată, căci acest lucru încalcă legile corpului fizic. Poți cădea foarte ușor în extrema opusă. Oamenii care sunt obsedați de post sunt și cei obsedați să se ghiftuiască până la refuz. Ambele căi sunt la fel de greșite, căci conduc la o pierdere a echilibrului corporal. Un om care își iubește cu adevărat corpul nu mănâncă decât atât timp cât îi trebuie pentru ca trupul său să se liniștească, să își regăsească echilibrul. Corpul nu trebuie nici înfometat, nici ghiftuit. El trebuie să se afle la mijloc, înțelegerea limbajului trupului este o adevărată artă: să înțelegi de ce are nevoie stomacul tău și să-i oferi exact atât cât are nevoie, și totul într-o manieră artistică, estetică.

Animalele mănâncă, la fel ca și omul. Atunci, care mai este diferența? Omul face din actul alimentației o experiență estetică. În fond, la ce servesc o față de masă frumoasă, lumânările aprinse la masă, bețișoarele parfumate? Ce rost are să-ți inviți prietenii la masă? Scopul este de a face din alimentație o artă, nu de a te ghiftui. Aceasta este însă numai partea exterioară a artei. Există și o artă interioară de a mânca. Ea presupune înțelegerea limbajului trupului, ascultarea lui, sensibilitatea față de nevoile sale. Dacă mănânci în asemenea condiții, nu îți vei mai aminti întreaga zi de senzația de foame. Abia când corpului i se face foame îți aduci aminte de mâncare. Procesul devine astfel natural.

La fel se petrec lucrurile și cu sexul. Dacă nu aveți o atitudine „anti”, îl veți accepta ca pe un dar natural, divin, cu o recunoștință profundă. Vă veți bucura de el, ca de o rugăciune. Tantra recomandă ca înainte să faci dragoste cu o femeie sau cu un bărbat să te rogi, căci urmează să se producă o fuziune divină a energiilor. Dumnezeu va fi prezent. Ori de câte ori energiile a doi îndrăgostiți

fuzionează, Dumnezeu este prezent. Bisericile sunt goale în aceste vremuri. Au fost înlocuite de dormitoarele îndrăgostiților.

Dacă veți face dragoste în maniera recomandată de Tantra, dacă îl veți cunoaște pe Tao, la vârsta de 42 de ani dorința sexuală va începe să dispară în mod natural, îi veți putea spune atunci adio cu o stare de recunoștință profundă, căci vă veți simți împlinit. A fost minunat, a fost o binecuvântare, dar v-a fost de ajuns.

Vârsta de 42 de ani este vârsta cea mai potrivită pentru meditație. Sexul dispare, iar omul se liniștește. Pasiunea dispare, dar apare compasiunea. Senzația febrilă dispare. Omul nu mai este interesat de partener, nu se mai focalizează exclusiv asupra lui. El se întoarce către propria sa sursă, și astfel începe călătoria înapoi acasă.

Sexul este transcens, dar nu prin efortul vostru personal. Acest proces se petrece în mod natural, dacă l-ați trăit în totalitate. De aceea, sfatul meu este să renunțați la orice atitudine „anti”, care înseamnă anti-viață, și să acceptați realitatea așa cum este. Sexul este o realitate a vieții. Cum ați putea renunța la el? Cine încearcă acest lucru? Egoul. Rețineți acest lucru: sexul reprezintă o mare problemă pentru ego.

Există două categorii de oameni: cei egoiști, care se împotrivesc întotdeauna sexului, și cei smeriți, care nu se împotrivesc niciodată. Dar cine îi ascultă pe oamenii smeriți? De altfel, nu veți întâlni niciodată un predicator din rândurile acestora.

De ce există un conflict atât de mare între sex și ego? Pentru că în mijlocul unui act amoros nu poți fi egoist, căci celălalt devine mai important decât tine. Partenerul sau partenera de cuplu devin mai importanți decât tine. În orice altă situație, egoul își poate păstra importanța de sine. Într-o relație de iubire, partenerul devine extrem de important. El devine nucleul, în timp ce tu nu ești decât un

satelit al lui (la fel simte și el). Este o abandonare reciprocă de sine. Cei doi se abandonează zeului iubirii și devin smeriți.

Sexul este singura energie care îi oferă omului un indiciu că există o realitate pe care nu o poate controla.

El poate controla banii, politica, piața, cunoașterea, știința, moralitatea, dar nu și realitatea indicată de sex. Egoului îi place la nebunie să controleze. El nu se simte fericit decât atunci când controlează situația. De aceea, între el și sex apare inevitabil un conflict. Egoul nu poate câștiga însă această luptă, căci este prea superficial. Rădăcinile sexului sunt extrem de profunde. Sursa egoului este mintea. Sursa sexului este viața. Egoul își trage seva din sfera ideilor. Sexul își are rădăcinile în ființă.

Așadar, cine este cel care dorește să transcende sexul? Mintea. Dacă trăiți prea mult în plan mental, veți dori întotdeauna să transcendeți sexul, căci acesta reduce ființa la o stare instinctuală, nu îi permite să rămână în sfera ideilor. Orice situație poate fi controlată de minte, dar nu și sexul. Nu poți face dragoste cu capul. Trebuie să cobori în sfera instinctelor, să te apropii de pământ.

Sexul reprezintă o experiență extrem de umiltoare pentru ego. De aceea, oamenii egoiști i se împotrivesc întotdeauna. Ei încearcă în permanență să descopere modalități de a-l transcende, dar nu reușesc niciodată. Tot ce pot face este să devină perversi. Încă de la bun început, efortul lor este destinat eșecului. Mulți au pretenția că au învins în lupta împotriva sexului, dar în adâncurile ființei lor se întâmplă ceva... Raționalizează, găsesc pretexte, își pun măști, creează în jurul lor o adevărată fortăreață, dar realitatea din interiorul ființei lor rămâne neatinsă, iar la momentul potrivit va exploda. Este imposibil să împiedici acest lucru.

Oricât de mult ai încerca să controlezi sexul, curentul subteran va continua să-și facă de cap. Când te aștepți mai

puțin, va lovi.

De aceea, sfatul meu este să renunțați la efortul de a transcende sexul, să uitați de el. Pătrundeți cât mai adânc cu putință în interiorul lui. Atât timp cât energia este prezentă, adânciți-vă în ea, iubiți cu toată intensitatea ființei voastre, faceți o artă din actul amoros. Acesta nu este ceva care „trebuie făcut”, pur și simplu. El are numeroase aspecte subtile, pe care numai oamenii cu un profund simț estetic le vor putea cunoaște. Altminteri, poți face dragoste întreaga viață fără a cunoaște adevărata împlinire. Satisfacția are o componentă estetică foarte pronunțată. Este ca o muzică subtilă care se naște în sufletului omului.

Cel care cunoaște starea de armonie în urma unui act amoros, care se relaxează și se bucură, care nu practică sexul numai pentru a scăpa de o energie în surplus, pe care nu o poate controla, care uită de sine timp de câteva secunde (poate chiar timp de câteva ore), devine mai pur, mai inocent, mai virgin. Calitatea ființei sale se schimbă.

El devine mai centrat în sine.

Într-o bună zi, el va constata că revărsarea de energie a dispărut, iar în urma ei a rămas un sol foarte bogat. El nu regretă nicio clipă dispariția ei. Dimpotrivă, îi este recunoscător, căci în fața lui se deschid acum lumi noi, de o mare frumusețe. Când sexul dispare, porțile meditației se deschid. Nu mai încerci acum să te topești în ființa partenerului, ci în tine însuși. Orgasmul exterior dispare, dar – pentru prima oară – cunoști experiența orgasmului interior. Nu poți cunoaște însă această experiență decât cu ajutorul unui partener.

Numai așa poți crește, te poți maturiza. La un moment dat însă, simți nevoia să rămâi singur. Dorința de a fi alături de o altă persoană dispare, dar îi rămâi totuși recunoscător, căci ai avut foarte multe de învățat alături de ea. Ai învățat despre tine însuși. Partenerul ți-a fost o

oglinadă, te-a ajutat să te cunoști pe tine. Acum nu mai ai nevoie de oglină. Este suficient să închizi ochii pentru a-ți vedea fața. Nu ai fi putut ajunge însă aici fără ajutorul lui.

Faceți din partenerul vostru de viață o oglină. Priviți în ochii săi și vedeți-vă fața. Apropiați-vă de el pentru a vă cunoaște pe voi înșivă. Într-o bună zi, veți constata că nu mai aveți nevoie de oglină, dar nu o veți respinge, căci sunteți conștient că fără ajutorul ei nu v-ați fi cunoscut niciodată pe sine. Asta înseamnă transcendența.

Transcendența nu are nimic de-a face cu reprimarea. Ea reprezintă o ieșire naturală în afara granițelor obișnuite, la fel ca o sămânță care încolțește și iese la suprafața solului prin lăstarul ieșit din ea. Sexul este ca o sămânță. Atunci când dispare, el dă naștere unui copil, iar acest copil ești tu însuși. Hindușii numesc acest proces *dwija*, a doua naștere. Prima naștere v-a fost oferită de părinți. A doua naștere așteaptă însă înăuntrul vostru. Voi sunteți singurii care vă puteți concepe a doua oară. Pentru asta, trebuie însă să deveniți simultan tată și mamă.

Când energia se întoarce în interior, ea dă naștere unui cerc perfect. La ora actuală, voi nu puteți realiza acest cerc. Vă este mai ușor să vă conectați la un alt pol, exterior, pentru a completa cercul. Numai așa vă puteți bucura de binecuvântările cercului. Treptat, veți putea completa singuri acest cerc, căci în ființa voastră există ambele polarități: cea masculină și cea feminină.

Nimeni nu este exclusiv bărbat, la fel cum nimeni nu este exclusiv femeie. Orice om se naște din fuziunea a doua celule, una masculină și alta feminină. Ambele celule participă la nașterea voastră. Mama v-a dăruit ceva, iar tatăl altceva. Fiecare părinte a contribuit cu 50% la nașterea voastră. Amândoi sunt prezenți, dar trebuie să se reîntâlnească din nou, de data aceasta în ființa voastră. Abia atunci se va naște realitatea din voi. Prima dată când cei doi părinți au fuzionat s-a născut corpul vostru. Dacă ei

vor fuziona din nou, în interiorul ființei voastre, se va naște sufletul vostru. Asta înseamnă transcenderea sexului. Este tot o formă de sex, dar într-un plan superior.

Este important să înțelegeți acest lucru: transcenderea sexului obișnuit înseamnă o formă superioară de sex. Sexul obișnuit este grosier, cel superior este extrem de subtil. Sexul obișnuit este orientat către exterior, cel subtil către interior, într-un act amoros obișnuit se întâlnesc două trupuri. Într-unul spiritual se întâlnesc energiile interioare ale ființei. Nu mai este un proces fizic, ci unul subtil.

Asta înseamnă transcendența.

ESTE NEVOIE DE UN SAT...

Omul a depășit stadiul familiei. Rolul acesteia s-a încheiat. Aș putea spune chiar că a trăit prea mult. Familia este o instituție străveche; de aceea, numai oamenii foarte intuitivi își dau seama că rolul ei a murit. Ceilalți își vor da seama în timp.

Familia și-a jucat rolul. În noul context ea nu mai este relevantă. La ora actuală, pe pământ se naște o nouă umanitate, care nu mai are nimic de-a face cu această instituție.

Rolul familiei a fost deopotrivă bun și rău. A ajutat omul să supraviețuiască, dar i-a corupt mintea. În trecut nu exista însă alternativă. Nu puteai să alegi altceva în locul ei. A fost un rău necesar. Viitorul oferă însă mai multe alternative.

Personal, am convingerea că viitorul va oferi mai multe posibilități. Dacă se vor mai găsi oameni dornici să își întemeieze familii, ei vor avea libertatea să o facă. Oricum, procentul lor va fi foarte mic. Chiar și la ora actuală există probabil un procent de 1% din totalitatea familiilor care duc o viață armonioasă, de o mare frumusețe. Membrii lor cresc împreună și nu cunosc conflictul. Ei nu practică autoritatea, posesivitatea, nu

încearcă să se domine reciproc. Părinții nu își distrug singuri copiii. Soția nu încearcă să își distrugă soțul, iar acesta nu încearcă să o distrugă pe ea. Sunt familii în care domnesc iubirea și libertatea. Membrii lor se simt legați unii de alții, dar numai din cauza bucuriei pe care și-o produc. Nu există alte motive. Ei nu cunosc politica. Există pe pământ și astfel de familii. Ele nu au niciun motiv să se schimbe vreodată. Vor continua și în viitor să trăiască la fel.

Din păcate, pentru marea majoritate a oamenilor familia este ceva urât. Dacă veți întreba un psihanalist, acesta vă va spune că toate bolile mentale se nasc din cauza familiei. Toate psihozele și nevrozele au ca sursă familia. Din cauza ei, oamenii sunt foarte bolnavi.

Familia nu este un rău necesar. Există întotdeauna alternative. Din punctul meu de vedere, cea mai bună alternativă este comuna.

O comună înseamnă o familie lichidă. Copiii aparțin comunei, adică întregii comunități. Într-o comună nu există proprietăți personale. Un bărbat nu trăiește cu o femeie decât dacă acest lucru îi face plăcere. Când cei doi nu mai simt iubire unul față de celălalt, ei se despart fără resentimente. Își spun la revedere cu recunoștință, păstrând relația de prietenie care s-a înfiripat între ei. Apoi, își aleg pe altcineva.

În trecut, acest lucru nu era posibil din cauza copiilor, într-o comună, copiii aparțin comunității, lucru care va fi extrem de benefic pentru ei. Vor avea astfel mult mai multe posibilități de a crește, căci vor avea mult mai multe modele, într-o familie obișnuită, copilul nu are decât o mamă și un tată. Mulți ani la rând, singurele sale modele de viață sunt părinții săi. În mod natural, el va încerca să-i imite. Copiii își imită întotdeauna părinții, perpetuând astfel la infinit aceleași boli de care au suferit aceștia. Devin niște copii la indigo ale părinților lor. Procesul este

extrem de distructiv. Copiii nu au alte surse de informații, deci nu au alternative.

Dacă într-o comună trăiesc o sută de membrii, copiii vor avea mult mai multe modele masculine și feminine.

Ei nu trebuie să se fixeze asupra unor modele rigide. Pot învăța câte ceva de la tată, dar și de la numeroșii unchi care îi stau la dispoziție, de la mamă, dar și de la mătuși. Sufletele lor vor fi astfel mult îmbogățite.

Famiile sufocă sufletele în formare, strivindu-le. Copiii care cresc într-o comunitate se vor putea îmbogăți din mai multe surse. Ei vor avea mai multe posibilități. Vor vedea mai multe femei, nu vor avea o idee preconcepută despre o singură femeie. Este foarte distructiv să îți faci o idee fixă despre o femeie, căci toată viața nu vei mai căuta apoi altceva decât o copie a mamei tale. Atunci când te îndrăgostești de o femeie există toate riscurile ca aceasta să fie identică cu mama ta, deși exact acest lucru nu ți l-ai fi dorit.

Fiecare copil este furios pe mama sa. O mamă trebuie să-i interzică multe lucruri. Ea este obligată să-i spună de multe ori nu. Acest lucru nu poate fi evitat. Chiar și o mamă bună trebuie să spună nu, să-i interzică diferite lucruri. Copilul își urăște și își iubește simultan mama, căci ea reprezintă simultan și sursa sa de supraviețuire și de hrană, de energie și de viață. Aceasta este structura care i se implantează în subconștient și pe care o va urma toată viața. El va iubi și va urî simultan orice femeie de care se va îndrăgosti. În această privință, nu are de ales, căci își va căuta întotdeauna, inconștient, mama. La fel se întâmplă și cu femeile, care își caută, inconștient, tatăl. Întreaga lor viață sunt ocupate să își descopere tatăl în soțul pe care și l-au ales.

Tatăl nu este însă singurul bărbat din lume. Lumea este mult mai bogată. De fapt, chiar dacă își regăsesc tatăl într-un alt bărbat, ele nu vor fi mai fericite. Nu pot fi

fericite decât alături de un iubit, nu de un tată. Dacă îți poți regăsi mama, nu vei fi mai fericit, căci o cunoști deja, nu mai ai nimic de explorat. Mama îți este deja familiară, și orice familiaritate conduce la respingere. Atunci când cauți, nu trebuie să ai o imagine preconcepută.

Copiii care cresc într-o comună vor avea suflete mult mai bogate. Ei vor cunoaște numeroase femei și numeroși bărbați. Nu vor fi dependenți doar de un singur cuplu

Familia *crează* în om o obsesie care se împotrivesc umanității. Dacă tata se ceartă cu cineva, chiar dacă îți dai seama că nu are dreptate, ești nevoit să îi ieși partea. Doar este tatăl tău. Așa cum spun: „Bună, reă, asta este țara mea!”, oamenii spun și: „Bun sau rău, tatăl meu e tatăl meu. Mama mea e mama mea. Sunt nevoit să fiu de partea lor”. Altminteri, ar fi ca și cum i-ai trăda. Părinții își învață astfel copiii să fie nedrepti. Vezi că mama ta se ceartă cu vecina și nu are dreptate, dar trebuie să fii de partea ei. Așa înveți să fii nedrept.

Într-o comună nu te poți atașa foarte mult de familia ta. De fapt, nici nu ai o familie de care să te atașezi. Devii astfel mai liber, mai puțin obsedat. Te vei bucura de iubire din mai multe surse. Viața ți se pare mult mai plină de iubire.

Familia te învață să fii în conflict cu societatea, cu alte familii. Ea presupune un monopol – să fii de partea ei împotriva tuturor celorlalți. Ești nevoit să lupți pentru numele și pentru prestigiul familiei. Te învață astfel ce înseamnă conflictul, ambiția, agresivitatea. Copiii crescuți într-o comună ar fi mai puțin agresivi. Ei s-ar împăca mai bine cu lumea, căci au cunoscut de mici foarte mulți oameni.

De aceea, în locul familiei, personal aș prefera o comună, în care toți să fie prieteni. Nici chiar soții nu ar trebui să fie altceva decât prieteni. Căsătoria lor ar trebui să fie o simplă înțelegere, o hotărâre comună de a sta

împreună atât timp cât se vor simți fericiți. Din clipa în care constată că nu se mai înțeleg la fel de bine, ei se despart. Nu este nevoie de divorț, căci nu a existat un contract de căsătorie. Acest mod de viață mi se pare mult mai spontan.

Atunci când trăiești în nefericire, ajungi să te obișnuiești cu aceasta. Omul nu ar trebui să tolereze nefericirea nici măcar un singur moment. Oricât de plăcut a fost în trecut traiul alături de un bărbat sau de o femeie, dacă fericirea a fost înlocuită de nefericire, cel mai bine este să vă despărțiți.

Nu este necesar să îi porți celuilalt ranchiună, căci în privința dragostei nu se poate face nimic. Iubirea este ca o briză. Acum vine, acum pleacă. Iar când a dispărut, nu se mai întoarce. Iubirea este un mister. Nu poate fi manipulată. De aceea, ea nu ar trebui să fie legalizată, forțată.

Într-o comună, oamenii vor trăi împreună numai din bucuria de a fi împreună. Când această bucurie dispare, ei se despart. Poate părea trist, dar trebuie să faci acest lucru. Nostalgia trecutului încă îi mai bântuie, dar nu au de ales. Își datorează unul altuia acest lucru: să nu fie nefericiți împreună. În caz contrar, nefericirea poate deveni o obișnuință. De aceea, cei doi se despart, cu inimile grele, dar fără ranchiună, căutându-și noi parteneri.

În viitor nu vor mai exista căsătorii, la fel ca în trecut, dar nici divorțuri. Viața va deveni mai fluidă; oamenii vor avea mai multă încredere unii în alții. Ei vor avea mai multă încredere în misterul vieții decât în eficacitatea legii, decât în poliție, judecători sau biserică. Copiii le vor aparține tuturor și nu vor mai fi nevoiți să suporte pe umerii lor fragili povara unei singure familii. Comunitatea va avea grijă de ei.

Acesta va fi cel mai revoluționar pas din istoria

umanității: instituirea comunei, a încrederii reciproce, renunțarea treptată la forța legii.

Într-o familie, iubirea dispare mai devreme sau mai târziu. Poate că nu a existat de la început. Poate că a fost vorba de o căsătorie aranjată, pentru bani, putere, prestigiu. Multe familii se întemeiază din start pe un alt fundament decât iubirea. În ele, copiii nu se nasc din iubire, ci din necesitate. Nu este de mirare că, după ce cresc, se transformă în adulți lipsiți de iubire. Primele lecții de viață se învață întotdeauna de la părinți. Dacă părinții nu fac altceva decât să se certe, să își manifeste gelozia și ura, copiii nu văd altceva decât fețele schimonosite ale părinților lor.

Încă de la început, speranța lor într-o viață mai bună le este distrusă. Ei nu pot spera că vor descoperi iubirea, atât timp cât părinții lor nu au descoperit-o. Fac apoi comparația cu alte familii. Copiii sunt foarte sensibili; ei observă imediat ce se petrece în jur. Nevăzând nicăieri iubirea, ei ajung să creadă că aceasta nu există decât în poezii, dar nu în viața reală. Dacă ți-a intrat în cap o asemenea idee, iubirea nu va mai intra niciodată în viața ta, căci te-ai închis singur față de ea.

Iubirea nu poate intra în viața cuiva decât dacă acesta a văzut-o de mic petrecându-se. Dacă îți vezi părinții iubindu-se, plini de compasiune și de respect reciproc, în sufletul tău se naște speranța că vei avea și tu parte de aceeași stare, în inima ta ajunge o sămânță, care începe apoi să crească. Știi că același lucru ți se va întâmpla și ție.

Dacă nu ai văzut niciodată iubirea, cum ai putea crede că ți se va întâmpla tocmai ție? Dacă părinții tăi nu au avut parte de ea, de ce ai avea tu? Mai mult, vei face tot ce îți va sta în puteri pentru a preîntâmpina un asemenea eveniment, ca nu cumva să îți trădezi părinții.

Am observat la viața mea foarte mulți oameni și iată

ce am remarcat la ei: femeile își spun, inconștient: „Privește, mamă, sufăr și eu la fel de mult cum ai suferit tu”. Bărbații își spun același lucru: „Tată, nu fi îngrijorat, căci și viața mea este la fel de nefericită ca a ta. Nu te-am trădat. Duc mai departe tradiția familiei. Sunt reprezentantul tău de cinste, tată. Îi fac și eu soției mele ce i-ai făcut tu mamei.

Le fac copiilor mei ce ne-ai făcut tu nouă. Îi cresc la fel cum ne-ai crescut tu”.

Însăși ideea de a-ți crește copiii este o prostie. Tot ce poți face este să-i ajuți, nu să-i „crești”. Ideea de a construi un copil este o aiureală; de fapt, este chiar o idee foarte toxică. Un copil nu este un obiect; el nu poate fi construit. Copilul este la fel ca un copac. Îl poți ajuta să crească. Îi poți pregăti solul, îl poți uda, poți veghea asupra lui – dar asta-i tot. În rest, crește singur. Îl poți ajuta să crească, dar nu îl poți construi.

Copiii reprezintă un mare mister. Din clipa în care începi să-i formezi, creându-le structuri de caracter fixe, îi închizi practic într-o temniță, motiv pentru care nu te vor ierta niciodată. Necunoscând nicio altă cale, ei vor proceda exact la fel cu copiii lor, iar fenomenul se va perpetua la infinit. Fiecare generație își transmite mai departe nevroza, iar societatea continuă să se degradeze.

La ora actuală s-a ajuns la saturație. Familia și-a trăit traiul și nu mai are niciun viitor. Ea va fi înlocuită de comună, iar lucrurile se vor schimba în bine.

Într-o comună nu pot conviețui decât oamenii înclinați către meditație. Nu poți trăi pe picior de egalitate cu ceilalți decât dacă știi să te bucuri de viață. Meditația dă naștere unei iubiri generalizate, care îți permite să trăiești alături de alți oameni. Monopolul iubirii trebuie să dispară. Așa cum se petrec acum lucrurile, soția ta nu are dreptul să se țină de mână cu un alt bărbat, să râdă alături de el etc. Cei care gândesc astfel nu pot trăi într-o comună.

Dacă soțul tău râde lângă o altă femeie, e foarte bine. Râsul este ceva bun. Nu contează persoana lângă care râde; important este că e fericit. Dacă soția ta se ține de mână cu un alt bărbat, e foarte bine. Înseamnă că energia vieții curge, nu este stagnantă. Nu contează persoana care o ține de mână.

Dacă soția ta se simte bine lângă alte persoane, la fel te vei simți și tu. Dacă ea nu se simte bine, nu te vei simți nici tu. Ideile actuale sunt cât se poate de stupide. Este ca și cum i-ai spune consoartei tale: „Atunci când ești cu altcineva, nu respira. Nu ai dreptul să respiri decât când ești lângă mine. Când vii acasă, poți să respiri cât vrei, dar până atunci, ține-ți, te rog, respirația. Fă ce fac yoghinii. Nu vreau să respiri lângă altcineva”. Imaginea vi se pare amuzantă, dar de ce credeți că iubirea este altfel decât respirația?

Iubirea *chiar este* respirație. Respirația este viața corpului, iar iubirea este viața sufletului. Ea este chiar mai importantă decât respirația. Și totuși, atunci când pleacă, îi interziceți soțului să rădă alături de altcineva (cel puțin, de cineva de sex opus). El nu are dreptul să iubească pe altcineva. Ce pretenții puteți avea să vă iubească pe dumneavoastră, când 23 de ore din 24 a fost nevoit să se abțină de la iubire? În acest fel, i-ați ucis capacitatea de a iubi; iubirea nu mai curge prin el. Cum credeți că se va putea relaxa în cea de-a 24-a oră, când timp de 23 de ore a fost nevoit să își înfrâneze iubirea, temându-se de ceea ce i s-ar putea întâmpla? Voi începeți prin a vă distruge reciproc, după care suspinați: „Nu mă iubește!” Vă mirați apoi că nu sunteți fericiți...

Când doi îndrăgostiți se întâlnesc prima oară, pe o plajă, într-un parc, ei sunt foarte fericiți. De ce? Pentru că sunt liberi. Într-un fel cântă pasărea pe o creangă și în alt fel într-o colivie. Îndrăgostiții sunt fericiți pentru că se simt liberi.

Fericirea nu poate fi concepută în afara libertății, iar structura familiei a distrus această libertate. De aceea, ea a distrus iubirea, posibilitatea de a fi fericit.

Familia reprezintă o măsură de supraviețuire. Ea protejează într-o oarecare măsură trupul, dar distruge sufletul. La ora actuală, familia nu mai reprezintă o necesitate. Omul trebuie să-și protejeze sufletul, care este mult mai important decât trupul.

Familia nu are un viitor, cel puțin nu în sensul care i se acordă la ora actuală. Cuvinte precum „soț” și „soție” vor deveni pornografice. Singurul viitor îl are iubirea.

Atunci când monopolizezi o femeie sau un bărbat, pui implicit monopol și pe copii. Personal, sunt într-un totu de acord cu dr. Thomas Gordon, care afirmă: „Eu cred că toți părinții își abuzează la modul potențial copiii, căci însuși modul acceptat de creștere a copiilor are la bază puterea și autoritatea. Consider că este distructiv ca părinții să spună despre copiii lor: *Este copilul meu și fac ce vreau cu el*. Este o atitudine foarte periculoasă”. Un copil nu este un obiect; nu este o mașină. Nu poți face cu el orice dorești. El vine pe lume cu ajutorul tău, dar nu îți aparține. Înainte de toate, el aparține existenței. În cel mai bun caz, tu ești custodele lui, dar nu ai dreptul să devii posesiv.

Însăși ideea de familie are la bază conceptul de posesivitate: posesiunea asupra proprietății, asupra femeii sau bărbatului, asupra copiilor. Orice formă de posesivitate este o otravă. De aceea, eu sunt împotriva familiei. Asta nu înseamnă că cei care se simt cu adevărat fericiți în familiile lor trebuie să le distrugă. Acest lucru nu este deloc necesar.

La urma urmei, o familie poate fi o comună la scară mică.

Evident, cu cât este mai mare, cu atât este mai eficientă comuna, căci ea oferă mai multe posibilități, mai mulți oameni care pot fi cunoscuți. Oamenii au gusturi

diferite, moduri de viață diferite, iar copiii au de unde alege.

Ei nu mai sunt obsedați de chipul mamei lor, căci pot cunoaște nenumărate femei. Vor fi astfel capabili să iubească mult mai nuanțat, iar viața li se va părea într-o mai mare măsură o aventură. Am auzit o poveste...

O mamă făcea cumpărături într-un supermarket, însoțită de copilul ei. Când au ajuns la departamentul de jucării, copilul s-a urcat pe un cal și a început să se hâțâne pe el, fără să se mai sature. După vreo oră, mama l-a rugat:

— Haide, fiule, să mergem. Trebuie să-i pregătesc cina lui taică-tău.

Micuțul a refuzat să se dea jos de pe cal și toate rugămințile mamei s-au dovedit în zadar. Ea a apelat la directorul de departament, dar nici acesta nu a avut mai mult succes. Disperați, cei doi l-au chemat în cele din urmă pe psihologul departamentului.

Acesta s-a apropiat cu pași ușori de copil și i-a șoptit câteva cuvinte la ureche. Instantaneu, acesta s-a dat jos de pe cal și a alergat la maică-sa.

Cum ați reușit? a întrebat mama, fără să-și creadă ochilor. Ce i-ați spus?

Psihologul a ezitat o clipă, după care i-a răspuns:

I-am spus: „Fiule, dacă nu te dai imediat jos de pe cal, îți trag o mamă de bătaie de nu te vezi!

Oamenii învață foarte ușor limbajul fricii. Copiii sunt atât de neajutorați și depind atât de mult de părinții lor încât este foarte ușor să-i sperii. De aceea, pot fi foarte ușor exploatați și controlați, căci nu au unde se duce.

Într-o comună, s-ar putea duce în multe locuri. Au nenumărați unchi și mătuși, așa că nu s-ar mai simți atât de neajutorați. Nu ar mai depinde atât de mult de o singură persoană. S-ar bucura de o independență mai mare și nu ar mai putea fi controlați atât de ușor.

Așa cum stau acum lucrurile, tot ce văd ei în jur este nefericirea. Și atunci când se iubesc, soțul și soția se ascund de ochii copiilor lor. Aceștia nu știu nimic de aceste lucruri. Tot ce cunosc ei sunt fețele urâte ale părinților lor. Când se iubesc, părinții se ascund în spatele ușilor închise. Păstrează liniștea și nu le permit copiilor să afle ce se întâmplă. Singurul lucru pe care îl văd aceștia sunt conflictele, loviturile, deschise sau sub centură, insultele, umilințele la care se supun părinții.

Un bărbat stătea liniștit în sufragerie și citea ziarul. Soția a intrat și i-a tras o palmă.

Pentru ce a fost asta? a întrebat-o el, indignat.

Pentru că ești un soț mizerabil.

Ceva mai târziu, soțul a intrat în camera în care soția sa privea la televizor și i-a tras o palmă zgomotoasă.

Pentru ce a fost asta? l-a repezit femeia.

Pentru că să știi diferența.

Cam așa merg lucrurile, iar copiii stau pe margine și privesc. Asta-i viață? Acesta este scopul ei? Nu se poate trăi mai bine? Copiii încep să-și piardă speranța. Ei trăiesc un eșec chiar înainte de a începe cu adevărat viața. Dacă părinții lor, care sunt atât de puternici și de înțelepți, nu reușesc să se înțeleagă, ce speranță mai au ei? Este imposibil.

Mai mult, copiii învață de mici cum poți fi nefericit, cum să fii agresiv. Ei nu văd niciodată ce înseamnă să iubești. Într-o comună, posibilitățile sunt mai variate. Iubirea ar ieși mai ușor la iveală. Oamenii ar manifesta-o mai deschis, iar copiii ar observa-o. Ei ar cunoaște astfel un alt mod de viață.

Din păcate, o prejudecată străveche spune că te poți certa în public, dar nu poți face dragoste în public. Poți chiar să omori pe cineva în public. De fapt, atunci când doi se ceartă, în jurul lor se adună o mulțime imensă, care privește cu interes. Lumea se amuză de asemenea lucruri!

De aceea, toată lumea urmărește cu aviditate presa, citind sau privind la televizor atunci când vine vorba despre crime, violuri etc.

Crima este permisă, dar nu și iubirea. Orice act amoros comis în public este considerat obscen. Ce poate fi mai absurd? Crima nu este considerată obscenă, dar iubirea da! îndrăgostiților nu li se permite să se afișeze în public, dar generalilor li se permite să își expună cu mândrie medaliile! în realitate, ei nu sunt altceva decât niște criminali, iar medaliile primite sunt recompensa crimelor lor. Ele nu arată altceva decât cât de mulți oameni au ucis. Nu vi se pare obscen?

Nimănui nu ar trebui să i se permită să se certe sau să se bată în public. Orice formă de violență este obscenă, în schimb, cum ar putea fi iubirea obscenă? Și totuși, așa este considerată. Oamenii trebuie să se ascundă în întuneric atunci când fac dragoste, să nu afle nimeni. Trebuie să păstreze tăcerea, să fie discreți... Cum să te mai bucuri de ea? îndeosebi copiii nu trebuie să știe ce este iubirea.

Într-o lume mai bună, mai înțelegătoare, iubirea ar trebui să fie afișată la vedere. Copiii ar vedea astfel de mici ce înseamnă să ții unul la celălalt, ce bucurie îți produce acest lucru. Violența ar fi însă respinsă. Îndrăgostiților nu le-ar păsa dacă altcineva se uită la ei. Ei ar putea râde împreună, ar putea cânta, ar putea țipa de bucurie, astfel încât toți vecinii să știe că se iubesc.

Iubirea ar trebui să fie privită ca un dar divin, în lumea în care trăim este în regulă să scrii o carte în care cineva este ucis. Pentru mine, asta înseamnă pornografie. Dacă scrii însă o carte despre doi oameni care se iubesc, care se îmbrățișează goi, criticii se grăbesc să condamne cartea, considerând-o pornografică. Lumea în care trăim se împotrivește cu orice preț iubirii. Familia se împotrivește iubirii, societatea și statul la fel. Este un

miracol că mai poți găsi pe ici pe acolo câte o fărâmbă de iubire. Lucrurile ar trebui să stea invers: iubirea ar trebui să fie un ocean, nu o picătură ascunsă printre pietre. Este un miracol că a supraviețuit printre atâția dușmani, că nu a fost complet anihilată.

Viziunea mea asupra comunei presupune ca oamenii să trăiască plini de iubire, fără antagonisme, fără competiție, *fără gelozie* și posesiuni, iubindu-se *fără* restricții. Copiii ar aparține întregii comune, căci *ei* aparțin în mod firesc existenței. Toată lumea trebuie să aibă *grijă* de ei. Natura i-a făcut atât de drăgălași; cum să nu ai *grijă* de ei? În acest fel, ei ar avea numeroase posibilități de a vedea oameni iubindu-se și ar putea alege între diferite stiluri de viață. Sufletul lor ar deveni astfel mai bogat. Vă asigur că atunci când vor crește mari, acești copii nu vor mai citi *Playboy*, căci nu vor mai simți nevoia; nici *Kama Sutra* lui Vatasayana. Imaginile cu nuduri ar dispărea, căci ele nu arată altceva decât o foame de sex, o iubire înfometată. Lumea ar deveni atât de plină de iubire încât aproape că nu ar mai fi interesată de sex.

Adevărații părinți ai obscenității sunt preoții și politicienii voștri. Ei stau la baza tuturor lucrurilor urâte care se petrec în această lume. Familia joacă și ea un rol important. De aceea, ea trebuie să dispară, fiind înlocuită de viziunea superioară a comunei, a unei vieți mai fluide, care să nu aibă drept model doar una sau două identități fixe.

Într-o comună, unii oameni vor fi budiști, alții hinduși, jainiști, creștini sau evrei. Dacă familiile vor dispărea, bisericile vor dispărea la rândul lor, căci cele două instituții sunt interdependente. Într-o comună pot trăi pașnic oameni de diferite religii, de diferite filosofii, iar copiii ar putea învăța de la toți. Într-o zi s-ar putea duce la biserică cu un unchi, în altă zi cu altul. În acest fel, ei ar putea alege religia sau filosofia care li se potrivește cel mai

bine. Nimeni nu le-ar impune nimic.

Viața ar deveni astfel un paradis pe pământ. Barierele din calea ei ar fi eliminate. Familia reprezintă o asemenea barieră.

ÎNTREBĂRI

Ai afirmat că iubirea ne poate elibera. De cele mai multe ori, ea se transformă însă în atașament, într-o formă de înlănțuire, nu de eliberare. Spune-ne mai multe despre atașament și libertate.

Iubirea se transformă în atașament pentru că nu este o iubire reală. A fost doar o amăgire, un joc. Atașamentul se dovedește realitatea; iubirea a fost doar un preludiu. După ce te îndrăgostești, mai devreme sau mai târziu descoperi că nu ai fost decât un instrument, și astfel începe drama, în ce constă acest mecanism? De ce se petrece el?

Acum câteva zile a venit la mine cineva. Mi-a spus că se simte foarte vinovat. „Am iubit foarte mult o femeie, dar a murit. Deși am plâns foarte mult în acea zi, am simțit o stare de libertate, ca și cum aș fi fost eliberat de o anumită povară. Mă simțeam ușurat”.

Omul a devenit în acel moment conștient de un strat mai profund al sentimentelor sale. În exterior plângea și spunea: „Nu pot trăi fără ea. Viața mea nu mai are niciun sens”, dar din adâncuri ieșea la suprafață o cu totul altă stare: „În sfârșit, sunt liber. De aceea, mă simt foarte bine”.

Pe un al treilea nivel, începea însă să se simtă vinovat. Cineva îi șoptea din interior: „Ce faci?” Corpul femeii era încă în fața sa, iar el se simțea vinovat. Omul m-a rugat: „Ajută-mă. Explică-mi, ce s-a întâmplat cu mine? Am și început s-o trădez?”

Nu s-a întâmplat nimic rău. Nimeni nu a trădat pe nimeni. Când iubirea se transformă în atașament, ea devine o povară pentru suflet. De ce se transformă însă

iubirea în atașament? Mai întâi de toate, trebuie să înțelegeți că ori de câte ori iubirea se transformă în atașament, ea nu a fost autentică de la bun început. A fost doar o iluzie. Ați jucat un joc și ați crezut că este iubire. De fapt, adevărata nevoie pe care o simțeați a fost aceea de atașament. Dacă v-ați putea cunoaște suficient de bine, ați constata că simțiți inclusiv nevoia de sclavie.

În lumea în care trăim există o teamă subtilă de libertate. Toți doresc să fie sclavi. Sigur, toți vorbesc de libertate, dar nimeni nu are cu adevărat curajul de a fi liber, căci această condiție presupune o stare de solitudine. Numai cel care are curajul de a fi singur poate fi liber.

Foarte puțini oameni fac însă dovada unui asemenea curaj. Ei simt nevoia să aibă alături pe cineva. De ce? Pentru că se tem de singurătate. Se plictisesc repede cu ei înșiși. Atunci când ești singur, nimic nu pare să aibă semnificație. Când ești cu cineva te simți ocupat și dai astfel un sens artificial vieții.

Voi nu puteți trăi pentru voi înșivă, așa că trăiți pentru altcineva. Evident, la fel se petrec lucrurile și cu partenerul ales. Nici acesta nu poate trăi singur, așa că v-a ales pe dumneavoastră. Așadar, doi oameni care se tem de singurătate se asociază și încep un joc pe care îl numesc dragoste. Ceea ce își doresc ei în adâncuri nu este însă altceva decât o formă de atașament, un angajament.

De aceea, mai devreme sau mai târziu ceea ce vă doriți se întâmplă. Aceasta este o lege a naturii: tot ce îți dorești se întâmplă mai devreme sau mai târziu. Odată obținut lucrul dorit, preludiul poate înceta. Și-a îndeplinit menirea. Când cei doi se căsătoresc, acceptând sclavia reciprocă, ceea ce numeau iubire dispare, pentru că nu a fost decât o iluzie, necesară pentru a ajunge la statutul de sclavie.

Voi nu puteți cere direct să deveniți sclavi; ar fi prea umilitor. La fel, nu-i puteți spune altcuiva: „Fii sclavul

meu!" S-ar revolta. Nu-i puteți nici spune: „Doresc să devin sclavul tău”, de aceea, îi spuneți: „Nu pot trăi fără tine”. Este același lucru. Din acest motiv, când scopul profund se împlinește, iubirea dispare. În locul ei nu rămâne decât sclavia, iar voi începeți lupta pentru a vă recuceri independența pierdută.

Rețineți acest aspect, căci este unul din paradoxurile minții: orice obții ajunge să te plictisească, și orice nu ai reușit să obții te va obseda. Atunci când ești singur, tânjești după sclavie. Când ești legat de mâini și de picioare, tânjești după libertate. De fapt, numai sclavii tânjesc după libertate. Oamenii liberi nu caută decât să redevină sclavi. Mintea oscilează la fel ca un pendul, dintr-o extremă în alta.

Iubirea adevărată nu se transformă niciodată în atașament. Ea reprezintă doar momeala. Adevărata necesitate era atașamentul în sine. Voi pescuiți un pește numit atașament, folosind drept momeală iubirea. După ce ați prins peștele, aruncați momeala. Rețineți acest lucru, și ori de câte ori faceți ceva, pătrundeți adânc în interiorul ființei voastre pentru a descoperi adevărata cauză.

Dacă iubirea este autentică, atașamentul nu-și are rostul. Cum s-ar putea transforma un sentiment atât de nobil în atașament? Totul începe atunci când îi spuneți iubitului sau iubitei dumneavoastră: „Iubește-mă numai pe mine”. Acesta este începutul posesiunii. Orice posesivitate este sinonimă cu o insultă la adresa persoanei, căci o transformă într-un obiect.

Dacă te posed, înseamnă că nu ești o persoană, ci doar un articol printre numeroasele mele posesiuni, un lucru. Mă folosesc de tine pentru că ești posesiunea mea, dar nu voi permite altcuiva să se folosească de tine. Te-am obținut la schimb: tu îmi aparții mie, la fel cum eu îți aparțin ție. Eu te transform într-un sclav, la fel cum tu mă transformi pe mine într-un sclav. Este un târg echitabil.

Și astfel începe lupta. De fapt, eu doresc să fiu o persoană liberă, dar aș prefera ca tu să rămâi în posesiunea mea. La rândul tău, tu dorești să fii liber, dar să mă păstrezi în posesiune. Așa se naște conflictul. Totul este cât se poate de simplu: dacă te posed, ai dreptul să mă posezi. Dacă nu accept să fiu posedat, nu ar trebui să te posed nici eu pe tine. De fapt, posesivitatea nu își are locul în iubire. Suntem cu toții indivizi liberi și ar trebui să ne păstrăm această independență a conștiinței. Ne putem apropia unii de alții, putem fuziona reciproc, dar nu trebuie să ne posedăm. În acest fel, nu ne vom crea obligații reciproce, și atașamentul nu va fi posibil.

Atașamentul este un lucru oribil, și când spun acest lucru, nu mă raportează numai la un sens religios, ci și la unul estetic. Atunci când ești atașat, singurătatea dispare, dar pierzi totul în schimb. Este un preț prea mare pentru un câștig atât de mic. Te simți bine că ești alături de cineva, că acesta are nevoie de tine, dar te-ai pierdut pe tine însuși.

Din păcate, oamenii nu se mulțumesc cu atât: ei încearcă să își recâștige libertatea, păstrându-și însă drepturile asupra celuilalt. Evident că și acesta procedează la fel.

Dacă nu doriți să fiți posedați, nu îi mai posedați nici voi pe ceilalți. Iisus a spus cu o anumită ocazie: „Nu judecați, ca să nu fiți judecați la rândul vostru”. Este același lucru: „Nu posedați, ca să nu fiți posedați la rândul vostru”. Nu îi transformați pe alții în sclavi, dacă nu doriți să fiți voi înșivă sclavi.

Așa-zișii stăpâni sunt întotdeauna sclavii sclavilor lor. Nu poți deveni stăpân peste viața altor persoane fără a deveni un sclav. Este imposibil. Nu poți fi cu adevărat stăpân decât atunci când nu ai niciun sclav.

Pare paradoxal, căci ce fel de stăpân mai este acela care nu are niciun sclav? Și totuși, așa stau lucrurile.

Atunci când nu ai sclavi, nimeni nu va încerca să facă din tine un sclav, iar tu îți vei putea păstra intactă libertatea.

Pentru a deveni liber, trebuie mai întâi să te cunoști în profunzime. Cine ajunge la o cunoaștere atât de profundă știe că își este auto-suficient. El poate împărtăși această stare cu altcineva, dar fără a deveni dependent de el. Își poate împărtăși iubirea, fericirea, tăcerea, cu altcineva, dar comuniunea nu este tot una cu dependența. Chiar dacă nu este nimeni de față, el rămâne fericit.

Iubirea nu se confundă cu atașamentul într-o singură situație: atunci când îți realizezi conștiința de sine, centrul ființei. Dacă nu îți cunoști centrul interior, iubirea ta se va transforma automat în atașament. Dacă îți cunoști centrul interior, ea se va transforma în devoțiune. Dar mai întâi de toate, trebuie să fii prezent, iar voi nu sunteți.

La ora actuală, dumneavoastră nu sunteți deloc prezent, îmi scrieți: „Atunci când iubesc pe cineva, iubirea mea se transformă în atașament”. Mesajul pe care mi-l transmiteți este că nu sunteți prezent. Orice ați face, faceți greșit, căci cel care acționează este absent. Centrul conștiinței nu este de față; de aceea, orice ați face, greșiți. Mai întâi trebuie să fiți; abia apoi vă veți putea împărtăși existența. Această comuniune va fi iubire. Până atunci, orice ați face se va transforma în atașament.

Și încă ceva; dacă vă împotriviți atașamentului, ați apucat-o deja pe o cale greșită. Sunt atâția călugări care se ocupă cu asta. Ei se simt atașați de casa lor, de proprietate, de soție și copii. De aceea, preferă să părăsească totul, devenind cerșetori și refugiindu-se în pădure. Dacă îi veți observa cu atenție, veți constata însă că acum devin atașați de noul lor mediu.

Mi-am vizitat odată un prieten care trăia ca un sihastru într-o pădure. În împrejurimi mai tăiau și alți asceți. Odată, prietenul meu s-a dus la râu să facă o baie, iar sub copacul lui s-a așezat un alt sihastru, care a început

să mediteze. Când amicul meu s-a întors, el l-a împins imediat pe intrus, spunându-i: „Acesta este locul meu. Du-te și găsește-ți un alt copac. Nimeni nu poate medita sub copacul meu”. Și omul acesta își părăsise soția, familia, casa... Acum, unica sa posesiune era acel copac. „Nu poți medita sub copacul meu”.

Este foarte greu să scapi de atașament. Acesta ia cu ușurință alte forme. La prima vedere, ți se pare că ai scăpat, dar el continuă să fie prezent. De aceea, nu vă luptați cu atașamentul. Încercați doar să înțelegeți de ce există. Cauza lui profundă este întotdeauna aceeași: faptul că *dumneavoastră* nu sunteți de față.

Sinele dumneavoastră interior este atât de absent încât vă cramponați de altcineva, pentru a vă simți în siguranță. Nu aveți rădăcini; de aceea, vă agățați de orice, încercând să găsiți un punct de sprijin. Atunci când ești înrădăcinat în propriul tău sine, când știi cine ești, devii de neclintit. Nu mai simți nevoia să te agăți de altcineva.

Iubitul meu simte din ce în ce mai puțin dorința de a face dragoste cu mine. Mă simt atât de furioasă și de frustrată încât uneori devin agresivă cu el. Ce pot să fac?

Mai întâi de toate, trebuie să înțelegeți că în viață vine un moment în care unul din cei doi parteneri nu mai simte nevoia să facă dragoste. Li se întâmplă aproape tuturor cuplurilor. Cu cât unul dorește mai puțin să facă dragoste, cu atât mai tare se cramponează celălalt. El începe să creadă că fără sex, relația de cuplu va dispărea.

Cu cât îi veți cere mai mult să facă dragoste cu dumneavoastră, cu atât mai speriat va deveni el. Relația dumneavoastră are toate șansele să dispară, dar nu din cauza lipsei de sex, ci a sâcâielilor dumneavoastră. În absența dorinței, partenerul dumneavoastră fie se va forța să facă dragoste, simțind o stare de disconfort, fie se va simți vinovat, văzând neliniștea dumneavoastră în fața faptului că nu mai vrea să facă dragoste.

Trebuie să înțelegeți un lucru: sexul nu are nimic de-a face cu iubirea. În cel mai bun caz, poate fi un început al acesteia. Iubirea este superioară din toate punctele de vedere sexului. Ea poate înflori inclusiv în absența acestuia.

[Femeia care a pus întrebarea îl întrerupe pe Osho: „Bine, dar nu îmi spune niciodată că mă iubește”.]

Bineînțeles. Se teme, căci dacă vă spune că vă iubește, îi veți cere să facă dragoste cu dumneavoastră. În mintea dumneavoastră, iubirea este sinonimă cu sexul. Acest lucru este evident pentru mine. De aceea, partenerul dumneavoastră a ajuns să se teamă chiar și să vă atingă, să vă îmbrățișeze. Cum vă atinge, cum sunteți gata...

Îl speriați și nu înțelegeți acest lucru. Practic, îl îndepărtați singură, inconștient. Va ajunge în curând să se teamă chiar și să mai vorbească cu dumneavoastră, ca să nu ajungeți să vă certați.

Nu te poți certa în privința iubirii. Nu poți convinge pe nimeni să te iubească. Dacă celălalt nu simte nimic, asta este. După părerea mea, bărbatul vă iubește; altminteri, v-ar fi părăsit până acum. Și dumneavoastră îl iubiți, dar aveți o înțelegere greșită în privința sexului.

Iubirea nu începe să înflorească cu adevărat decât după dispariția stării febrile, sexuale. Abia atunci devine ea superioară, subtilă, stabilă. Se produce un fenomen delicat. Dar dumneavoastră nu îi permiteți să se producă. El este gata să vă iubească, și dumneavoastră vă cramponați de sex. îl trageți în jos. Riscați să distrugeți astfel întreaga relație.

Eu înțeleg ce se întâmplă, căci mintea feminină se agață întotdeauna de sex numai atunci când bărbatul nu mai este interesat de acesta. Dacă bărbatul este interesat, femeia este complet dezinteresată. Văd acest fenomen în fiecare zi. Dacă bărbatul urmărește femeia, ea joacă rolul lipsei de interes. Dacă bărbatul nu mai este interesat, ea

se sperie și schimbă imediat rolurile. Începe să joace un alt rol, spunându-i că fără sex nu poate rezista, că va înnebuni. Numai prostii! Nimeni nu a înnebunit vreodată din cauza lipsei de sex.

Atunci când iubești pe cineva, energia ta este transformată. Dacă nu îl iubiți pe respectivul, renunțați la acest joc. Dacă îl iubiți cu adevărat, energia dumneavoastră are șansa să se transforme într-o realitate superioară. Folosiți-vă de această ocazie. Nu îl mai bateți la cap, căci nu vă veți ușura în niciun fel situația. Dimpotrivă, îl veți face să o ia la goană.

Viața mea amoroasă a devenit extrem de săracă în ultima vreme. Nu se pune problema că nu îmi mai doresc o relație sexuală sau că nu am curajul să mă apropii de femei, dar pur și simplu nu se întâmplă nimic. Mă bucur când sunt alături de o femeie, dar când se apropie momentul de a face dragoste, vibrația energiei se schimbă și mă ia somnul. Unde greșesc?

Ceea ce vi se întâmplă nu este un blestem, ci o binecuvântare. Cea care crede că se întâmplă ceva rău este vechea dumneavoastră minte. De fapt, totul merge bine, așa cum trebuie să meargă. Sexul trebuie să dispară în mod natural, transformându-se într-o stare de pace, de relaxare fericită, de armonie între două ființe care tac. În această stare nu se mai întâlnesc trupurile, ci sufletele lor. Este ceva care i se întâmplă oricărui om care meditează. Nu împiedicați acest proces în mod artificial, căci nu veți face decât să vă blocați singur creșterea spirituală.

Este foarte important să înțelegeți acest lucru. El explică de ce toate religiile din lume se împotrivesc sexului. În realitate, totul a pornit de la o înțelegere greșită, altminteri naturală. Orice om care a cunoscut starea de meditație trece printr-o transformare a energiilor sale. Energiile care înainte aveau un curs descendent încep acum să urce, deschizând centrii

superiori ai conștiinței și permițând ființei accesul către lumile elevate. Inițial, omul se sperie, căci nu înțelege ce se întâmplă. Pentru el, aceste lumi sunt străine. Dacă procesul se declanșează numai în cazul unuia din cei doi parteneri, apar necazurile. Cei doi parteneri ar trebui să se transforme simultan. Altminteri, riscă să se despartă.

Așa a apărut ideea celibatului. Oamenii au descoperit că dacă unul din cei doi parteneri de cuplu devine interesat de meditație, căsnicia este pusă în pericol. Cel mai bine era să nu te implici deloc, rănind astfel sentimentele altei persoane, și să rămâi singur. Această decizie nu a fost însă corectă.

Decizia corectă ar fi fost ca partenerul care crește mai rapid să îl ajute pe celălalt să crească la rândul său. Nu este normal ca el să avanseze, lăsându-și partenerul în urmă. Dacă oamenii ar fi luat această decizie, saltul evolutiv al umanității ar fi fost uriaș. Religiile au ales însă celibatul, iar lumea întreagă a rămas în afara meditației.

Cei care au ales să practice celibatul au devenit niște perversi din punct de vedere sexual, căci celibatul nu poate fi practicat corect decât în mod natural, nu prin forțare. Ei nu au reușit să transcendă sexul. Au ales celibatul în speranța că acest lucru îi va ajuta să se transforme, dar lucrurile nu funcționează așa. Mai întâi trebuie să se producă transformarea, fără a condamna sexul, fără a-l reprima, fără a-l inhiba. Transcendența nu se obține prin celibat, ci prin meditație. Ea nu se poate naște într-o atmosferă de reprimare, ci într-una de iubire. Orice practicant al celibatului trăiește într-o atmosferă de reprimare, de inhibiție și perversiune. Nu este de mirare că se îmbolnăvește din punct de vedere psihic. Aceasta a fost marea greșeală a religiilor.

În al doilea rând, orice meditator descoperă că sexul începe să dispară de la sine, transformându-se în altceva. Dimensiunea sa biologică se sublimează, devenind

spirituală, în loc să creeze posesivitate, ea deschide poarta către libertate. Relațiile de orice fel își pierd importanța, iar omul simte o mare fericire în starea sa de singurătate (o fericire așa cum nici nu a visat vreodată).

Pornind de la această premisă (că orice om care meditează descoperă fericirea în singurătate), adepții au tras concluzia greșită că reprimarea sexualității i-ar putea ajuta din start să își transforme energia. De aceea, toate religiile organizate au început să predice o viață trăită în condamnare, în renunțare, pe scurt, o viață negativă. A fost o mare greșală.

Prin reprimarea sexului nu poți decât să-ți pervertești energia, nu să o transformi. Transformarea nu vine decât atunci când ființa devine mai tăcută, inima mai armonioasă și mintea mai împăcată. Pe măsură ce te apropii de ființa ta, de centrul tău, în tine se produce de la sine o transformare, care nu este opera voinței tale. Energia sexuală de altă dată se transformă ca eroul din poveste, devenind însăși esența spiritualității tale. Este aceeași energie, dar direcția ei s-a schimbat. Ea nu se mai deplasează descendent, ci ascendent.

Ceea ce se întâmplă cu dumneavoastră se întâmplă cu orice aspirant spiritual, fără nicio excepție. De aceea, toți cei de față vor ajunge mai devreme sau mai târziu să pună această întrebare. Atunci când fenomenul începe să se petreacă, partenerul rămas în urmă nu trebuie să se supere, ci dimpotrivă, trebuie să se simtă fericit că măcar iubitul sau iubita sa trăiește o experiență minunată, urmărind să îl (o) ajungă din urmă cât mai rapid posibil. El ar trebui să facă eforturi și mai mari, să se adâncească și mai profund în meditație, pentru a-i putea ține companie partenerului său, dansând împreună către scopul suprem al vieții.

Rețineți însă: pe măsură ce avansați pe calea spirituală, sexualitatea dumneavoastră se va reduce,

dispărând complet la un moment dat. În locul ei va apărea un alt fel de iubire, mai pură, o inocență profundă, lipsită de posesivitate, de gelozie, dar dublată de compasiune față de celălalt.

De aceea, nu trebuie să credeți că se întâmplă ceva rău cu dumneavoastră. Dimpotrivă, se întâmplă ceva foarte bun, dar v-a prins pe nepregătite.

Micuțul Hymie mergea pe stradă, însoțit de micuța Betty, în vârstă de patru ani. Când să treacă strada, Hymie și-a amintit de învățătura mamei sale.

Lasă-mă să te țin de mână, s-a oferit el galant.

Bine, i-a răspuns Betty. Dar vreau să te avertizez că te joci cu focul.

Orice relație dintre un bărbat și o femeie înseamnă să te joci cu focul, mai ales dacă practici în paralel și meditația. Te joci atunci cu o mare vâlvătaie, căci lucrurile încep să se deruleze în avalanșă, și nimeni nu este pregătit pentru ele. În fiecare moment pătrunzi pe un teritoriu necunoscut. Prin forța lucrurilor, unul din cei doi parteneri va fi lăsat în urmă, iar acest lucru le va crea amândurora o mare frustrare.

Când procesul se declanșează, prima impresie este că relația se destramă, că cei doi nu se mai iubesc. Cu siguranță, iubirea lor nu mai seamănă cu cea de dinainte. În realitate, acea iubire a fost una animalică, și este bine că dispare. În locul ei apare o iubire nouă, de o calitate superioară, mai divină. Dar cei doi trebuie să se susțină reciproc.

Ei trăiesc vremuri cu adevărat dificile, în care se vede cu adevărat dacă s-au iubit sau nu. Decalajul dintre ei devine din ce în ce mai mare, ca și cum ar trăi la mare distanță unul de celălalt. Sunt momente cruciale, un test suprem, când cel care a luat-o înainte trebuie să facă efortul de a-l trage după el pe cel rămas în urmă. Pentru asta, el trebuie să îl ajute să mediteze.

Prima idee care îți poate trece prin minte în asemenea momente, în mod absolut natural, este aceea de a coborî tu însuși, pentru ca el să nu se simtă ofensat. Această atitudine este absolut greșită. Practic, nu îl ajuți pe celălalt, ci îți faci rău singur. Ai avut o bună ocazie, pe care ai pierdut-o. L-ai fi putut trage pe celălalt în sus, dar tu ai preferat să te cobori pe tine.

Chiar dacă partenerul tău se simte ofensat, nu trebuie să faci niciun pas în jos. Dimpotrivă, trebuie să încerci să-l tragi pe el în sus, către același spațiu al meditației, astfel încât să se simtă recunoscător, nu umilit. Cert este că momentul nu este deloc indicat pentru a vă despărți. Contactul trebuie păstrat în permanență, cu cât mai multă compasiune. Dacă iubirea ta nu îi poate transforma energia animalică într-una spirituală, înseamnă că nu este autentică, că nu merită să fie numită iubire.

Toată lumea se va confrunta mai devreme sau mai târziu cu această problemă. De aceea, atunci când se întâmplă, nu stați pe gânduri. Puneți rapid acest gen de întrebare, indiferent cât se stupidă poate părea. În acest fel, îi veți ajuta inclusiv pe foarte mulți alții, care se luptă cu aceleași nedumeriri, dar nu îndrăznesc să le dea glas. Ei încearcă singuri să detensioneze situația, fără să reușească întotdeauna.

De altfel, această stare de tulburare este profund benefică, întrucât înseamnă o zdruncinare a vechii stări, în care totul părea în regulă. De acum, totul depinde numai de dumneavoastră: cum veți folosi această oportunitate, în direcția creșterii dumneavoastră, sau invers? De aceea, merită să puneți această întrebare.

Așadar, rețineți două lucruri: mai întâi, sunteți un om fericit că sexul începe să dispară din viața dumneavoastră, în al doilea rând, nu vă gândiți că partenera dumneavoastră se poate simți ofensată. Spuneți-i ce simțiți. Nu vă coborâți la nivelul ei, ci încercați să o ridicați

pe ea la nivelul dumneavoastră.

La început va părea dificil. În curând, totul va părea mult mai simplu. Când doi oameni cresc împreună, între ei apar deseori decalaje, atunci când unul dintre ei nu reușește să țină pasul cu celălalt. Fiecare om are propriul său ritm de creștere. Iubirea îți permite însă să îl aștepti o vreme pe celălalt, pentru a merge apoi mai departe mână în mână.

Eu nu doresc ca adepții mei să se gândească vreodată la celibat, dar dacă acesta se produce de la sine, este cu totul altceva. Nu dumneavoastră sunteți responsabil pentru el și, cu siguranță, nu va genera perversiuni, ci o transformare a energiilor.

Cum ai putea face diferența între detașare și indiferență?

Nu este deloc dificil. Cum știi când te doare și când nu te doare capul? Pur și simplu, știi. Cu cât ești mai detașat, cu atât devii mai sănătos, mai fericit. Viața îți pare un motiv de bucurie. Totul ți se pare mai frumos.

Criteriul este fericirea. Dacă aceasta se amplifică, este un semn că dumneavoastră crește-ți și că vă îndreptați către casă. Fericirea nu poate crește pe fundalul indiferenței. Dimpotrivă, chiar și fericirea pe care o aveai înainte dispare.

Fericirea înseamnă sănătate. În viziunea mea, orice stare de religiozitate este hedonistă. Hedonismul este însăși esența religiei. De aceea, rețineți: dacă vă îndreptați în direcția corectă, fiecare clipă din viața dumneavoastră vă va aduce mai multă fericire, ca și cum v-ați îndrepta către o grădină frumoasă. Cu cât ajungeți mai aproape, cu atât mai înmiresmată vi se pare atmosfera. Acesta este semnul că vă îndreptați în direcția corectă. Dacă aerul devine mai încărcat, mai toxic, este evident că vă îndreptați într-o direcție greșită.

Existența este construită pe fericire. Aceasta este

esența ei. De aceea, ori de câte ori vă îndreptați către esența existenței, viața voastră se umple de bucurie, fără niciun motiv aparent. Atunci când devii din ce în ce mai detașat, starea de fericire crește, iubirea crește, numai atașamentele dispar, căci acestea atrag după sine suferința, distrugându-vă libertatea.

În schimb, atunci când devii indiferent... Indiferența este o monedă falsă; ea arată *la fel* ca detașarea, dar nu permite niciun fel de creștere. Dimpotrivă, în preajma ei totul se usucă și moare. Lumea este plină de călugări: catolici, hinduși, jainiști, budiști. Priviți-i! Aura lor nu strălucește de fericire. Nu par deloc mai vii decât oamenii obișnuiți. Dimpotrivă, par schilodiți, paralizați, aproape morți. Ei practică autocontrolul, dar nu într-un sens profund, conștient. Este ușor să intuiești că nu sunt oameni liberi, că nu și-au atins esența. Trăiesc de parcă ar fi coborât deja în mormânt, așteptând să moară. Viața lor este monotonă, tristă, un fel de disperare.

Feriți-vă de această capcană. Ori de câte ori direcția este greșită, ființa vă oferă indicii. Tristețea este un asemenea indiciu; *la fel* și depresia. În schimb, fericirea și bucuria sunt indicii ale direcției corecte, care conduce către starea de detașare autentică. Cu cât omul se apropie mai mult de aceasta, cu atât mai plin de iubire devine el. Viața lui se transformă, semănând mai mult cu dansul și cu cântecul.

Rețineți: iubirea nu are nimic de-a face cu atașamentul. Ea nu cunoaște această stare, *la fel* cum nicio formă de atașament nu are ceva în comun cu iubirea. Poate fi vorba de posesivitate, de dominare, de cramponare, de teamă sau lăcomie – poate fi vorba de o mie și unul de lucruri, dar nu poate fi vorba de iubire. Multe lucruri se ascund sub numele iubirii. Din păcate, atunci când deschizi acest sertar, găsești în el orice, numai iubire nu.

Practicați introspecția. Dacă vă simțiți apropiat de cineva, sunteți cu adevărat îndrăgostit, sau vă temeți de singurătate? Poate că vă folosiți de această persoană pentru a nu fi singur. În acest caz, înseamnă că vă temeți. Dacă persoana respectivă se îndrăgostește de altcineva, o uicideți, după care spuneți: „Vai, am fost atât de atașat de ea!” Sau vă puteți sinucide, mergând pe argumentul: „Am fost atât de atașat de ea, încât nu am mai suportat viața în lipsa ei”.

Aceasta nu este iubire, este cu totul altceva. Vă temeți de singurătate, nu suportați să rămâneți singur și aveți nevoie de o prezență străină pentru a vă distra atenția. Această nevoie conduce la posesivitate, la dorința de a folosi persoana în cauză pentru a vă satisface propriile necesități. Este un act de violență.

Immanuel Kant a pus acest principiu la baza vieții sale morale. El obișnuia să spună că folosirea unei persoane pentru a-ți satisface un scop personal este cel mai imoral act posibil. Avea perfectă dreptate, căci folosirea unei alte persoane pentru a-ți satisface dorința sexuală, pentru a-ți alina teama sau pentru orice alt scop personal, o reduce la statutul de obiect. Îi distrugi astfel însăși libertatea, îi ucizi sufletul.

Sufletul omului nu poate crește decât într-o stare de libertate. Iubirea autentică oferă, nu solicită libertate. Atunci când îi oferi altcuiva libertate, devii tu însuși liber. Asta este definiția detașării. Dacă forțezi pe altcineva să facă ceva, te încâtușezi singur. Dacă reduci o altă ființă la stadiul de sclavie, devii tu însuși sclavul ei. Dacă îi pui o etichetă pe frunte, îți va pune și ea una. Dacă încerci să o posezi, va încerca și ea să te posede.

Așa se explică de ce se luptă atât de mult cuplurile pentru dominație. Bărbatul trage hăis, femeia cea, și lupta continuă. Bărbatul crede că poate controla femeia, dar și aceasta crede același lucru despre el. Controlul nu are însă

nimic de-a face cu iubirea.

Nu tratați niciodată o altă persoană ca pe un obiect. Tratați-i pe toți ca pe un scop în sine. În acest fel, nu vă veți atașa de nimeni. În schimb, îi veți putea iubi, iar această iubire vă va oferi o stare de libertate. Ori de câte ori îi oferi altcuiva libertatea de care are nevoie, te vei simți tu însuși mai liber. Suflul nu poate crește decât în libertate. De aceea, te vei simți foarte fericit.

Lumea în care trăim este extrem de nefericită, nu din cauza ei, ci pentru că omul greșește undeva. Aceeași lume ar putea deveni cu ușurință un paradis.

Mă întrebați: *Cum aș putea face diferența între detașare și indiferență?* Dacă sunteți fericit, indiferent de ceea ce se întâmplă în jurul dumneavoastră, dacă vă simțiți mai centrat, mai viu decât înainte, continuați să avansați în direcția respectivă. Veți constata că teama dumneavoastră dispare. Unicul criteriu este fericirea.

Orice indicație religioasă ați respecta, aceasta nu poate fi un criteriu, dacă nu vă simțiți fericit. Cuvintele mele nu pot fi un criteriu pentru dumneavoastră, dacă inima dumneavoastră nu tresaltă de fericire. Fericirea este un mecanism subtil, înserat în ființa dumneavoastră chiar de la naștere. Omul își poate da seama în orice clipă unde se află, dacă avansează în direcția corectă, folosindu-se de acest criteriu. Oricine își dă seama dacă este fericit sau nefericit. Acesta este indiciul suprem, și el vă este inerent. Urmați-l, și nu veți putea comite greșeli.

Viziunea ta despre o societate perfectă se referă la o singură comună de mari dimensiuni, sau la mai multe comune? În cazul din urmă, care ar trebui să fie relația dintre ele? Crezi că oamenii aparținând unor comune diferite pot fi independenți unii de alții, împărțându-și în schimb ideile și talentele?

Întrebarea dumneavoastră este extrem de importantă, căci ridică problema interdependenței. Până

acum, omul a trăit în dependență și a aspirat către independență. Ambele variante reprezintă însă extreme.

Realitatea este situată exact la mijloc. Numele ei este interdependență. În natură, totul este interdependent. Cel mai mic fir de iarbă și cea mai mare stea de pe cer sunt interdependente. Aceasta este esența științei numită ecologie. Până acum, omul a acționat fără să înțeleagă realitatea interdependenței. El a distrus în mare parte unitatea organică a vieții. Fără să știe, și-a tăiat singur mâinile și picioarele.

Pădurile au dispărut, din cauza milioanei de copaci tăiați în fiecare zi. Oamenii de știință dau avertisment după avertisment, dar nimeni nu pare să țină cont de ele. Dacă toți copacii ar dispărea de pe pământ, omul nu ar mai putea trăi pe această planetă, căci el trăiește într-o interdependență profundă cu natura. Omul inspiră oxigen și expiră dioxid de carbon. Copacii inspiră dioxidul de carbon și expiră oxigenul. Ei nu pot trăi unii fără ceilalți.

Acesta este doar un simplu exemplu, dar viața este formată din o mie și una de interdependențe. Din cauza milioanei de copaci tăiați, în atmosfera pământului s-a acumulat foarte mult dioxid de carbon, care a ridicat temperatura planetară cu patru grade. Poate nu vi se pare mult – doar patru grade –, dar cifra nu este deloc lipsită de semnificație. În curând, această temperatură va fi suficientă pentru a topi calota glaciară de la poli, ceea ce va ridica foarte mult nivelul oceanului. Orașele de pe malul mării (și acestea sunt cele mai mari) vor dispărea, înghițite de ape.

Dacă temperatura va continua să crească, așa cum se întrevăd lucrurile, căci nimeni nu ascultă avertismentele specialiștilor... Copacii sunt tăiați fără pic de milă, lemnul fiind folosit pentru tot felul de prostii, de pildă pentru ziare de mâna a treia, de care nu are nimeni nevoie. Există posibilitatea ca ghețarii eterni din Himalaya să se topească

și ei, lucru care nu s-a întâmplat niciodată până acum în întreaga istorie. Dacă acest fenomen se va produce, nivelul mării se va ridica cu 7 - 8 metri, înecând întregul pământ. Apele vor distruge orașele oamenilor: Bombay, Calcutta, New York, Londra și San Francisco. Nu vor mai supraviețui decât câțiva oameni primitivi care trăiesc în munți.

Interdependența lucrurilor este atât de mare încât atunci când primii astronauți au ajuns pe lună, umanitatea a aflat pentru prima oară că planeta pe care trăiește este înconjurată de un strat gros de ozon, o formă concentrată de oxigen. Acest strat de ozon înconjoară pământul ca un fel de pătură. Viața este posibilă pe planeta noastră numai din cauza acestui strat protector, care o ferește de razele ucigătoare ale soarelui. El filtrează razele toxice, respingându-le, și trimite pe pământ numai razele favorabile vieții.

În efortul lor disperat de a ajunge pe lună, oamenii au făcut o gaură în acest strat. Și nu s-au oprit aici. Acum doresc să ajungă pe Marte! De fiecare dată când o rachetă iese din atmosfera pământului, ea creează o gaură în stratul de ozon. Razele ucigătoare ale soarelui sunt libere să intre prin aceste găuri uriașe. Oamenii de știință afirmă că din cauza lor, incidența cancerului va crește pe pământ cu circa 30%, fără să mai punem la socoteală alte boli.

În aroganța și prostia lor fără limite, politicienii nu ascultă însă de nimeni. Dacă ridici vocea împotriva lor, riști să faci închisoare. Ți se fac înscenări, ești ridicat din casa ta, în mod abuziv, ți se aduc tot felul de acuzații false. Ei nu pot fi catalogați altfel decât sub numele de proști. Este cel mai blând și mai fin cuvânt pe care l-am găsit. În realitate, ar merita o etichetă și mai rea.

Viața înseamnă o interdependență profundă.

Viziunea mea asupra comunei include dispariția națiunilor, a marilor orașe, căci acestea nu permit un spațiu suficient de mare pentru traiul fiecărei ființe umane.

Orice om are anumite nevoi psihologice, un imperativ teritorial, la fel ca animalele. În marile orașe, oamenii trăiesc în aglomerație. Aceasta creează un sentiment de angoasă, de anxietate, de tensiune, nepermițându-le să se relaxeze, să fie ei înșiși, să își savureze singurătatea, să se bucure de copaci (aceste surse dătătoare de viață), de ocean etc.

Viziunea mea asupra unei lumi noi, alcătuită din comune, nu include marile orașe, națiunile și familiile, ci doar milioane de comune mici, răspândite pe întregul pământ, trăind în păduri, în munți sau pe insule. Cea mai mică comună (pe care noi am experimentat-o deja) ar fi de 5.000 de oameni, iar cea mai mare ar putea ajunge la 50.000. O comună mai mare de 50.000 de oameni ar fi imposibil de gestionat. S-ar ajunge din nou la problema ordinii și disciplinei, la necesitatea poliției, a tribunalelor etc.

După părerea mea, cele mai bune ar fi comunele mici, de 5.000 de oameni, în care toată lumea se cunoaște cu toată lumea, în care toți sunt prieteni. Căsătoria ar dispărea, iar copiii ar aparține întregii comune. În fiecare comună ar exista spitale, școli, colegii. Comuna ar avea grijă de copii, dar părinții i-ar putea vizita oricând doresc. Ei nu ar mai fi nevoiți să trăiască împreună de dragul copiilor, căci ar fi oricând disponibili pentru ei, vizitându-se reciproc ori de câte ori doresc.

Toate comunele ar trebui să fie interdependente, dar schimburile dintre ele nu ar trebui să se facă pe bani. Banii ar trebui să dispară complet, căci au făcut foarte mult rău umanității. A sosit timpul să ne despărțim de ei! Schimburile dintre comune s-ar reduce la obiecte. Dacă într-o comună se produce prea mult lapte, acesta poate fi vândut la schimb, pentru haine, de pildă. Schimburile s-ar face astfel în sistem barter, pentru ca nimeni să nu se îmbogățească de pe urma lor.

Banii sunt un lucru foarte ciudat. Ei pot fi acumulați. Aceasta este caracteristica cea mai stranie a banilor. Nu poți acumula la nesfârșit produse lactate, sau legume. Dacă ai prea multe legume, le poți da la schimb, dar nu le poți acumula. În schimb, banii pot fi acumulați. Dacă o comună ar deveni mai bogată decât alta, din această bogăție ar renaște sărăcia și întregul coșmar al capitalismului, dorința bogaților de a-i domina pe săraci etc. Comunele bogate și-ar propune să le domine pe cele sărace. Banii sunt cel mai mare dușman al umanității.

Comunele vor practica schimbul în sistem barter. Ele vor comunica unele cu altele prin stații radio, confirmând ce produse au în exces. Toți cei care au alte produse, de care ar avea nevoie, pot lua legătura cu ei. Produsele vor putea fi schimbate apoi într-o manieră simplă, fără exploatare reciprocă, fără lăcomie. Nicio comună nu ar trebui să încerce să devină prea mare. Măreția este periculoasă. Principalul criteriu ar trebui să fie ca toată lumea să se cunoască cu toată lumea. Aceasta ar trebui să fie limita. De îndată ce limita ar fi depășită, comuna ar trebui să se dividă în două. La fel ca doi frați care se separă atunci când cresc, când o comună devine prea mare, ea ar trebui să se împartă în două comune surori.

Interdependența ar trebui cultivată. Ideile și talentele ar trebui împărtășite, fără sentimentul posesivității, fără naționalism sau fanatism. Dispariția națiunilor ar duce inclusiv la dispariția fanatismului.

Grupurile mici de oameni s-ar bucura mai intens de viață, căci nimic nu te face mai fericit decât prietenia. În marile orașe de astăzi nu îți cunoști nici măcar vecinii de bloc. Într-un singur bloc pot trăi o mie de oameni, fără să știe măcar că sunt vecini. Ei trăiesc într-o mulțime, dar se simt mai singuri ca oricând.

În viziunea mea, o comună ar trebui să fie alcătuită din grupuri mici de oameni, astfel încât fiecare să dispună

de spațiul de care are nevoie, dar toți să trăiască într-o comuniune de iubire. Comuna s-ar ocupa de copii, de nevoile fiecăruia, de asistența medicală. Ea ar deveni adevărata familie, fără să cultive bolile pe care le-a generat în trecut familia de tip cuplu. Ar fi o familie de mari dimensiuni, în care energia ar circula în permanență.

Instituția căsătoriei ar dispărea; la fel, și cea a divorțului. Dacă două persoane doresc să trăiască împreună, ele pot trăi fără probleme. Dacă, într-o bună zi, doresc să se despartă, pot face acest lucru fără să anunțe pe nimeni. Decizia le aparține în totalitate. Înainte au luat decizia să stea împreună; acum au luat o altă decizie, aceea de a se despărți și de a rămâne prieteni. De ce să nu trăiești mai multe vieți într-o singură viață? De ce să te crampezi de aceeași persoană? De ce să nu-ți îmbogățești viața? De ce ar trăi un bărbat alături de o singură femeie, sau invers, exceptând situația în care bucuria reciprocă pe care ar simți-o ar fi atât de mare încât să-și dorească cu fermitate acest lucru?

Dacă privim lumea în care trăim, este ușor să ne dăm seama... Oamenii doresc să fie independenți de familiile lor, inclusiv copiii. Acum câteva zile, un băiețel din California a vrut să iasă la joacă. Nu era o dorință ieșită din comun, dar părinții săi au insistat să stea în casă, așa că băiatul a luat o pușcă și i-a împușcat pe amândoi. În felul lui, s-a jucat acasă la el! Toate au o limită... Să auzi tot timpul: „Nu, nu, nu”...

În America, rata divorțurilor este de trei ani. Este aceeași proporție în care oamenii își schimbă slujbele, sau orașul în care locuiesc. Se pare că aceasta este limita maximă pe care o pot suporta oamenii. Trei ani! După această limită de timp, situația devine de nesuportat. De aceea, oamenii își schimbă consoartele, slujbele, orașul în care locuiesc.

Într-o comună, lucrurile ar fi mult mai simple. Poți să-

ți iei la revedere în orice moment de la partener, rămânând totuși prieteni, căci cine știe? După doi ani te-ai putea îndrăgosti din nou de el. În doi ani poți uita de toate necazurile și îți poți dori să iei totul de la început. Sau poate nimerești lângă un partener mai rău decât primul, regreti și dorești să te întorci! Oricum, viața va fi mai bogată. Poți cunoaște mai mulți bărbați și mai multe femei. Fiecare om are unicitatea lui.

Dacă cineva dorește să se mute într-o altă comună, el este liber să facă acest lucru și ar trebui să fie primit cu brațele deschise. Eventual, se poate face un schimb de membri, pentru a nu crește inutil populația unei singure comune. Oamenii ar fi liberi să decidă. Poți merge într-o altă comună, făcându-ți singur reclamă. Poate că o femeie s-ar putea îndrăgosti de tine, sau ți-ai putea face noi prieteni. Poate că și acolo există oameni care s-au plictisit de comuna respectivă și ar dori să facă schimb.

Lumea este alcătuită dintr-o singură umanitate, dar aceasta se poate împărți în comune de mici dimensiuni, pornind de la un interes pragmatic: acela de a face să dispară de pe suprafața pământului fanatismul, rasismul, naționalismul. Pentru prima oară în istoria umanității, războaiele ar înceta de la sine. Viața ar merita din nou să fie trăită, cu demnitate și bucurie. Oamenii ar trăi într-o atmosferă meditativă, creatoare, amuzantă, care să le dea posibilitatea să crească și să își împlinească potențialul.

SOLITUDINEA

Toate eforturile direcționate până acum către evitarea singurătății au dat greș. Acest lucru este cât se poate de firesc, căci se opune însăși esenței vieții. Omul nu are nevoie de ceva care să îl ajute să uite de singurătate, ci dimpotrivă, de ceva care să-i reamintească de solitudinea sa fundamentală, care reprezintă însăși realitatea lui. Experiența poate deveni minunată, căci solitudinea îți permite să te simți eliberat de mulțime, de orice alt om.

Este eliberarea de teama de a fi singur.

SOLITUDINEA ESTE ÎNSĂ ȘI NATURA VOASTRĂ

Primul lucru pe care trebuie să-l înțelegeți este că, indiferent dacă vă doriți sau nu acest lucru, voi sunteți singuri. Solitudinea este însăși natura voastră. Puteți încerca să uitați de ea, să vă faceți prieteni pentru a o evita, să stabiliți relații de cuplu, să vă pierdeți în mulțime... Orice ați face însă, totul va fi doar la suprafață. În adâncurile ființei voastre, solitudinea va rămâne de neatins.

În viața fiecărei ființe umane se petrece un fenomen ciudat: însăși nașterea sa se produce în cadrul unei familii. Acest lucru este absolut normal, căci copilul de om este cea mai slabă vietate din întreaga existență. Toate celelalte animale se nasc complete. Un câine va rămâne un câine întreaga sa viață. El nu va mai evolua. Desigur, va crește din punct de vedere trupesc, va îmbătrâni, dar nu va deveni mai inteligent, mai conștient de sine, mai iluminat. Din această perspectivă, animalele rămân exact la stadiul în care s-au născut. Nimic esențial nu se schimbă în ele. Nașterea și moartea lor se produc într-un plan orizontal, pe același nivel.

Numai omul are posibilitatea de a crește în plan vertical, de a se înălța. Majoritatea oamenilor se limitează însă la statutul de animale. Ei îmbătrânesc la fel cum s-au născut, fără să evolueze. Creșterea și îmbătrânirea sunt concepte complet diferite.

Omul se naște într-o familie, printre alte ființe umane, încă din primul moment, el nu este singur. De aceea, în subconștientul său se imprimă ideea că trebuie să rămână tot timpul alături de alte persoane. Atunci când se simte singur, se sperie... Nu își dă prea clar seama ce anume îl sperie, dar ori de câte ori iese din mulțime în ființa lui se petrece ceva care îl face să se simtă

neconfortabil. Atunci când se află în compania altor persoane se simte în largul lui.

Din cauza acestei psihologii, el nu ajunge să cunoască frumusețea singurătății. Teamă este prea mare. S-a născut ca membru al unui grup și preferă să rămână așa. Pe măsură ce îmbătrânește, își face alte grupuri, intră în noi asociații, își face alți prieteni. Colectivitățile pe care le-a cunoscut (națiunea, religia, partidul politic) nu-l mai satisfac; de aceea își creează alte asociații, ca Rotary Club, Lions Club etc. Toate aceste strategii nu servesc decât unui singur scop: acela de a nu rămâne singur.

Întreaga experiență a vieții este asociată cu ceilalți oameni. De aceea, singurătatea pare aproape sinonimă cu moartea. Într-un fel, chiar este o moarte: este moartea personalității pe care v-ați creat-o în mijlocul mulțimii. Ea reprezintă darul celorlalți făcut vouă. Atunci când ieși din mulțime, ieși inclusiv din personalitatea ta.

În mijlocul mulțimii știi exact cine ești. Îți cunoști numele, gradul universitar, profesia; știi tot ce îți este necesar pentru a-ți face pașaport sau o carte de identitate, în schimb, când ieși din mulțime, nu mai știi cine ești. Dintr-odată, îți dai seama că tu nu ești una cu numele tău, că acesta ți-a fost dat de altcineva. Nu ești una cu rasa din care faci parte - ce relație ar putea avea rasa cu conștiința ta? Inima ta nu este nici hindusă, nici mahomedană. Ființa ta nu poate fi limitată de o convingere politică sau de granițele unei națiuni. Conștiința nu face parte din nicio organizație și din nicio biserică. Atunci, cine ești?

Subit, personalitatea începe să dispară. În mod firesc, ți se face teamă, căci trăiești moartea personalității tale. Pentru prima dată în viața ta, va trebui să te întrebi cine ești, să o ieși de la început. Va trebui să începi să meditezi asupra întrebării: „Cine sunt eu?”, și te temi că ai putea să nu exiști deloc! Poate că nu ești altceva decât o combinație de opinii ale mulțimii. Poate că sub această

personalitate nu se ascunde nimic.

Nimeni nu își dorește să afle că nu reprezintă nimic. Nimeni nu vrea să fie nimeni, dar chiar asta suntem cu toții.

Să vă spun o poveste frumoasă...

Alice a ajuns în Țara Minunilor. S-a întâlnit cu regele, iar acesta a întrebat-o:

Alice, te-ai întâlnit cumva cu un mesager care se îndrepta către mine?

Nu, nu m-am întâlnit cu nimeni, i-a răspuns Alice.

Dacă te-ai întâlnit cu Nimeni⁶, atunci de ce nu a ajuns acesta?

Alice a rămas foarte încurcată. Într-un final, a răspuns:

Nu m-ați înțeles corect. Nimeni nu este nimeni⁷.

Este evident că Nimeni este Nimeni, dar unde se află el? Ar fi trebuit să ajungă până acum. Se pare că Nimeni merge mai încet decât tine.

Alice s-a enervat și a uitat că vorbește cu un rege.

Nimeni nu merge mai repede ca mine⁸.

Și întreaga conversație continuă în jurul celui „nimeni”.

Dacă merge mai repede ca tine, atunci de ce nu a ajuns?

Și discuția continuă la nesfârșit.

Toată lumea este nimeni.

Prima problemă a aspirantului spiritual este de a înțelege exact natura solitudinii. Ea înseamnă de fapt să fii nimeni, să renunți la personalitatea ta, care nu este altceva decât un dar pe care ți l-a făcut mulțimea. Atunci

6 N. Tr. Joc de cuvinte în limba engleză: I met nobody (Nu m-am întâlnit cu nimeni) se traduce textual prin: M-am întâlnit cu nimeni (dispare negația inițială).

7* N. Tr. Același joc de cuvinte: Nimeni este nimeni.

8 N. Tr. Textual: Nimeni merge mai repede ca mine.

când ieși din mulțime și te retragi în solitudine, nu poți lua cu tine acest dar. În singurătate va trebui să te descoperi din nou, și nimeni nu îți poate garanta că vei găsi pe cineva înăuntrul tău.

Toți cei care au rămas singuri au descoperit că înăuntrul lor nu se află nimeni. Și vreau să înțelegeți exact ce vă spun: *nimeni*, adică niciun nume, nicio formă, doar o prezență pură, o esență a vieții, fără substanță. Aceasta este marea înviere spirituală, dar pentru a trece prin ea ai nevoie de foarte mult curaj. Numai oamenii foarte curajoși sunt capabili să își accepte cu bucurie „nimicnicia”, adică absența numelui și a formei. Aceasta este sinonimă cu ființa lor pură. Înseamnă moarte și înviere în același timp.

Chiar astăzi, secretara mea mi-a arătat un desen frumos: Iisus pe cruce, privind cerul și spunând: „Ce bine ar fi fost dacă pe lângă Dumnezeu Tatăl l-aș fi avut alături și pe Unchiul Allah. Dacă Tatăl nu m-ar fi ajutat, poate că ar fi făcut-o Unchiul”.

El nu a vorbit însă decât de Dumnezeu tatăl, autoproclamându-se cu satisfacție „unicul Fiu al lui Dumnezeu”. Nu a vorbit niciodată de familia lui Dumnezeu, de fratele acestuia, de soția sa, de ceilalți fii și celelalte fiice. Oare cu ce s-o ocupa Dumnezeu în eternitatea sa? Televizor nu are, ca să-și piardă vremea... La film nu se poate duce. Ce o fi făcând în tot acest timp?

Este un fapt stabilit științific că în țările sărace populația crește într-un ritm alarmant pentru simplul motiv că oamenii nu au alte distracții. Singurul lor mod de a-și petrece timpul liber este să facă copii. Deși pe termen lung este foarte costisitor, pe termen scurt îi face să uite de plictiseală și nu-i costă nimic. Nu trebuie să dea bani pe bilete, să stea la coadă...

Ce a făcut Dumnezeu de-a lungul întregii eternități? A dat naștere unui singur fiu. Aflat pe cruce, Iisus își dă seama că ar fi fost mai bine dacă Dumnezeu ar fi avut

câțiva frați, ca să aibă și el unchi. „Dacă Tata nu m-ar fi ascultat, aş fi putut cere ajutorul altcuiva”. Dar nu are la cine să apeleze, decât la Tatăl. El se roagă Tatălui și îi spune mânios: „De ce m-ai uitat? De ce nu mă ajuți acum, când îmi este greu?” Dar nu primește niciun răspuns. Așteaptă un miracol. Mulțimea care s-a adunat la rândul ei ca să vadă miracolul începe să se disperseze. Este prea cald, și se pare că așteaptă degeaba. Nimic nu se întâmplă. Dacă ar fi fost să fie ceva, s-ar fi întâmplat până acum.

După șase ore, lângă Iisus nu mai așteptau decât trei femei, care încă mai sperau că se va întâmpla un miracol. Una era mama lui Iisus. Evident, orice mamă crede că fiul ei este un geniu. Orice mamă, fără nicio excepție, este convinsă că fiul ei este un om ieșit din comun. O altă femeie era o prostituată care îl iubea pe Iisus, Maria Magdalena. Sunt absolut convins că aceasta îl iubea sincer pe Iisus, deși era prostituată. Nici chiar principalii lui discipoli, așa-numiții apostoli, a căror importanță în creștinism vine imediat după aceea a lui Iisus, nu au rămas alături de el. Au fugit, de teamă să nu fie recunoscuți și prinși, căci se afișaseră tot timpul până atunci alături de el. Nu poți avea niciodată încredere în mulțime; dacă ar fi fost prinși, ar fi putut fi crucificați la rândul lor, sau chiar uciși cu pietre, în preajma lui Iisus nu au rămas decât trei femei. Cu siguranță, și cea de-a treia îl iubea. În clipa sa de maximă suferință, singura care a rămas alături de el a fost iubirea, care a luat forma celor trei femei.

Probabil, discipolii săi nu au rămas alături de Iisus decât pentru a ajunge în Paradis. Nu strică niciodată să ai o relație, și ce relație poate fi mai bună decât unicul Fiu al lui Dumnezeu? Ținându-se de el, ar fi putut intra și ei în Paradis. Credința lor se limita la un fel de exploatare a lui Iisus. De aceea, le lipsea curajul. Erau inteligenți și vicleni, dar nu și curajoși.

Numai iubirea poate fi curajoasă. Vă iubiți pe voi

înșivă? Vă iubiți existența? Iubiți această viață frumoasă, care reprezintă un dar? Viața v-a fost dăruită deși nu erați pregătiți pentru ea, deși nu o meritați, deși nu sunteți vrednici de ea. Dacă vă veți iubi existența, cea care v-a dat viață, care vă asigură în fiecare moment tot ceea ce vă este cu adevărat necesar, atunci veți găsi și curajul de care aveți nevoie. Iar acest curaj vă va ajuta să rămâneți neclintii în solitudinea voastră, la fel ca un cedru libanez care se înalță către cer.

Egoul și personalitatea voastră vor dispărea în această solitudine și vă veți regăsi pe voi înșivă, nemuritori și eterni precum viața însăși. Până când nu veți deveni capabili să rămâneți singuri, eforturile voastre de a descoperi adevărul vor da greș.

Adevărul este chiar solitudinea. Ea reprezintă divinitatea din ființa voastră.

Rolul maestrului este acela de a vă ajuta să rămâneți singuri. Meditația nu este decât o strategie pentru a vă îndepărta de personalitatea voastră, de gânduri, de minte, de identitatea cu corpul fizic, lăsându-vă absolut singuri, ca o flacără vie. Atunci când veți descoperi această flacără vie, veți cunoaște fericirea maximă de care este capabilă conștiința umană.

Bătrâna doamnă și-a privit nepotul mâncându-și supa cu o altă lingură decât cea corectă, folosindu-și cuțitul invers, mâncându-și carnea cu mâinile și turnându-și ceaiul în farfurioara de sub ceașcă, pentru a se răci mai repede.

Nu ai învățat nimic de la părinții tăi? l-a întrebat ea.

Ba da, i-a răspuns băiatul cu gura plină. Să nu mă însor niciodată.

De fapt, a învățat cea mai importantă lecție: să rămână singur!

În realitate, este foarte dificil să fii alături de alte persoane, dar așa ne-am obișnuit încă de la naștere. Oricât

de mult am suferi, ne-am obișnuit cu tortura. Cel puțin, este ceva ce cunoaștem. Orice om se teme să pășească dincolo de teritoriul pe care îl cunoaște, dar dacă nu veți renunța la această mască pe care o purtați în mijlocul colectivității, nu vă veți descoperi pe sine.

Groucho Marx a avut odată o replică foarte frumoasă, demnă de reținut:

„Consider că televiziunea este foarte educativă. Ori de câte ori cineva dă drumul la televizor, mă mut în altă cameră și mă apuc să citesc o carte”.

Întrucât profesoara clasei a patra se simțea prea stânjenită ca să le predea elevilor în vârstă de zece ani despre educația sexuală, ea s-a fofilat, cerându-le acestora să își aleagă acest subiect drept temă pentru acasă.

Micuțul Hymie l-a întrebat pe tatăl său cum s-a născut, dar acesta a mormăit ceva despre o barză. Bunica i-a spus că s-a născut dintr-o varză, iar străbunica s-a înroșit la față și i-a spus în șoaptă că toți copiii vin din marele ocean al existenței.

A doua zi, micuțul Hymie a fost solicitat să își citească lucrarea. Stânjenit, acesta i-a spus profesoarei:

— Cred că este ceva în neregulă cu familia mea. Se pare că nimeni nu mai face dragoste de trei generații încoace!

De fapt, foarte puțini oameni mai știu ce înseamnă iubirea. Cu toții o mimează, amăgindu-i pe ceilalți, dar mai ales amăgindu-se singuri că o practică. Adevărul este că nu poți iubi decât atunci când *exiști*. La ora actuală voi nu sunteți altceva decât elemente ale unei mulțimi, roțițe într-o mașinărie. Cum ați putea iubi? Mai întâi de toate trebuie să fiți, să vă cunoașteți pe voi înșivă.

Nu veți reuși însă acest lucru decât în singurătate, dar când veți reuși, din această experiență se va naște iubirea, și multe alte lucruri sublime. De aceea, căutați singurătatea.

Asta nu înseamnă că trebuie să vă retrageți în munți. Poți fi absolut singur chiar și când ești la piață. Totul ține de luciditate, de conștiință, de amintirea de sine. Cel care își amintește tot timpul că este, se poate considera singur, oriunde ar fi. Pentru el nu contează dacă se află în munți sau în mijlocul mulțimii, căci conștiința-martor rămâne neclintită în orice împrejurare. Când se află în mijlocul mulțimii, el privește mulțimea. Când se află în munți, privește munții, cu aceeași detașare. De fapt, ori de câte ori ține ochii deschiși, el privește existența. Când îi închide, se contemplă pe sine.

Această conștiință-martor înseamnă o mare realizare. Aceasta este natura lui Buddha, iluminarea, trezirea. Aceasta este singura disciplină care merită să fie practică. Numai în acest fel veți putea deveni discipoli – practicând disciplina cunoașterii solitudinii. Ce altceva v-ar putea transforma în niște discipoli? Tot ce cunoașteți voi este amăgire. Unii și alții v-au spus că alegerea unui maestru și credința în el înseamnă să devii discipol. Este absolut greșit. Dacă această afirmație ar fi corectă, toți oamenii din această lume ar fi și discipoli. Toți pretind că sunt adepții lui Iisus, ai lui Buddha, ai lui Krishna sau Mahāvīra. Toți cred în altceva, dar nimeni nu este un discipol, căci a fi discipol *nu* înseamnă să crezi într-un maestru. A fi discipol înseamnă să înveți disciplina de a fi tu însuși, de a-ți cunoaște sinele real.

În această experiență se ascunde cea mai prețioasă comoară a vieții. Ea îți permite să devii pentru prima oară în viața ta un împărat. Altminteri, nu ești decât un cerșetor în mijlocul mulțimii. Există două feluri de cerșetori: săraci și bogați. Chiar și regii voștri sunt cerșetori.

Singurii împărați pe care i-a cunoscut umanitatea sunt acele puține persoane care au știut să rămână singure în fața ființei lor, a luminii lor interioare, a conștiinței lor, care și-au găsit adevărul lăuntric, acel spațiu interior pe

care îl numesc Acasă, căminul lor etern. Imperiul lor este întregul univers. Ei nu mai trebuie să-l cucerească, întrucât le aparține deja.

Secretul este cunoașterea de sine.

STRĂINI FAȚĂ DE NOI ÎNSINE

Noi ne naștem singuri, trăim singuri și murim singuri. Solitudinea este însăși natura noastră, dar noi nu suntem conștienți de ea. Nefiind conștienți de ea, rămânem niște străini față de noi înșine, și în loc să ne căutăm fericirea supremă în solitudine, în pacea și tăcerea din interiorul nostru, noi o confundăm cu singurătatea.

Singurătatea nu este altceva decât o solitudine greșit înțeleasă. Când cele două concepte sunt confundate, întregul context se schimbă. Solitudinea are o frumusețe și o măreție a ei; este un concept pozitiv. Singurătatea este negativă, tristă, întunecată.

Singurătatea este o prăpastie. Ceva lipsește, ceva trebuie umplut, dar nimic nu poate umple acest gol, căci el derivă dintr-o înțelegere greșită. Pe măsură ce îmbătrânești, golul se amplifică. Oamenii ajung să se teamă atât de tare de el, încât încep să facă tot felul de prostii. Am văzut oameni care jucau cărți singuri. Inventau jocuri în care același om putea juca inclusiv rolul celui alt partener.

Cei care au cunoscut solitudinea vorbesc de cu totul altceva. Ei afirmă că nimic nu este mai frumos, nimic nu îi umple mai mult de pace și de fericire ca această solitudine.

Omul obișnuit încearcă tot timpul să uite de singurătate. Cel care meditează urmărește să devină din ce în ce mai obișnuit cu solitudinea sa. El părăsește lumea exterioară, se retrage în peșteri, în munți, în pădure, numai pentru a putea rămâne singur. El nu dorește altceva decât să afle cine este. În mijlocul mulțimii, acest lucru este dificil, căci sunt prea multe distracții. Cei care ajung să își cunoască solitudinea afirmă că au cunoscut fericirea

supremă, căci această fericire reprezintă esența existenței.

Omul care a cunoscut starea de solitudine nu este condamnat la singurătate. El poate stabili relații interumane, relații de cuplu, de prietenie sau de familie, fără să se mai teamă de ele. Dimpotrivă, ele îi provoacă o mare bucurie, căci nu se mai nasc din teamă. Descoperirea solitudinii îți permite să devii creator, să te implici în orice dorești, căci această implicare nu mai are la bază dorința de a fugi de tine însuși. Dimpotrivă, ea devine expresia creativității tale, a potențialului tău suprem.

Dar mai întâi de toate trebuie să vă cunoașteți solitudinea.

Vă reamintesc: nu confundați singurătatea cu solitudinea. Singurătatea este o formă de boală. Solitudinea înseamnă sănătatea perfectă. Primul și cel mai decisiv pas către descoperirea semnificației vieții constă în scufundarea în solitudine. Aceasta este templul vostru, locul în care trăiește Dumnezeu. Nu veți găsi nicăieri în altă parte acest templu.

SOLITAR ȘI ALES

Iisus a spus:

Binecuvântați sunt cei singuri și aleși, căci a lor va fi împărăția cerurilor; și întrucât provin din ea, se vor întoarce acolo.

(din Evanghelia după Toma)

Principală necesitate a omului este libertatea absolută. *Moksha* (eliberarea) este scopul suprem. Iisus îl numește „împărăția cerului”, făcând o comparație simbolică cu împărații, pentru a indica faptul că în acel loc nu mai există nicio graniță, nicio limitare adusă existenței. Ființa continuă să existe ca infinitate pură. Ea nu se mai întâlnește cu altcineva... rămâne singură.

Libertatea și solitudinea sunt două fețe ale aceleiași monede. Așa se explică de ce misticul Mahāvīra și-a numit conceptul de libertate *kaivalya*. *Kaivalya* înseamnă a fi

absolut singur, ca și cum nimeni altcineva nu ar mai exista decât tu. Atunci când ești absolut singur, ce te mai poate limita? Când nu mai există nimic altceva, cine mai poate fi lângă tine?

Toți cei care se află în căutarea eliberării trebuie să își descopere mai întâi solitudinea. Ei trebuie să găsească mai întâi o cale de a rămâne absolut singuri.

Omul se naște ca parte integrantă a lumii, ca membru al societății, al unei familii, al *celorlalți*. El nu crește ca o ființă solitară, ci ca o ființă socială. Întreaga sa educație, cultura pe care o primește, are drept unic scop să-l pregătească pentru societate, să-l integreze printre ceilalți membri ai acesteia. Psihologii numesc acest proces „adaptare”. Orice om solitar pare un neadaptat în ochii celor din jur.

Societatea există ca o rețea, ca o structură alcătuită dintr-un număr mare de persoane. Ea este o mulțime. Îți oferă foarte puțină libertate, pentru un preț foarte mare. Dacă ești de acord să respecti societatea, să te integrezi printre ceilalți, este dispusă să îți ofere un capăt de libertate. Dacă ești de acord să devii un sclav, ți se oferă o doză infimă de libertate. Este însă o libertate acordată, care îți poate fi luată în orice moment. Pe de altă parte, prețul ei este foarte mare, căci mai întâi trebuie să te adaptezi, să te integrezi printre ceilalți, să nu încâlci granițele prestabilite.

În societate, într-o existență socială, nimeni nu poate fi absolut liber. Însăși existența celor din jur este de natură să creeze probleme. Sartre spunea: „Ceilalți sunt iadul”, și avea în mare măsură dreptate, căci ceilalți creează întotdeauna tensiuni în ființa ta. Vrei, nu vrei, îți faci griji din cauza lor. Ești nevoit să ții cont de ei, căci fiecare se află în căutarea libertății absolute, iar aceasta nu este disponibilă decât pentru unul singur.

Nici chiar regii voștri nu sunt absolut liberi. Nici nu

ar putea fi. Par să fie mai liberi decât ceilalți oameni, dar această impresie este falsă; ei trebuie să fie protejați, deci depind de cei din jur. Libertatea lor nu este decât o fațadă. Chiar și așa, nevoia de libertate este atât de mare încât toată lumea își dorește să devină un împărat. Cel puțin, acesta dă impresia că este liber.

Oamenii doresc să devină foarte bogați, căci bogăția le lasă impresia de libertate. Cum ar putea fi un om sărac liber? El va fi încătușat chiar de nevoile lui, pe care nu le poate împlini. Ori încotro s-ar îndrepta, se izbește de un zid pe care nu îl poate trece. De aceea, el aspiră să devină bogat. La baza dorinței lui stă în realitate aspirația de a deveni absolut liber. Toate dorințele omului se nasc din această aspirație. Din păcate, atunci când te îndrepti către o direcție greșită, oricât de mult ai avansa, tot nu te apropii de destinația dorită. Ai ratat primul pas...

Cuvântul *păcat* are o semnificație foarte frumoasă în ebraica veche. El înseamnă „cel care și-a ratat ținta”. Nu este vorba de vinovăție, ci pur și simplu de rătăcire, de ratarea destinației. În această accepție, religia devine metoda care te duce înapoi pe calea cea dreaptă, astfel încât să ajungi într-un final la destinație.

Scopul suprem este libertatea absolută. Religia nu este decât un instrument care te ajută să avansezi. De aceea trebuie să înțelegi că orice religie este în esență antisocială.

Este obligatoriu să fie așa, căci nicio societate nu permite atingerea libertății absolute.

Pe de altă parte, psihologia se află în serviciul societății. Un psihiatru va încerca prin toate mijloacele să te integreze din nou în societate, căci el se află în slujba ei. La fel, politica se află în serviciul societății. Ea îți oferă foarte puțină libertate, încercând de fapt să te transforme într-un sclav. Puțina libertate pe care ți-o oferă nu este altceva decât o mită - îți poate fi luată înapoi în orice

moment. Dacă te crezi prea liber, ești aruncat imediat la închisoare.

Politica, psihologia, cultura, educația - toate sunt în serviciul societății. Numai religia se revoltă împotriva acesteia. Dar societatea s-a descurcat și de această dată: v-a amăgit pe toți, creându-și propriile sale religii - creștinismul, hinduismul, budismul, mahomedanismul, toate acestea nu sunt decât trucuri ale societății. Iisus a fost antisocial. El nu a fost un om respectabil - cum ar fi putut fi? Se asocia numai cu elemente antisociale, cu oameni de la periferia societății. Era un vagabond, un ciudat. Nu avea cum să fie altfel, căci nu asculta de legile societății și nu se integra în aceasta. Și-a creat o societate paralelă, formată dintr-un mic grup de adepți.

Ashram-xxr ŪQ există dintotdeauna. Cele autentice sunt forțe antisociale, dar sunt și destule amăgitoare, căci societatea încearcă întotdeauna să vă ofere monede false. Dintr-o sută de *ashram*-uri, abia dacă veți găsi unul autentic (nici măcar acest procent nu este prea sigur), căci el va exista ca o societate alternativă, opunându-se societății, mulțimii oarbe. În întreaga istorie a umanității au existat școli care au încercat să creeze o societate după alte reguli.

De pildă, mănăstirile budiste din Bihar. Ele inventează metode care conduc la libertatea absolută a adepților lor, la o lipsă totală de granițe. Acolo ți se permite să fii infinit, să fii una cu totul.

Iisus a fost antisocial. La fel și Buddha, dar nu și creștinismul sau budismul. Societatea este foarte vicleană. Ea absoarbe imediat fenomenele antisociale în ea însăși. Metoda ei este simplă: creează o fațadă, o monedă falsă, ca să-i facă pe oameni fericiți, la fel ca și copiii care primesc un biberon de plastic. Convinși că sug la sânul mamei, ei se potolesc din plâns, și în curând adorm. Atunci când un bebeluș creează necazuri, lui i se dă un biberon,

un sân fals, pe care îl sughe, convins că primește astfel mâncare. Suptul devine astfel un proces monoton. Continui să sughe, ca și cum ai spune o *mantra*, dar nu se întâmplă nimic! De aceea, plictisit, copilul adoarme.

Budismul, creștinismul, hinduismul și alte „isme” care au devenit religii oficiale nu sunt altceva decât biberoane pentru adulți. Ei le oferă acestora o consolare, un somn bun, o existență confortabilă în această sclavie generalizată și insuportabilă. Le oferă senzația că lucrurile sunt în regulă. Sunt un fel de somnifere.

Nu numai LSD-ul este un drog. Creștinismul este tot un drog, mult mai subtil însă, care conduce la orbire. Cei care îl iau nu mai văd ce se întâmplă. Ei nu-și mai dau seama că își risipesc inutil viața, că societatea în care trăiesc este bolnavă. Stau pe un vulcan activ și își repetă că totul este în regulă: „Dumnezeu are grijă de noi din ceruri, iar politicienii de pe pământ. Totul este în regulă”. La rândul lor, preoții le susură la ureche: „Nu vă faceți griji, căci noi suntem aici. Lăsați totul în mâinile noastre

M

și noi vom avea grijă de voi, atât în această lume cât și în cea de dincolo”. Iar voi *v-ați lăsat* în grija lor. Tocmai de aceea suferiți atât de mult.

Societatea nu vă poate oferi libertate. Este imposibil, căci ea nu le poate oferi tuturor o libertate absolută. În acest caz, ce se poate face? Cum poți să transcenzi limitările societății? Aceasta este întrebarea pe care și-o pun toți oamenii cu adevărat religioși. Pare de-a dreptul imposibil. Oriunde te-ai duce, nu poți scăpa de societate. Poți cel mult să treci de la o societate la alta, dar nu poți scăpa definitiv de ea. Poți chiar să te retragi în Himalaya, dar vei crea tu însuși o societate acolo. Vei începe să vorbești probabil cu copacii, căci este foarte greu să fii singur. Te vei împrieteni cu păsările și cu animalele, iar în curând acestea vor deveni familia ta. Vei aștepta cu

nerăbdare în fiecare dimineață pasărea care vine pe creanga copacului sub care te odihnești pentru a-ți cânta.

Nu-ți dai seama că ți-ai pierdut deja libertatea, că ai început să depinzi din nou de altcineva. Dacă pasărea nu vine, ești îngrijorat. Ce s-o fi întâmplat cu ea? De ce nu a venit? Tensiunea intră în viața ta, și nu diferă prea mult de cea pe care o simțeai atunci când erai căsătorit și te temei pentru soția sau pentru copilul tău. Modelul este același - dependența de celălalt. Chiar și când se mută în Himalaya, oamenii își creează o societate în jurul lor.

Este bine să înțelegeți un lucru: societatea nu există în afara voastră. Ea se află înăuntrul vostru. Până când cauza principală nu va dispărea, oriunde v-ați duce societatea vă va urma. Chiar și într-o comunitate hippie, societatea este de față. Treptat, ceea ce părea a fi antisocial sfârșește prin a deveni o forță socială. Dacă te duci într-un *ashram*.

societatea te urmează. În realitate, nu ea este cea care vine după tine, ci tu ești acela care o creează, oriunde te-ai duce în orice om există o sămânță, care creează o societate. Până când nu vă veți transforma în totalitate, nu veți putea transcende societatea, căci oriunde v-ați afla, veți continua să o creați. Pe de altă parte, toate societățile sunt la fel. Forma lor poate diferi, dar structura lor de bază este identică.

De ce nu poate trăi omul fără societate? Asta este întrebarea! Chiar și în Himalaya, el așteaptă să vină cineva. Stă sub un copac, dar așteaptă să vină cineva, poate un trecător, sau un vânător oarecare. Dacă apare cineva, el simte fără să vrea o mică stare de fericire. Înainte, când era singur, se simțea trist. Dintr-odată, are cu cine să schimbe o vorbă. De aceea, el se grăbește să îl întrebe: „Ce se mai întâmplă în lumea exterioară? Nu ai cumva la tine vreun ziar? Dă-mi o veste, oricare, căci sunt

însetat să aflu noutăți!"

De ce se întâmplă acest lucru? Ca să înțelegeți, trebuie să vorbim despre rădăcinile fenomenului.

Unu: omul simte nevoia să fie dorit. Orice om are această nevoie profundă. Dacă nimeni nu are nevoie de tine te simți inutil, lipsit de sens. Dacă cineva are nevoie de tine, ai deja un sens; te simți important. Voi spuneți tot timpul: „Trebuie să am grijă de soția și de copiii mei”, ca și cum i-ați purta după voi ca pe o povară. Vorbiți de parcă ați avea o mare responsabilitate, ca și cum v-ați îndeplini o datorie importantă. Greșit! Gândiți-vă: dacă soția și copiii ar dispărea subit, ce v-ați face? Ați simți imediat că viața voastră nu mai are niciun sens, căci ei aveau nevoie de voi. Viața voastră avea un sens, vă simțeati important, știind că micuții vă așteaptă să aveți grijă de ei. Acum nimeni nu mai are nevoie de voi, așa că vă dezumflați. Când nimeni nu are nevoie de tine, nimeni nu te mai bagă în seamă. Este ca și cum nu ai mai exista.

Întreaga psihanaliză și afacerea colosală pe care a pus-o la cale se bazează exclusiv pe ascultat. Ea nu îți oferă practic nimic, și toată magia din jurul ei este de fapt o scamatorie.

De ce sunt însă oamenii atât de fascinați de ea? Pentru că cineva îi ascultă, și nu oricine, ci un psihiatru faimos, binecunoscut, care a scris cărți. A tratat mulți oameni importanți, așa că te simți bine numai la gândul acesta. Nimeni altcineva nu stă să te asculte, nici măcar soția. Nimeni nu îți acordă vreo atenție. Te miști prin această lume ca o non-entitate, ca un nimeni. De aceea, ești dispus să îi plătești oricât psihanalistului, numai ca să te asculte. Este însă un lux pe care numai oamenii bogați și-l permit.

De ce se pretează oamenii la așa ceva? Ei nu fac altceva decât să stea întinși pe o canapea și să vorbească. Psihanalistul nu face decât să-i asculte, dar îi *ascultă*, le

acordă atenția pe care și-o doresc. Desigur, trebuie să plătească pentru acest lucru, dar se simt bine. Se simt bine pentru simplul motiv că altcineva este dispus să-i asculte. După ce ies din biroul lui, parcă merg altfel. Viața lor s-a schimbat. Au mai multă încredere în sine, fredonează chiar un cântecel. Chiar dacă nu durează prea mult (la urma urmei, săptămâna viitoare trebuie să se prezinte din nou), cel puțin i-a ascultat cineva, spunându-le: „Ești cineva; merită să fii ascultat”, și asta fără să pară plictisit. Chiar dacă nu a scos niciun cuvânt, nu-i nimic. Senzația de bine rămâne la fel de actuală.

Oamenii simt nevoia profundă de a fi doriți. Dacă nimeni nu are nevoie de ei, simt că își pierd echilibrul.

241

Au nevoie de societate. Chiar dacă se ceartă cu altcineva, tot e ceva; decât să fie singuri... Chiar și un dușman îți acordă atenție. Măcar te poți gândi la el.

Priviți cum acționează îndrăgostiții. Priviți-i pe alții, căci atunci când ești tu însuși îndrăgostit, este foarte greu să fii obiectiv și lucid, căci parcă îți pierzi mințile. Priviți alți îndrăgostiți. Ei își spun întotdeauna: „Te iubesc”, dar în adâncurile ființei lor tot ce își doresc este să fie iubiți. Nu iubirea lor pentru celălalt îi preocupă, ci faptul că celălalt îi iubește. Sunt dispuși să își acorde iubirea, dar numai pentru a fi iubiți la schimb.

De aceea se plâng atât de mult îndrăgostiții: „Nu mă iubești îndeajuns de mult”. Nicio cantitate de iubire nu le va fi vreodată de ajuns, căci această nevoie este infinită. De aceea, și limitarea pe care o produce ea este la fel de infinită. Orice ar face iubitul sau iubita ta, simți că ar putea face mai mult, așa că te simți frustrat. Mai toți îndrăgostiții gândesc în termenii: „Eu îl (o) iubesc, dar nu primesc la fel de multă iubire”. Evident, partenerul de cuplu gândește exact la fel. Ce se întâmplă?

De fapt, niciunul nu iubește cu adevărat. De altfel,

până când nu veți deveni la fel ca Iisus sau ca Buddha, nu veți putea iubi, căci numai cel care nu mai simte nevoia să fie dorit de altcineva devine capabil de iubire.

În minunata sa carte, *Iisus, fiul omului*, Kahlil Gibran a creat o povestioară superbă, deși fictivă. Câteodată, faptele fictive pot fi mai autentice decât realitatea însăși. Mana Magdalena privește pe fereastră și îl vede pe Iisus în grădina ei, stând sub un copac. Bărbatul este frumos. Maria Magdalena a cunoscut mulți bărbați, căci a fost prostituată faimoasă. Chiar și regii obișnuiau să îi bată la ușă. Era o femeie de o mare frumusețe. Nu mai cunoscuse însă un asemenea bărbat. Un om ca Iisus are inevitabil în jurul ființei sale o aură invizibilă, care îi conferă o frumusețe ce pare venită din altă lume; el nu aparține acestei lumi. Iisus avea în jurul lui o lumină, o grație, o noblete anume, de parcă ar fi fost un împărat îmbrăcat în hainele unui cerșetor. Părea venit din ceruri, așa că Mafia Magdalena și-a trimis servitorii să îl invite în casă. Iisus a refuzat însă, spunând:

Mă simt foarte bine aici. Acest copac este foarte frumos și îmi oferă umbra de care am nevoie.

Auzind de refuzul străinului, Mafia Magdalena a ieșit ea însăși pentru a-l invita în casă. Nu putea crede că un bărbat ar fi putut-o refuza vreodată.

Te rog, i-a spus ea, intră în casă și fii oaspetele meu.

Iisus i-a răspuns:

Am intrat deja în casa ta. Sunt deja oaspetele tău, deci nu mai are rost să insiști cu invitația.

Femeia nu a înțeles. A insistat.

Nu, intră, te rog. Nu mă refuza. Nimeni nu m-a refuzat vreodată până acum. De ce nu vrei să faci acest lucru pentru mine? Fii oaspetele meu. Rămâi în casa mea peste noapte.

Iisus i-a răspuns:

Bine, dar am acceptat. Și îți mai spun un lucru: cei

care ți-au spus până acum că te acceptă, nu te-au acceptat, iar cei care ți-au spus că te iubesc, nu te-au iubit. Adevăr îți spun: Eu te iubesc și numai Eu te pot iubi cu adevărat.

Dar a refuzat să intre în casă. După ce s-a odihnit sub pom, a plecat.

Ce a vrut el să spună? „Numai Eu te pot iubi. Ceilalți îți spun că te iubesc, dar nu te pot iubi, căci iubirea nu este o acțiune – ci o calitate a ființei”.

Iubirea nu apare decât după ce sufletul se cristalizează, devenind una cu șinele suprem. Egoul nu își dorește altceva decât să fie iubit, căci iubirea reprezintă pentru el o hrană. Este dispus să își acorde iubirea unei alte persoane, dar numai pentru ca aceasta să aibă nevoie de el. Voi faceți copii, dar nu pentru că iubiți copiii, ci pentru că ei au nevoie de voi. Puteți spune, în sfârșit: „Iată câte responsabilități am, ce bine îmi fac datoria! Sunt tată, sunt mamă...”. Acesta este doar un alt mod de a vă ridica în slavă egoul.

Nu veți putea cunoaște solitudinea până când nu veți transcende această nevoie de a fi doriți de alții. Chiar dacă v-ați duce în Himalaya, v-ați crea acolo propria voastră societate. Invers, dacă această nevoie dispare, vă veți simți singuri chiar și în mijlocul mulțimii, chiar și la piață, încercați să înțelegeți cuvintele lui Iisus:

Hsus a spus: Binecuvântați sunt cei solitari și aleși, căci ei vor găsi împărăția; și pentru că vin din ea, se vor întoarce în ea.

Binecuvântați sunt cei solitari... Cine sunt cei solitari? Cei care și-au transcens nevoia de a fi doriți de alte persoane, care nu mai depind de nimeni și sunt perfect mulțumiți așa cum sunt. Cei care nu mai simt nevoia ca altcineva să le spună: „Tu dai sens vieții mele”. Ei au găsit acest sens în interiorul ființei lor; nu mai trebuie să le fie confirmat de altcineva. Nu mai cerșesc această confirmare, căci au obținut-o deja. Nu se mai simt

cerșetori, ci împărați, căci pot trăi singuri, numai cu ființa lor.

Voi nu puteți trăi cu voi înșivă. Ori de câte ori rămâneți singuri vă simțiți tulburați. Simțiți imediat un disconfort, o anxietate profundă. Ce să fac? Unde să mă duc? De aceea, mergeți la club, la biserică sau la teatru. Important este să vă întâlniți cu altcineva. Sau vă duceți la cumpărături. Pentru cei bogați, cumpărăturile sunt un sport. Cei săraci se mulțumesc să meargă pe străzi, privind la ferestrele altora.

Este foarte dificil să fii singur. Este ceva neobișnuit, ieșit din comun. De ce vă induce singurătatea o stare de agitație atât de mare? Pentru că atunci când rămâneți singuri, sensul vostru dispare. Dacă te duci și cumperi ceva dintr-un magazin, cel puțin vânzătorul te bagă în seamă... Nu este vorba de lucrurile pe care le cumpărați, căci acestea nu sunt altceva decât obiecte inutile. Voi nu le cumpărați decât de dragul cumpărăturii. În schimb, vânzătorul se uită la voi ca la un rege. Se comportă de parcă viața sa ar depinde de voi, deși știți foarte bine că acest lucru nu este decât o fațadă. În realitate, nu îi pasă deloc de voi; zâmbetul pe care vi-l adresează este un zâmbet forțat. Le zâmbește tuturor, nu doar vouă. Dar vouă nu vă pasă. Important este că vă zâmbește și vă întâmpină ca pe un oaspete de seamă. Vă simțiți confortabil, sunteți cineva, cineva depinde de voi. Acest vânzător pare că vă aștepta.

Oriunde v-ați afla, voi căutați acea privire care să vă acorde un sens oarecare. Atunci când o femeie se uită la voi, privirea ei vă acordă o anumită importanță. Psihologii au descoperit că dacă intri într-o sală – să zicem, în sala de așteptare a unui aeroport, într-o gară, sau în salonul unui hotel – dacă o femeie se uită de două ori succesiv la tine, înseamnă că este pregătită să fie sedusă. Dacă nu se uită decât o singură dată, nu merită să încerci, căci nu ai nicio

șansă. S-au făcut chiar filme pe această temă și concluzia este bine documentată, căci dacă o femeie se uită de două ori la rând, înseamnă că dorește să fie apreciată și privită ea însăși.

Atunci când un bărbat intră într-un restaurant, femeia îi aruncă o privire. Dacă nu îl consideră demn de atenția ei, nu-i mai acordă nicio atenție. Marii seducători cunosc foarte bine această lege, și au știut-o dintotdeauna! Psihologii au descoperit-o abia acum. Orice seducător privește ochii femeii; dacă aceasta îi aruncă o a doua privire, înseamnă că este interesată. Poate să facă o încercare, căci a primit un semnal. Înseamnă că femeia este gata să intre în jocul iubirii. Dacă nu se uită însă a doua oară, poarta rămâne închisă. Mai bine bați la alta, căci aceasta nu ți se va deschide.

Atunci când o femeie se uită la tine, capeteți o anumită importanță, un sens. În acel moment, ești unic. Așa se explică de ce iubirea conferă o strălucire atât de mare, de ce îndrăgostiții par atât de vii.

Din păcate, așa apar și problemele, căci dacă femeia continuă să se uite la fel în fiecare zi, nu te ajută prea mult. Soțul se plictisește de soție, soția de soț... Cum să câștigi aceeași apreciere în fiecare zi? Totul se transformă în rutină. O soție nu mai poate fi cucerită. Așa apare nevoia de a fi un Byron, un Don Juan, un mare seducător.

Nu este vorba de o nevoie sexuală reală. Sexul este mult mai profund. El nu se limitează numai la privirea femeii. Nu este vorba nici de iubire, căci iubirea dorește fuziunea din ce în ce mai profundă cu celălalt. Nu este decât o nevoie a egoului. Dacă poți cuceri o femeie în fiecare zi, te simți un cuceritor. Importanța de sine ajunge la apogeu.

Dacă te lași însă prins într-o relație și nimeni altcineva nu îți mai acordă vreo importanță, te simți terminat. De aceea arată atât de lipsiți de viață soții și

soțiile. Dacă privești cu atenție mulțimea, îți poți da imediat seama cine este căsătorit și cine nu. Dacă un bărbat și o femeie nu sunt căsătoriți, îți dai seama de diferență: cei doi sunt fericiți, râd, vorbesc, se îmbrățișează, se bucură unul de celălalt. Dacă sunt soț și soție, în cel mai bun caz se tolerează reciproc.

La cea de-a 25-a aniversare a nunții sale, Mulla Nasruddin s-a pregătit să iasă. Soția sa s-a simțit puțin ofensată, căci se aștepta ca el să facă un gest special. De aceea, l-a întrebat:

Nasruddin, ai uitat ce zi este astăzi?

Știu, i-a răspuns Mulla.

Atunci fă ceva neobișnuit! a insistat ea.

Nasruddin s-a gândit puțin, după care a spus:

Ce-ai zice să păstrăm două minute de tăcere?

Ori de câte ori te simți blocat, lipsit de avânt, înseamnă că ai confundat iubirea cu altceva. Nu a fost decât o nevoie a egoului, o nevoie de a cuceri, de a fi dorit în fiecare zi de o altă femeie, de un alt bărbat, de altcineva. Atât timp cât reușești, ești fericit, căci te simți cineva. Aceasta este dorința supremă a politicienilor: să fie în atenția unei țări întregi! Ce a vrut de fapt Hitler? Ca o lume întreagă să depindă de el!

Această nevoie vă împiedică să deveniți solitari. Un politician nu poate fi o persoană religioasă, căci se mișcă în direcția opusă. De aceea spunea Iisus: „Mai ușor i-ar fi unei cămile să intre prin urechile acului decât unui om bogat să intre în împărăția lui Dumnezeu”. De ce? Pentru că orice om bogat nu încearcă altceva decât să devină cineva prin bogăția acumulată de el. Porțile împărăției rămân închise pentru toți cei care doresc să devină cineva.

Numai cei care nu își doresc nimic pentru sine, care se simt un nimeni, pot intra în împărăție. Ei au înțeles că nevoile egoului lor sunt vane și nevrotice, ba chiar dăunătoare. Nevoile egoului te pot înnebuni, dar nu te vor

face niciodată să te simți împlinit.

Cine sunt așadar solitarii de care vorbea Iisus? Cei ale căror nevoi au dispărut, care nu le solicită niciodată celor din jur să le acorde prețuirea lor, din priviri, prin gesturi etc. Dacă primesc iubirea acestora, ei se simt recunoscători, dar dacă nu o primesc, nu se plâng. Dimpotrivă, se simt la fel de bine cu ei înșiși. Dacă primesc o vizită, sunt fericiți; dacă nu îi vizitează nimeni, sunt la fel de fericiți. Dacă se află în mijlocul mulțimii, se bucură; dacă trăiesc în sihăstrie, se bucură la fel de intens.

Nu poți face un om solitar nefericit, pentru că el a învățat să trăiască singur și să fie fericit. Își este suficient sieși. Așa se explică de ce partenerii de cuplu nu apreciază niciodată orientarea către religie a celuilalt. Dacă soțul dorește să se apuce de meditație, soția intră în panică. De ce? De multe ori, ea nici măcar nu înțelege ce se întâmplă.

Și totuși, o teamă inconștientă iese la suprafață, la nivel conștient. Este teama că partenerul își va deveni suficient sieși, că nu va mai avea nevoie de celălalt. De aceea, dacă ar avea de ales între un soț care meditează și un bețiv, orice soție ar alege bețivul. Între un *sannyasin* și un soț care calcă pe alături, ea l-ar alege cu siguranță pe cel din urmă.

Un *sannyasin* își este suficient sieși; nu mai are nevoie de nimeni altcineva, nu depinde de nimeni. Partenerul devine inutil; de aceea, se teme. Până atunci, întreaga sa existență a gravitat în jurul celuilalt. Fără el, nu mai înseamnă nimic, viața sa pare un deșert. El nu poate înflori decât alături de celălalt. De aceea, dacă află că acesta poate înflori în singurătate, egoul său se simte rănit.

Cine sunt solitarii? Iisus spunea: *Binecuvântați sunt cei solitari...* Sunt acei oameni care pot trăi cu ei înșiși la fel de confortabil ca și cum ar trăi alături de întreaga lume, care se pot bucura de sine la fel ca și copiii mici.

Atunci când sunt foarte mici, copiii se bucură de sine. Freud a inventat chiar un termen particular pentru acest fenomen: *polimorf*. Un copil mic se bucură de sine, se joacă cu propriul său corp, este autoerotic, își suge degetul. Singurele sale nevoi exterioare sunt cele legate de corp. Dacă îi dai laptele de care are nevoie, dacă îl întorci pe o parte și pe alta, dacă îi schimbi scutecele, nu mai are nevoie de nimic altceva. La această vârstă nu are încă nevoi psihologice. Nu îi pasă dacă altcineva se gândește la el sau nu, dacă îl consideră frumos sau nu. Tocmai de aceea sunt atât de frumoși – pentru că nu le pasă de opiniile celorlalți.

Atunci când se nasc, toți copiii sunt frumoși. Pe măsură ce avansează în vârstă, toți devin urâți. Este foarte greu să întâlnești un bătrân frumos. Toți copiii mici sunt frumoși, și toți oamenii vârstnici sunt urâți. De ce? De vreme ce se nasc frumoși, oamenii ar trebui să moară la fel de frumoși! Dar se întâmplă ceva...

Toți copiii își sunt auto-suficienți. În asta constă frumusețea lor; ei există ca lumină în sine. Toți bătrânii se simt inutili. Ei și-au dat seama că nimeni nu mai are nevoie de ei. Cu cât îmbătrânesc mai tare, cu atât mai inutili devin pentru cei din jur. Cei care aveau nevoie de ei dispar. Copiii au crescut mari și au plecat la casele lor. Soția (sau soțul) a murit. Nimeni nu mai are nevoie de ei, nimeni nu mai intră în casa lor, nimeni nu le mai acordă atenție. Chiar dacă ies la plimbare, nimeni nu îi mai recunoaște pe stradă. Unii au fost mari directori la viața lor, șefi de birouri, președinți de bănci, dar nimeni nu îi mai recunoaște. Nimeni nu le mai simte lipsa. De aceea, se simt inutili. Nu fac decât să își aștepte moartea. Oricum, nimănui nu-i va păsa când vor muri. Chiar și moartea lor este urâtă.

Este suficient să te gândești că milioane de oameni îți vor deplânge moartea pentru a fi fericit. Gândiți-vă! Mii de

oameni să vină să îți aducă un omagiu...

Acest lucru chiar s-a întâmplat. Există un singur caz cunoscut în istorie. Un american a vrut să știe cum vor reacționa oamenii la moartea lui. De aceea, la scurt timp înainte de moarte, când medicii i-au spus că nu mai are de trăit decât 12 ore, el și-a declarat moartea. Era proprietarul mai multor piețe, expoziții, agenții de publicitate, așa că știa ce înseamnă reclama. De aceea, dimineața, la prima oră, agentul său a ținut o conferință de presă și a declarat că omul a murit. Toate ziarele au scris articole, editoriale, au început să sune telefoanele, ce mai... S-a creat o agitație de nedescris. Iar omul nostru a savurat-o, literalmente!

Oamenii par imediat mai buni, atunci când mor. Nimeni nu mai are nimic de comentat în ceea ce te privește. Pari aproape un înger. Pe vremea când trăiai, nimeni nu ar fi spus nimic bun despre tine. Așa, cel puțin, ai făcut un lucru bun: ai murit!

Așadar, toată lumea i-a adus un omagiu omului nostru, iar el s-a bucurat la maxim, după care a murit liniștit.

Voi aveți nevoie de ceilalți nu doar în timpul vieții, ci chiar atunci când muriți... Gândiți-vă cum va arăta moartea voastră: vor veni probabil două-trei persoane, servitorii și câinele. Nu vor exista reporteri, fotografi... Nici chiar prietenii nu vor fi de față. Toată lumea se va simți ușurată, căci povara care îi apăsă a dispărut. Când te gândești la așa ceva, te întristezi. Chiar și când te gândești la moarte, simți nevoia ca ceilalți să le pese de tine. Ce viață mai e asta? Tu chiar nu contezi deloc? Numai părerea celorlalți contează? Existența ta nu înseamnă nimic?

Când a spus: *Binecuvântați sunt cei solitari*, Iisus s-a referit la cei care pot fi absolut fericiți cu ei înșiși, care ar putea rămâne ultimii oameni de pe acest pământ fără ca starea lor sufletească să se schimbe în vreun fel. Dacă

întreaga lume ar fi anihilată într-un al treilea război mondial (și lucrul acesta este posibil!), iar tu ai rămâne ultimul om de pe pământ, ce ai face? Ce altceva ai putea face decât să te sinucizi pe loc? Un om cu adevărat solitar s-ar așeza liniștit sub un copac și ar deveni un *buddha* singuratic. El nu s-ar simți deloc nefericit – ar cânta, ar dansa și și-ar vedea mai departe de treburi, la fel de fericit ca de obicei. Nu poți schimba starea de spirit unui solitar.

Isus a mai spus: *Binecuvântați sunt cei solitari și aleși... Da*, aceștia sunt cei aleși, căci cei care au nevoie de mulțime vor fi aruncați din nou și din nou în mijlocul mulțimii – conform dorinței lor. Existența răspunde întotdeauna dorințelor voastre. Ceea ce sunteți acum nu este altceva decât împlinirea dorințelor voastre anterioare. Nu trebuie să aruncați vina pe altcineva – este exact ceea ce ați cerut. Rețineți acest lucru: aveți mare grijă ce vă doriți, căci se va împlini.

Înainte de a vă dori un lucru, gândiți-vă bine. Sunt toate șansele ca dorința voastră să se îplinească și voi să suferiți. Așa se petrec lucrurile cu oamenii bogați. Când erau săraci, nu își doreau altceva decât bogăție. Acum sunt bogați, dar continuă să se plângă: „Întreaga viață, nu am făcut altceva decât să acumulez bunuri inutile, iar acum sunt nefericit!” Aceasta a fost dorința lor. Nimeni nu i-a mânat de la spate. Dacă îți dorești cunoaștere, dorința ta se va împlini. Vei deveni o bibliotecă ambulantă, o sumă a tuturor scripturilor, dar în final riști să te plângi, la fel ca și cel bogat: „Cuvinte, cuvinte, cuvinte... Numai cuvinte. Nimic substanțial. Mi-am risipit inutil întreaga viață”.

Atunci când vă doriți ceva, faceți-o cât mai conștient cu putință, căci mai devreme sau mai târziu orice dorință se va îndeplini. Este posibil să dureze o vreme, căci nu sunteți singur, ci aveți de stat la coadă. Foarte mulți oameni și-au dorit lucrul respectiv înaintea dumneavoastră, așa că este posibil să dureze puțin.

Uneori, o dorință se împlinește într-o altă viață, dar este cert că se va împlini. Aceasta este o lege a naturii. De aceea, înainte să vă doriți ceva, gândiți-vă bine! Conștientizați faptul că ea se va îndeplini cu siguranță cândva, și că riscați să suferiți.

Un om solitar devine un ales al existenței. De ce? Pentru că el nu își dorește niciodată nimic aparținând acestei lumi. Pur și simplu, nu simte nevoia. A învățat ce avea de învățat în această lume; școala s-a terminat. Și-a luat examenele, după care a transcens lumea. A devenit astfel precum o culme înaltă, care se conturează singură pe cer. Este un ales, un Everest, un Gourishankar. Buddha, Iisus – au fost asemenea culmi solitare. În asta constă frumusețea lor. Ei trăiesc în solitudine.

Orice om solitar este un ales. El a ales existența, iar aceasta l-a ales pe el. Atunci când îți alegi propria ființă, alegi practic întregul univers, căci ființa ta nu diferă cu nimic de existența universală. Când te alegi pe tine, îl alegi practic pe Dumnezeu, iar Dumnezeu te alege pe tine. Devii astfel un ales.

Binecuvântați sunt cei solitari și aleși, căci ei vor găsi împărăția; și întrucât vin din ea, se vor întoarce din nou.

Un om solitar este un *sannyasin*. Asta înseamnă să fii *sannyasin*, o ființă solitară, un rătăcitor, un vagabond fericit de solitudinea lui. Dacă cineva merge alături de el, se simte fericit. Dacă acesta îl părăsește, se simte la fel de fericit.

Nu așteaptă niciodată pe altcineva și nu privește niciodată înapoi. Atunci când este singur, se simte complet. Această totalitate, această stare de ființă, îl face să se simtă un cerc complet. Începutul și sfârșitul se întâlnesc.

Un om solitar nu este niciodată o linie. Voi sunteți la fel ca o linie – începutul și sfârșitul vostru nu se vor întâlni niciodată. Un om solitar este precum un cerc – începutul și sfârșitul lui se întâlnesc. De aceea spune Iisus: ... și

întrucât *vin din ea, se vor întoarce din nou. Ei* devin una cu sursa, un cerc perfect.

Tot lui Iisus i se atribuie și următoarea frază: „Atunci când începutul și sfârșitul devin una, omul devine la fel ca Dumnezeu”. Poate ați văzut faimosul simbol al societăților secrete din Egiptul Antic: șarpele care își înghite coada. La asta se referă el: la întâlnirea începutului cu sfârșitul. Asta înseamnă renașterea spirituală, atunci când devii la fel ca un copilăș: să te miști în cerc, să te întorci la sursă, acolo de unde ai venit.

LEUL ȘI OAIA

Solitudinea este realitateasupremă. Omul se naște singur și pleacă singur. Între aceste două solitudini, el își creează tot felul de relații conflictuale. Se amăgește însă cu bună știință, căci rămâne singur chiar și în timpul vieții. Solitudinea nu ar trebui să ne provoace tristețe, ci bucurie. Există două aspecte diferite: singurătatea și solitudinea. Dicționarul afirmă că au același înțeles, dar existența le atribuie înțelesuri diferite. Singurătatea nu este un sinonim al solitudinii.

Singurătatea este o stare negativă, la fel ca întunericul. Ea înseamnă că îți lipsește cineva, că te simți gol și că te temi în acest univers infinit. Solitudinea are o cu totul altă semnificație. Ea nu înseamnă că îți lipsește altcineva, ci că te-ai găsit pe tine însuți. Este o stare absolut pozitivă.

Atunci când te descoperi pe tine însuți, descoperi practic înțelesul vieții, bucuria de a trăi, splendoarea existenței. Este cea mai mare descoperire pe care o poate face omul, și nu este posibilă decât atunci când acesta rămâne singur. Miracolul se petrece atunci când conștiința nu se simte aglomerată, când nu trebuie să se împartă pe sine cu altceva sau cu altcineva, când rămâne complet golită de conținut. Din acest vid interior se naște miracolul care stă la baza tuturor religiilor.

Miracolul constă în faptul că atunci când conștiința nu este conștientă de nimic exterior ei, se întoarce asupra sa.

Devine astfel un cerc. Negăsind niciun obstacol, niciun obiect de care să se agațe, ea se întoarce la sursă. Când cercul se închide, omul nu mai este doar o ființă umană obișnuită; el devine parte integrantă din divinitatea care stă la baza existenței. Devine una cu universul; bătăile inimii sale devin bătăile inimii universului.

Aceasta este experiența pe care misticii o caută întreaga lor viață. Nicio altă experiență nu este la fel de beatifică, de extatică. Ea transformă complet perspectiva omului: acolo unde înainte domnea întunericul, acum domnește lumina; acolo unde înainte domnea suferința, acum domnește fericirea; acolo unde înainte domneau ura, posesivitatea, mânia, gelozia, acum înflorește floarea minunată a iubirii. Întreaga energie canalizată anterior către emoțiile negative devine acum liberă, fiind canalizată către aspectele pozitive ale vieții.

Pe de o parte, omul nu mai este una cu vechiul său sine. Pe de altă parte, el devine una cu sinele său autentic. Vechiul dispare; noul se naște. Vechiul însemna moartea. Noul aparține eternității, nemuririi.

Din cauza acestei experiențe, înțelepții Upanișadelor au numit omul *amntasya purtah* - „fiii și fiicele nemuririi”.

Până când nu vă veți cunoaște pe sine ca ființe eterne, ca parte integrantă a totalității, veți continua să vă temeți de moarte. Teamă de moarte se datorează faptului că voi nu sunteți conștienți de sursa eternă a vieții, care se află în voi. După realizarea eternității ființei, moartea devine cea mai mare minciună a existenței. Ea nu s-a petrecut, nu se petrece și nu se va petrece niciodată, căci ceea ce este nu poate dispărea vreodată. Rămâne la fel, chiar dacă își asumă forme diferite, pe nivele diferite, dar fără discontinuitate.

Eternitatea îi aparține omului, în ambele ei sensuri: atât cea trecută, cât și cea viitoare. Punctul de întâlnire dintre cele două eternități devine momentul prezent.

Amintirea solitudinii primordiale nu trebuie să fie doar un simplu gând. Ea trebuie să fie simțită de fiecare fibră a ființei, de fiecare celulă a corpului. Nu reprezintă un cuvânt, ci o stare profundă. Uitarea de sine este singurul păcat real, iar amintirea de sine singura virtute.

Gautama Buddha a insistat mereu și mereu asupra unui singur cuvânt, pe care li-l repeta discipolilor în fiecare zi, dimineața și seara: *sammasati* – „amintirea corectă”. Voi vă amintiți multe lucruri, sunteți un fel de *Encyclopedia Britannica*. Mentea voastră este capabilă să își amintească toate bibliotecile din lume, dar aceasta nu este amintirea corectă. Singura amintire corectă este amintirea de sine.

Gautama Buddha obișnuia să-și illustreze punctul de vedere citând vechea legendă a leoaicei care sărea de pe o stâncă pe alta. Fiind gravidă, ea a dat naștere unui pui chiar în timpul unui salt. Cum dedesubt se afla o turmă de oi, puiul s-a rostogolit și a căzut drept în mijlocul acesteia. A fost crescut de oi și, în mod natural, a ajuns să creadă că este el însuși o oaie. Se simțea puțin ciudat, căci era foarte mare, foarte diferit, dar poate că era doar o anomalie a naturii. Bineînțeles, a crescut ca un animal erbivor.

Într-o bună zi, un leu bătrân s-a apropiat flămând de turmă și nu i-a venit să-și creadă ochilor. În mijlocul acesteia se afla un leu tânăr și viguros, de care oile nu se temeau însă. Ros de curiozitate, a uitat cu totul de hrană. A început să alerge după oi, și a rămas uluit să vadă că leul fugea alături de celelalte animale, la fel de speriat ca și ele. Enigma devenea din ce în ce mai profundă. În cele din urmă, l-a prins pe tânărul leu. Acesta plângea și striga:

„Te implor, lasă-mă să mă întorc la ai mei!”

Bătrânul leu l-a dus însă la un lac din apropiere și i-a arătat reflexia chipului său în apă, alături de propria sa

reflexie. Instantaneu, în tânărul leu s-a produs o transformare uluitoare. În clipa în care a văzut cine este, a scos un răget de s-a cutremurat întreaga vale. Până atunci, nu mai răgise niciodată, convins că nu era altceva decât o oaie printre altele.

Bătrânul leu i-a spus: „Eu mi-am încheiat munca. Acum, totul depinde de tine. Vrei să te mai întorci la turma ta?”

Tânărul leu a râs: „Iartă-mă. Uitasem complet cine sunt. Îți sunt profund recunoscător că mi-ai adus aminte”.

Gautama Buddha obișnuia să adauge: „Rolul maestrului este acela de a-și ajuta discipolii să-și aducă aminte cine sunt”. Voi nu sunteți una cu această lume exterioară. Căminul vostru este căminul lui Dumnezeu, dar ați uitat acest lucru. Ați uitat că în voi se ascunde Dumnezeu. Voi nu priviți niciodată în interior. Priviți numai în exterior, pentru că așa fac și ceilalți.

A fi singur înseamnă o mare ocazie, o binecuvântare, căci în această stare de solitudine aveți toate șansele să vă întâlniți cu voi înșivă, aducându-vă aminte, pentru prima oară, cine sunteți. Atunci când știi că faci parte din existența divină, te simți eliberat de moarte, de suferință, de anxietate, de tot coșmarul pe care l-ai trăit vieți la rând.

Centrați-vă în această solitudine. Asta înseamnă să meditezi: să devii centrat în propria ta solitudine. Solitudinea trebuie să fie atât de pură încât nici măcar un singur gând să nu o tulbure; nici măcar o emoție. Când solitudinea devine perfectă, ea este experimentată ca iluminare. Iluminarea nu coboară asupra omului de undeva, din exterior, ci crește din interiorul lui.

Unicul păcat este uitarea de sine. Amintirea de sine este unica virtute, unica religie autentică. Pentru asta nu trebuie să fii hindus, mahomedan sau creștin. Tot ce trebuie să faci pentru a fi religios este să fii tu însuși.

Nimeni nu este cu adevărat separat. Întreaga

existență este o unitate organică. Ideea de separație nu apare decât datorită uitării. Este ca și cum fiecare frunză dintr-un copac ar crede că este separată de restul frunzelor... De fapt, ele sunt hrănite de aceleași rădăcini. Copacul este unul singur, chiar dacă frunzele par mai multe. Existența este una singură, chiar dacă manifestările ei par multiple.

Atunci când te cunoști pe tine însuți, înțelegi că niciun om nu este o insulă, că toți facem parte din același continent, din aceeași existență infinită, care nu are granițe. Aceeași viață curge prin vinele noastre, aceeași iubire ne umple inimile, aceeași bucurie dansează prin noi. Doar lipsa noastră de înțelegere ne face să credem că suntem separați.

Ideea de separare este doar o iluzie. Ideea de unitate reprezintă experiența adevărului suprem. Nu este nevoie decât de puțină inteligență pentru a ieși din iadul în care se complăce de atâta timp umanitatea. Secretul ieșirii din iad constă în amintirea de sine. Această amintire devine posibilă dacă înțelegi că ești singur.

Chiar dacă ai trăit cu soția sau cu soțul timp de 50 de ani, sunteți tot două persoane. Soția este singură, tu de asemenea. Cu toții încercăm să creăm o fațadă, să dăm impresia că „Nu suntem singuri”, că „Suntem o familie”, că „Alcătuim o societate”, că „Suntem o civilizație, o cultură, o organizație religioasă, un partid politic”. Aceste iluzii nu ne ajută însă în mod real.

Oricât de dureros ar părea la prima vedere, trebuie să recunoașteți că „Eu sunt singur, într-o țară străină”. La început, această recunoaștere poate părea dureroasă, căci alungă iluziile în care v-ați complăcut până acum și care reprezentau unica voastră consolare. Odată ce veți accepta însă realitatea, durerea va dispărea. În spatele ei se ascunde cea mai mare binecuvântare din lume: cunoașterea de sine.

Fiecare dintre noi este inteligența universului, conștiința existenței, sufletul acesteia. Fiecare dintre noi facem parte din această divinitate imensă care se manifestă în milioane de forme, în copaci, în păsări, în animale și în semenii noștri... dar pe nivele diferite de evoluție. Cel care se recunoaște pe sine și înțelege că Dumnezeu pe care l-a căutat pretutindeni în lume se ascundea de fapt în inima lui atinge nivelul suprem al evoluției. Nu există nimic mai presus de acest nivel.

Pentru prima oară, viața capătă sens. Ea devine religioasă. Nu vei fi însă nici hindus, nici creștin, nici evreu; vei fi pur și simplu religios. Hinduismul, creștinismul, mahomedanismul, jainismul și budismul nu fac decât să distrugă puritatea absolută a religiozității. Aceasta nu are nevoie de atribute.

Iubirea este iubire - nimic altceva. Ați auzit vreodată de o iubire hindusă, sau mahomedană? Conștiința este conștiință. Ați auzit vreodată de o conștiință indiană sau chineză? Iluminarea este iluminare, indiferent dacă se petrece într-un corp alb sau negru, într-un om tânăr sau bătrân, într-un bărbat sau într-o femeie. Experiența este aceeași; ea are același parfum.

Oamenii care alergă pretutindeni în lume, căutând un sens al vieții, nu dau dovadă de prea multă inteligență. Ei confundă semnificația vieții cu banii, puterea, faima, prestigiul sau respectabilitatea.

Înainte de a porni într-o călătorie prin lumea exterioară, omul inteligent caută mai întâi în propria sa ființă. Mi se pare simplu și logic: mai întâi cauți în propria ta casă, și abia apoi te apuci să cauți prin lumea exterioară. Toți cei care au căutat sensul vieții în interiorul lor l-au găsit - fără nicio excepție.

Gautama Buddha nu a fost un budist. Cuvântul *buddha* înseamnă „cel trezit din somn”. Mahāvīra nu a fost un jainist. Cuvântul *jaina* înseamnă „cel care a învins, care

s-a cucerit pe sine". Lumea în care trăim are nevoie de o mare revoluție, în care fiecare individ să descopere religia în sine însuși. Din clipa în care religia devine organizată, ea devine periculoasă, un fel de partid politic cu o mască religioasă. Așa se explică de ce toate religiile lumii încearcă să convertească un umăr cât mai mare de oameni la doctrinele lor. Este o politică a cifrelor; cel care are numărul cel mai mare de credincioși devine cel mai puternic. Nimănui nu-i pasă de faptul că milioanele de credincioși nu își cunosc sinele real.

Scopul meu este să vă scot din orice organizație, căci adevărul nu poate fi vreodată organizat. Fiecare trebuie să meargă singur în pelerinaj, căci este un pelerinaj interior. Nu poți lua pe nimeni cu tine. Mai mult, trebuie să renunți la tot ce ai învățat de la alții, căci toate aceste prejudecăți nu vor face decât să îți distorsioneze viziunea. Din cauza lor, nu vei putea vedea niciodată realitatea pură a ființei

A

tale. Realitatea pură a ființei este singura speranță de a-l vedea pe Dumnezeu.

Dumnezeu nu este altceva decât realitatea pură a ființei voastre – fără niciun adjectiv. Ea nu este limitată de corp, de naștere, de culoarea pielii, de sex sau de țara în care te-ai născut. Pur și simplu, nu este limitată de nimic. Și este atât de aproape de voi...

Este suficient un singur pas în interior și ați ajuns.

De mii de ani, vi s-a spus că drumul către Dumnezeu este foarte lung. Drumul nu este lung deloc; Dumnezeu nu este departe. El se ascunde chiar în respirația voastră, în bătaile inimii, în sânge, oase și măduva spinării. Este suficient să închideți ochii și să faceți un singur pas în interiorul vostru pentru a-l cunoaște.

Da, poate dura o vreme, căci vechile obiceiuri mor greu: chiar dacă închizi ochii, gândurile vor continua să te invadeze. Ele provin din lumea exterioară, dar există o

metodă simplă, practică de toți marii înțelepți ai acestei lumi, prin care pot fi transcense: contemplarea lor. Deveniți martorii gândurilor voastre. Nu le condamnați, nu le găsiți justificări, nu construiți raționamente în jurul lor. Distanțați-vă. Rămâneți indiferenți. Lăsați-le să treacă de la sine.

În ziua când mintea voastră va rămâne absolut liniștită, fără niciun val, veți face acel prim pas care conduce direct către templul lui Dumnezeu.

Templul lui Dumnezeu este conștiința omului. Nu poți intra în el însoțit de prieteni, de copii, de soție sau de părinți.

Toți cei care intră în acest templu trebuie să o facă singuri.

ÎNTREBĂRI

Nu am simțit niciodată sentimentul de apartenență, de „a fi una” cu altcineva. Cum se face că am fost o singuratică toată viața mea?

Viața este un mister, dar voi faceți din ea o problemă. Din clipa în care transformi misterul într-o problemă încep dificultățile, căci problema nu are o soluție. Misterul rămâne întotdeauna un mister. El este insolubil – de-aia se numește mister.

Viața nu este o problemă. Aceasta este una din cele mai comune greșeli pe care le comit oamenii: ei se grăbesc să pună un semn de întrebare. Atunci când pui un semn de întrebare după un mister, vei continua să cauți toată viața răspunsul, fără a-l găsi. În mod evident, acest proces îți va crea însă o mare frustrare.

Cunoscând-o pe cea care a pus întrebarea, pot afirma că s-a născut pentru a medita. De aceea, sfatul meu este să vă bucurați. Nu creați o problemă acolo unde nu există. Să nu aparții nici unei comunități reprezintă una din marile experiențe ale vieții. Atunci când societatea te consideră un outsider, când nu te simți parte integrantă din nicio

comunitate, trăiești practic experiența transcendenței.

Un turist american i-a făcut o vizită unui maestru sufit. Auzise de ani de zile de el. Se îndrăgostise de cuvintele sale, de mesajul său. În cele din urmă, s-a decis să îi facă o vizită. Când a intrat în cameră, a rămas cu gura căscată. Camera era absolut goală! Singur maestrul stătea în ea, așezat într-o postură de meditație. Altminteri, nu exista nici o piesă de mobilier. Niciun american nu poate concepe o locuință fără mobilier. De aceea, el l-a întrebat imediat pe maestru:

Domnule, unde este mobila?

Bătrânul sunt a început să râdă și i-a răspuns:

Dar mobila ta, unde este?

Americanul i-a spus:

Eu am venit ca turist. Nu îmi pot căra mobila după mine.

Și eu sunt tot un turist, i-a răspuns maestrul. Mai stau câteva zile, la fel ca și tine, apoi voi pleca.

Această lume nu reprezintă altceva decât un simplu pelerinaj. Ea are o mare semnificație, dar nu reprezintă un loc căruia îi aparții, din care faci parte integrantă.

Aceasta este una din marile nenorociri care s-au petrecut cu mintea umană: ea face o problemă din orice. Dumneavoastră aveți toate motivele să vă bucurați. Nu vă mai considerați o „singuratică”. Cuvântul este greșit, căci induce ideea de auto-condamnare. Sunteți solitară, iar acest cuvânt are o mare frumusețe. Nu sunteți nici măcar singură, căci a fi singur incumbă ideea că ai nevoie de alții. Solitar înseamnă să fii centrat în sine, să îți fii suficient sieși.

Dumneavoastră nu ați acceptat încă acest dar al existenței. De aceea, suferiți, deși acest lucru nu este necesar. De altfel, viața m-a învățat că milioane de oameni suferă inutil.

Priviți lucrurile dintr-o altă perspectivă. Eu nu vă ofer

un răspuns. Nu ofer niciodată răspunsuri. Eu ofer perspective noi, unghiuri de vedere diferite.

Gândiți-vă că sunteți o meditatoare înnăscută, capabilă să rămână singură, suficient de puternică, centrată în sine, care nu are nevoie de altcineva. Există oameni care se pot asocia cu alte persoane, fără a cultiva însă relații de cuplu. Nu este nimic rău în asta. Dimpotrivă. Doi oameni singuri se pot asocia, dar nu pot forma niciodată o relație de cuplu.

A fi într-o relație înseamnă a avea nevoie de altcineva, pentru a nu rămâne singur. Doi singuratici creează împreună o relație de cuplu. Doi solitari se pot asocia, pot comunica, pot intra în comuniune, dar rămân întotdeauna solitari. Solitudinea lor rămâne necontaminată, pură. Ei sunt ca două culmi himalayene, ridicându-se mult deasupra norilor. Două culmi nu se întâlnesc niciodată, dar ele pot comunica prin intermediul vântului, al ploii, al râurilor, soarelui și stelelor. Da, între ele există o comuniune, un dialog profund. Șoaptele lor ajung de la una la cealaltă, dar solitudinea lor rămâne absolută, dincolo de orice compromis.

Fiți o asemenea culme. De ce sunteți atât de disperată să aparțineți cuiva? Doar nu sunteți un obiect! Numai obiectele aparțin cuiva.

Spuneți: „Nu am simțit niciodată sentimentul de apartenență, de a fi una cu cineva”.

Nici nu este necesar! Să aparții acestei lumi înseamnă să te pierzi în ea. Un Buddha este întotdeauna un outsider în această lume. Chiar și când se află în mijlocul mulțimii este tot singur. Chiar dacă se află la piață, nu este prezent. Chiar dacă vorbește cu altcineva, rămâne separat. Există întotdeauna o distanță subtilă între el și restul lumii.

Această distanță este generată de libertatea lui absolută, de fericirea lui. Ea reprezintă spațiul de care are

nevoie. Iar dumneavoastră vă numiți singuratică! Probabil vă comparați cu cei din jur: „Ei au atât de multe relații. Trăiesc atâtea povești de dragoste. Aparțin acestei lumi, pe când eu... sunt o singuratică. De ce?” Vă creați singură o stare de disconfort, care nu este necesară.

În viziunea mea, orice primești de la existență reprezintă o necesitate absolută pentru suflet. Altminteri, existența nu ți-ar fi oferit lucrul respectiv.

Gândiți-vă mai mult la solitudine. Bucurați-vă de ea, de spațiul pur de care beneficiați, și veți constata că inima dumneavoastră începe să cânte. Va fi un cântec al conștiinței, al meditației, cântecul unei păsări solitare care ciripește undeva, la distanță, fără să se adreseze cuiva anume. Ea cântă pentru că inima ei este plină și dorește să se reverse, pentru că norul este plin de apă și vrea să pornească o ploaie, pentru că floarea conține prea multă mireasmă, așa că își deschide petalele și o revarsă pretutindeni în jur... fără o adresă specifică. Transformați-vă solitudinea într-un dans.

Eu sunt foarte mulțumit de dumneavoastră. Dacă veți înceta să mai creați probleme acolo unde nu există... Personal, nu văd că ar exista o problemă reală. Singura dumneavoastră problemă este că vă creați singură probleme! Problemele nu pot fi rezolvate, ci doar dizolvate. Eu vă ofer o perspectivă, o viziune nouă. Dizolvați-vă problema! Acceptați-vă solitudinea ca pe un dar al lui Dumnezeu și bucurați-vă de ea. Veți constata cu surprindere că este un dar foarte prețios, pe care nu ați știut să-l apreciați până acum. Deocamdată zace în inima dumneavoastră, neapreciat.

Eu nu spun să nu iubiți. De fapt, numai un solitar poate iubi cu adevărat. Un om singuratic nu poate iubi. Nevoile lor sunt atât de mari încât se cramponează – cum ar putea iubi asemenea oameni? Singuraticii nu pot iubi; tot ce pot face ei este să exploateze pe altcineva. Ei

pretind că iubesc, dar în adâncul ființei lor nu își doresc decât să primească iubire. Nu au nimic de oferit. Numai omul care știe să fie singur și să se bucure de solitudinea lui își poate împărtăși iubirea, căci numai el cunoaște preaplinul. De aceea, și-o poate împărtăși cu oricine, chiar și cu un străin.

Și rețineți un lucru: suntem cu toții străini. Soțul, soția, copiii, toți sunt străini. Nu uitați niciodată acest lucru! Voi nu vă cunoașteți consoarta sau copiii. Da, chiar și copilul pe care l-ai purtat nouă luni în pântec rămâne un străin pentru tine.

Întreaga noastră viață este un teritoriu străin. Noi venim dintr-o altă țară, care ne este familiară - din sursa ființei. Subit, ne trezim aici, iar într-o bună zi plecăm din nou acolo de unde am venit. Este doar o călătorie de câteva zile. De aceea, bucurați-vă de ea, nu o transformați într-un coșmar. Nu vă folosiți întreaga energie numai pentru a vă distruge singuri plăcerea călătoriei.

Oare de ce mi se pare tristețea mai reală decât fericirea? Îmi doresc mai presus de orice să fiu autentic, să nu mai port măști, dar mă tem că ceilalți mă vor respinge. Cum este posibil să fii atât de singur?

Este important să înțelegeți un lucru: la fel se petrec lucrurile cu marea majoritate a oamenilor. Tristețea dumneavoastră este mai reală decât așa-zisa fericire, căci vă aparține cu adevărat. Fericirea așa cum o înțelegeți voi este superficială. Ea depinde întotdeauna de altceva sau de altcineva. Oricât de fericit ai fi pentru moment, dacă depinzi de ceva exterior, fericirea ta se va sfârși. Luna de miere se încheie, de multe ori mai curând decât vă așteptați.

Voi sunteți fericiți pentru că vă bucurați de o iubită, sau de un iubit. Dar aceștia sunt ființe individuale; nu vor fi întotdeauna de acord cu voi. Dimpotrivă. De cele mai multe ori, ce îi place soțului îi displace soției, și invers.

Ciudat... Acest lucru este universal. Există totuși o explicație. În sinea lor, cei doi se urăsc, pentru că depind unul de celălalt pentru a obține fericire, și nimănui nu-i place să depindă de altcineva. Nimeni nu își dorește să fie un sclav. Dacă un bărbat sau o femeie îți oferă o bucurie, dar ajungi să depinzi de el sau de ea, în sufletul tău se naște simultan o ură puternică, din cauza dependenței. Nu îți poți părăsi partenerul, pentru că te face fericit, dar nu poți scăpa nici de ură, căci știi foarte bine că depinzi de el.

De aceea, orice poveste de iubire este un fenomen ciudat, complicat. Este, de fapt, o poveste de iubire-ură. La un moment dat, ura trebuie să se manifeste și ea. De aceea, orice îi place soției îi displace soțului, și invers. Toți soții se ceartă pe probleme minore. La ce film mergem? – și, brusc, se creează un conflict uriaș! La ce restaurant? – și imediat urmează o ceartă. Așa se manifestă ura ascunsă sub fațada fericirii. Fericirea voastră este superficială, un strat subțire; este suficient să-l zgârii puțin ca să găsești exact opusul ei.

Tristețea este mult mai autentică, pentru că nu depinde de nimeni. Vă aparține în totalitate. Pare paradoxal, dar tristețea vă poate ajuta mult mai mult decât fericirea. Din păcate, voi nu o priviți niciodată cu suficientă atenție. Nu faceți decât să o evitați, cu orice chip. Când vă simțiți triști, vă duceți la film, sau dați drumul la televizor, sau vă duceți la club, vă întâlniți cu prietenii. Faceți orice altceva, numai să nu dați ochii cu tristețea. Abordarea este din start greșită.

Această tristețe este ceva ce vă aparține personal, un moment sacru, pe care merită să-l conștientizați. Familiarizați-vă cu ea, pătrundeți adânc în interiorul ei, și veți trăi o surpriză. Rămâneți liniștiți și fiți triști. Veți constata că tristețea are o frumusețe a ei.

Ea vă provoacă o anumită liniște interioară. Se naște din singurătate, deci vă oferă posibilitatea să vă adânciți

din ce în ce mai mult în starea de solitudine. Decât să vă risipiți inutil viața sărind de la o fericire superficială la alta, mai bine folosiți-vă de tristețe pentru a medita. Deveniți martorii ei. Nu este un dușman, ci un prieten! Ea deschide poarta marii solitudini, a eternității.

Este imposibil să nu fii singur. Oricât de mult v-ați amăgi, nu veți reuși niciodată. Oamenii se amăgesc în toate felurile cu putință – prin relații, prin ambițiile lor, devenind faimoși, făcând cutare sau cutare lucru. Ei încearcă să se auto-convingă că nu sunt singuri, că nu sunt triști. Mai devreme sau mai târziu, măștile cad. Ele sunt false, deci nu pot rămâne de-a pururi. Când cade o mască, voi vă puneți alta, dar câte măști veți putea suporta? Câte nu ați schimbat până acum? Dar este greu să te dezbari de o obișnuință.

Dacă doriți să deveniți un individ autentic, folosiți-vă de tristețea dumneavoastră. Nu încercați să scăpați de ea. Este o mare binecuvântare. Pătrundeți în tăcere în interiorul ei, bucurați-vă de ea. Nu este nimic rău în a fi trist. Cu cât te familiarizezi mai mult cu tristețea și cu nuanțele ei subtile, cu atât mai mare este surpriza finală: constăți că te ajută să te relaxezi profund, că din această stare de odihnă renaști regenerat, mai tânăr și mai viu. Dacă ai gustat o dată din acest nectar, vei continua să îl cauți din nou și din nou. Vei aștepta momentele de tristețe, le vei întâmpina cu bucurie, iar ele îți vor deschide noi porți către solitudine...

Singur te naști, singur mori. Între cele două solitudini te poți amăgi singur că nu ești singur, că ai o soție, un soț, copii, bani, putere. În realitate, chiar și între cele două solitudini ești singur. Toate aceste trucuri nu te ajută decât să uiți o vreme acest lucru.

Personal, nu m-am asociat niciodată cu alți oameni, nici chiar în copilărie. Familia mea era foarte îngrijorată: nu mă jucam cu ceilalți copii, profesorii mei erau

îngrijorați: „Ce faci atunci când ceilalți copii se joacă? De ce stai singur sub copac?” Tuturor li se părea că ceva nu este în regulă cu mine.

Eu le spuneam: „Nu vă faceți probleme. De fapt, cu voi este ceva în neregulă, și cu ceilalți copii. Eu unul sunt fericit când sunt singur”.

Treptat, ceilalți m-au acceptat așa cum sunt. Era imposibil să mă schimbe cineva. Au încercat în fel și chip să mă facă să mă joc cu ceilalți copii de vârsta mea, dar îmi plăcea atât de mult să fiu singur încât jocul de fotbal mi se părea o nebunie curată.

De aceea, i-am spus profesorului de sport: „Nu văd niciun rost. De ce să dai cu piciorul într-o minge, ca s-o muți de colo-colo? Și chiar dacă dai gol, ce-i cu asta? Ce realizezi cu asta? Dacă acestor copii le place atât de mult să dea goluri, dă-le fiecăruia dintre ei câte o minge, ca să dea fiecare gol. Lasă-i să dea gol după pofta inimii! Așa cum stau acum lucrurile, mi se pare prea dificil. De ce să complicăm inutil lucrurile?”

Profesorul mi-a răspuns: „Nu înțelegi. Dacă îi dai fiecăruia câte o minge, jocul dispare. Dacă toată lumea dă gol în același timp, ce rost mai are să joci fotbal?”

I-am spus: „Într-adevăr, nu înțeleg... Nu faci decât să creezi obstacole inutile și să îi împiedici pe copii să se simtă bine. În plus, se mai și lovesc, își fracturează oasele etc. Ce mă intrigă cel mai mult este că mii de oameni se adună ori de câte ori este un meci de fotbal. Se pare că nu-și dau seama cât de scurtă este viața, dacă sunt dispuși să-și piardă timpul privind un joc atât de stupid. Mai și țipă de îți asurzesc urechile... Mie mi se pare o nevroză colectivă. Prefer să stau singur sub copac”.

Aveam un copac frumos, în spatele școlii. Toată lumea îmi știa obiceiul, așa că ajunsese cunoscut drept copacul meu. Nimeni nu mai stătea sub el. Ori de câte ori ceilalți copii jucau fotbal sau făceau alte activități

„extrașcolare”, adică nevrotice, din punctul meu de vedere, mă duceam și stăteam sub el. Chiar lângă el era biroul directorului, dar eu nu treceam niciodată pe la el. Mă opream doar la copac, ca să-i mulțumesc, ca să-mi exprim recunoștința. De multe ori, ieșea directorul din birou și îmi spunea: „Curios! Nu treci niciodată pe la mine. Nu pare să te intereseze școala, dar te oprești întotdeauna să saluți acest copac”.

Îi răspundeam: „Am învățat mult mai multe de la acest copac decât de la tine și de la toți profesorii din școala asta. Nu numai că aceștia nu mi-au oferit nimic, dar am fost nevoit chiar să mă debarasez singur de bagajul inutil de cunoștințe cu care m-au împovărat. În schimb, ceea ce mi-a oferit copacul continuă să mă fascineze”.

O să vă surprindă ce am să vă spun în continuare. S-a întâmplat de două ori, deci nu poate fi o simplă coincidență... Începând din 1970 am renunțat să mai trec prin orașul meu natal. Mai demult, îi promisesem bunicii: „Nu voi mai trece prin acest oraș decât atât timp cât vei trăi. După moartea ta, nu voi mai trece niciodată pe aici”. Mi s-a spus ulterior că după ce am încetat să mai trec prin oraș, copacul a murit. Inițial, am crezut că a fost doar o coincidență. Părea imposibil să existe o conexiune atât de puternică între noi. Dar mi s-a întâmplat de două ori...

Când am devenit profesor la universitate, în fața acesteia se afla un șir splendid de copaci. Obişnuiam să-mi parchez de fiecare dată mașina sub unul dintre ei. La universitate dispuneam de un privilegiu, nu știu de ce... Oricare ar fi fost scaunul pe care mi-l alegeam, nimeni nu se mai așeza pe el. Nici măcar lângă el. Probabil că păream ușor periculos.

Știind că nu am prieteni, că gândesc altfel decât ei, că mă împotrivesc religiilor, tradițiilor, că mă opun chiar unui om atât de nobil ca Mahatma Gandhi, adorat de întreaga țară, probabil că se gândeau: „Mai bine să mă țin

departe de acest om. Cine știe ce idei îmi mai bagă în cap, și mă trezesc în pericol s-o iau razna...”

Întrucât obișnuiam să-mi parchez mașina sub copacul respectiv, nimeni altcineva nu și-o mai parca vreodată acolo.

Chiar dacă nu aveam ore, locul rămânea gol. În timp, toți ceilalți s-au uscat și au murit, numai copacul meu (așa a rămas cunoscut, ca „al meu”) a rămas viguros și frumos.

Un an după ce mi-am dat demisia, vicepreședintele universității mi-a spus: „Ciudat. După ce ai plecat, copacul a murit. De când ai încetat să mai vii pe la universitate, s-a întâmplat ceva cu el”.

Am tras concluzia că trebuie să existe o anumită sincronicitate. Dacă rămâi tăcut sub un copac... El este tăcut... Tu la fel... Probabil cele două tăceri fuzionează și nu mai pot fi separate.

Voi stați cu toții în această sală. Dacă gândiți, sunteți separați, dar dacă păstrați tăcerea, în locul vostru apare un suflet colectiv.

Poate că celor doi copaci li s-a făcut dor de mine. Nimeni nu s-a mai apropiat de ei, nicio persoană cu care să comunice. Au murit de inimă rea, pentru că nu mai primeau căldură de la nimeni. Le port și astăzi o iubire și un respect imens.

Ori de câte ori vă simțiți tristă, așezați-vă sub un copac, sau pe malul unui râu, pe marginea unei stânci, și relaxați-vă, scufundându-vă în tristețea dumneavoastră, fără nicio teamă. Cu cât vă veți relaxa mai mult, cu atât mai familiarizată veți deveni cu frumusețea stării de tristețe. Veți constata că tristețea își schimbă forma, devenind un fel de bucurie interioară, fără obiect. Va fi o stare profundă, nu ca fericirea voastră superficială, care dispare la prima boare de vânt.

Dacă veți continua să vă adânciți în tristețe, veți depăși și această fază. Bucuria interioară nu este decât o

fază intermediară. Fericirea este superficială, căci depinde de ceilalți. Bucuria interioară este o fază intermediară, căci nu depinde de nimeni. Dacă vă veți scufunda mai adânc, veți descoperi însă iluminarea, starea de beatitudine.

Puteți folosi orice cale pentru a ajunge la iluminare, dar trebuie să fie o cale autentică, să vă aparțină. Va urma apoi o beatitudine care va dura 24 de ore pe zi, care nu vă va mai părăsi niciodată. Va emana pur și simplu din ființa dumneavoastră. O veți putea dăruia tuturor, celor iubiți și străinilor, deopotrivă. Va fi un dar necondiționat. Pe de altă parte, nimeni nu vă va mai putea întrista vreodată.

Acesta este unicul meu scop: să vă ajut să deveniți independenți și beatifici. Asta nu înseamnă că trebuie să renunțați la lume, să vă părăsiți soția, iubita, pofta de mâncare – chiar și plăcerea de a mânca înghețată. Este vorba de cu totul altceva. Fericirea extatică te însoțește pretutindeni, oriunde te-ai duce, orice ai face. Ea te ajută să devii mai eficient, mai creator, te îmbogățește în fel și chip. Chiar și iubirea capătă o savoare diferită. În spatele ei nu se mai ascunde ura. Devine o iubire pură. Nu mai aștepți nici măcar ca cineva să-ți returneze ceva pentru ceea ce îi oferi. Pur și simplu, nu mai ai nevoie de nimic. Să dăruiești este o binecuvântare în sine, nu o necesitate. Te simți atât de bogat în interiorul tău încât nimic nu îți mai prisosește.

Acest preaplin de fericire poate fi și trebuie să fie împărtășit cu alții. Cu cât dăruiești mai mult, cu atât mai mult primești; deci nu mai ai cum să sărăcești. Acesta este singurul miracol pe care îl cunosc.

Cu cât pătrund mai adânc în meditație și cu cât mă descopăr mai mult, cu atât mai greu îmi este să mențin o relație de cuplu. Este ceva normal, sau greșesc undeva?

Atunci când o apuci pe calea pelerinajului lăuntric, energiile care altă dată acționau în exterior se

reorientează către interior. Subit, te trezești atunci la fel de singur ca o insulă. Dificultatea apare datorită faptului că nu ești încă perfect centrat în sine, iar relațiile cu ceilalți par o dependență la care îți este imposibil să renunți. Dar aceasta este o etapă trecătoare. Nu faceți din ea o atitudine permanentă. Mai devreme sau mai târziu, vă veți simți din nou centrat în sine, energia vă va copleși și veți simți din nou nevoia să stabiliți o relație de cuplu.

La început, când mintea devine meditativă iubirea pare un fel de obstacol. Într-un fel, chiar este adevărat, căci mintea nemeditativă nu poate iubi sincer. Iubirea ei este falsă, iluzorie – un fel de infatuare. Ea nu poate fi comparată însă cu nimic până când nu apare adevărata iubire. De aceea, atunci când omul începe să mediteze, iubirea sa iluzorie dispare încetul cu încetul. Pe de o parte, nu vă pierdeți cu firea, căci va trece; pe de altă parte, nu transformați această atitudine într-una permanentă.

Dacă te pierzi cu firea văzând că nu mai ești capabil să iubești și te cramponezi de trecut, acesta va deveni un obstacol în calea meditației. Deschideți-vă în fața meditației. Energia își va căuta o altă cale, și timp de câteva zile nu va mai fi disponibilă pentru activitățile exterioare.

Dacă cineva este un creator și începe să mediteze, pentru o vreme creativitatea lui va dispărea. De pildă, un pictor nu se va mai regăsi în pictura sa. Poate continua să picteze, dar nu va mai avea energia și entuziasmul de altă dată. Un poet își va pierde muza. Un îndrăgostit își va pierde iubirea. În această perioadă, orice forțare a energiei, orice recanalizare a ei către vechiul făgaș, poate fi extrem de periculoasă. Înainte de toate, ea este contradictorie: pe de o parte, omul încearcă să pătrundă în interior, iar pe de altă parte să iasă în afară. Este ca și cum ai conduce o mașină, apăsând în același timp pe accelerator și pe frână. Totul se poate transforma într-o

catastrofă, căci acționezi simultan în direcții opuse.

Meditația nu se opune decât iubirii false. Aceasta este cea care dispare, lucru esențial pentru ca iubirea adevărată să se poată naște. Tot ce este fals trebuie să dispară, pentru a face loc realității. De aceea, timp de câteva zile este bine să uitați de orice relație.

A doua extremă, la fel de periculoasă ca și prima, constă în a-ți face din acest mod de viață o atitudine permanentă. Mulți oameni cad în această capcană. Îndeosebi călugării renunță complet la iubire, făcând din abținerea un mod de viață. Ei cred că iubirea se opune meditației, și invers. Acest lucru nu este adevărat. Meditația se opune exclusiv iubirii false, nu și celei autentice, pe care o susține.

După ce te-ai stabilit în interior și nu mai poți avansa, căci ai atins centrul ființei tale, piatra de temelie, ființa devine centrată. Energia redevine disponibilă, dar nu mai are încotro să se îndrepte. Călătoria exterioară s-a oprit atunci când ai început să meditezi, iar acum călătoria interioară s-a sfârșit. Ești centrat, ai ajuns acasă. De aceea, energia se va revărsa în afară. Mișcarea este diferită de cea cunoscută anterior, căci acum nu mai are o motivație subiectivă la bază. Înainte, te orientai către ceilalți având o anumită motivație; acum, aceasta nu mai există. Te orientezi către exterior din simpla dorință de a împărtăși cu ceilalți preaplinul pe care l-ai găsit în inima ta.

Înainte erai un cerșetor; acum te simți ca un împărat. Nu mai dorești să obții fericire de la altcineva – dispui deja de toată fericirea din lume. Norul este atât de plin încât va ploua cu siguranță. Floarea se simte atât de plină de nectar încât dorește să își reverse parfumul asupra întregii lumi. În viața ta apare un nou tip de relație: împărtășirea. De altfel, este incorect să îi spunem relație, căci este cu totul altceva. Este mai degrabă o stare existențială. Nu mai

poți spune că iubești, ci că ești iubire.

Deci, nu vă pierdeți cu firea, dar nu vă faceți din noua vibrație niciun mod de viață, căci nu este decât o fază trecătoare. Renunțarea este întotdeauna o fază trecătoare; adevăratul scop al vieții este celebrarea. Renunțarea este doar un instrument. Sunt momente când trebuie să renunți, de pildă, atunci când ești bolnav și doctorul îți spune să postești. Postul nu poate deveni un scop în sine, un mod de viață. După ce îți redobândești sănătatea începi din nou să te bucuri de viață, poate chiar mai mult decât înainte. Postul este o etapă trecătoare.

Abțineți-vă câteva zile de la iubire, și în curând veți fi din nou capabil să vă revărsați, de data aceasta fără nicio motivație însă. Iubirea vi se va părea atunci mai frumoasă decât oricând înainte. Înainte a fost mai degrabă urâtă. Oricât ați încercat, a avut întotdeauna consecințe catastrofale. Oricât de mult ar încerca doi oameni să facă dintr-o relație ceva frumos, este imposibil, căci nu stă în natura lucrurilor. Orice poveste de dragoste se clădește pe nisipuri mișcătoare. Așteptați și o să vedeți...

CAVEAT: DOUĂ FEMEI ȘI UN CĂLUGĂR

Să vă spun o poveste zen:

A existat cândva în China o femeie bătrână care a ajutat un călugăr timp de peste 20 de ani. l-a construit o colibă și i-a < dus zilnic de mâncare, în timp ce acesta medita.

Într-o zi, femeia s-a gândit să vadă ce progrese a făcut călugărul în tot acest timp. A apelat la o fată fermecătoare și i-a spus:

Du-te și îmbrățișează-l, apoi întreabă-l brusc: „Și acum, ce facem?”

Fata a făcut ce i s-a spus. S-a dus la călugăr, a început să-l mângâie și să-l îmbrățișeze, după care l-a întrebat ce intenții are în privința poveștii lor de dragoste.

Copacul bătrân crește iarna pe o stâncă rece, i-a răspuns călugărul într-o manieră poetică. El nu are parte de căldură.

Fata s-a întors și i-a povestit bătrânei ce i-a răspuns călugărul.

Și când te gândești că i-am dat de mâncare timp de 20 de ani! a exclamat bătrâna, furioasă. Nu a dat dovadă de niciun respect pentru nevoile tale, nu ți-a explicat nivelul pe care te afli. Putea să nu răspundă pasiunii tale, dacă nu dorea, dar cel puțin ar fi trebuit să-ți arate puțină compasiune.

Și, fără să mai stea pe gânduri, s-a dus la coliba călugărului și i-a dat foc.

Un vechi proverb spune:

Atunci când semeni un gând, culegi o acțiune. Când semeni o acțiune, culegi un obicei. Când semeni un obicei, culegi un caracter. Când semeni un caracter, culegi un destin. *Iar eu adaug: dacă nu semeni nimic, vei culege o meditație profundă și starea de iubire.*

Asta înseamnă meditația: să nu semeni nimic. Consecința ei naturală este iubirea. Dacă la sfârșitul călătoriei iubirea nu a înflorit în inima ta, călătoria a fost în zadar. Undeva, te-ai rătăcit. Ai pornit la drum, dar nu ai ajuns nicăieri.

Iubirea este testul final pe calea meditației. De fapt, iubirea și meditația sunt cele două fețe ale aceleiași monede, ale aceleiași energii. Dacă una este prezentă, cealaltă trebuie să fie prezentă și ea. Dacă una lipsește, este imposibil ca cealaltă să fie prezentă.

Meditația nu înseamnă concentrare. Unui om care se concentrează poate să-i lipsească iubirea. De altfel, cam așa se și întâmplă lucrurile. El poate deveni violent, căci concentrarea presupune întotdeauna un mare efort, o tensiune, o forțare în interiorul conștiinței. Atunci când

ești violent cu propria ta conștiință, este imposibil să nu fi violent și cu ceilalți. Orice îți faci ție, le vei face și altora.

Conștientizați acest principiu, căci el reprezintă o regulă fundamentală a vieții: orice îți faci ție, le faci și altora. Dacă te iubești pe tine însuși, îi vei iubi și pe cei din jur. Dacă energia curge liber prin tine, va curge liber și prin relația ta de cuplu. Dacă ești înghețat în interior, vei fi crispat și în exterior. Tot ce există în interior are tendința să se manifeste în afară.

Concentrarea nu înseamnă meditație. Ea este doar o metodă științifică. Orice om de știință are nevoie de această disciplină. Nimeni nu așteaptă însă de la el să dea dovadă de compasiune. De fapt, progresul științific se bazează întotdeauna pe violența asupra naturii. Este un proces distructiv, căci omul de știință este distructiv cu propria sa conștiință în expansiune. În loc să își dilate conștiința, el și-o focalizează, reducând-o la un singur punct. Acesta este un act de constrângere, de violență.

Rețineți așadar: meditația nu înseamnă concentrare, dar nici contemplație. Ea nu are nimic de-a face cu gândirea. Chiar dacă te gândești la Dumnezeu, tot gândire se cheamă. Dacă te referi „la altcineva”, este un proces de gândire. Te poți gândi la bani sau la Dumnezeu; în esență, nu există nicio diferență. Gândirea continuă în permanență; numai obiectul ei se schimbă. Dacă te gândești la lume, sau la sex, nimeni nu numește acest proces contemplație. Dacă te gândești la Dumnezeu, la virtute, la Iisus, Krishna, Buddha, oamenii vor spune că te afli în plin proces de contemplație. Un maestru zen este însă foarte strict în această privință: atât timp cât continui să gândești, nu meditezi. Ești preocupat de altcineva, sau de altceva.

Contemplația presupune încă existența unui obiect exterior, chiar dacă focalizarea asupra lui nu este la fel de exclusivă ca în cazul concentrării. Contemplația este mai

fluidă decât concentrarea. În timpul concentrării, mintea este focalizată într-un singur punct. În timpul contemplației, ea este focalizată asupra unui întreg obiect, nu doar asupra unui punct. Te poți raporta la diferite calități ale obiectului, dar, în ansamblu, subiectul contemplației rămâne același.

Ce înseamnă atunci meditația? Meditația înseamnă să te bucuri de propria ta prezență, de ființa ta. Este un proces cât se poate de simplu - o stare de conștiință total relaxată, în care nu faci nimic. Din clipa în care începi să faci ceva, devii tensionat. Anxietatea pătrunde pe loc în conștiința ta. Ce trebuie să fac? Cum să acționez? Cum aş putea să reuşesc? Oare nu cumva o să eşuez? Mintea a început deja să facă proiecții asupra viitorului.

Contemplația nu poate avea ca obiect decât ceva cunoscut. Incognoscibilul nu poate fi contemplat. Cum ai putea să contempli ceea ce nu cunoști? Poți rumega la infinit ceea ce cunoști, dar nu poți contempla ceea ce nu cunoști. Dacă știi ceva despre Iisus, te poți gândi la infinit la acel aspect. Poți să modifice imaginea respectivă, să o redecorezi în fel și chip, dar nu te va conduce niciodată către necunoscut. Iar Dumnezeu nu poate fi cunoscut.

Meditația înseamnă să fii, nu să faci ceva. Ea exclude orice acțiune, orice gând, orice emoție. Ești, pur și simplu, iar acest lucru îți provoacă o încântare fără margini. De unde apare această încântare, de vreme ce nu faci nimic? Ea nu vine de nicăieri, sau, dacă vreți, vine de pretutindeni. Nu are o cauză anumită, căci întreaga existență este confecționată din ea. De aceea, nu are nevoie de o cauză. Ori de câte ori ești nefericit, ai un motiv pentru care te simți astfel. Atunci când ești fericit, poți fi fericit fără niciun motiv. Mintea ta va încerca să găsească un motiv, căci ea nu poate crede că există ceva care nu are o cauză. Știe că așa ceva nu ar putea fi controlat de ea și că puterea ei ar fi redusă la zero. De aceea, mintea

încearcă să descopere o cauză, în realitate, ori de câte ori ești fericit, nu există o cauză pentru acest lucru, căci fericirea este însuși materialul din care ești construit, ființa ta, esența ta ultimă. Nucleul omului este fericirea.

Priviți copacii, păsările, norii, stelele... Dacă aveți ochi de văzut, veți constata că întreaga existență se bucură, întreaga natură este fericită, fără niciun motiv. Niciun animal nu urmează să devină prim-ministru sau președinte, să se îmbogățească sau să-și mărească contul în bancă. Priviți florile - ele nu au niciun motiv ascuns pentru a fi fericite. Este de necrezut cât de fericite pot fi florile.

Întreaga existență are la bază fericirea. Hindușii numesc această stare *satchitananda*, sau mai simplu: *ananda* - fericirea pură, care nu are o cauză. Dacă te poți bucura de propria ta ființă, fără să faci nimic, doar să fii fericit așa cum ești, fericit că respiri, fericit că asculți ciripitul păsărilor - atunci, poți spune că te afli în meditație. Meditația înseamnă să fii aici și acum. Atunci când ești fericit fără niciun motiv, fericirea ta devine atât de mare încât se revarsă în afara ta. Așa apare comuniunea. Nu poți păstra această fericire numai pentru tine; este prea multă. Este infinită. Nu o poți ține în pumni, trebuie să îi dai drumul.

Asta înseamnă compasiunea. Meditația înseamnă să te bucuri de tine însuși, iar compasiunea înseamnă să te reverși asupra celor din jur. Compasiunea are la bază aceeași energie care se transforma înainte în pasiune, care curgea prin corp și prin minte, care se disipa scurgându-se prin tot felul de găuri minore.

Ce înseamnă sexul? Doar o scurgere de energie printr-o mică găurică din corp. Atunci când te reverși, energia nu se mai scurge prin găuri. Toate zidurile dispar. Devii una cu totalitatea. Nimic nu te mai poate ține încătușat.

Compasiunea nu poate fi practică. Atunci când te afli în starea de meditație, *ești* compasiune. Este o stare la fel de fierbinte ca și pasiunea (de aceea, cuvântul *compasiune* include cuvântul *pasiune*). Este o stare pasională, dar fără obiect. Pasiunea nu mai așteaptă să fie împlinită. Dimpotrivă, procesul s-a inversat. La început îți cauți fericirea în altă parte; acum ai găsit-o și o manifesti. Pasiunea înseamnă o căutare a fericirii; compasiunea este o expresie a fericirii. Rămâne însă la fel de pasională, de încinsă. De aceea, trebuie înțeleasă, căci include un paradox.

Cu cât un aspect este mai mareț, mai grandios, cu atât mai paradoxal este el, iar meditația și compasiunea sunt cele mai înalte culmi. De aceea, este firesc ca ele să fie paradoxale.

Paradoxul constă în faptul că omul aflat în meditație este răcoros, nu rece; simultan, el este cald, dar nu fierbinte. Pasiunea este fierbinte, la fel ca o stare febrilă. Compasiunea este răcoroasă, dar caldă. Ea te primește la pieptul ei, este receptivă, gata oricând să se dăruiască, așteptând chiar acest lucru. Dacă cel care meditează devine rece, este evident că s-a răătăcit. El își reprimă pasiunea. Asta s-a întâmplat cu umanitatea. A devenit rece, căci și-a reprimat pasiunea.

Încă din copilărie, pasiunea voastră este mutilată și reprimată. Ori de câte ori erați pe punctul de a deveni pasionali, se găsea cineva – mama, tata, profesorul, polițistul – care să vă admonesteze. Pasiunea creează suspiciune; de aceea, ea trebuie ținută sub control: „Nu face asta!” Aceste cuvinte sunt suficiente pentru a te face să te contractezi, încetul cu încetul, ați învățat că pentru a supraviețui, trebuie să îi ascuți pe cei din jurul tău. Este mai sigur așa.

Ce poate face copilul când se simte plin de energie, gata să chiuie, să danseze, să alerge pretutindeni prin

casă, când tatăl său citește ziarul? Tatăl său este un om foarte important – este stăpânul casei. Ce poate face copilul? În interiorul lui se află Dumnezeu, gata să danseze, dar tatăl citește ziarul, așa că trebuie să păstreze liniștea. Nu poate dansa, nu poate țipa, nu poate alerga prin casă.

De aceea, *el își* va reprima energia. Va *încerca să și-o controleze*, să o răcească. Autocontrolul a devenit o *valoare* supremă în societatea în care trăim. După părerea mea, *el nu* are niciun fel de valoare.

Un om controlat este un om mort. Autocontrolul nu este tot una cu disciplina. Aceasta este cu totul altceva. Ea se naște din luciditate; controlul se naște din teamă. Cei din jur sunt mai puternici decât tine, te pot pedepsi, te pot distruge. Ei au puterea de a controla, de a corupe, de a reprima. De aceea, copilul trebuie să învețe să devină un diplomat. Când energia sa sexuală începe să înflorească, copilul se trezește în dificultate. Întreaga societate pare să se opună sexului. Toți spun că această energie trebuie ținută sub control. Copilul simte cum se revarsă din el, dar știe că trebuie să și-o reprime.

Ce se întâmplă la școală? De fapt, școlile nu sunt atât instrumente pentru răspândirea cunoașterii, cât instrumente de represiune. Copiii sunt obligați să stea cuminți în bancă timp de 6 – 7 ore, să își controleze dorința de a alerga, de a dansa, de a țipa. Atunci când ești nevoit să stai nemișcat timp de 6 – 7 ore într-o atmosferă ca de închisoare, energia moare treptat. Copiii devin reprimați, înghețați. Energia nu mai curge liber prin ei. Ajung să trăiască la minim, iar noi numim asta autocontrol. Ei nu vor mai trăi niciodată la maxim.

Psihologii moderni au descoperit că omul obișnuit nu trăiește decât la 10% din capacitatea sa. Respiră în această proporție, iubește în această proporție, se bucură în această proporție. 90% din viața oamenilor nu este

trăită. Aceasta este o mare pierdere! Omul ar trebui să trăiască la 100% din capacitatea sa, căci numai așa devine posibilă revărsarea.

Așadar, meditația nu înseamnă control, nu înseamnă reprimare. Dacă nu înțelegeți acest lucru, veți deveni foarte controlați și foarte reci. Veți deveni astfel tot mai indiferenți, nu mai detașați, mai lipsiți de iubire – la limita sinuciderii.

Viața este trăită la minim în aceste condiții. Flacăra voastră va deveni doar o licărire. Lampa va scoate mult fum, dar foarte puțină lumină.

Mulți adepți aflați pe calea meditației – catolici, budiști, jainiști – devin reci, căci este mult mai ușor să practici controlul decât să îți cultivi luciditatea. Controlul nu presupune decât cultivarea unor obișnuințe. Acestea sfârșesc prin a pune stăpânire pe tine, așa că nu mai ai nimic de făcut. Totul devine mecanic, iar viața ta începe să semene cu cea a unui robot. Te transformi practic într-o statuie de piatră, frumoasă, dar moartă.

În lipsa compasiunii, în ființă poate apărea apatia. Aceasta este absența pasiunii. Compasiunea înseamnă o transformare a pasiunii, nu o ucidere a ei. Dacă privești un călugăr creștin, budist sau jainist, nu vezi decât o față apatică, lipsită de viață, îndobitocită, închisă, temătoare.

Oamenii care se controlează sunt tot timpul nervoși, căci în adâncul lor se ascunde un vulcan. Atunci când nu practici controlul, când curgi liber, când ești viu, nu ai niciun motiv să fii nervos, orice s-ar întâmpla. Nu ai așteptări, nu aștepti nu știi ce rezultate. Ce motive ai avea să fii nervos? Un călugăr creștin, budist sau jainist este întotdeauna nervos. Dacă îl vizitezi în mănăstirea lui, poate că nu este chiar atât de nervos, dar dacă îl scoți în lume, vei descoperi că devine chiar foarte nervos, căci tentațiile sunt mari și el se teme că nu le va face față.

Omul care meditează ajunge într-un punct în care

orice tentație dispăre. Încercați să înțelegeți acest lucru. Tentația nu vine niciodată din afară. Ea nu este altceva decât o dorință reprimată, o energie reprimată, mânia reprimată, sex reprimat, lăcomie reprimată – toate acestea creează tentațiile. Tentația se naște în interiorul omului; ea nu are nimic de-a face cu planul exterior. Nu se pune problema că vine diavolul și vă tentează. Tentația este propria voastră minte reprimată care devine diabolică și dorește să se răzbune. Pentru a-ți controla mintea, trebuie să rămâi rece și înghețat, pentru ca energia vieții să nu poată circula prin corpul tău. La cel mai mic dezgheț, aceste reprimări vor ieși la suprafață.

Oamenii au învățat să fie reci, să nu își atingă semenii și să nu se lase atinși de ei, să îi privească fără să-i vadă. Comunică prin clișee: „Salut! Ce mai faci?” Nimeni nu dorește cu adevărat să știe ce mai face celălalt. Sunt cuvinte rostite doar pentru a evita întâlnirea reală. Oamenii nu se privesc în ochi, nu se țin de mână, nu încearcă să își simtă reciproc energiile. Se tem, dar reușesc să supraviețuiască cumva. Sunt reci și morți.

Omul care meditează plesnește de energie. El își trăiește viața la maxim. Și-a construit casa pe culme și trăiește acolo. Corpul său este cald, dar nu febril – este doar căldura vieții. Nu este fierbinte, ci mai degrabă răcoros, căci nu se lasă purtat de dorințe. Este atât de fericit, încât nu mai caută fericirea. Se simte acasă, în largul lui; de aceea, nu simte nevoia să se ducă nicăieri, nu aleargă după nimic și după nimeni...

Există un dicton în limba latină: *agere sequitur esse* – acțiunea urmează ființei; a face vine după a fi. Este o afirmație de o mare frumusețe. Nu încerca să-ți modifice acțiunea; încearcă să îți descoperi ființa, iar acțiunea o va urma. Acțiunea este întotdeauna pe planul doi; cea care primează este ființa. Acțiunea se referă la ceea ce faci; ființa la ceea ce ești. Acțiunea se naște din ființă, dar nu

reprezintă decât un fragment din aceasta. Chiar adunate la un loc, acțiunile tot nu vor fi una cu ființa; cel mult, cu trecutul acesteia. Ce se întâmplă însă cu viitorul? Ființa conține în sine trecutul, prezentul și viitorul, dar în același timp le transcende. Ea conține inclusiv eternitatea. Chiar dacă ar putea fi adunate laolaltă, acțiunile nu ar da împreună decât trecutul ființei. Acesta este limitat prin natura sa. Viitorul este nelimitat. Ceea ce s-a întâmplat poate fi definit, deci este limitat. Ceea ce nu s-a întâmplat încă este indefinit, deci infinit. Ființa conține în sine eternitatea; acțiunile nu conțin decât trecutul.

De aceea, este posibil ca un păcătos în această viață să devină un sfânt în viața viitoare. Nu judecați niciodată un om după acțiunile lui, ci după ființa sa. Sunt cunoscute cazuri de păcătoși care au devenit sfinți și de sfinți care au căzut în păcat. Orice sfânt are un trecut și orice păcătos are un viitor.

Nu judecați niciodată un om după acțiunile sale. Voi nu puteți proceda însă altfel, căci nu v-ați cunoscut niciodată ființa. Cum ați putea vedea ființa altei persoane? Când vă veți cunoaște propria ființă, veți învăța limbajul acesteia și veți ști cum puteți privi în ființa altcuiva. Nu poți privi în ființa unei alte persoane decât în măsura în care poți privi în propria ta ființă.

Deci, doresc să subliniez câteva lucruri înainte de a trece la analiza acestei povești atât de frumoase.

În cazul în care constatați că meditația vă transformă într-o ființă rece, păziți-vă! Dacă simțiți că deveniți mai *cald*, mai fluid, mai plin de iubire – e foarte bine, continuați. Dacă deveniți însă mai puțin iubitori, dacă nu mai simțiți compasiunea, ci o stare de apatie, schimbați cât mai rapid direcția. În caz contrar, vă veți transforma într-un zid.

Nu vă transformați în ziduri. Rămâneți vii, pulsând de energie, fluizi.

Desigur, nu este ușor. De ce și-au construit oamenii atâtea ziduri? Pentru că acestea pot fi definite. Ele le oferă o graniță, o formă bine definită – ceea ce hindușii numesc *n-am roop*, nume și formă. Dacă te topești tot, nu mai ai granițe. Nu mai știi unde te sfârșești tu și unde încep ceilalți. Granițele dintre tine și ei devin iluzorii, un fel de vis. Și într-o bună zi, dispar cu desăvârșire.

Exact așa este realitatea. Ea nu are granițe. Unde credeți că se termină ființa dumneavoastră? La nivelul pielii? Mulți oameni cred asta: „Noi trăim în interiorul pielii; deci pielea este granița noastră exterioară”. Pielea nu ar putea trăi însă dacă nu ar respira aerul din jur. Ea face un schimb constant de oxigen cu atmosfera înconjurătoare, fără de care nu ar putea trăi. Dacă atmosfera ar dispărea, omul ar muri pe loc, chiar dacă pielea sa ar rămâne intactă. Deci ea nu poate fi granița ființei.

Bun! Pământul este înconjurat de o atmosferă cu o lățime de circa 320.000 de kilometri. Să fie aceasta granița?

Nu poate fi, căci fără soare, viața nu ar putea exista pe pământ. Dacă soarele s-ar stinge, viața pe pământ ar dispărea... Și acest lucru se va întâmpla cândva. Oamenii de știință afirmă că va veni o vreme când soarele se va răci și se va stinge. Instantaneu, atmosfera pământului nu va mai putea întreține viața. Tot ce trăiește pe pământ va muri. Să fie atunci soarele granița ființei? Aceiași oameni de știință moderni au descoperit recent că soarele este el însuși conectat la o sursă centrală de energie. Nu au descoperit-o încă, dar îi bănuiesc existența, căci în univers, totul se leagă.

Unde sunt situate atunci granițele ființei noastre? Atunci când se află pe o creangă, mărul nu este tot una cu tine. Apoi îl mănânci și devine parte integrantă din tine. De fapt, nu făcea decât să te aștepte, ca să devină una cu tine.

Era una cu tine și înainte, dar la modul potențial. Era viitorul tău. Îți golești apoi intestinele și scoți în afara ființei foarte multă murdărie. Cu numai câteva secunde înainte aceasta făcea parte integrantă din tine. Unde se află atunci granițele ființei? Cu toții respirăm. Când inspir, aerul intră în mine, dar cu numai câteva secunde înainte poate că făcea parte din ființa ta. Poate că este aerul pe care tocmai l-ai expirat. Oricum, cineva tot l-a expirat, căci atmosfera este comună. Inspirăm cu toții aerul expirat de altcineva. Voi inspirați expirația mea, eu o inspir pe a voastră.

Exact la fel se petrec lucrurile și cu viața. Alături de anumite persoane te simți foarte viu. Te întâlnești cu ele, sunt pline de energie, și ceva se întâmplă. În tine se produce un ecou; devii și tu plin de energie. Există alți oameni... Este suficient să le privești fața palidă ca să îți vină să leșini! Simpla lor prezență este percepută ca o otrăvă. Parcă ți-ar tuma-o în vine. La fel, atunci când te întâlnești cu cineva care te face să te simți viu, să pulsezi de energie, parcă ți-ar transmite-o personal.

Cu toții facem schimb de energie. De aceea, în Orient, *satsanga* a devenit foarte importantă. Simpla prezență a unei persoane cunoscute este suficientă pentru ca schimbul de energie să se producă, indiferent dacă îți dai sau nu seama de acest lucru. Cândva, sămânța semănată acum va încolți.

Noi facem în permanență schimb de energie. Nu suntem insule separate. Un om rece devine la fel ca o insulă. Este mare păcat, căci ar fi putut fi un continent vast, dar a preferat să rămână o insulă. S-a decis să rămână sărac, deși ar fi putut fi foarte bogat.

Nu vă transformați în ziduri. Nu încercați să vă reprimați energia, căci atunci chiar veți deveni un zid. Toți oamenii reprimați poartă măști. Ei pretind că sunt altcineva. Un om reprimat poartă în el același univers ca și

ceilalți. Este suficientă o ocazie cât de mică, o provocare, pentru ca realitatea să iasă la suprafață. De aceea preferă călugării să se retragă din lume – căci aceasta conține prea multe provocări, prea multe tentații. Le-ar fi prea greu să își păstreze controlul în lumea exterioară. De aceea, se retrag în Himalaya, în peșteri, se ascund de lume, astfel încât chiar dacă dorințele apar, să nu le poată îndeplini.

Nu te poți transforma însă în acest fel.

Oamenii care devin reci sunt cei care au fost foarte fierbinți. Oamenii care fac legământ de castitate sunt cei care erau excesiv de senzuali. Mintea trece cu ușurință de la o extremă la alta. Experiența m-a învățat că oamenii obsedați de mâncare sunt chiar cei care devin mai târziu obsedați de post. Este inevitabil, căci nu poți rămâne pentru totdeauna în aceeași extremă. Dacă faci ceva în exces, la un moment dat te saturei, începi să obosești. Singurul lucru care îți rămâne de făcut este să cazi în extrema opusă.

Oamenii care se călugăresc sunt cei cu înclinații lumești foarte puternice. Au făcut tot felul de excесе, așa că acum simt nevoia să se retragă din această lume, căzând în extrema opusă. Cei care renunță la lume sunt oamenii lacomi. Această renunțare nu are nimic de-a face cu înțelegerea. Lăcomia rămâne aceeași, dar cu semn schimbat. La început acumulau tot timpul. La un moment dat, și-au dat seama de inutilitatea efortului lor, așa că dau cu piciorul la tot ce au acumulat. La început se temeau să piardă chiar și un singur ban; acum se tem să păstreze chiar și un singur ban, dar teama continuă să existe. La început erau lacomi după bunurile acestei lumi; acum se lăcomesc după cealaltă lume. Lăcomia nu a dispărut însă. Mai devreme sau mai târziu, asemenea oameni sunt predestinați mănăstirii. Ei devin mari celibatari, renunță la tot, dar natura lor nu se schimbă fundamental.

În afara lucidității, a conștiinței de sine, nimic nu

poate transforma ființa. De aceea, nu încercați să pretindeți că sunteți ceea ce nu sunteți. Dacă nu sunteți ceva, nu sunteți. Încercați să înțelegeți acest lucru și nu vă puneți o mască. Nu încercați să-i faceți pe ceilalți să creadă că sunteți altceva decât sunteți, căci singurii care veți pierde veți fi chiar voi.

Oamenii care încearcă să se controleze aleg calea cea mai proastă. Pe de o parte, nu vor reuși, iar pe de altă parte, se vor răci de tot. Aceasta este singura cale prin care omul reușește să se controleze - înghețarea oricărei energii, astfel încât aceasta să nu mai circule deloc. Cei care fac legământ de castitate mănâncă foarte puțin. De fapt, ei își înfometează trupul. Explicația este foarte simplă: orice hrană se transformă în energie, deci implicit în energie sexuală, iar ei nu știu ce să facă cu aceasta. De aceea, călugării budiști nu mănâncă decât o singură dată pe zi, și nici atunci prea mult. Ei mănâncă numai atât cât să satisfacă nevoile minime ale trupului lor, astfel încât să nu rămână nici cel mai mic surplus de energie. Acest tip de celibat nu este autentic. *Brahmacharya*, celibatul, nu se petrece decât atunci când plesnești de energie, iar această energie se transformă în mod natural în iubire.

Bătrâna doamnă a intrat în magazin și a cumpărat un spray împotriva moliilor. A doua zi, s-a prezentat și a mai cumpărat cinci sprayuri. A treia zi, a cumpărat încă 12 sprayuri.

Probabil aveți foarte multe molii, i-a spus vânzătoarea.

Așa e, i-a răspuns bătrânica. De trei zile dau cu spray împotriva lor, și de-abia am reușit să prind una.

Controlul nu vă va ajuta să prindeți nici măcar o molie! Nu aceasta este calea. Vă luptați cu tot felul de frunze, crengi, lăstari, le tăiați ici și acolo, dar nu veți reuși astfel să distrugeți copacul dorinței. Singura cale este să îi tăiați rădăcinile, iar acestea nu pot fi tăiate decât dacă

ajungeți la ele. La suprafață nu apar decât crengile și frunzele – gelozia, mânia, ura, invidia, pasiunea. Rădăcinile se ascund în adâncuri. Cu cât săpați mai mult după ele, cu atât mai mult ajungeți să înțelegeți natura lor. De fapt, dorințele au o singură rădăcină, iar aceasta este inconștiența.

Meditația înseamnă conștiință de sine. Ea taie dorința chiar de la rădăcină. Întregul copac dispare apoi de la sine, iar pasiunea se transformă în compasiune.

Am auzit de un călugăr zen care a ajuns la vârsta de 96 de ani. Era aproape orb, așa că nu mai putea preda și nu mai putea face nimic prin mănăstire. De aceea, el s-a decis să părăsească această lume, căci nu mai era de folos nimănui. Pe scurt, s-a decis să nu mai mănânce.

Întrebat de ceilalți călugări de ce refuză să mănânce, el le-a răspuns că nu mai este de folos nimănui și nu dorește să fie o povară pentru nimeni.

Aceștia i-au spus:

— Dacă mori acum (era în ianuarie), când este atât de frig, toată lumea va fi înghețată la înmormântarea ta. De aceea, te rugăm, mănâncă.

Așa ceva nu se poate întâmpla decât într-o mănăstire zen, căci discipolii își iubesc atât de mult maestrul încât nu mai simt nevoia să se formalizeze. Auzi, să-i spui cuiva: „Dacă mori acum (era în ianuarie), când este atât de frig, toată lumea va fi înghețată la înmormântarea ta. De aceea, te rugăm, mănâncă”...

Așadar, omul nostru a reînceput să mănânce, dar când vremea s-a încălzit, a refuzat din nou să mai accepte mâncare. De altfel, la scurt timp a și murit.

Câtă compasiune! Cel care trăiește plin de compasiune, moare la fel de plin. El este dispus chiar să își aleagă momentul morții, astfel încât nimeni să nu fie deranjat de moartea sa.

Am auzit de un alt maestru zen care se pregătea să

moară. El le-a spus discipolilor:

Unde îmi sunt pantofii? Aduceți-mi-i.

Unde vrei să pleci? l-a întrebat cineva. Doctorul spune că dacă ieși, o să mori.

Mă duc la cimitir, a răspuns el.

— De ce?

— Nu vreau să fiu o povară pentru nimeni. Dacă nu mă duc singur, veți fi nevoiți să mă purtați pe umeri.

După care s-a dus la cimitir și a murit acolo.

Cât de uluitoare poate fi această compasiune! Ce fel de om poate fi acesta, să nu deranjeze pe nimeni nici chiar prin moartea sa? Mii de oameni îi datorează recunoștință, căci au cunoscut iubirea și lumina prin intermediul lui, dar el nu dorește să deranjeze pe nimeni. Atât timp cât este util, își dorește să trăiască, pentru ca să ajute. Dacă nu se mai simte util, preferă să moară decât să rămână o povară pentru alții.

Să revenim însă la povestea noastră.

A existat cândva în China o femeie bătrână care a ajutat un călugăr timp de peste 20 de ani. l-a construit o colibă și i-a adus zilnic de mâncare, în timp ce acesta medita.

Acest gen de miracol nu se poate întâmpla decât în Orient. Occidentul nu poate înțelege ce se întâmplă nici chiar astăzi. Secole la rând, atunci când cineva alegea calea meditației, societatea îl ajuta, hrănindu-l. Era suficient faptul că el medita. Nimeni nu îl considera o povară pentru societate - „De ce să muncim noi pentru el?” Simplul fapt că medita era suficient pentru ceilalți, căci orientalii au înțeles de multă vreme că dacă un singur om devine iluminat, energia lui este împărtășită de toți ceilalți. Dacă un singur om înflorește în timpul meditației sale, parfumul său se răspândește asupra tuturor, înmiresmând întreaga societate. Acest câștig este considerat atât de imens, încât un oriental nu îți va spune

niciodată: „Nu mai sta degeaba. Cine crezi că te va hrăni? Cine te va îmbrăca și cine îți va oferi adăpost?” Adepții rătăcitori se numără cu miile. Numai Buddha a avut 10.000 de *sannyasin*-i, dar oamenii erau întotdeauna încântați să-i hrănească, să le dea haine și să le ofere adăpost, pentru simplul motiv că meditau.

Unui occidental i-ar fi imposibil să gândească în acest fel. Chiar și în Orient obiceiul începe să dispară. În China, mănăstirile au fost închise, saloanele de meditație au fost transformate în spitale sau în școli. Marii maeștri au dispărut. Ei au fost forțați să muncească în fabrici și uzine. Nimeni nu mai are voie să mediteze, din cauza materialismului devenit doctrină oficială, de parcă materia ar fi unicul lucru care există.

Dacă un singur om dintr-un oraș devine iluminat, întregul oraș beneficiază de pe urma lui. De aceea, nu este deloc o cheltuială inutilă să îl sprijini. De fapt, cheltuiești atât de puțin și primești atât de mult în schimb! Pe timpuri, oamenii erau încântați să-i ajute pe *sannyasin*-i.

Așadar, timp de 20 de ani, femeia noastră l-a ajutat pe călugărul care medita, fără să facă nimic altceva. Unicul lucru pe care îl făcea era să stea în poziție zazen. De aceea, femeia i-a construit o colibă și a avut grijă de el. Într-o zi, văzând că a îmbătrânit foarte tare și știind că nu mai avea mult de trăit, s-a gândit să vadă dacă floarea meditației a înflorit în interiorul călugărului, dacă acesta chiar medita, sau doar stătea pur și simplu. 20 de ani ar trebui să fie suficienți. Femeia nu mai avea răbdare, așa că s-a decis să verifice dacă omul chiar medita, sau doar se prefăcea.

Într-o zi, femeia s-a gândit să vadă ce progrese a făcut călugărul în tot acest timp...

Probabil, femeia era foarte înțeleaptă, căci testul la care l-a supus pe călugăr a fost plin de înțelepciune.

Singurul test posibil pentru a verifica progresul pe

calea meditației este iubirea, compasiunea. Nu existau decât următoarele posibilități: unu - dacă timp de 20 de ani nu se mai atinsese de vreo femeie frumoasă, exista posibilitatea să fie tentat, să cadă victimă tentației, să uite total de meditație și să facă dragoste cu această fată. Doi: o altă posibilitate consta în a rămâne rece, în a-și păstra autocontrolul și a nu-i arăta niciun fel de compasiune acestei fete. Tot ce avea de făcut era să se retragă în lumea sa, plin de duritate, astfel încât să nu poată fi tentat. Cea de-a treia posibilitate ar fi fost aceea ca meditația să fi dat rezultatele scontate, ca omul nostru să fie plin de iubire, de compasiune, de înțelegere, încercând să o ajute pe fată.

Dacă prima posibilitate se adeverea, întreaga meditație s-ar fi dovedit o simplă pierdere de timp. Dacă cea de-a doua posibilitate s-ar fi adeverit, omul ar fi dovedit că este într-adevăr un călugăr, dar nu unul iluminat. Meditația sa nu era altceva decât o obișnuință, nu o practică vie.

Probabil ați auzit de Pavlov, celebrul savant rus, expert în știința comportamentului. Acesta obișnuia să spună că nu există niciun fel de conștiință în om sau în animale, că totul este doar un mecanism mental. Îți poți antrena mintea într-un anumit sens, iar când aceasta începe să funcționeze în direcția dorită, totul devine o chestiune de condiționare. Mintea ajunge să funcționeze ca un reflex condiționat. Dacă pui mâncare în fața câinelui, acesta vine imediat, dând din coadă. El începe să saliveze. Pavlov a făcut o experiență. Ori de câte ori îi dădea de mâncare câinelui, suna dintr-un clopoțel. Treptat, câinele a început să asocieze sunetul clopoțelului cu mâncarea. Într-o zi, el a sunat din clopoțel, fără să-i pună de mâncare. Ca de obicei, câinele a venit alergând, dând din coadă și salivând.

Pare absurd. Niciun câine nu reacționează așa la

sunetul unui clopoțel. Clopoțelul nu este tot una cu hrana. Dar mintea câinelui a fost deja condiționată de această asociere. Pavlov afirmă că omul poate fi influențat în același fel. De pildă, pedepsindu-te atunci când simți un impuls sexual. Dacă atunci când simți un impuls sexual ții un post de șapte zile, te autoflagelezi, stai în frig toată noaptea etc., corpul învață repede trucul. Ori de câte ori apare impulsul, el îl reprimă automat, de teamă să nu fie din nou pedepsit. Răsplata și pedeapsa - aceasta este metoda de condiționare perfectă a minții, potrivit lui Pavlov.

Probabil asta făcea călugărul nostru. Foarte mulți călugări procedează așa. Aproape 99% dintre ei își condiționează trupurile și mințile. Conștiința nu poate fi trezită însă în acest fel. Ea nu reprezintă o nouă obișnuință. Conștiința înseamnă să trăiești lucid, să nu fii limitat de obișnuințe, să nu te lași posedat de un mecanism - să te ridici deasupra mecanismelor.

A apelat la o fată fermecătoare și i-a spus:

— Du-te și îmbrățișează-l, apoi întreabă-l brusc: „Și acum, ce facem?”

Brusc este secretul acestui test. Dacă îi lași suficient timp, mintea începe să lucreze în maniera condiționată în care s-a antrenat. De aceea, nu trebuie să-i dai deloc timp: du-te la miezul nopții, când meditează. Intră în colibă - trăia, probabil, undeva, în afara orașului, de unul singur - și începe brusc să-l mângâi, să-l îmbrățișezi, să-l săruți. Apoi întreabă-l imediat: „Și acum, ce facem?”

privește-i apoi reacția, ce se întâmplă cu el, ce spune, dacă se înroșește, ce îi indică privirea, cum reacționează și în ce fel îți răspunde.

Fata a făcut ce i s-a spus. S-a dus la călugăr, a început să-l mângâie și să-l îmbrățișeze, după care l-a întrebat ce intenții are în privința poveștii lor de dragoste.

— Copacul bătrân crește iarna pe o stâncă rece, i-a

răspuns călugărul într-o manieră poetică. El nu are parte de căldură.

Omul și-a condiționat perfect mintea. 20 de ani sunt suficienți pentru a condiționa orice minte. Nici chiar atacul subit al fetei nu l-a putut scoate din această condiționare. Călugărul și-a păstrat controlul. Probabil că avea un autocontrol uriaș. Și-a păstrat răceala. Niciun mușchi nu i-a tresărit pe față când i-a spus fetei: „*Copacul bătrân crește iama pe o stâncă rece*”. Nu numai că și-a păstrat sângele rece, dar și-a permis chiar să folosească cuvinte poetice, într-o situație cât se poate de provocatoare, de periculoasă, de seducătoare. Probabil condiționarea minții sale devenise foarte profundă.

Copacul bătrân crește iama pe o stâncă rece, i-a răspuns călugărul într-o manieră poetică. El nu are parte de căldură.

Asta e tot ce i-a spus fetei.

Fata s-a întors și i-a povestit bătrânei ce i-a răspuns călugărul.

Și când te gândești că i-am dat de mâncare timp de 20 de ani! a exclamat bătrâna, furioasă.

Pentru ea, era evident că meditația călugărului nu dăduse roade. Omul a devenit rece și mort, la fel ca un cadavru. Nu a atins iluminarea unui *buddha*.

Nu a dat dovadă de niciun respect pentru nevoile tale...

Un om plin de compasiune se gândește întotdeauna la ceilalți, la nevoile lor. Călugărul nostru a rămas însă centrat în sine, rece și indiferent. I-a spus doar câteva cuvinte legate de sine: „*Copacul bătrân crește iama pe o stâncă rece, i-a răspuns călugărul într-o manieră poetică. El nu are parte de căldură*”. Nu a rostit nici un singur cuvânt despre femeie. Nici măcar nu a întrebat-o: „De ce ai venit la mine? De ce anume ai nevoie? De ce m-ai ales pe mine dintre atâția oameni?” Ar fi trebuit să o poftască

să stea și să-i povestească, să își descarce inima. O femeie capabilă de un asemenea gest trebuie să fie foarte disperată. Nimeni nu vine în miez de noapte la un călugăr care trăiește ca un sihastru de 20 de ani. De ce a venit la el? Dar el nu i-a acordat nicio atenție.

Iubirea se gândește întotdeauna la celălalt. Egoul nu se gândește decât la el însuși. Iubirea ține întotdeauna cont de părerea celuiilalt; egoul nu ține cont de nimeni și de nimic. El nu are decât un singur limbaj: propriile sale nevoi. Egoul se folosește întotdeauna de cei din jur. Iubirea este gata să se lase oricând folosită, să slujească.

Nu a dat dovadă de niciun respect pentru nevoile tale, nu ți-a explicat nivelul pe care te afli.

Atunci când te duci la un om plin de compasiune, el te privește în ochi. Mai mult, privește adânc în inima ta, încercând să afle care este problema care te preocupă, de ce te afli în această situație, de ce faci ceea ce faci. El uită de sine, focalizându-se exclusiv asupra celui care a venit la el, asupra problemelor sale, a nevoilor sale, a anxietății sale. Încearcă apoi să-l ajute. Dacă poate face ceva pentru el, face.

Putea să nu răspundă pasiunii tale, dacă nu dorea...

Acest lucru este corect. Un om plin de compasiune nu trebuie să răspundă neapărat pasional. El nu rămâne rece, dar este răcoros. Îți dăruiește din căldura lui odihnitoare, dar nu îți transmite o stare febrilă. Nici nu ar putea, căci starea lui nu este niciodată febrilă. Cred că știți care este diferența dintre un corp cald și unul care arde din cauza febrei. Primul este sănătos, celălalt este bolnav. Atunci când devin pasionali, oamenii încep să ardă; capătă o dispoziție febrilă. Ați studiat vreodată cum reacționați atunci când vă aflați într-o dispoziție pasională? Deveniți un fel de maniaci disperați, nebuni, sălbatici. Nu mai știți ce faceți. Întregul corp tremură, simțindu-se străbătut de un ciclon fără centru.

Un om înzestrat cu căldură sufletească este pur și simplu sănătos. Atunci când mama își strânge copilul la piept, acesta simte căldura trupului ei și se bucură; se simte hrănit, întâmpinat cu căldură. Oricine intră în câmpul de forță al unui om plin de compasiune se simte la fel ca un copil la pieptul mamei; se hrănește cu energia sa. Mai mult, orice pasiune pare să dispară atât timp cât rămâne în interiorul acestui câmp. Compasiunea maestrului este atât de puternică, căldura sa este atât de dătătoare de viață, iubirea sa se revarsă atât de abundent în jur, încât nu poți face altfel decât să te liniștești.

Putea să nu răspundă pasiunii tale, dacă nu dorea, dar cel puțin ar fi trebuit să-ți arate puțină compasiune.

Și, fără să mai stea pe gânduri, s-a dus la coliba călugărului și i-a dat foc.

A fost doar un gest simbolic, arătând că omul a pierdut în zadar cei 20 de ani în care a meditat, sperând să progreseze.

Nu este suficient să te călugărești, să devii un călugăr reprimat și rece. Orice stare de răceală indică o reprimare puternică.

De aceea vă tot spun: atunci când te adâncești în meditație, compasiunea și iubirea apar automat, de la sine. Ele urmează meditația la fel ca o umbră. De aceea, nu trebuie decât să vă alegeți calea. Puteți urma calea iubirii, a devoțiunii, a dansului, să vă dizolvați în iubirea voastră de Dumnezeu. Aceasta este calea dizolvării de sine; nu trebuie să deveniți mai lucizi. Dimpotrivă, trebuie să vă îmbătați de iubire, să vă comportați la fel ca un bețiv. Nu veți fi dependent de alcool, ci de Dumnezeu, dar comportamentul pare la fel de smintit. Sau, puteți alege calea meditației. Aici, nu vi se cere să vă dizolvați în nimic. Dimpotrivă, trebuie să deveniți din ce în ce mai cristalizați, mai integrați, mai lucizi.

Dacă veți urma calea iubirii, veți constata că într-o

bună zi, subit, meditația a înflorit în voi, sub forma a mii de lotuși albi. Nu i-ați cultivat voi, nu i-ați îngrijit, și totuși ei au răsărit și au înflorit. Când iubirea și devoțiunea ajung la apogeu, meditația înflorește. La fel se petrec lucrurile și pe calea meditației. Puteți uita cu totul de iubire sau devoțiune. Nu trebuie decât să stați liniștiți, să deveniți mai lucizi, să vă bucurați de ființa voastră – asta-i tot. Să fiți voi înșivă. Învățați să fiți singuri – asta-i tot. Rețineți însă: cel care știe să fie singur nu este niciodată un singuratic. Numai cei care nu știu să fie singuri ajung singuratici.

Pe calea meditației, adeptul nu își dorește nimic mai presus decât solitudinea. Fiți solitari, atât de solitari încât nici măcar umbra unei alte persoane să nu vă tulbure conștiința. Pe calea iubirii, adeptul se dizolvă atât de puternic încât nu mai există; numai celălalt (Dumnezeu) mai există pentru el. El nu rămâne decât umbra iubitului său divin. Pe calea iubirii, adeptul dispare și nu rămâne decât Dumnezeu. Pe calea meditației, Dumnezeu dispare și nu mai rămâne decât adeptul. Rezultatul final este însă întotdeauna același. Se produce astfel marea sinteză.

Nu încercați niciodată să amestecați aceste două căi atunci când vă aflați la început de drum. Ele se întâlnesc oricum în final, pe culme, în templu.

Se spune că unul din discipolii lui Rabbi Moshe era foarte sărac. El s-a plâns rabinului că sărăcia lucie în care trăiește reprezintă un obstacol în calea rugăciunii sale.

— În aceste vremuri, i-a răspuns Rabbi Moshe, devoțiunea supremă, mai mare chiar decât rugăciunea, constă în acceptarea lumii exact așa cum este.

Dacă acceptă lumea exact așa cum este, adeptul aflat pe calea meditației sau pe calea iubirii primește ajutorul dorit. Oamenii de rând nu acceptă niciodată lumea așa cum este; ei încearcă întotdeauna să o schimbe. Încearcă întotdeauna să facă altceva, să repare lucrurile, să

modifice ordinea existentă. Omul cu adevărat religios acceptă lumea exterioară așa cum este. El nu se lasă tulburat de ea. Întregul său efort este direcționat către interior. Adeptul aflat pe calea iubirii se dizolvă în iubirea sa, cel aflat pe calea meditației se focalizează asupra meditației, dar amândoi își direcționează eforturile către interior. Lumea religiei este o lume interioară. Iar „în interior” înseamnă în cazul de față transcendență.

În limba latină, cuvântul *păcat* are două semnificații: una este „ratarea țintei”. Cealaltă este încă și mai frumoasă: „În afară”. Păcatul înseamnă să fii „în afară”, în afara ființei, virtutea înseamnă să fii în interiorul ei.

La scurt timp după moartea lui Rabbi Moshe, Rabbi Mendel din Kotyk l-a întrebat pe unul din discipolii acestuia:

Ce ți s-a părut cel mai grozav la maestrul tău?

Discipolul s-a gândit puțin, apoi i-a răspuns:

Exact ce făcea în momentul respectiv.

Momentul prezent este cel mai important lucru.

ÎMBRĂȚIȘAȚI PARADOXUL

Este frumos să fii singur. La fel de frumos este însă și să fii înconjurat de oameni, să fii îndrăgostit. Cele două ipostaze sunt complementare, nu contradictorii. Atunci când vă bucurați de alte persoane, bucurați-vă la maxim. Nu vă gândiți la solitudine. Când vă săturați însă de ei, retrageți-vă în solitudine și bucurați-vă la maxim de ea.

Nu alegeți între cele două extreme. Vă va fi greu. Orice alegere va crea în voi o diviziune. În fond, de ce să alegeți numai una din cele două atitudini, când le puteți avea pe amândouă?

Întreaga mea învățătură constă din două cuvinte: „meditație” și „iubire”. Meditați, pentru a putea simți tăcerea infinită, și iubiți, pentru ca viața voastră să devină un cântec, un dans, o sărbătoare. Va trebui să oscilați între cele două extreme, și cu cât vă veți mișca mai ușor, fără

efort, cu atât mai frumoasă va deveni viața pentru voi.

Aceasta a fost una din marile opțiuni pe care a trebuit să le facă omul de-a lungul timpului. Ce să aleagă: meditația sau iubirea, solitudinea sau relația, tăcerea sau sexul? Numele diferă, dar problema este aceeași, și omul a suferit mult din cauza ei, pentru că nu a înțeles-o corect.

Cei care au ales relația de cuplu sunt numiți oameni de lume. Cei care au ales solitudinea sunt numiți călugări, sihaștri, oameni retrași în afara lumii. Ambele categorii suferă, căci au ales doar o jumătate de cale, și orice jumătate tânjește după cealaltă. Nu poți fi sănătos, perfect, fericit, decât în totalitate. Jumătatea este nefericită, pentru că cealaltă jumătate o sabotează, dorește să se răzbune. Ea nu poate fi distrusă, căci este propria ta jumătate! Este o parte esențială din tine. Nu este ceva accidental, la care poți renunța.

Ar fi ca un munte care se decide să renunțe la văile din jurul său. În realitate, fără văi un munte nu poate exista. Ele fac parte integrantă din ființa muntelui. Văile și muntele sunt complementare. Dacă muntele ar încerca să renunțe la văi, nu ar mai exista nici el. Dacă o vale ar încerca să renunțe la munte, ar dispărea. Tot ce pot face muntele și valea este să pretindă că există singure, că cealaltă parte nu există. Poți ascunde valea, o poți arunca în profunzimile subconștientului tău, dar ea va continua să existe, căci nu poate fi distrusă. Însăși natura ei este existențială. În realitate, muntele/valea este o singură unitate. La fel sunt iubirea/meditația, relația/solitudinea. Muntele solitudinii nu se poate înălța decât deasupra văii relației.

Nu te poți bucura de solitudine decât dacă te-ai bucurat de relație. Relația este cea care creează necesitatea solitudinii. Este ca un ritm interior. Atunci când ai o relație foarte profundă cu cineva, în interiorul tău apare dorința de a rămâne singur. Te simți epuizat,

obosit, consumat. Este o oboseală plăcută, fericită, dar orice pasiune conduce la oboseală. A fost minunat să fii alături de altcineva, dar acum dorești să rămâi singur, ca să te aduni, să te reverse din nou, să îți regăsești rădăcinile în interiorul ființei.

În timpul relației amoroase, te-ai focalizat asupra celuilalt. De aceea, ai pierdut contactul cu tine însuși. Te-ai lăsat îmbătat de iubire. Acum simți nevoia să te regăsești. Când rămâi singur, în tine se naște din nou nevoia de iubire. Revărsarea este atât de mare încât simți nevoia să împărtășești acest preaplin cu altcineva, să te dăruiești.

Iubirea se naște din solitudine. Aceasta conduce la revărsare, la un preaplin. Iubirea te golește, ca să te poți umple apoi din nou. Ori de câte ori te simți golit din cauza iubirii, solitudinea te hrănește, te ajută să te reintegrezi. Acesta este ritmul naturii.

Separarea acestor două realități a fost cea mai periculoasă prostie pe care a comis-o omul. Oamenii de lume se simt epuizați, goliți de substanță. Ei nu dispun de un spațiu al lor. Nu știu cine sunt, nu se cunosc pe sine. Trăiesc alături de alții, numai pentru aceștia. Fac parte din mulțime; nu își cunosc individualitatea. Această viață nu îi poate împlini, căci nu reprezintă decât o jumătate de viață, și nicio jumătate nu îți poate aduce împlinirea. Numai totalitatea îți poate dărui acest lucru.

Pe de altă parte, există călugări care au ales cealaltă jumătate. Ei trăiesc în mănăstiri. Cuvântul *călugăr* înseamnă „cel care trăiește singur”. Rădăcina lui (*monk* în limba engleză) este aceeași cu rădăcina cuvintelor: *monogamie*, *monotonie*, *mănăstire* (*monastery*), *monopol*. *Mono* înseamnă să fii unul, adică singur.

Călugărul este cel care a ales să trăiască singur. În scurt timp, el atinge o stare de preaplin, dar nu are asupra cui să se reverse. Nu acceptă iubirea, relația, nu cultivă alți oameni. De aceea, energia sa în exces începe să se

acrească, în curând, ea devine amară. Atunci când este ținut prea mult, chiar și nectarul devine toxic. Invers, atunci când curge, orice otravă devine un nectar.

Curgerea îți permite să afli ce înseamnă nectarul și ce înseamnă otrava. În realitate, acestea nu sunt două substanțe, ci două stări ale aceleiași energii. Curgerea este tot una cu nectarul; înghețul este sinonim cu otrava. Atunci când energia nu găsește o cale de ieșire, ea se acrește. Devine apoi amară, tristă, urâtă. În loc să-ți dăruiască o stare de bine, te îmbolnăvește. Toți călugării sunt oameni bolnavi. A fi călugăr este o patologie.

Oamenii de lume se simt goliți de energie, plictisiți. Trag de ei ca să-și facă datoria, în numele familiei, al națiunii, al tuturor acestor idealuri, în realitate așteptând moartea să vină și să-i elibereze. Ei nu își vor cunoaște odihna decât în mormânt. De fapt, o viață fără odihnă nici nu poate fi numită viață. Este ca o muzică fără pauze, fără momente de tăcere, un zgomot continuu, care te îmbolnăvește.

Marea muzică este o sinteză între sunet și tăcere. Cu cât sinteza este mai profundă, cu atât mai adâncă este muzica. Sunetul creează tăcere, iar aceasta dă naștere receptivității necesare pentru a primi sunetul. Sunetul creează iubirea față de muzică, capacitatea de a rămâne tăcut. Atunci când asculți marea muzică te simți total, la fel ca în starea de rugăciune. Asupra ta coboară o mare pace sufletească. Devii centrat, îți regăsești rădăcinile. Cerul se întâlnește cu pământul. Cele două extreme nu se mai simt separate. Corpul fuzionează cu sufletul.

Acesta este marele moment al fuziunii mistice.

Bătălia dintre cele două extreme este veche dintotdeauna, dar reprezintă o prostie. De aceea, ferți-vă de ea. Nu creați o opoziție între sex și tăcere. Dacă veți crea un conflict, sexul vi se va părea urât, bolnav, iar tăcerea stupidă și moartă. Lăsați sexul și tăcerea să se

întâlnească, să fuzioneze. Marile momente de tăcere sunt urmate întotdeauna de marile culmi ale iubirii. Invers, marile clipe de iubire sunt urmate inevitabil de marile momente de solitudine. Meditația conduce la iubire; iubirea conduce la meditație. Cele două sunt parteneri. Este imposibil să le desparți. Nici măcar nu se pune problema sintezei, căci ele nu pot fi despărțite. Se pune doar problema înțelegerii faptului că ele sunt indivizibile. Sinteza există deja. Ea nu trebuie creată. Cele două sunt una, sunt două fețe ale aceleiași monede. Nu mai trebuie reunite, căci nu au existat niciodată separat. Omul a încercat dintotdeauna să facă acest lucru, dar nu a reușit.

Atmosfera pământului nu este încă una religioasă. Religia nu reprezintă încă o forță vitală pe această planetă. De ce? Din cauza acestei diviziuni. Omul a ales întotdeauna: să facă parte integrantă din această lume sau să iasă în afara ei. În clipa în care faci această alegere, te lipsești de ceva. Este o luptă fără învingători.

Sfatul meu este să nu mai faceți această alegere. Trăiți ambele extreme. Evident, este o adevărată artă. Este mult mai simplu să alegeți doar una dintre ele și să te atașați de ea. Orice idiot poate face acest lucru. De fapt, numai idioții îl fac. Câțiva idioți au optat pentru lumea exterioară, și alți idioți s-au călugărit. Omul inteligent nu le separă niciodată.

Asta înseamnă *sannyas* - cel care mănâncă prăjitura, dar o și păstrează. Asta înseamnă să fii inteligent.

Fiți inteligenți. Observați acest ritm și puneți-vă la unison cu el. Nu mai faceți alegeri. Singura alegere care merită să fie tăcută este aceea de a fi conștient. Contemplați ambele extreme. În aparență, par opuse, contradictorii. În realitate, nu sunt. În profunzime, sunt complementare. Este același pendul care oscilează, mișcându-se când la dreapta, când la stânga. Nu încercați să-l fixați numai la dreapta, sau numai la stânga, căci veți

strica întregul ceas. Așa au procedat oamenii până acum.

Acceptați viața în toate dimensiunile ei.

Eu înțeleg... Problema este simplă, binecunoscută. Atunci când te afli la începutul unei relații de cuplu, nu știi să rămâi singur. Asta arată o lipsă de inteligență. Nu relația este de vină, ci tu. De aceea, relația începe să te sufocă și nu-ți mai găsești spațiul necesar pentru a fi singur. În curând, începi să te simți epuizat. De aceea, tragi concluzia că relația este ceva rău: „M-am decis să mă fac călugăr, să mă retrag în Himalaya și să trăiesc singur acolo”. Începi să visezi. Ce bine va fi când vei fi singur, când nimeni nu va mai interfera cu libertatea ta, când nimeni nu va mai încerca să te manipuleze, când nu vei mai fi nevoit să te gândești la altcineva.

Jean-Paul Sartre a spus: „Iadul este celălalt”. În mod evident, el nu a înțeles complementaritatea dintre iubire și meditație. „Iadul este celălalt” – da, celălalt poate deveni iadul, dar numai pentru că nu știi cum să rămâi singur din când în când. Atunci când nu trăiești decât în mijlocul

relației, celălalt devine întotdeauna un iad: te obosește, te enervează, te plictisește. Își pierde atractivitatea și frumusețea, căci ai apucat deja să-l cunoști. Te-ai familiarizat cu el; acum, nu te mai poate surprinde. Cunoști prea bine teritoriul; ai călătorit de-a lungul și de-a latul lui de atâtea ori că nu mai are ce surprize să-ți ofere. Pur și simplu, te simți plictisit.

În realitate, ai devenit atașat. Partenerul suferă în egală măsură cu tine, căci tu ai ajuns iadul lui, la fel cum el este iadul tău. Amândoi suferiți; și totuși, amândoi vă cramponați unul de celălalt, speriați de despărțire... căci orice este mai bun decât singurătatea. Măcar acum aveți ceva de care să vă apucați. Mai aveți încă speranțe... Poate că ziua de mâine va fi mai bună decât cea de azi. Sunteți disperați, dar continuați să sperați.

Mai devreme sau mai târziu, începeți să simțiți că v-ați simți mai bine singuri. Vă retrageți în solitudine. Câteva zile, viața vi se pare sublimă (la fel cum vi se părea și la începutul relației, când erați îndrăgostiți unul de celălalt). Există o lună de miere a meditației, la fel ca și în cazul relației de cuplu. Timp de câteva zile te simți liber. Ești numai cu tine, nimeni nu îți cere nimic, nu te bate la cap, nu așteaptă nimic de la tine. Dacă vrei să te trezești devreme dimineța, o poți face; dacă nu vrei, poți dormi oricât de mult dorești. Dacă vrei să faci ceva, nu se opune nimeni; dacă nu vrei să faci nimic, e în regulă. Nu te forțează nimeni. Timp de câteva zile, viața ți se pare o fericire continuă. În curând, începi să obosești din nou. Fericirea emană din tine, dar nu are asupra cui să se reverse. Ori de câte ori apare din abundență, energia simte nevoia să fie împărtășită. În caz contrar, devine grea, o povară. Te simți cocoșat din cauza propriei energii în exces. Ajungi să îți dorești pe cineva cu care să împarți această energie. Solitudinea începe să semene cu singurătatea. Luna de miere s-a terminat. Nu mai visezi decât la celălalt. Dintr-odată, acesta nu îți mai pare un iad, ci un rai.

Întrebați orice călugăr la ce visează. Veți constata că nu visează decât femeii. Le este imposibil să viseze altceva. Visează la cineva care să-i elibereze de povară. Întrebați orice călugăriță. Veți constata că aceasta nu visează decât bărbați. Din păcate, povestea poate deveni patologică. Cunoașteți istoria creștinismului. Călugării și călugărițele ajung deseori să viseze cu ochii deschiși. Visele lor par să capete o realitate substanțială, pentru ca ei să nu mai fie nevoiți să aștepte noaptea. Călugărițele îl văd pe diavol, care încearcă să le violeze. În Evul Mediu, multe călugărițe au fost arse pe rug pentru că au mărturisit că au făcut dragoste cu diavolul. Unele au rămas chiar însărcinate... Desigur, era o sarcină falsă. În abdomenul lor se acumula

aer cald, umflându-l din ce în ce mai tare. Așa se manifestă sarcina psihologică. Călugărițele îl puteau descrie pe diavol în foarte multe detalii, lucru normal, căci el era propria lor creație. Zi și noapte, nu mai puteau scăpa de el; le urmărea pretutindeni. La fel se petreceau lucrurile și cu călugării.

Opțiunea de a rămâne singur a creat o umanitate foarte bolnavă. Nici oamenii care trăiesc în mijlocul lumii nu sunt mai fericiți. Nimeni nu este fericit în această lume. Toți suferă. Poți alege, dar numai între suferința acestei lumi sau suferința singurătății. Orice ai alege, fericirea nu durează mai mult de câteva zile.

Mesajul meu este unul nou: nu mai trebuie să alegeți. Continuați-vă viața fără a alege, într-o stare de luciditate. Nu schimbați circumstanțele, oricare ar fi ele, dar deveniți inteligenți. Cu cât ești mai inteligent, cu atât poți fi mai fericit. Cultivați simultan relația și solitudinea.

Ajutați-vă partenerul să devină conștient de acest ritm al naturii. Orice om ar trebui învățat că iubirea nu poate dura 24 de ore pe zi. Ea trebuie să alterneze cu perioade de odihnă. Iubirea este un fenomen spontan; atunci când se întâmplă, se întâmplă. Când nu se întâmplă, asta este! Nu se poate face nimic. Dacă încerci să faci ceva, nu vei avea parte de o iubire autentică, ci de o pseudo-iubire.

Iubiții inteligenți se vor ajuta reciproc să devină conștienți de acest ritm: „Atunci când doresc să rămân singur nu înseamnă că te resping. De fapt, iubirea ta este cea care m-a ajutat să pot rămâne singur”. Dacă femeia dorește să rămână singură timp de câteva nopți, nu trebuie să te simți rănit. Nu trebuie să consideri că iubirea ta a fost respinsă. Respectă-i decizia și las-o singură timp de câteva zile. În mod normal, ar trebui să fii chiar fericit! Înseamnă că iubirea ta a fost atât de coplesitoare încât nu mai rezistă; simte nevoia câtorva zile de odihnă.

Asta înseamnă să fii inteligent.

Oamenii obișnuiți se simt respinși. Dacă femeia nu dorește să fie alături de ei timp de câteva zile, se simt trădați. Egoul lor este lezat. Niciun ego nu este foarte inteligent. Inteligența nu are un ego. Ea constată fenomenul și încearcă să înțeleagă: de ce dorește femeia să rămână singură? Cu siguranță, nu pentru că te respinge. Doar știi cât de mult te iubește. Pur și simplu, este un moment în care dorește să fie singură. Dacă o iubești cu adevărat, o vei lăsa să se retragă, nu o vei tortura, nu o vei forța să facă dragoste cu tine. La fel, dacă bărbatul dorește să fie singur, femeia nu trebuie să creadă că el nu mai este interesat de ea, că se simte atras de altă femeie. O femeie inteligentă îl va lăsa singur, ca să se regăsească, dobândind astfel din nou energia de care are nevoie pentru a o împărtăși. Acest ritm se succede continuu, la fel ca ziua și noaptea, sau ca vara și iama.

Iubirea autentică este întotdeauna atentă la nevoile celuilalt. Cu cât trece timpul, cu atât mai conștient devii de ritmul său natural. Treptat, propriul tău ritm se pune din ce în ce mai mult la unison cu ritmul său. Acesta este miracolul iubirii. Când tu simți nevoia de a face dragoste, la fel va simți și el/ea. Se creează o sincronicitate.

Nu ați observat niciodată acest lucru? Atunci când întâlnești doi îndrăgostiți autentici, constăți multe similitudini la ei. Parcă ar fi frați și surori. Felul în care vorbesc, în care se mișcă, gesturile lor – toate seamănă, de parcă ar fi o singură ființă. Procesul se întâmplă în mod natural. Stând atâta timp împreună, ei se pun la unison. Adevărații îndrăgostiți nu trebuie să-și vorbească, căci se înțeleg intuitiv unul pe celălalt.

Dacă femeia se simte tristă, bărbatul o lasă să rămână singură, chiar dacă ea nu-i spune nimic. Dacă bărbatul se simte trist, femeia înțelege și îi acordă spațiul de care are nevoie. Găsește un pretext și îl lasă singur.

Oamenii lipsiți de minte procedează exact pe dos. Ei nu își acordă nicio clipă de repaus, devin agasanți, sâcâitori, plictisitori.

Iubirea îți acordă libertatea de care ai nevoie și te ajută să fii tu însuși. Este un fenomen extrem de paradoxal. Pe de o parte, te face să te simți ca un suflet în două trupuri; pe de altă parte, îți conferă individualitate, unicitate. Te ajută să renunți la egoul tău mărunț, dar să îți cunoști șinele suprem. În acest fel, problema dispare. Iubirea și meditația sunt două aripi pe aceeași umeri. Ele se echilibrează reciproc. Numai atunci când le cultivi pe amândouă poți crește, poți deveni împlinit.

DESPRE AUTOR

Învățăturile lui Osho sfidează încercarea de a le include într-o categorie, ele acoperind totul de la căutarea individuală a sensului vieții până la problemele sociale și politice cele mai urgente cu care se confruntă societatea de azi. Cărțile sale nu au fost scrise de el, ci reprezintă transcrierea înregistrărilor video și audio ale discursurilor la care au asistat, de-a lungul a 35 de ani, oameni veniți din toată lumea. Osho a fost descris de Sunday Times din Londra ca fiind unul dintre „Cei 1.000 care au făurit secolul XX”, iar de către autorul american Tom Robbins ca fiind „omul cel mai periculos de la Iisus Christos încoace”. Osho însuși a spus că ceea ce face el ajută la crearea condițiilor nașterii unui nou tip de ființă umană. Adesea a caracterizat această ființă umană nouă ca „Zorba Buddha” – o ființă capabilă să se bucure atât de plăcerile pământești ale unui Zorba Grecul, cât și de seninătatea tăcută a unui Gautama Buddha. Elementul comun care se regăsește în toate lucrările lui Osho este o viziune cuprinzătoare ce încorporează atât înțelepciunea atemporală a orientului cât și cele mai avansate descoperiri ale științei și tehnologiei occidentale. Unicitatea lui Osho constă în faptul că nu încearcă să ofere

soluții sau dogme, ci instrumente pe care oamenii să le folosească în viața de fiecare zi, pentru a se realiza: „Răspunsul este în voi. Eu doar vă ajut să conștientizați potențialul de care dispuneți”.

Osho este de asemenea cunoscut pentru contribuția revoluționară adusă științei transformării interioare, printr-o abordare a meditației care ține cont de ritmul accelerat al vieții contemporane...» *Meditațiile Dinamice*” create de ei au ca efect mai întâi eliberarea stresului acumulat de corp și de minte, pentru a facilita intrarea într-o stare de meditație relaxată și fără gânduri. Dacă doriți să aflați mai multe informații despre viața și activitatea lui Osho citiți cărțile „Autobiografia unui mistic nonconformist” de Osho și „Tantra, un mod de a trăi și de a iubi” de Radha C. Luglio, ambele apărute la Editura Mix sau „Amintiri dintr-o copilărie de aur”, carte ce urmează să apară la Edura Mix. Pentru mai multe informații vizitați: www.OSHO.com un website cuprinzător, în mai multe limbi, care include o revistă, cărți de OSHO, discursuri ale lui OSHO în format video și audio, Biblioteca OSHO cu arhiva scrisă în limba engleză și în limba hindusă și informații detaliate despre meditațiile oferite de OSHO. Veți găsi, de asemenea, programul pentru OSHO Multiversity și informații despre Centrul recreațional internațional de meditație OSHO.